Проект

Приложение

Средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023–2025 г.

Април 2022 г.

Съдържание

Въведение ... 9

Част I. Икономически перспективи за периода 2022-2025 г. ... 13

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА ... 13
2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА ... 14
3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ПРОГНОЗАТА И МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА РАМКА ЗА ПЕРИОДА 2022-2025 Г. ... 17
4. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2022-2025 Г. ... 19

Част II. Фискална политика и основни параметри за периода 2023-2025 г. ... 26

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА ... 26
2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. ... 28
3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. ... 30

Част III. Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2023-2025 г. ... 49

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. ... 49
2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. ... 62

Част IV. Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2023-2025 г. ... 163

Част V. Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2023-2025 г. ... 165

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД ... 165
2. ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“ ... 173
3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС ... 176
4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. ... 177
5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. ... 180

Част VI. Политика по дълга и финансирането за периода 2023-2025 г. ... 183

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ ... 184
2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ ... 187
3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ... 187
4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО ... 187

Част VII. Перспективи за развитието на публичните финанси ... 191

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ ... 191
2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ ... 194
3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА ... 195
4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ ... 198

Част VIII. Приложения ... 209

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1: ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2021 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 28.02.2022 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2022 Г. 209

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2021 Г. 209

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 28.02.2022 Г. 216

3. ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2022 Г. 219

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2: ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2022-2025 Г. 221

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3: КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2020-2025 Г. 231

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4: ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 ГОДИНА 235

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5: ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. 237

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6: РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. 238

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7: РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. 239

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8: РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДРУГИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ЛИЦА И СТРУКТУРНИ ЕДИНИЦИ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. 240

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9: РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г. 241

Списък с включените в текста таблици

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда 18
Табл. I-2: Основни макроикономически показатели 19
Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП 24
Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.) 24
Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 25
Табл. II-1: Основни показатели на КФП (касова основа) 27
Табл. II-2: Основни показатели по КФП (2022-2025 г.) 28
Табл. II-3: КФП – Национален бюджет (2022-2025 г.) 29
Табл. II-4: КФП – Сметки за средства от ЕС (2022-2025 г.) 29
Табл. II-5: Основни показатели на сектор „Държавно управление“ 31
Табл. II-6: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2023-2025 г. 32
Табл. II-7: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2023-2025 г. 34
Табл. II-8: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв. 37
Табл. II-9: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв. 39
Табл. II-10: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК 40
Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2022-2025 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС) 63
Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2022-2025 г.) 65
Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2022-2025 г. 82
Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет 164
Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2023-2025 г. 175
Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2023-2025 г. 175
Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС 180
Табл. VI-1: Структура на държавния дълг за периода 2021-2025 г. 184
Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост 191
Табл. VII-2: Допускания за повишението на цените на основни суровини в алтернативния сценарий* 196
Табл. VII-3: Промени в основните макроикономически показатели (отклонение спрямо базовия сценарий) 197

Списък на използваните съкращения

АД	Акционерно дружество
АЗ	Агенция по заетостта
АМ	Агенция „Митници“
АМ	Автомагистрала
АСБП	Актуализирана средносрочна бюджетна прогноза
БАН	Българска академия на науките
БВП	Брутен вътрешен продукт
БДЖ	Български държавни железници
БНБ	Българска народна банка
БНД	Брутен национален доход
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българска телеграфна агенция
ВИ	Възобновяеми източници
ВС	Въоръжени сили
ВСС	Висш съдебен съвет
ВМС	Военноморски сили
ДАНС	Държавна агенция „Национална сигурност”
ДВ	„Държавен вестник“
ДДС	Данък върху добавената стойност
ДДФЛ	Данък върху доходите на физически лица
ДИЗ	Държавни инвестиционни заеми
ДОО	Държавно обществено осигуряване
ДП	Държавно предприятие
ДФ	Държавен фонд
ДУ	Държавно управление
ДЦК	Държавни ценни книжа
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
Евратом	Европейска общност за атомна енергия
Евростат	Статистическа служба към Европейската комисия
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕИБ	Европейска инвестиционна банка
ЕК	Европейска комисия
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСИФ	Европейски структурни и инвестиционни фондове
ЕСС	Европейска система от сметки
ЕФР	Европейски фонд за рибарство
ЕЦБ	Европейска централна банка
ЗАДС	Закон за акцизите и данъчните складове
ЗДБРБ	Закон за държавния бюджет на Република България

ЗДДС	Закон за данък върху добавената стойност
ЗДДФЛ	Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЕЗ	Закон за експортното застраховане
ЗКПО	Закон за корпоративното подоходно облагане
ЗМ	Закон за митниците
ЗПФ	Закон за публичните финанси
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИТ	Информационни технологии
ИПП	Инструмент за предприсъединителна помощ
КЕВР	Комисия за енергийно и водно регулиране
км.	Километър
КСО	Кодекс за социално осигуряване
КФП	Консолидирана фискална програма
лв.	Лева
МВР	Министерство на вътрешните работи
МВнР	Министерство на външните работи
МВФ	Международен валутен фонд
МЗм	Министерство на земеделието
МКП	Международни капиталови пазари
ММС	Министерство на младежта и спорта
МРЗ	Минимална работна заплата
МС	Министерски съвет
МСК	Международен спортен календар
МСП	Малки и средни предприятия
МТС	Министерство на транспорта и съобщенията
МТСП	Министерство на труда и социалната политика
МФ	Министерство на финансите
МФР	Многогодишна финансова рамка
НАП	Национална агенция за приходите
НАТО	Организация на Северноатлантическия договор
НЗОК	Национална здравноосигурителна каса
НКЖИ	Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ	Национален осигурителен институт
НПВУ	Национален план за възстановяване и устойчивост
НПР	Национална програма за развитие
НРС	Наблюдение на работната сила
НСИ	Национален статистически институт
ОИСР	Организация за икономическо сътрудничество и развитие
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ООН	Организация на обединените нации
ОП	Оперативна програма
ОПОС	Оперативна програма „Околна среда“
ОСП	Обща селскостопанска политика
ОФП	Обща факторна производителност
РБ	Република България

РМС	Решение на Министерския съвет
ПЗР	Преходни и заключителни разпоредби
ПМС	Постановление на Министерския съвет
пр.п.	Процентен пункт
ПРБ	Първостепенен разпоредител с бюджет
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСР	Пакт за стабилност и растеж
ПЧИ	Преки чуждестранни инвестиции
САЩ	Съединени американски щати
СБ	Световна банка
СБП	Средносрочна бюджетна прогноза
СНС	Система на националните сметки
Съвета	Съвета на ЕС
ТГС	Трансгранично сътрудничество
УПФ	Учителски пенсионен фонд
ФГВБ	Фонд за гарантиране на влоговете в банките
ФГВРС	Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите”
Фонд „СЕлС“	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“
ХИПЦ	Хармонизиран индекс на потребителските цени
ха	Хектара
щ.д.	Щатски долар

Въведение

Средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. е разработена на основание чл. 72 от Закона за публичните финанси в рамките на първия етап на бюджетната процедура за 2023 г. (приета с РМС № 38 от 2022 г.) и в условията на затихваща пандемия от COVID-19, икономическа несигурност и външни рискове за страната. Бюджетната прогноза за периода 2023-2025 г. включва средносрочните икономически перспективи и основни допускания, правителствените фискални цели и политики за прогнозния период, както и тавани на разходите по отделни първостепенни разпоредители с бюджет и/или на бюджетните взаимоотношения за следващите три години.

Бюджетната прогноза за периода 2023-2025 г. е насочена към осигуряване изпълнението на залегналите политики в Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г.

Настоящата средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. съдържа изискваната съгласно Закона за публичните финанси съпоставка на макроикономическата прогноза на Министерството на финансите с тази на Европейската комисия (ЕК). Включена е и съпоставка на прогнозата на Министерството на финансите с прогнозата на ЕК по отношение на показателите на сектор „Държавно управление“.

Отправна точка при подготовката на бюджетните документи в рамките на бюджетната процедура за 2023 г., в т.ч. на средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г., се явява последната одобрена от правителството бюджетна рамка за периода 2022-2024 г. (последните промени в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г., приети с РМС № 141 от 2022 г.).

В настоящата средносрочна бюджетна прогноза са отразени базовите политики и допускания, чиито многогодишни трендове и перспективи са относително постоянни, като предвид необходимостта от прецизиране и остойностяване на част от политиките и реформите в секторите, предоставящи публични услуги, за които се изисква по-задълбочен преглед и връзка с предстоящото приемане на програма на правителството за стратегическите цели за мандата на неговото управление, се предвижда те да бъдат заложени при актуализацията на средносрочната бюджетна прогноза.

Разчетите в СБП за периода 2023-2025 г. са съобразени с определените в Закона за публичните финанси фискални правила и ограничения, отразяват тенденциите в актуалната макроикономическа прогноза за развитието на националната икономика, текущото законодателство и оценките за ефекта от приходните и разходните дискреционни мерки, в т.ч. и от временните мерки, породени от конфликта в Украйна.

Затихването на новата вълна от варианта Омикрон на COVID-19 през март тази година позволи извънредната епидемична обстановка да бъде прекратена от 31.03.2022 г., с което бяха премахнати и повечето от ограничителните мерки върху бизнеса, породени от пандемията. Предвижда се основната част от мерките за подкрепа на бизнеса и уязвимите групи от обществото заради пандемията да продължат да се изпълняват до средата на годината.

Предвиденото през последните години разхлабване на фискалната политика, наложено от икономически, здравни, социални и външни предизвикателства, се очаква да продължи и

през настоящата година, а в прогнозния средносрочен период са заложени стъпки за фискална консолидация, като дефицитът по КФП от 3,3% от БВП за 2023 г. ще достигне до 2,8% от БВП за 2025 г.

От гледна точка на ограничението на фискалното правило за дефицита по КФП, без отчитане на ефекта от COVID-19 мерките, за целия прогнозен период бюджетното салдо е в рамките на ограничението за дефицит до 3 на сто от БВП.

В рамките на прогнозния период са заложени средства за обезпечаване на изпълнението на COVID-19 мерки само за първата година от периода в размер на 0,3% от БВП, при очаквания разпространението на пандемията да затихне.

При приходите в настоящата прогноза се наблюдава ръст в номинално изражение за целия тригодишен период. Като относителен дял от БВП за 2023 г. те са 39,0%, за 2024 г. - 37,8% и за 2025 г. - 36,2%.

В средносрочен план разходите по КФП (без разходите, извършвани от сметки за средства от ЕС и по други международни програми и договори, приравнени към тях, вкл. свързаното с тях национално съфинансиране) са в рамките на 40%-то правило по ЗПФ, като бележат спад от 36,3% от БВП през 2023 г. до 34,4% от БВП през 2025 г.

По отношение на разходите за периода 2023-2025 г. се наблюдава номинален годишен ръст, но като дял от БВП те намаляват от 42,3% от БВП до 39,0% от БВП.

Основните цели на **данъчната политика** за периода са насочени към поддържане на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борбата с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Запазват се основните приоритети, свързани с подобряване на събираемостта на приходите, предотвратяването на възможности за укриване и невнасяне на данъци и осигуровки и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. Предвижда се запазване на ниските данъчни ставки за корпоративните данъци и тези за данъците върху доходите на физическите лица, като важна предпоставка за инвестиции, икономически растеж и заетост.

По отношение на **разходните политики**:

- В периода 2023-2025 г. **пенсиите** за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на предходната година, се осъвременяват от 1 юли всяка година с процент, определен като сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година. При заложените в прогнозата ръст на средния осигурителен доход и ниво на средногодишния хармонизиран индекс на потребителските цени, процентите по чл. 100 от КСО са съответно 9,1 на сто за 2023 г.; 6,9 на сто за 2024 г. и 5,4 на сто за 2025 г.;

- За периода 2023-2025 г. се предвижда запазване на размера от 710 лв. на **минималната работна заплата**;

- **Здравната политика** за периода 2023-2025 г. е в съответствие с целите и приоритетите на Националната програма за развитие: България 2030 за сектор „Здравеопазване“. Предвидени са програми и мерки, които подпомагат изпълнението на специфичната препоръка на ЕК към България да подобри ефективността на разходите на системата на здравеопазването и достъпа до

здравни услуги, включително чрез намаляване на преките плащания от страна на пациентите и чрез преодоляване на недостига на медицински специалисти;

- Политиките в предучилищното и училищното **образование** са насочени към ефективна социализация на деца от ранна детска възраст, осигуряването на равен достъп до качествено образование, личностно развитие на децата и учениците, насърчаване на иновациите, квалификация на педагогическите специалисти, модернизиране на образователните институции, дигитализация на образованието;

- **В областта на отбраната** Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Спазено е изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП в съответствие с Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г.;

- **Енергетиката** продължава да е изправена пред зависимостта от внос на ресурси и енергия, нарастващите цени на вносните енергийни ресурси и промените в климата. Диверсификацията на газовите доставки и трасета и избягването на последствията от газови кризи обуславят ускоряване изграждането на междусистемните газови връзки със съседните държави. Тези проекти се изпълняват или ще бъдат изпълнени със собствени средства на енергийните компании, със средства от европейския план за икономическо възстановяване, от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020“, както и с използване на възможностите за привличане на средства от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и стандартни търговски кредити.

Заделеният за България ресурс по инициативата **REACT-EU** е в размер на 1,283 млрд. лв., а средствата са разпределени в пет от действащите оперативните програми от програмен период 2014-2020 г., които позволяват финансиране на дейности, необходими за противодействие на COVID-19. **Механизмът за възстановяване и устойчивост** (Recovery and Resilience Facility) е ключова програма на Инструмента за възстановяване на ЕС и включва области, свързани със сближаването, двата прехода (екологичен и цифров), конкурентоспособността, производителността, здравеопазването и интелигентните иновации. На 07.04.2022 г. Европейската комисия предложи за одобрение от Съвета Националния план за възстановяване и устойчивост на България. Финансовият пакет, от който страната ни може да се възползва, е 6,267 млрд. евро безвъзмездна финансова помощ.

През периода 2023-2025 г. се наблюдава запазване на тенденцията на увеличение на дълга, като се предвижда към края на 2025 г. да бъде достигнато ниво от 54,2 млрд. лв. Съотношението на **държавния дълг** към БВП се очаква да продължи да нараства до ниво от 26,4% през 2023 г., 28,0% през 2024 г. и 29,5% към края на 2025 г.

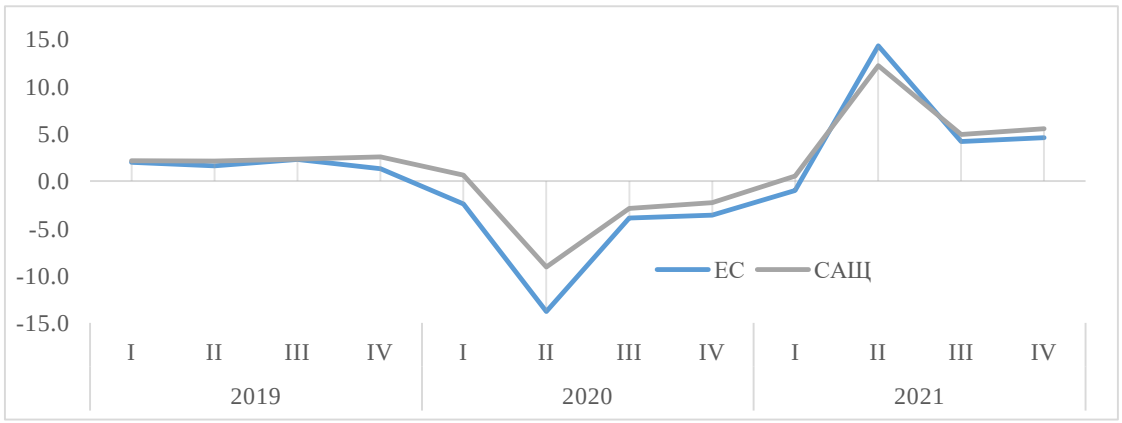
Част I.
Икономически перспективи за периода 2022-2025 г.

1. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА СВЕТОВНАТА И ЕВРОПЕЙСКАТА ИКОНОМИКА

През 2021 г. се наблюдаваше нормализиране на икономическата активност в глобален план след началото на кризата, причинена от пандемията от COVID-19. Постепенното активизиране на ваксинационния процес се отрази в облекчаване на ограниченията в много от развитите държави от второто тримесечие на годината и съответно в съществено повишение на БВП. Нарастване бе отчетено в международната търговия, заетостта, доходите. Същевременно предлагането остана по-ниско от търсенето, проблемите по веригите на производство и доставки се изостриха, наблюдаваше се съществено нарастване на цените на суровините, което постепенно се прехвърли и върху цените за крайните потребители, и през третото тримесечие беше отчетено известно забавяне в икономическата активност. В края на година икономическата активност бе допълнително ограничена от разпространението на нов вирусен щам и породената от това нова вълна от ограничения. Икономиката на САЩ и Европейския съюз отчетоха двуцифрено нарастване през второто тримесечие, след което темповете се забавиха и годишните растежи достигнаха съответно 5,7 и 5,3%. Подобна динамика бе регистрирана и при други основни търговски партньори на България.

Граф. I-1: Реален БВП

(изменение спрямо същото тримесечие на предходната година, %)

Източник: Евростат, Американско бюро за икономически анализи

2. ПРЕГЛЕД НА РАЗВИТИЕТО НА НАЦИОНАЛНАТА ИКОНОМИКА

2.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

През 2021 г. брутният вътрешен продукт на България отбеляза растеж от 4,2% и нивото му по постоянни цени достигна 99,6% от това от 2019 г., преди кризата породена от COVID-19. В номинално изражение, БВП бе 132 744 млн. лв., което представлява растеж от 10,7%.

С основен принос за нарастването на БВП през годината бе крайното потребление. Растежът на частното потребление достигна 8%, като бе подкрепен от по-високия разполагаемия доход на домакинствата, най-вече по линия на компенсация на наетите и пенсии. Правителственото потребление също подкрепи растежа на икономиката с нарастване от 4%. В същото време инвестициите в основен капитал намаляха с 11%, като за този спад допринесоха както намалението на капиталовите разходи на правителството, така и слабата частна инвестиционна активност. Външният сектор също имаше отрицателен принос за динамиката на БВП през 2021 г. Растежът на износа на стоки и услуги достигна 9,9%, но бе надминат от нарастването на вноса, което бе 12,2%.

От страна на предлагането, брутната добавена стойност се повиши с 3,6%. Растежът бе движен от секторите индустрия без строителство (9,4%) и услуги (2,6%), докато при строителството бе отчетен спад на добавената стойност от 7,8%.

2.2. ПАЗАР НА ТРУДА

През 2021 г. спадът на заетостта, наблюдаван през предходната година, бе преустановен, поради възстановяването на дейностите в повечето икономически сектори, така и поради продължаването на мерки за ограничаване на разпространението на COVID-19. Броят на заетите (според ЕСС 2010) за 2021 г. е 3458,4 хил. души и практически се запазва на равнището си от 2020 г. (ръст от 0,2%). Почти всички икономически сектори регистрират ръст на заетите лица с изключение на аграрния сектор и „Операции с недвижимо имущество“. Най-висок ръст се наблюдава в сектора „Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения“ (8,8%), като това е икономическият сектор, където динамиката на заетостта не бе повлияна негативно от влошената епидемиологична обстановка през последните две години.

Програмата „60/40“ бе активна през цялата 2021 г. (нейното действие е продължено до средата на 2022 г.) и по нея са изплатени около 910,0 млн. лв. за 2021 г., като средногодишният брой на наетите лица, участвали в нея е около 97 хиляди. В сравнение с 2020 г. се наблюдава известно намаление на средномесечния брой на участвалите в програмата (с около 22%), което се дължи на летните месеци (юли-октомври), когато броят работни места, участвали в програмата, намаля повече от два пъти спрямо предходните десет месеца.

Коефициентът на безработица в страната се запази нисък през 2021 г. (5,3%), като България остава сред десетте страни от ЕС 27 с най-ниски стойности на този показател

за страните от общността.[1] Броят на регистрираните безработни в АЗ съществено намаля, като през някои от летните месеци на 2021 г. бяха регистрирани исторически най-ниски стойности в серията на показателя до този момент.

Наблюдаваните благоприятни развития на пазара на труда през 2021 г. бяха съчетани с положителна динамика на производителността на труда[2]. Реалният растеж на показателя достигна 4% и допринесе за отслабване на натиска върху разходите за труд на единица продукция. Последните нараснаха номинално с 5,4% (почти два пъти по-ниско от отчетената стойност през 2020 г.) и дори се понижиха с 0,8% в реално изражение. През разглеждания период компенсацията на един нает се ускори до 9,5% в номинално изражение, като както и при динамиката на производителността на труда, водещ принос имаше сектор индустрия (12,6%). Компенсацията на един нает в услугите отчете по-нисък растеж от 8,3%.

През 2021 г. средната работна заплата в публичния сектор е нараснала с 16,5%, изпреварвайки отчетената стойност в частния сектор (9,8%). Разгледано общо за икономиката, динамиката на средната работна заплата се характеризираше с известно забавяне до 11,5%. Въпреки ускоряването на номиналния растеж, реалното нарастване на заплащането, изчислено с ХИПЦ, остана на нивото от предходната година (8,5%) поради ускореното нарастване на потребителските цени в страната след средата на годината.

2.3. ИНФЛАЦИЯ

Годишният темп на инфлация в страната следваше тенденция на ускорение още от началото на 2021 г. Натрупаното повишение на потребителските цени в края на годината достигна 6,6%, измерено с ХИПЦ, а средногодишната инфлация бе 2,8%. През първите два месеца на 2022 г. инфлацията продължи да се ускорява до 8,4% на годишна база през февруари с положителен принос от всички основни компоненти на общия индекс. Основният фактор с проинфлационно влияние бе ускореното поскъпване на суровините на световните пазари и най-вече на енергоносителите, което по линия на производствените разходи сравнително бързо бе пренесено в крайните цени на редица потребителски стоки.

Енергийните стоки поскъпнаха с 23% на годишна база през февруари и имаха водещ принос за повишението на общия ХИПЦ. Във връзка с ускореното повишение в цените на петрол, природен газ и въглища на международните пазари, инфлацията при транспортните горива достигна 33,7% на годишна база през февруари, при централно газоснабдяване – 135,3%, а при твърди горива – 27,7%. В средата на декември 2021 г. бе наложен мораториум върху цените на електроенергията, ВиК услугите и топлинната енергия със срок на действие до края на март 2022 г., а последните повишения в цените на електрическата и топлинната енергия бяха от 1 юли 2021 г., съответно с 4,4% и 19%.

Цените на хранителните стоки се повишиха с 13% през февруари спрямо година по-рано. Принос за това имаха както преработените, така и непреработените храни, най-вече

[1] Поради методологични промени, извършени в наблюдението на работната сила (НРС) в началото на 2021 г., има прекъсване на динамичния ред. Към датата на подготовка на този документ все още няма публикувани данни за предишни години, съпоставими с тези за 2021 г.

[2] Производителността на труда е измерена чрез БВП по постоянни цени на един зает.

поради по-високите разходите за междинно потребление в селското стопанство и преработващата промишленост.

С оглед разгръщането не само на директните, но и на косвените ефекти от по-високите цени на енергийните и хранителните стоки, базисната[3] инфлация също се повиши - до 5,7% на годишна база. Ускорение имаше и в двата основни подкомпонента. Поскъпването на нехранителните стоки бе 4,3% на годишна база, а сред факторите за това бяха не само по-високи разходи за тяхното производство, но също и по-високото им потребление, в сравнение с услугите, в условията на пандемия. Инфлацията при услугите се ускори до 3,9%, като почти всички основни подгрупи имаха положителен принос.

2.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2021 г. дефицитът по текущата сметка за 2021 г. се увеличи с 0,3 пр.п., до 0,4% от БВП. Износът на стоки нарасна с 25,7%, а вносът - с 28,6%, което определи и увеличението на търговския дефицит с 1,8 пр.п. спрямо година по-рано, до 2% от БВП. През годината износът на стоки бе движен от повишеното търсене на чугун, желязо и стомана (растеж от 82,4%), цветни метали (24,6%) и суровини за производството на храни (32,4%). Динамиката на вноса на стоки също бе движена от увеличение при металите, като допълнителен фактор бе и значителното нарастване на вноса на горива в периода март-декември. Регионалната разбивка показва, че водеща за износа бе търговията със страни-членки на ЕС, докато при вноса динамиката бе значително по-балансирана.

Излишъкът при услугите (6,6% от БВП) почти достигна нивото си от 2019 г. Основен принос за подобрението имаха приходите от пътувания, както и услугите свързани с ИТ и далекосъобщения. В резултат, износът на услуги нарасна с 27,8% през 2021, а вносът - с 14,7%. Салдото на доходните статии леко се влоши в резултат на продължаващото понижаване на паричните трансфери от чужбина.

2.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Брутните международни валутни резерви на страната продължиха да осигуряват стабилното функциониране на паричния съвет. Пазарната им стойност към края на 2021 г. възлезе на 34,6 млрд. евро, а темпът им на растеж достигна 12,2% на годишна база. Той се ускори през първото тримесечие на 2022 г. и в края на март достигна 15,1% благодарение на значителното увеличение на банковите резерви в БНБ.

Банковата система в България, в ситуация на глобална пандемия с последващите икономически и социални ефекти от нея, остана стабилна и продължи да поддържа високи равнища на капиталова адекватност и ликвидност. Коефициентът на обща капиталова адекватност към края на декември 2021 г. беше 22,62%, а отношението на ликвидно покритие – 274,1%.

Годишният растеж на кредита за частния сектор през 2021 г. следваше тенденция на ускорение, която бе по-съществена след първото тримесечие и отразяваше базов ефект от забавянето му през 2020 г. след въвеждането на ограничителните мерки срещу пандемията. Към края на декември нарастването му достигна 8,7% на годишна база. За тази динамика допринесе както относително високото търсене на потребителски, така и

[3] От общата инфлация е изключена динамиката на енергийните стоки и непреработените храни.

на жилищни кредити на домакинствата, и в по-малка степен търсенето на кредит от фирмите.

Към края на 2021 г. кредитите за домакинства се увеличиха с 13,4% спрямо година по-рано, при ускорение едновременно и на потребителските и особено на жилищните кредити. Потребителските кредити се увеличиха с 11,1% спрямо края на 2020 г. (5% в края на 2020 г.), а темпът на растеж на жилищните кредити достигна нов връх от 17,6% при 11,6% в края на 2020 г. Нарастващото търсене на кредити от страна на домакинствата, освен с ниските лихвени проценти и нарастващите цени на жилищата, може да се свърже и с нарастващи инфлационни очаквания. Годишният растеж на кредитите за нефинансови предприятия през декември възлезе на 4,6% при 3% в края на 2020 г.

В началото на 2022 г. кредитът за частния сектор продължи да се ускорява и в края на февруари годишният му ръст достигна 9,7% при ускоряване на всички основни компоненти. Нарастващите международни цени на енергийните стоки, суровините и храните и отражението им върху инфлацията и инфлационните очаквания продължи да стимулира търсенето на кредити. При нефинансовите предприятия кредитите се ускориха до 6,6% с основен принос на овърдрафт кредитите. Това може да се свърже с по-голяма необходимост от оборотен капитал за своевременно попълване на запасите предвид възходящата динамика на цените. Силното нарастване на цените на имотите, което се ускори до 9,4% на годишна база през последното тримесечие на 2021 г., рекордно ниските лихвени проценти по ипотечни кредити и силно отрицателните реални лихвени проценти по депозитите доведоха до повишение на темпа на растеж на жилищните кредити до 18,1% в края на февруари.

3. ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ, НА КОИТО СЕ ОСНОВАВА ПРОГНОЗАТА И МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА РАМКА ЗА ПЕРИОДА 2022-2025 Г.

Въпреки положителните сигнали за развитието на европейската и световната икономика в началото на годината, инвазията на Руската федерация в Украйна влоши очакванията за икономическия растеж.

Представената макроикономическа прогноза е основана на допускането, че високата несигурност ще се запази през цялата година, като се очакват нарушения в международната търговия, но няма да се стига до съществено блокиране на дейността на икономически сектори. В Европейския съюз ще се проявят преки ефекти, породени от по-ниското търсене и съответно износ към двете държави, и косвени, поради затруднения във вноса, които ще се отразят отрицателно на производствения процес. В допълнение, пониженото доверие на бизнеса и увеличената несигурност сред инвеститорите ще се отрази в цените на активите, ще ограничи финансовите потоци и инвестиционната дейност. Очаква се икономическият растеж в ЕС и света да се забави съответно до 3,1 и 3,8% през 2022 г. и 2,2 и 3,3% през 2023 г. През 2024 г. темповете леко ще се ускорят, отразявайки очакванията за стабилизиране на средата, а през 2025 г. ще се доближат до дългосрочните средни от периода преди 2020 г.

Табл. I-1: Основни допускания за развитието на външната среда

Международна среда	Отчетни данни		Прогноза			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Световна икономика (реален растеж, %)	-3,1	6,0	3,8	3,3	3,4	3,3
Европейска икономика – ЕС (реален растеж, %)	-5,9	5,3	3,1	2,2	2,3	1,9
Средногодишен валутен курс щ.д./евро	1,14	1,18	1,10	1,10	1,10	1,10
Цена на петрол „Брент“ (щ.д./барел)	42,3	70,4	100,0	90,0	82,9	78,6
Цена на неенергийни суровини (в щ.д., %)	3,3	32,7	18,9	-6,3	-2,6	-1,3

Източник: СБ, Евростат, Bloomberg, собствени изчисления

Прогнозата за курса BGN/USD се основава на наличието на фиксиран курс на лева към единната европейска валута и техническо допускане за разменния курс на еврото към щатския долар. Последното се състои в изчисляване на средния курс EUR/USD с дневни данни за последните десет работни дни към датата на изготвяне на допусканията и фиксирането му за дните до края на прогнозния хоризонт. Според така направеното техническо допускане с данни към 17.03.2022 г., през 2022 г. средногодишният валутен курс на еврото се очаква да се понижи номинално с 6,8% до 1,10 долара и да остане на това ниво в периода 2023-2025 г.

По отношение на международните цени на *суровините*, допусканията за тяхната динамика се основават на информация за съответните фючърси. Средната цена на суровия петрол тип „Брент“ през 2022 г. се очаква да бъде 100 щ.д. за барел, което съответства на повишение от 42% спрямо предходната година. В съответствие с пазарните очаквания към момента, през следващите години се очаква постепенно поевтиняване на суровината до 78,6 долара през 2025 г.

Неенергийните суровини ще поскъпнат средно с 18,9% в доларово изражение през 2022 г. Всички основни групи суровини ще отчетат поскъпване, но по-съществено то се очаква да бъде при торове – 40,5%, метали – 21,3% и храни – 15%. В годините до края на прогнозния период очакванията са за поевтиняване на всички неенергийни суровини.

В представената прогноза е направено допускане, че в резултат от военния конфликт в Украйна в България ще останат над 100 хил. бежанци, чиито месечни разходи ще са съпоставими със средните разходи за страната.

Запазват се очакванията за подобряване на здравната ситуация в глобален план. Евентуални нови вълни от нарастване на заболеваемостта от COVID-19 ще пораждат само временни ограничителни мерки, без съществено отрицателно въздействие върху икономическата активност.

4. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2022-2025 Г.

Табл. I-2: Основни макроикономически показатели

Основни макроикономически показатели	Отчетни данни		Прогноза			
	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Брутен вътрешен продукт						
БВП (млн. лв.)	119 951	132 744	147 403	160 789	172 760	183 493
БВП (реален растеж, %)	-4,4	4,2	2,6	2,8	3,6	3,4
Потребление	1,5	7,0	2,6	3,3	3,6	3,7
Брутообразуване на основен капитал	0,6	-11,0	7,6	9,0	6,0	9,9
Износ на стоки и услуги	-12,1	9,9	4,1	4,0	5,8	4,6
Внос на стоки и услуги	-5,4	12,2	5,4	6,1	6,5	6,8
Пазар на труда и цени						
Заетост (ЕСС 2010) (%)	-2,3	0,2	1,7	0,8	1,0	0,6
Коефициент на безработица (НРС) (%)	5,1	5,3	5,0	4,8	4,4	4,2
Компенсации на един нает (%)	7,2	9,5	8,1	9,2	8,2	7,6
Дефлатор на БВП (%)	4,2	6,2	8,2	6,1	3,7	2,7
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) (%)	1,2	2,8	10,4	5,1	2,7	2,3
Платежен баланс						
Текуща сметка (% от БВП)	-0,1	-0,4	-2,9	-1,9	-1,5	-2,1
Търговски баланс (% от БВП)	-3,2	-4,9	-7,5	-6,9	-6,4	-7,6
Преки чуждестранни инвестиции (% от БВП)	5,2	2,6	2,4	2,6	2,7	2,8
Паричен сектор						
М3 (%)	10,9	10,7	9,7	9,5	9,6	9,4
Вземания от фирми (%)	3,3	6,1	4,6	5,0	5,3	5,7
Вземания от домакинства (%)	6,6	13,4	9,9	8,9	8,1	7,7

Източник: МФ, НСИ, БНБ

4.1. БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ

Очаква се през 2022 г. растежът на БВП на България да възлезе на 2,6%. Повишението на инфлацията ограничава реалния разполагаем доход на домакинствата и покупателната им способност, в резултат се очаква забавяне на растежа на потреблението на домакинствата до 2,4%. Повишената несигурност, по-високите производствени разходи, нарушените доставки и по-слабото външно търсене се очаква да се отразят и в отлагане на инвестиционни планове. В същото време се очаква публичните капиталови разходи да подкрепят нарастването на инвестициите в основен капитал, което се прогнозира да

достигне 7,6%. От страна на публичното потребление също се прогнозира положителен принос за растежа на БВП. По-умереното търсене от основни търговски партньори на България, съчетано със силно ограничения износ към Руската федерация и Украйна ще се отрази в забавяне на общия темп на износа на стоки от България през 2022 г. (3,1%). Приносът на нетния износ към растеж на БВП ще е отрицателен.

През 2023 г. се очаква по-високо нарастване на вътрешното търсене и съответно растеж на БВП от 2,8%. Повишението на доходите в съчетание с отслабването на инфлационния натиск ще стимулира нарастването на потреблението. Очаква се леко ускорение на износа на стоки, но темпът ще остане умерен в условия на все още слабо нарастване на външната среда. Износът на услуги ще е повлиян в по-голяма степен от изчерпването на еднократния положителен ефект по линия на влезлите в страната бежанци, и в по-малка - от постепенно възстановяване на международните пътувания. Това ще се отрази в по-нисък растеж на износа на услуги. Приносът на нетния износ към БВП ще остане отрицателен (1,5 пр.п.).

През 2024-2025 г. растежът на БВП ще бъде съответно 3,6 и 3,4%. Потреблението на домакинствата ще нараства, подкрепено от намалението на безработицата и стабилния растеж на доходите. Повишението на търсенето ще се отрази положително и на инвестиционната активност. С постепенното преодоляване на последиците от военния конфликт и възстановяването на външната среда общият растеж на износа ще нараства в края на прогнозния период. Отразявайки възстановяването на вътрешното търсене, темпът на вноса ще продължи да изпреварва износа и приносът на нетния износ към БВП ще е отрицателен.

4.2. ПАЗАР НА ТРУДА

За 2022 г. очакванията са броят на заетите да отбележат ръст от 1,7% на годишна база, което ще бъде обусловено от икономическия ръст, но също и от потока украински бежанци към страната, като част от тях се очаква да се включат на българския пазар на труда като заети. През периода 2023-2025 г. основният фактор, който ще обуславя нарастването на заетостта в страната, ще продължи да бъде икономическия ръст, който се очаква да се ускори и оттук да увеличи търсенето на работна сила. В същото време, в допусканията, използвани при разработването на прогнозата, е заложено известно намаление на броя на украинските граждани, потърсили закрила в страната и една част от тях да са се завърнали в родината си (при евентуално прекратяване на военните действия) или да са продължили пътя си на запад в търсене на трудова и житейска реализация.

Очакванията за коефициента на безработица са той да следва постоянна тенденция на намаление през периода 2022-2025 г., като се предвижда от 5,0% за 2022 г. да намалее до 4,2% през 2025 г.

Очакванията за динамиката на доходите от труд в средносрочен хоризонт ще останат високи, но оценките за тяхното реално нарастване са ревизирани в низходяща посока.

През 2022 г. номиналният растеж на компенсацията на един нает е оценен на 8,1% и отразява очакваното търсене на труд, повишаването на минималната работна заплата и някои вторични ефекти от високите темпове на инфлация в страната. Ограничаваш ефект върху динамиката на доходите може да се очаква по-линия на публичния сектор и включването на бежанците от Украйна на пазара на труда. С постепенното ускоряване на динамиката на производителността на труда и растежа на наетите лица през 2023 г.,

както и продължаващото влияние по линия на инфлационните процеси в страната, нарастването на компенсацията на един нает ще се ускори до 9,2%. В периода 2024-2025 г. номиналният темп на растеж на показателя е оценен на 8,2 и 7,6%.

Забавянето на икономическата активност през 2022 и 2023 г. ще отразява по-ниския темп на нарастване на производителността на труда. Последният е оценен средно на 2,1% през 2022-2025 г.

4.3. ИНФЛАЦИЯ

Към настоящия момент очакванията са за продължаващо поскъпване на петрола и неенергийните суровини през 2022 г., което да започне да се забавя през втората половина на годината. В съответствие с това, нарастването на общото равнище на потребителските цени ще продължи да се ускорява до третото тримесечие на годината, след което ще започне да се забавя, а инфлацията в края на 2022 г. ще достигне 10%. Водещ принос за това ще имат храните, чието поскъпване ще се ускори до 16,4% на годишна база през декември. Енергийните стоки също ще допринесат положително, като повишението в цените на транспортните горива се очаква да достигне 25,1% в края на годината. Съществен принос ще имат и компонентите на базисната инфлация, поради очакваните вторични ефекти от ускореното поскъпване на енергоносителите и затрудненията във веригите на доставки. Услугите ще поскъпнат с 8,1% в края на 2022 г., а неенергийните нехранителни стоки – с 6%. Средногодишната инфлация през 2022 г. се прогнозира да бъде 10,4%.

В съответствие с очакванията за низходяща ценова динамика при всички основни суровини в периода 2023-2025 г., както и с изчерпване на наблюдаваните вторични ефекти, темпът на инфлация в страната също се очаква да продължи да се забавя до 3,1% в края на 2023 г., и 2,4% и 2,2% съответно в края на 2024 и 2025 г. Енергийните стоки ще имат отрицателен принос, поради очакваното намаление на международната цена на петрола, което ще доведе до поевтиняване на автомобилните горива.

Средногодишната инфлация през 2023 г. се очаква да бъде 5,1%, като ще продължи да се забавя до 2,7% през 2024 г. и 2,3% през 2025 г.

4.4. ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС

През 2022 г. се очаква дефицитът по текущата сметка на платежния баланс да се увеличи до 2,9% от прогнозния БВП. Основен принос за влошаването ще има по-големият отрицателен баланс при търговията със стоки, поради по-високия реален растеж на вноса спрямо износа и по-силното нарастване на цените на вноса (движени от поскъпването на енергийните и други суровини).

Прогнозата за динамиката на статията *Услуги* отразява два противоположни ефекта - по-ограниченото нарастване на постъпления от туристи в страната, поради конфликта в Украйна, от една страна, и отчитането на разходите на бежанци като износ на услуги от статия *Пътувания*, от друга. Очакваният ефект върху платежния баланс от притока на бежанци е отразен и в двете доходни статии. Средствата, които държавата отпуска като помощ, респ. плащания към нерезиденти от сектор „Държавно управление“, са отразени по статия *Вторичен доход*. Направено е допускане, че тези плащания ще бъдат напълно компенсирани чрез средства от фондове на ЕС, които са отразени в същата статия.

През 2023 г. салдото по текущата сметка ще продължи да се движи от изменението на търговския баланс. Очаква се подобрение, водено от положителни условия на търговия, докато реалният растеж на вноса отново ще изпревари този на износа. След първата година от престоя им в страната бежанците не се разглеждат като нерезиденти, което ще се отрази в еднократна корекция към понижение на износа и баланса на статия *Услуги*. Очаква се през годината общото салдо по доходните статии леко да се подобри.

През 2024 г. текущата сметка ще достигне дефицит от 1,5%, след което салдото ще се понижи до 2,1% през 2025 г. Основен фактор за това ще е по-съществено нарастване на вноса на стоки през последната година от прогнозния период, при умерена динамика на износа, в съответствие с външната среда. Посещенията с цел туризъм ще нарастват и през 2024-2025 г. се очаква да достигнат и надминат нивата от периода преди пандемията и да подкрепят излишъка по статията *Услуги*. Изплащането на инвестиционен доход ще влошава баланса по първичен доход, но отношението на салдото към БВП ще остане почти непроменено (3,6% от БВП). Очаква се средствата от НПВУ и входящите трансфери в рамките на новия програмен период 2021-2027 г. да поддържат излишъка по Вторичен доход. Принос ще имат и постепенното нарастване на паричните преводи от чужбина в синхрон с подобрението на икономическата активност в глобален план.

4.5. ПАРИЧЕН СЕКТОР

Търсенето на кредити през 2022 г. ще се забави в сравнение с 2021 г., в съответствие с очакваното влошаване на икономическата ситуация и повишената несигурност поради конфликта в Украйна. Вземанията от предприятия в края на 2022 г. ще забавят растежа си до 4,6% (при 6,1% в края на 2021 г.) поради отрицателните ефекти върху инвестиционната активност, а тези на домакинствата – до 9,9%. Общо растежът на вземанията от частния сектор през 2022 г. се очаква да бъде около 6,7%. Фактори, които ще действат в посока забавяне растежа на кредита за домакинствата, ще бъдат очакваното забавяне в растежа на потреблението и на компенсациите на наетите през 2022 г. Ограничаващо кредитната активност влияние от страна на предлагането може да има и обявеното от БНБ постепенно увеличение на нивото на антицикличния капиталов буфер, през октомври 2022 г. и в началото на 2023 г. Въпреки прогнозираното забавяне при жилищните кредити, през 2022 г. темпът им на растеж ще остане относително висок, тъй като покупката на жилище е основна алтернативна форма за инвестиция или за съхранение на стойността в среда на висока инфлация и ниски лихвени проценти.

До края на прогнозния период се очаква нарастването на кредита за домакинства да продължи да се забавя. То ще остане на относително високи нива в съответствие и с прогнозираното развитие при компенсацията на наетите лица. В края на 2023 г. растежът на вземанията от домакинствата се прогнозира да бъде 8,9%, а в края на 2025 г. – 7,7%

Предвижда се в периода 2023-2025 г. кредитът за нефинансови предприятия плавно да се ускори в синхрон с очакваното възстановяване на частните инвестиции, подкрепени и от НПВУ. Очакванията са растежът на общо вземанията от предприятия в края на 2023 г. да бъде 5%. През 2024 г. общо годишното нарастване на вземанията от предприятия ще бъде 5,3%, а в края на 2025 г. – 5,7%. Общо вземанията от частния сектор ще се увеличат с 6,6% през 2023 г., а до края на 2025 г. темпът им на растеж леко ще се забави до 6,5%.

4.6. РИСКОВЕ ПРЕД ПРОГНОЗАТА

Военният конфликт в Украйна внесе нова несигурност в икономическите перспективи. Ситуацията е бързо променяща се, със значителни отрицателни рискове за икономиката на ЕС и България. Това затруднява избора на реалистичен сценарий и прави прогнозата зависима от множество допускания.

Спирането на вноса на енергийни суровини от Руската федерация би имало по-големи икономически последици, но те са трудни за количествено определяне на този етап. При недостатъчното предлагане на основни суровини, ще има нарушения в производствените процеси както в страната, така и в основни търговски партньори, което може да се отрази в ограничен износ, влошени финансови резултати на фирмите, увеличаване на безработицата, по-ниска инвестиционна активност. В допълнение, липсата на суровини ще формира по-големи от очакваните ефекти върху цените, ще ограничи разполагаемия доход и допълнително ще намали потреблението.

Рисковете пред прогнозата за инфлацията са преобладаващо във възходяща посока, като се свързват с несигурността за разрешаването на конфликта в Украйна и произтичащата от това вероятност за продължаващо повишение на международните цени на основни международно търгуеми суровини (петрол и природен газ, храни, метали, торове). Друг фактор, който може допълнително да ускори инфлацията в страната, са формираните високи инфлационни очаквания, които са повлияни от поскъпването на стоки от първа необходимост – в т.ч. храни и енергия.

Риск продължава да бъде и епидемичната ситуация, вероятността от поява на нов вариант на вируса и въвеждането на ограничения, въпреки че данните от последната година не показват съществен отрицателен ефект върху икономиката по тази линия.

Оценяването на ефекта от притока на бежанци е обвързано с допускания за броя на хората, продължителността на престоя им и разходите им. Отклонението от тези допускания е риск за точността на прогнозата.

Пред прогнозата съществуват и рискове в положителна посока. Облекчаване на геополитическата ситуация би могло да окаже низходящ натиск върху инфлацията и би имало положителен ефект върху икономическата активност. Несигурността породена от войната може да се разсее по-бързо от очакваното и да не окаже съществено влияние върху динамиката на потреблението и инвестициите в страната. При стабилизиране/разрешаване на конфликта в Украйна в краткосрочен период, може да не се наблюдава забавен растеж на посещенията на чужденци в страната през летния туристически сезон, което ще има положителен ефект върху растежа на БВП.

4.7. ПОТЕНЦИАЛЕН РАСТЕЖ И ОТКЛОНЕНИЕ ОТ ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

Растежът на потенциалния БВП[4] през 2021 г. достигна 1,8%. Очакваното нарастване на заетостта и повишение на инвестициите ще доведе до ускорен растеж на потенциалния БВП и той ще достигне 2,8% през 2024 г. Този растеж се очаква да се задържи и през 2025 г. Общата факторна производителност (ОФП) ще бъде с най-голям принос за растежа.

Отрицателното отклонението от потенциала[5] бе 1% през 2021 г. За 2022 г. се очаква отклонение от 0,5%, а в края на прогнозния период 2024-2025 г. отклонението ще бъде положително.

Табл. I-3: Стойности на потенциалния растеж и на отклонението от потенциалния БВП

Година	Потенциален растеж, %	Отклонение от потенциалния БВП, %
2021	1,8	-1,0
2022	2,0	-0,5
2023	2,6	-0,3
2024	2,8	0,5
2025	2,8	1,1

Източник: МФ

Табл. I-4: Приноси към потенциалния растеж (пр.п.)

Година	Труд	Капитал	ОФП
2021	0,0	0,5	1,2
2022	0,2	0,7	1,2
2023	0,5	0,9	1,3
2024	0,5	1,0	1,3
2025	0,3	1,2	1,3

Източник: МФ

[4] Потенциалният БВП за българската икономика е изчислен с помощта на производствена функция по методология, разработена от ЕК: Havik, K., & Kieran Mc Morrow, K., & Fabrice Orlandi, F., Christophe Planas, C., Rafal Raciborski, R., Werner Roeger, W., Alessandro Rossi, A., Anna Thum-Thysen, A. & Valerie Vandermeulen, V.,"The Production Function Methodology for Calculating Potential Growth Rates & Output Gaps," European Economy – Economic Papers 535, 2014.

[5] Цикличното развитие на икономиката се измерва с индикатора отклонение от потенциала. Той се изчислява като разлика между фактическия и потенциалния БВП в съотношение към потенциалния.

4.8. СЪПОСТАВКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКАТА ПРОГНОЗА С ТАЗИ НА ЕК

Направено е сравнение на макроикономическата прогноза на Министерство на финансите с последната официална прогноза на Европейската комисия, публикувана на 10 февруари 2022 г. Различният период на изготвяне на двете прогнози предопределя използването на различни отчетни статистически данни. Поради по-ранното публикуване на прогнозата на ЕК, при нейното изготвяне не са взети предвид отчетните данни по националните сметки за брутния вътрешен продукт и пазара на труда за 2021 г., както и наличната информация за краткосрочните индикатори и инфлацията в началото на 2022 г.

Табл. I-5: Сравнение на макроикономическата прогноза на МФ с прогнозата на ЕК[6]

Показатели	2021	2022		2023	
	Отчетни данни	МФ	ЕК	МФ	ЕК
БВП, реален растеж, %	4,2	2,6	3,7	2,8	3,9
Инфлация, средногодишна, %	2,8	10,4	6,3	5,1	3,9

Източник: ЕК, МФ, НСИ

Прогнозата на ЕК е изготвена преди руската инвазия в Украйна, която промени икономическите перспективи за България през 2022 г. и в средносрочен план. Военният конфликт доведе до повишаване на цените на енергията и основни суровини, което ще се отрази негативно на покупателната способност на домакинствата. Вследствие на войната и наложените санкции върху Руската федерация се очакват нарушения на международната търговия и затруднения по веригите на доставки, което ще ограничи износа на стоки и инвестиционната активност в страната. В резултат очакванията за растежа на БВП на МФ са по-ниски от тези на ЕК.

Значителното нарастване на международните цени на суровините във връзка с конфликта в Украйна, който не е взет предвид в прогнозата на ЕК, е и основната причина за по-високата очаквана инфлация според МФ.

[6] Зимната прогноза на ЕК, публикувана на 10 февруари 2022 г., представя прогноза за динамиката на ограничен набор от показатели, поради което сравнението в таблицата е направено само за БВП и инфлация.

Част II.
Фискална политика и основни параметри за периода 2023-2025 г.

1. СРЕДНОСРОЧНИ ЦЕЛИ НА ФИСКАЛНАТА ПОЛИТИКА

Страната ни ще се стреми да се придържа към провежданата през последните години благоразумна фискална политика, въпреки повишената икономическа несигурност, породена от глобалната пандемия от COVID-19, конфликта в Украйна и невъзможността към момента да се предвидят и оценят краткосрочните и дългосрочните ефекти от него.

От гледна точка на устойчивостта на публичните финанси през прогнозния период, определянето на реалистични цели за основните бюджетни параметри следва да се придържа към установените фискални правила и ограничения, заложени в Закона за публичните финанси и произтичащи от изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (ОВ, L, 306/41 от 23 ноември 2011 г.) и Регламент (ЕО) № 1466/1997 на Съвета от 7 юли 1997 г. за засилване на надзора върху състоянието на бюджета и на надзора и координацията на икономическите политики.

Активираната от Европейската комисия обща клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, която позволява на държавите членки да предприемат мерки за справяне с разпространението на вируса, като временно се отклонят от средносрочната си бюджетна цел, ще продължи своето действие и до края на 2022 г. По този начин се осигурява гъвкавост на националните правителства да предприемат мерки в условията на извънредна епидемична обстановка, като разходите, пряко свързани с преодоляване на последиците от пандемията, се изключват при оценяване спазването на фискалните правила и ограничения.

Доколкото европейската правна рамка и процедури по наблюдение спазването на фискалните правила предвиждат възможност за временни отклонения при извънредни обстоятелства, то в националното ни бюджетно законодателство също бяха предприети промени по отношение на специфичните правила и ограничения чрез прецизиране на регулациите в частта на правилата, дефинирани в Закона за публичните финанси, с които се осигури гъвкавост на фона на глобалните предизвикателства пред икономиката и бюджета.

Параметрите за основните фискални показатели са представени в следващата таблица, като са отразени ефектите от временните COVID-19 мерки, а за целите на оценяване спазването на националните фискални правила по ЗПФ са включени и показатели по КФП с приложимите изключения.

Табл. II-1:Основни показатели на КФП (касова основа)7

Показатели	2022 г. Очаквано		2023 г. Прогноза		2024 г. Прогноза		2025 г. Прогноза	
	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП
Приходи, помощи и дарения	**57 253,5**	**38,8%**	**62 784,1**	**39,0%**	**65 378,6**	**37,8%**	**66 428,8**	**36,2%**
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	**63 153,8**	**42,8%**	**68 014,1**	**42,3%**	**70 518,6**	**40,8%**	**71 528,8**	**39,0%**
в т.ч. Разходи чл. 28, ал. 1 от ЗПФ	**57 273,9**	**38,9%**	**58 442,0**	**36,3%**	**61 130,9**	**35,4%**	**63 139,2**	**34,4%**
Бюджетно салдо (+/-)	**-5 900,3**	**-4,0%**	**-5 230,0**	**-3,3%**	**-5 140,0**	**-3,0%**	**-5 100,0**	**-2,8%**
в т.ч. Covid-19 мерки (приходни и разходни)	**2 268,6**	**1,5%**	**467,0**	**0,3%**	**0,0**	**0,0%**		**0,0%**
Бюджетно салдо без Covid-19 мерки (+/-)	***-3 631,7***	***-2,5%***	***-4 763,0***	***-3,0%***	***-5 140,0***	***-3,0%***	***-5 100,0***	***-2,8%***

Източник: МФ

Предвиденото през последните години разхлабване на фискалната политика, наложено от икономически, здравни, социални и външни предизвикателства, се очаква да продължи и през настоящата година, а в прогнозния средносрочен период са заложени стъпки за фискална консолидация, като дефицитът по КФП от 3,3% от БВП за 2023 г. ще достигне до 2,8% от БВП за 2025 г. В настоящата прогноза са заложени и фискални ефекти от политики, мерки и допусканията на правителството, чийто мандат покрива изцяло прогнозния период.

От гледна точка на ограничението на фискалното правило за дефицита по КФП, без отчитане на ефекта от COVID-19 мерките, за целия прогнозен период бюджетното салдо е в рамките на ограничението за дефицит до 3 на сто от БВП, като за 2021 се наблюдава положително салдо в размер на 2,2% от БВП, а за 2022 г. салдото се очаква да бъде отрицателно в размер на 2,5% от БВП.

В средносрочен план разходите по КФП (без разходите, извършвани от сметки за средства от ЕС и по други международни програми и договори, приравнени към тях, вкл. свързаното с тях национално съфинансиране) са в рамките на 40%-то правило по ЗПФ, като бележат спад от 36,3% от БВП през 2023 г. до 34,4% от БВП през 2025 г.

В рамките на прогнозния период са заложени средства за обезпечаване на изпълнението на COVID-19 мерки само за първата година от периода в размер на 0,3% от БВП, при очаквания разпространението на пандемията да затихне.

Разчетите в СБП за периода 2023-2025 г. отразяват тенденциите в пролетната макроикономическа прогноза за развитието на националната икономика и оценките за ефекта от дискреционните мерки, в т.ч. и от временните мерки.

При приходите в настоящата прогноза се наблюдава ръст в номинално изражение за целия тригодишен период. Като относителен дял от БВП за 2023 г. те са 39,0%, за 2024 г. - 37,8% и за 2025 г. - 36,2%.

По отношение на разходите за периода 2023-2025 г. се наблюдава номинален годишен ръст, но като дял от БВП те намаляват от 42,3% от БВП до 39,0% от БВП.

[7] Поради закръгление (в млн. лв. и като процент от БВП) някои сумарни позиции в таблиците и графиките в средносрочната бюджетна прогноза 2023-2025 г. и приложенията към нея не се изчерпват от съставните им числа.

2. ОСНОВНИ ФИСКАЛНИ ПАРАМЕТРИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Разчетите в СБП за периода 2023-2025 г. са съобразени с определените в Закона за публичните финанси фискални правила и ограничения, отразяват тенденциите в актуалната макроикономическа прогноза за развитието на националната икономика, текущото законодателство и оценките за ефекта от приходните и разходните дискреционни мерки, в т.ч. и от временните мерки, породени от конфликта в Украйна.

Табл. II-2:Основни показатели по КФП (2022-2025 г.)

КФП млн. лв.		2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ		**57 253,5**	**62 784,1**	**65 378,6**	**66 428,8**
	% от БВП	***38,8%***	***39,0%***	***37,8%***	***36,2%***
Данъчно-осигурителни приходи		45 015,1	48 487,7	51 458,2	54 496,8
Неданъчни приходи		7 103,1	7 326,9	7 401,6	7 483,5
Помощи и дарения		5 135,3	6 969,6	6 518,8	4 448,5
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС		**63 153,8**	**68 014,1**	**70 518,6**	**71 528,8**
	% от БВП	***42,8%***	***42,3%***	***40,8%***	***39,0%***
Разходи		61 470,5	66 232,7	68 659,3	69 536,2
Нелихвени разходи		60 806,2	65 433,7	67 548,0	68 229,3
Лихви		664,3	799,0	1 111,3	1 306,8
Вноска в общия бюджет на ЕС		1 683,3	1 781,5	1 859,3	1 992,6
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)		**-5 900,3**	**-5 230,0**	**-5 140,0**	**-5 100,0**
	% от БВП	***-4,0%***	***-3,3%***	***-3,0%***	***-2,8%***
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)		**5 900,3**	**5 230,0**	**5 140,0**	**5 100,0**
	% от БВП	***4,0%***	***3,3%***	***3,0%***	***2,8%***

Източник: МФ

Включените в СБП за периода 2023-2025 г. разчети за **приходите, помощите и даренията** по КФП са в диапазона от 39,0% до 36,2% от БВП, като се наблюдава ръст в номинално изражение за целия тригодишен период.

Очакванията са данъчно-осигурителните приходи в периода 2023-2025 г. да са в диапазона от 30,2% до 29,7% от БВП, но независимо от относителното им намаление, в номинален размер те нарастват, което отразява ефектите от мерките за повишаване на събираемостта и макроикономическите ефекти.

Разходите по КФП, изразени като процент от БВП, са в размер на 42,8% за 2022 г., 42,3% за 2023 г., 40,8% за 2024 г. и 39,0% за 2025 г. В номинален размер разходите се увеличават, като от 63 153,8 млн. лв. за 2022 г. се очаква да достигнат 71 528,8 млн. лв. през 2025 г.

Прогнозите за **приходната част на националния бюджет** показват тенденция на намаление от 35,4% от БВП за 2022 г. на 33,8% от БВП през 2025 г.

Разходите и вноската в бюджета на ЕС по националния бюджет в средносрочен план показват тенденция на намаление от 36,3% от БВП през 2023 г. до 34,4% от БВП през 2025 г.

Нетният размер на трансфера за сметките за средства от ЕС за прогнозния период е в диапазона 1,8-1,9 млрд. лв. или 1,1-1,0% от БВП.

Табл. II-3:КФП – Национален бюджет (2022-2025 г.)

КФП НАЦИОНАЛЕН БЮДЖЕТ млн. лв.		2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ		**52 149,3**	**55 849,5**	**58 895,1**	**62 015,5**
	% от БВП	*35,4%*	*34,7%*	*34,1%*	*33,8%*
Данъчно-осигурителни приходи		45 015,1	48 487,7	51 458,2	54 496,8
Неданъчни приходи		7 103,1	7 326,9	7 401,6	7 483,5
Помощи и дарения		31,1	35,0	35,2	35,2
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС		**57 273,9**	**58 442,0**	**61 130,9**	**63 139,2**
	% от БВП	*38,9%*	*36,3%*	*35,4%*	*34,4%*
Разходи		55 590,5	56 660,6	59 271,6	61 146,5
Нелихвени разходи		54 926,2	55 861,6	58 160,3	59 839,7
Лихви		664,3	799,0	1 111,3	1 306,8
Вноска в общия бюджет на ЕС		1 683,3	1 781,5	1 859,3	1 992,6
ТРАНСФЕР ЗА СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС (НЕТО)		**-1 149,6**	**-1 824,1**	**-1 873,9**	**-1 879,8**
	% от БВП	*-0,8%*	*-1,1%*	*-1,1%*	*-1,0%*
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)		**-6 274,2**	**-4 416,6**	**-4 109,8**	**-3 003,5**
	% от БВП	*-4,3%*	*-2,7%*	*-2,4%*	*-1,6%*
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)		**6 274,2**	**4 416,6**	**4 109,8**	**3 003,5**
	% от БВП	*4,3%*	*2,7%*	*2,4%*	*1,6%*

Източник: МФ

В средносрочен план 2023-2025 г. национален приоритет ще бъде изпълнението на мерките и приоритетите както от НПР БЪЛГАРИЯ 2030 и от Плана за възстановяване и устойчивост, както и успешното усвояване на средствата от европейските фондове и програми на ЕС, чрез които да се постигнат целите, свързани основно с климата, енергетиката, дигитализацията, което ще допринесе за устойчив икономически растеж, по-висока заетост, социално включване и териториално сближаване и изграждане на конкурентоспособна и иновативна икономика.

Табл. II-4:КФП – Сметки за средства от ЕС (2022-2025 г.) [8]

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.		2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ		**5 104,3**	**6 934,6**	**6 483,6**	**4 413,3**
	% от БВП	*3,5%*	*4,3%*	*3,8%*	*2,4%*
ОБЩО РАЗХОДИ		**5 880,0**	**9 572,1**	**9 387,7**	**8 389,6**

[8] В таблицата са включени сметки за средства от ЕС на: ДФ „Земеделие“, Национален фонд и другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС.

КФП СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС млн. лв.		2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
	% от БВП	*4,0%*	*6,0%*	*5,4%*	*4,6%*
ТРАНСФЕР ОТ/ЗА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ (НЕТО)		**1 149,6**	**1 824,1**	**1 873,9**	**1 879,8**
	% от БВП	*0,8%*	*1,1%*	*1,1%*	*1,0%*
БЮДЖЕТНО САЛДО (+/-)		**373,9**	**-813,4**	**-1 030,2**	**-2 096,5**
	% от БВП	*0,3%*	*-0,5%*	*-0,6%*	*-1,1%*
ФИНАНСИРАНЕ (+/-)		**-373,9**	**813,4**	**1 030,2**	**2 096,5**
	% от БВП	*-0,3%*	*0,5%*	*0,6%*	*1,1%*

Източник: МФ

3. ПРОГНОЗА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

За целите на международните сравнения бюджетната рамка се представя както по национална методология (по показатели на КФП на касова основа), така и на базата на европейската методология ЕСС 2010 чрез показателите за сектор „Държавно управление“[9], като следва да се отбележи, че фискалните параметри отразяват по еднакъв начин фискалната политика. Представената прогноза е разработена на базата на последната макроикономическа прогноза на МФ и на предприетите през предходните години мерки и политики, които продължават да оказват фискално въздействие през прогнозния период.

Фискалната политика в средносрочен план е насочена към запазване устойчивостта и предвидимостта на бюджетната рамка. Предвижда се консолидация на дефицита към края на периода, като отрицателното салдо по бюджета намалява за периода 2023-2025 г. През 2022 г. се очаква бюджетното салдо да бъде отрицателно в размер на 5,3% от БВП. В средносрочен план се очаква дефицит в размер съответно на 2,9% от БВП за 2023 г., 2,8% за 2024 г. и 2,4% от БВП за 2025 г. Ако се отчете въздействието на временните приходни и разходни мерки, свързани с предотвратяване разпространението на COVID-19 в страната и ограничаване последиците от кризата, отрицателното салдо на сектор „Държавно управление“ за 2023 г. да е в размер на 2,7%.

Част от дефицита на сектор „Държавно управление“, който се отчита на начислена основа, се дължи на времевото изместване при отчитането на разходите за доставки на военна техника, които са платени през предходни години на касова основа. Съгласно методологията ЕСС 2010, държавните разходи за военно оборудване се отчитат през годината на доставката им. Поради това, инвестиционните разходи за придобиване на нов тип боен самолет, направени през 2019 г. и 2020 г. в размер на 2 197,7 млн. лв., имат влияние върху разходите в периода 2023-2025 г., като заедно с изместеното отчитане и на други разходи за военна техника влошават дефицита съответно с 0,2% от БВП през 2023 г., 0,44% през 2024 г. и 0,87% през 2025 г., тъй като най-голяма доставка на военна техника се очаква в края на периода. Това влияние е временно и не води до трайно

[9] Според методологията на ЕСС 2010 сектор „Държавно управление“ включва всички институционални единици, чиято роля е предоставянето на непазарна продукция за индивидуално и колективно потребление и/или преразпределението на национален доход.

влошаване на бюджетната позиция и до нарушаването на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

Планираният размер на бюджетното салдо за периода 2023-2025 г. ще се реализира при намаляване на приходите до 36,2% от БВП в края на периода и при очертаваща се тенденция на спад и на разходите като дял от БВП. В приходната част съотношението на общите приходи от БВП достига 38,0% през 2023 г., след което се наблюдава слаб спад през 2024 г. до 37,0% от БВП. Разходите като дял от БВП достигат 40,9% през 2023 г., след това намаляват до 39,9% и 38,7% от БВП съответно за 2024 г. и 2025 г.

Табл. II-5:Основни показатели на сектор „Държавно управление“

Показатели	2022 г. Очаквано		2023 г. Проект		2024 г. Прогноза		2025 г. Прогноза	
	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП	млн. лв.	% от БВП
Приходи на сектор "Държавно управление"	**56 018,1**	**38,0%**	**61 069,3**	**38,0%**	**63 956,1**	**37,0%**	**66 462,1**	**36,2%**
Разходи на сектор "Държавно управление"	**63 839,2**	**43,3%**	**65 736,2**	**40,9%**	**68 743,6**	**39,8%**	**70 868,8**	**38,6%**
Дефицит на сектор "Държавно управление"	**-7 821,1**	**-5,3%**	**-4 666,9**	**-2,9%**	**-4 787,4**	**-2,8%**	**-4 406,7**	**-2,4%**
Covid-19 мерки (приходни и разходни)	3 078,7	2,1%	273,1	0,2%				
Дефицит на сектор „Държавно управление“ без Covid-19 мерки	**-4 742,4**	**-3,2%**	**-4 393,7**	**-2,7%**	**-4 787,4**	**-2,8%**	**-4 406,7**	**-2,4%**

Източник: МФ

Номиналният ръст на **приходите** през отделните години се дължи на увеличение на постъпленията от всички основни видове данъци – ДДС, акцизи, данък върху доходите на физическите лица и корпоративен данък. Растеж се очаква също и при приходите от социално-осигурителни вноски, като той е най-значителен през 2023 г. За 2023 г. общите текущи приходи на годишна база нарастват с 6,9%, като към края на периода растежът им се забавя до 4,8%.

При **разходите на сектор „Държавно управление“** висок номинален ръст в средносрочен план се наблюдава при капиталовите разходи за брутообразуване на основен капитал. Те нарастват значително и като дял от БВП – до 5,4% през 2023 г., и 5,3% през 2024 г. и 2025 г. Изменението в показателя е свързано основно с разходите за изграждането на автомагистрала „Хемус“ и на другите приоритетни пътни инфраструктурни проекти; доставките на бойни самолети F-16 Block 70 и основна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада, както и с реализацията на Националния план за възстановяване и устойчивост и напредването на проектите, финансирани по програми на ЕС в рамките на новия програмен период.

Значителен растеж през 2023 г. от 11,1% имат разходите за социални трансфери без тези в натура, основно поради нарастване на разходите за пенсии и увеличаването на обезщетенията и помощите за домакинствата.

При пенсиите нарастването се дължи основно на ежегодната индексация от 1 юли на съответната година по швейцарското правило. При обезщетенията и помощите за домакинствата влияние оказва нарастването на социалните помощи по Закона за социалното подпомагане и по Закона за хората с увреждания поради нарастването на линията на бедност. В същото време, представени като дял от БВП, след временното нарастване през 2023 г. до 12,1%, социалните разходи остават относително постоянни на нива от 11,8% към края на периода. Положително въздействие за ограничаване нарастването на тези разходи като дял от БВП оказва продължаващото действие на пенсионната реформа, свързана с повишаване на възрастта и осигурителния стаж за пенсиониране за всички категории осигурени лица.

При социалните трансфери в натура, които обхващат основно разходите за здравеопазване, се наблюдава растеж на годишна база съответно от 11,1% през 2023 г., 18,2% през 2024 г. и 8,8% през 2025 г., поради нарастване на разходите за здравноосигурителни плащания за болнична помощ, за лекарствени продукти и за първична и специализирана извънболнична медицинска помощ. Значение за увеличението на тези разходи има и нарастването на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски за лицата, осигурявани за сметка на държавния бюджет.

При междинното потребление се наблюдава спад през 2023 г., което се дължи на високата база от 2022 г., като тогава са планирани средства за справяне от последствията от COVID-19, предвидени са разходи за текущ ремонт и поддръжка на републиканската пътна мрежа и др.

При компенсацията на наетите през текущата година се наблюдава нарастване от 1,9%, основно поради увеличението на възнагражденията на педагогическия персонал.

Общият ефект от предприятията, включени в сектор „Държавно управление“, върху баланса на сектора е отрицателен и за трите години - съответно 288,2 млн. лв. за 2023 г., 283,2 млн. лева за 2024 г. и 43,4 млн. лв. за 2025 г. Най-голямо е влиянието на Фонда за гарантиране на влоговете в банките, Държавната консолидационна компания, Националната компания „Железопътна инфраструктура“ и държавните болници.

Табл. II-6: Изменение на показателите на сектор „Държавно управление“ за периода 2023-2025 г.

Показатели млн. лв.	2023		2024		2025	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
1. Данъци върху производството и вноса	25 281,8	7,8%	26 474,3	4,7%	27 572,5	4,1%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	10 368,6	8,7%	10 824,2	4,4%	11 362,3	5,0%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	*6 106,6*	10,6%	*6 303,5*	3,2%	*6 634,1*	5,2%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	*4 261,9*	6,1%	*4 520,6*	6,1%	*4 728,3*	4,6%
3. Социално-осигурителни вноски	14 712,4	9,0%	15 879,8	7,9%	16 916,5	6,5%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	*14 712,4*	9,0%	*15 879,8*	7,9%	*16 916,5*	6,5%

Показатели млн. лв.	2023		2024		2025	
	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %	Прогноза	Изменение %
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6 915,0	-2,7%	7 168,2	3,7%	7 366,1	2,8%
5. Общо текущи приходи	**57 277,8**	**6,9%**	**60 346,4**	**5,4%**	**63 217,5**	**4,8%**
6. Компенсация на наетите лица	16 236,9	1,9%	16 660,1	2,6%	17 027,9	2,2%
7. Междинно потребление	9 031,5	-3,5%	8 677,0	-3,9%	8 191,5	-5,6%
8. Социални трансфери в натура	4 031,3	11,1%	4 765,7	18,2%	5 183,6	8,8%
9. Социални трансфери без тези в натура	19 495,0	1,9%	20 666,1	6,0%	21 660,8	4,8%
10. Лихвени разходи	1 032,5	34,3%	1 300,5	26,0%	1 483,4	14,1%
11. Субсидии	3 663,3	-20,1%	3 755,3	2,5%	3 772,2	0,4%
12. Други текущи плащания	2 494,1	-3,1%	2 633,5	5,6%	2 774,0	5,3%
13. Общо текущи разходи	**55 984,6**	**0,0%**	**58 458,2**	**4,4%**	**60 093,4**	**2,8%**
14. Брутни спестявания (5-13)	1 293,2	-154,0%	1 888,3	46,0%	3 124,1	65,4%
15. Капиталови трансфери, получени	**3 791,5**	55,9%	**3 609,7**	-4,8%	**3 244,6**	-10,1%
16. Брутообразуване на основен капитал	**8 617,4**	22,9%	**9 137,9**	6,0%	**9 662,4**	5,7%
17. Други капиталови разходи	1 134,2	34,2%	1 147,5	1,2%	1 113,0	-3,0%
		% от БВП		***% от БВП***		***% от БВП***
18. Общи правителствени приходи	**61 069,3**	**38,0%**	**63 956,1**	**37,0%**	**66 462,1**	**36,2%**
19. Общи правителствени разходи	**65 736,2**	**40,9%**	**68 743,6**	**39,8%**	**70 868,8**	**38,6%**
20. Баланс	**-4 666,9**	**-2,9%**	**-4 787,4**	**-2,8%**	**-4 406,7**	**-2,4%**
20a. - първичен баланс	*-3 634,4*	-2,3%	*-3 487,0*	-2,0%	*-2 923,2*	-1,6%
21. Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“	**44 589,1**	**27,7%**	**50 232,0**	**29,1%**	**55 731,9**	**30,4%**

Източник: МФ

3.1. ОСНОВНИ ПОКАЗАТЕЛИ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ И ПРОГНОЗА ПРИ НЕПРОМЕНЕНИ ПОЛИТИКИ

Фискалната прогноза при непроменени политики е изготвена на база цикличните движения в икономическите показатели. Тя е обвързана с набор от предположения за политиките и основните икономически и финансови условия, включително валутните курсове, цените на суровините и развитието на международната икономика. В нея не

се отчита въздействието на дискреционните изменения в приходите и в разходите. В този раздел не са включени извънредните мерки, които страната предприема за справянето с разпространението и последиците от COVID-19 пандемията, както и разходите за доставки на военна техника.

Промените, които се наблюдават в бюджетния сценарий при непроменени политики между прогнозните години, са основно в резултат на промени в икономически и/или демографски показатели, които имат ефект върху фискалните параметри. Предприетите политики в приходната и разходната част на бюджета водят до промяна в бюджетната прогноза спрямо базисния сценарий за периода 2023-2025 г. Като се вземе предвид очаквания среден икономически растеж от 3,3% през следващите три години и при допускането, че текущите политики остават непроменени, бюджетният дефицит при непроменени политики се очаква да е по-нисък спрямо заложените параметри в средносрочната бюджетна прогноза.

Таблицата по-долу представя прогнозата на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики в съответствие със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г.

Табл. II-7: Бюджетна прогноза на сектор „Държавно управление“ при непроменени политики за периода 2023-2025 г.

Показатели млн. лв.	2023		2024		2025	
	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %
1. Данъци върху производството и вноса	25 228,8	7,6%	26 317,2	4,1%	27 306,8	3,1%
2. Текущи данъци върху доходите, богатството и др.	10 368,6	8,7%	10 824,2	4,4%	11 362,3	5,0%
2a. - в т.ч. платени от домакинствата	6 106,6	10,6%	6 303,5	3,2%	6 634,1	5,2%
2b. - в т.ч. платени от фирмите	4 261,9	6,1%	4 520,6	6,1%	4 728,3	4,6%
3. Социално-осигурителни вноски	14 528,2	7,7%	15 795,0	7,4%	16 834,4	6,0%
3a. - в т.ч. действително платени вноски	14 528,2	7,7%	15 795,0	7,4%	16 834,4	6,0%
4. Други приходи, вкл. приходи от продажби	6 886,5	-3,1%	7 168,2	3,7%	7 366,1	2,8%
5. Общо текущи приходи	**57 012,1**	**6,4%**	**60 104,5**	**4,9%**	**62 869,7**	**4,2%**
6. Компенсация на наетите лица	15 815,8	-0,7%	16 621,4	2,4%	16 990,3	2,0%
7. Междинно потребление	8 593,4	-8,1%	8 490,0	-6,0%	8 125,9	-6,4%
8. Социални трансфери в натура	3 951,5	8,9%	4 708,0	16,8%	5 125,8	7,6%
9. Социални трансфери без тези в натура	19 406,0	1,4%	20 652,1	5,9%	21 690,8	5,0%
10. Лихвени разходи	1 032,5	34,3%	1 300,5	26,0%	1 483,4	14,1%
11. Субсидии	3 663,3	-20,1%	3 755,3	2,5%	3 772,2	0,4%

Показатели млн. лв.	2023		2024		2025	
	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %	Базисен сценарий	Изменение спрямо основния сценарий %
12. Други текущи плащания	2 494,1	-3,1%	2 633,5	5,6%	2 774,0	5,3%
13. Общо текущи разходи	**54 956,5**	**-1,8%**	**58 160,8**	**3,9%**	**59 962,4**	**2,6%**
14. Брутни спестявания (5-13)	2 055,6	-185,8%	1 943,7	50,3%	2 907,3	54,0%
15. Капиталови трансфери, получени	**3 791,5**	**55,9%**	**3 609,7**	**-4,8%**	**3 244,6**	**-10,1%**
16. Бруто образуване на основен капитал	**8 664,9**	**23,6%**	**8 804,9**	**2,2%**	**8 433,4**	**-7,7%**
17. Други капиталови разходи	1 134,2	34,2%	1 147,5	1,2%	1 113,0	-3,0%
		% от БВП		***% от БВП***		***% от БВП***
18. Общи правителствени приходи	**60 803,6**	**37,8%**	**63 714,2**	**36,9%**	**66 114,3**	**36,0%**
19. Общи правителствени разходи	**64 755,7**	**40,3%**	**68 113,2**	**39,4%**	**69 508,8**	**37,9%**

Източник: МФ

В **приходите** разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при косвените данъци и социално-осигурителните вноски, както и при неданъчните приходи.

Приходите от косвени данъци се различават в двата сценария основно заради платените ДДС и мита за военна техника. При сценария без промяна в политиките приходите от косвени данъци нарастват със 7,6% за 2023 г., 4,1% за 2024 г. и 3,1% за 2025 г., докато в основния сценарий тези приходи нарастват съответно със 7,8%, 4,7% и 4,1% през разглеждания период.

Прогнозата за приходите от социални и здравни осигуровки в сценария с непроменени политики предвижда нарастване на компонента от 7,7%, 7,4% и 6,0% на годишна база съответно за 2023 г., 2024 г. и 2025 г. Вследствие на предприетите през 2022 г. мерки за увеличаване на минималната работна заплата, на минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, увеличение на максималния осигурителен доход, увеличение на заплатите на педагогическия персонал, както и в резултат на прехвърлянето на средства от лица, осигурени в частни пенсионни фондове, към фонд „Пенсии“ на ДОО, в бюджетната прогноза се предвиждат допълнителни приходи от осигуровки в размер на средногодишно 0,07 пр.п. от БВП в сравнение с базисния сценарий.

Неданъчните приходи при непроменени политики показват следната динамика: спад от 3,1% за 2023 г. и ръст от 3,7% и 2,8% съответно за 2024 и 2025 г. Разликите между базисния и основния сценарий през 2023 г. се дължат на очакваните приходи от въведената ТОЛ такса, както и на ефекта от отпадане на таксите за ползване на детски градини и ясли. За периода 2024-2025 г. увеличенията в приходите в основния сценарий не се различават от тези при непроменени политики.

При разходите разлики между базисния сценарий и бюджетната прогноза се наблюдават при компенсацията на наетите лица, в междинното потребление, при социалните трансфери и в капиталовите разходи.

Разходите за заплати в бюджетния сектор в базисния сценарий се очаква да спаднат с 0,7% за 2023 г. и да се увеличат с 2,4% за 2024 г. и 2,0% за 2025 г, докато в прогнозата за 2023-2025 г. се наблюдава увеличение съответно с 1,9%; 2,6% и 2,2%. Повишението в разходите за заплати в основния сценарий спрямо базисния е свързано с предприетите политики по доходите в образованието и увеличаването на минималната работна заплата, на минималния и максималния осигурителен доход през 2022 г.

При разходите за издръжка между двата сценария са налице разлики поради разходите за придобиване на самолети F-16 Block 70 и свързаните с тях дейности по разработване на специализиран софтуер, начална поддръжка, въоръжение, оборудване, подготовка и обучение на пилоти и технически състав и други услуги.

В резултат на приетото поетапно увеличение на трансферите за здравно осигуряване за лицата, осигурявани от държавния бюджет[10], с по 5 пр.п./годишно, както и на нарастването на минималните осигурителни доходи, е предвидено увеличение на разходите за социални трансфери в натура (за здравно-осигурителни плащания) в бюджетната прогноза спрямо базисния сценарий средногодишно с 0,04 пр.п. от БВП на годишна база.

Разходите за пенсии и обезщетения в базисния сценарий нарастват с 1,4% през 2023 г., с 5,9% през 2024 г. и с 5,0% през 2025 г. Изменението на този елемент спрямо основния сценарий е свързано с увеличение на изискуемите възраст и осигурителен стаж за пенсия, увеличаване на размера на паричното обезщетение за безработица през 2022 г., както и на предприетите мерки в областта на социалните помощи, свързани с осигуряване на средства за обезпечаване на приетите изменения в Закона за хората с увреждания и Закона за личната помощ.

Изменението на разходите за бруто образуване на основен капитал в базисния сценарий е ръст от съответно 23,5% и 2,2% за 2023 г. и 2024 г. и спад от 7,7% за 2025 г., докато в бюджетната прогноза този показател нараства съответно с 22,9%, 6,1% и 5,7% за 2023 г., 2024 г. и 2025 г. Основно влияние за това имат допълнителните мерки, предприети от правителството в сектор „Отбрана и сигурност“, както и средствата отделени за пътни инфраструктурни проекти и обезпечаване функционирането на ТОЛ системата.

3.2. ДИСКРЕЦИОННИ МЕРКИ И ФИСКАЛНИ ЕФЕКТИ НА НАЧИСЛЕНА ОСНОВА

Дискреционни мерки са всички нови мерки и политики на правителството – приети или планирани, които имат пряко въздействие върху бюджетните параметри и основните фискални показатели. Те представляват мерки, предприети по преценка и решение на правителството с цел постигането на определени приоритети (напр. насърчаване на заетостта и стимулиране растежа на икономиката). Отнасят се до промяна в политиката на приходите (данъчната база и/или ставка) или промяна в разходните политики и трансферите от страна на правителството с цел предоставяне на ефективни стимули за икономиката.

[10] По реда на чл. 40, ал. 3 от Закона за здравното осигуряване за пенсионери, деца, студенти редовно обучение до 26- годишна възраст, чуждестранните студенти редовно обучение до 26-годишна възраст и др.

В средносрочната бюджетна прогноза са оценени всички приходни и разходни дискреционни мерки, които са приети през предходните години и имат бюджетен ефект през прогнозния период, като е отразено допълнителното им въздействие за съответната година спрямо предходната.

Поради методологията на отчитане на дискреционните мерки[11], за някои от мерките, влезли в сила от април 2022 г., част от ефектите се отчитат и през 2023 г.

Приходни дискреционни мерки

Приходните дискреционни мерки за периода 2023-2025 г. се очаква да доведат до нетно увеличение на приходите в размер на 379,6 млн. лв. През първата година се очаква нетно увеличение на приходите с 212,7 млн. лв., а през следващите две години – увеличение съответно с 84,8 млн. лв. и 82,1 млн. лв.

С най-голям бюджетен ефект са мерките, свързани с промяна на политиката по доходите, водещи до допълнителни приходи от осигурителни вноски (вкл. от увеличение на минималната работна заплата на 710 лв., съответно нарастване на минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, както и увеличение на максималния осигурителен доход на 3 400 лв. от април 2022 г.). По-конкретно мерките, оказващи влияние върху приходите от пенсионноосигурителни вноски, са с бюджетен ефект в размер на 129,0 млн. лв. за 2023 г. и 242,8 млн. лв. общо за тригодишния прогнозен период, а при приходите от здравноосигурителните вноски – 47,7 млн. лв. за 2023 г. и съответно 84,7 млн. лв. за тригодишния период.

Допълнителните приходи, свързани с оперирането на ТОЛ системата, са в размер на 40,0 млн. лв. за 2023 г.

За периода 2023-2025 г. приходите от избор на осигуряване само в първия стълб на пенсионната система са с общ допълнителен положителен бюджетен ефект от 22,1 млн. лв.

Отпадането на таксите за ползване на детски градини и на детски ясли, в сила от 1 април 2022 г., се очаква да има отрицателен нетен ефект върху приходите в размер на 11,5 млн. лв. за 2023 г.

Табл. II-8: Дискреционни приходни мерки на начислена основа, млн. лв.

Приходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	2023	2024	2025
Приходи от пенсионно-осигурителни вноски от промяната в политиката по доходите (вкл. увеличение на МРЗ, минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, увеличение на максималния осигурителен доход, считано от 1 април 2022 г.)	129,0	57,8	56,0

[11] Напр. ако мярката се въвежда в момент, различен от началото на годината, нейният общ ефект следва да се разпредели между първата и следващата година от въвеждането. Пример: Мярката започва в средата на година t, повишава приходите/разходите на годишна база със 100. В година t, приходите/разходите нарастват само с половината от годишните приходи/разходи, така че допълнителното въздействие е 100/2 = 50. Останалите (100-50 = 50), следва да бъде отчетени в година t +1.

Приходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	2023	2024	2025
Приходи от здравноосигурителни вноски от промяната в политиката по доходите (вкл. увеличение на МРЗ, минималните осигурителни прагове и на минималните осигурителни доходи на самоосигуряващите се лица и минималния осигурителен доход на земеделските стопани и тютюнопроизводители, увеличение на максималния осигурителен доход, считано от 1 април 2022 г.)	47,7	18,8	18,2
Приходи от оперирането на ТОЛ системата	40,0		
Приходи от избор на осигуряване	7,0	7,7	7,4
Приходи от осигурителни вноски от увеличение на осигурителния стаж при пенсиониране	0,5	0,5	0,5
Отпадане на таксите за ползване на детски градини и на детски ясли, считано от 1 април 2022 г.	-11,5		
Общо:	**212,7**	**84,8**	**82,1**

Източник: МФ

Разходни дискреционни мерки

Разходните дискреционни мерки за периода 2023-2025 г. се очаква да доведат до увеличение на разходите с 901,1 млн. лв., като през първата година се очаква нарастване на разходите с 707,4 млн. лв., а през следващите две години – съответно с 128,3 млн. лв. и 65,4 млн. лв. Дискреционните разходни мерки за прогнозния период са свързани основно с промяна в параметрите на политиката по доходите и предприетите социални мерки.

С най-висока стойност в дискреционните мерки през прогнозния период са разходите, свързани с увеличение на заплатите на педагогическия персонал, което ще доведе до допълнителни разходи за бюджета в размер на 347,9 млн. лв. през 2023 г. и общо 424,2 млн. лв. за тригодишния прогнозен период.

Кумулативният ефект върху размера на трансферите за здравно осигуряване от увеличаване на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски за лицата, осигурявани за сметка на държавния бюджет, с 5 на сто и от вдигането на размера на минималния осигурителен доход до увеличения размер на МРЗ, е в размер на 79,8 млн. лв. за 2023 г. и съответно 57,7 млн. лв. и 57,8 млн. лв. за следващите две години. Така общото увеличение на разходите от увеличаването на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски за лицата, осигурявани за сметка на държавния бюджет, е 195,3 млн. лв. за тригодишния прогнозен период.

Нарастването на минималната работна заплата (МРЗ) от 650 лв. на 710 лв. месечно от 1 април 2022 г. се очаква да повиши бюджетните разходи с 61,0 млн. лв. през 2023 г.

Ефектът от ръста на МРЗ при определянето на часовата ставка за положен труд за изчисляване на възнагражденията на личните асистенти по Закона за личната помощ (ЗЛП) и възнагражденията на приемните семейства по Закона за защита на детето (ЗЗД) е в размер на 10,0 млн. лв. за 2023 г.

Ефектът от нарастването на линията на бедност при определяне на финансовата подкрепа по Закона за хората с увреждания (ЗХУ) и Закона за социалното подпомагане (ЗСП) се очаква да доведе до увеличение на разходите за социални помощи в размер на 80,6 млн. лв. през 2023 г. и 46,4 млн. лв. през 2024 г.

Ефектът от отпадането на таксите за детски градини и ясли и поемането на издръжката на детските градини и детските ясли като държавна отговорност, считано от 1 април 2022 г., е увеличение на разходите от 41,5 млн. лв. за 2023 г.

Финансирането на разширяването на достъпа и обхващането в задължителното предучилищно образование на децата, навършили 4-годишна възраст, е с кумулативен ефект от 36,0 млн. лв. за периода 2023-2024 г.

Кумулативният ефект за 2022 г. от увеличаване на доходния критерий на член от семейството за достъп до месечни помощи по чл. 4 и 4а от Закона за семейни помощи за деца и от промяната в размерите на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование е в размер на 30,0 млн. лв. за 2023 г.

Нарастването на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете през втората година от майчинството (от 650 лв. на 710 лв., считано от 1 април 2022 г.) се прогнозира да покачи разходите с 7,4 млн. лв. през 2023 г. и 0,1 млн. лв. през 2024 г.

Допълнителните разходи, свързани с оперирането на ТОЛ системата, са в размер на 40,0 млн. лв. за 2023 г.

Табл. II-9: Дискреционни разходни мерки на начислена основа, млн. лв.[12]

Разходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	**2023**	**2024**	**2025**
Увеличение на заплатите на педагогическия персонал	347,9	38,7	37,6
Увеличаване на частта от осигурителния доход, върху който държавата внася здравни вноски за лицата, осигурявани за сметка на държавния бюджет	79,8	57,7	57,8
Увеличаване на МРЗ, считано от 1 април 2022 г.	61,0		
Ефект от ръста на МРЗ на 710 лв., считано от 1 април 2022 г., при определяне на часовата ставка за положен труд за изчисляване на възнагражденията на личните асистенти по ЗЛП и възнагражденията на приемните семейства по ЗЗД	10,0		
Увеличение на социалните помощи по ЗСП и ЗХУ поради изменение на линията на бедност	80,6	46,4	
Увеличение на разходите за възнаграждения и осигурителни вноски поради покачването на максималния осигурителен доход от 3 000 на 3 400 лв., считано от 1 април 2022 г.	12,4		
Ефект от отпадане на таксите за детски градини и ясли и поемане на издръжката на детските градини и детските ясли като държавна отговорност, считано от 1 април 2022 г.	41,5		
Разширяване на достъпа и обхващането в задължителното предучилищно образование	18,0	18,0	
Ефект от промяната на средномесечният доход на член от семейството и размерите на месечните помощи за отглеждане на дете, считано от 1 април 2022 г.	30,0		
Увеличение на паричното обезщетение за отглеждане на малко дете през втората година от майчинството, считано от 1 април 2022 г.	7,4	0,1	
Увеличение на минималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица, считано от 1 април 2022 г.	9,5	-1,3	
Увеличение на максималния дневен размер на паричното обезщетение за безработица, считано от 1 април 2022 г.	6,4	-1,3	
Увеличение на размера на социалната пенсията за инвалидност	3,0		
Увеличение на размера на социалната пенсията за старост	-0,4		

[12] Отрицателните стойности показват намаление на разходите за съответната година спрямо предходната.

Разходни мерки - изменение спрямо предходна година, млн. лв.	2023	2024	2025
Изменение на максималния размер на получаваните една или повече пенсии	-0,5		
Увеличение на тежестта за година осигурителен стаж за пенсия	-13,0		
Увеличение на минималния размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст	-14,2		
Увеличение на изискуемите възраст и осигурителен стаж за пенсия	-30,0	-30,0	-30,0
Разходи за опериране на ТОЛ системата	40,0		
Подкрепа на филмовата индустрия	18,0		
Общо:	**707,4**	**128,3**	**65,4**

Източник: МФ

3.3. СЪПОСТАВКА НА ПРОГНОЗАТА ЗА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“ С ТАЗИ НА ЕК

В тази част се прави съпоставка на средносрочната прогноза за сектор „Държавно управление“ на Министерството на финансите (МФ) спрямо последната фискална прогноза на Европейската комисия (ЕК) от есента на 2021 г.[13] Следва да се имат предвид различните бази и изменения в макроикономическите сценарии на двете институции, които обуславят различията по отношение на очакваните фискални резултати.

Прогнозата на ЕК за общия баланс на сектор „Държавно управление“ е по-оптимистична в сравнение с прогнозата на МФ: -2,8% от БВП на ЕК спрямо -5,3% от БВП на МФ за 2022 г. и -2,1% от БВП на ЕК спрямо -2,9% от БВП на МФ за 2023 г. Бюджетното салдо в прогнозата на ЕК се постига при по-високи общи приходи с 1,3 пр.п. и по-високо ниво на публичните разходи с 0,5 пр.п. през 2023 г. в сравнение с прогнозата на МФ.

Прогнозите на ЕК и МФ за 2023 г. са идентични за лихвените разходи – в размер на 0,6% от БВП и близки за бруто образуването на основен капитал – съответно 4,8% и 5,4% от БВП.

Табл. II-10: Сравнение на бюджетната прогноза на МФ с прогнозата на ЕК

Показатели, % от БВП	2021	2022		2023	
	Отчетни данни* % от БВП	МФ	ЕК	МФ	ЕК
Лихвени разходи	0,5%	0,5%	0,6%	0,6%	0,6%
Бруто образуване на основен капитал	3,3%	4,8%	4,5%	5,4%	4,8%
Общо приходи	**39,0%**	**38,0%**	**39,0%**	**38,0%**	**39,3%**
Общо разходи	**43,0%**	**43,3%**	**41,8%**	**40,9%**	**41,4%**
Общ баланс	**-4,1%**	**-5,3%**	**-2,8%**	**-2,9%**	**-2,1%**
Правителствено потребление (изменение на годишна база)	13,6%	13,5%	0,5%	0,1%	-0,9%

Източник: ЕК, МФ, НСИ

[13] European Economic Forecast – Autumn 2021, https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/ecfin_forecast_autumn_2021_statistical-annex_en.pdf

3.4. КОНСОЛИДИРАН ДЪЛГ НА СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

През 2021 г. въз основа на данните от априлските Нотификационни таблици за дефицита/излишъка и дълга на България, размерът на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ бележи ръст спрямо нивото, регистрирано в края на предходната година, както в номинално изражение, така и като дял от БВП. Изменението на дълговата позиция възлиза в номинален размер на 3,7 млрд. лв., като стойността се увеличава от 29,6 млрд. лв. в края на 2020 г. до 33,3 млрд. лв. в края на 2021 г. Представени като процент от БВП, дълговите задължения на сектора нарастват с 4 пр. п., от 24,7% към 31.12.2020 г. до 25,1% в края на 2021 г.

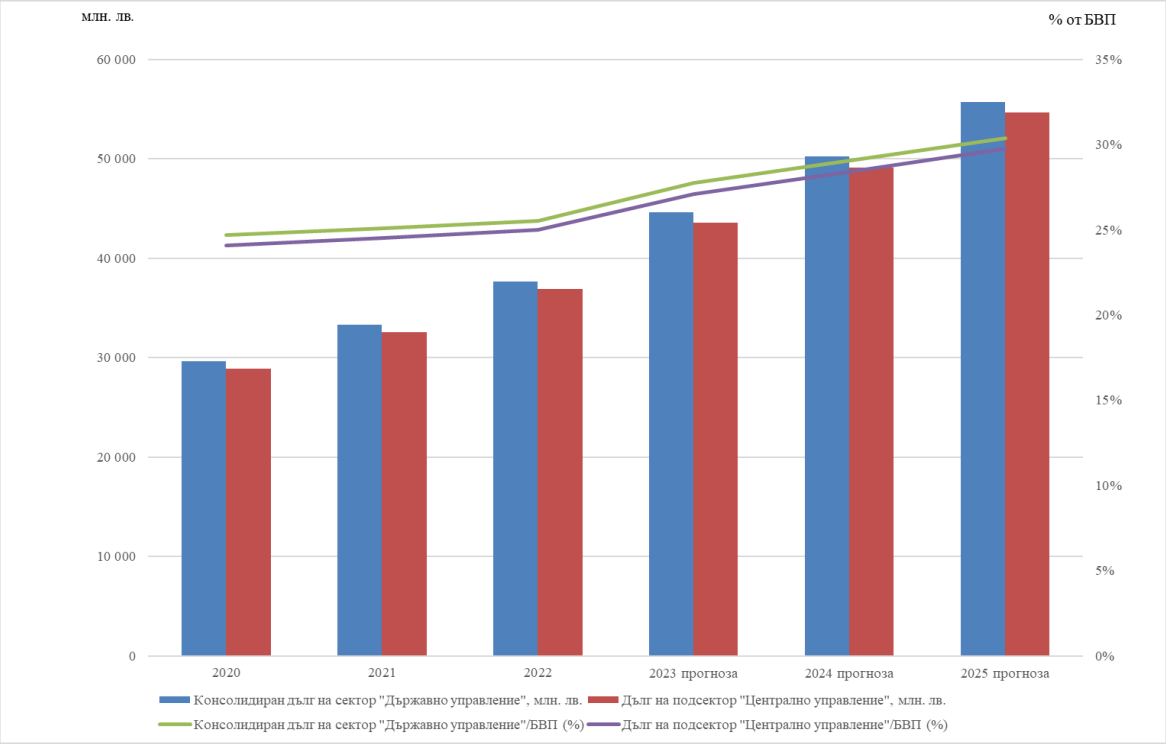
Динамиката на дълговия индикатор се определя от запазващия се и през 2021 г. значителен принос на дълга на подсектор „Централно управление“ (с дял от 98% в края на 2021 г.), респ. на държавния дълг върху консолидираните задължения на сектора. При тези стойности, дълговият показател поддържа ниско ниво, значително под максимално допустимия референтен праг на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60%. За текущата 2022 г. се очаква възходящата тенденция на дълга на сектора да продължи, като в номинално изражение стойността му достига до 37,6 млрд. лв., а съотнесен спрямо БВП до 25,5%.

Планираният темп на изменение на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ в следващите години отчита както динамиката на дълга на подсектор „Централно управление“, поради неговия превес в дълга на сектора, така и прогнозния ръст на държавния дълг през този период, като компонентът с най-значителен дял в подсектора. Така, за периода 2023-2025 г. дълговата политика на правителството се запазва с доминантно значение при определяне на текущото състояние и перспективите за развитие на консолидираните задължения. Дълговата задлъжнялост на единиците, включени в обхвата на подсектора, има ограничен принос за прогнозирания ръст на дълга на сектора поради ниския им дял в него. Допълнително, прогнозата отчита и минимално въздействие на другите два подсектора, формиращи дълга на сектор „Държавно управление“: подсектор „Местно управление“ и подсектор „Социалноосигурителни фондове“.

Въз основа на планираните стойности за ново дългово финансиране през периода 2023 - 2025 г. се предвижда нивото на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление“ да продължи да нараства до 44,6 млрд. лв. в края на 2023 г., 50,2 млрд. лв. в края на 2024 г. и 55,7 млрд. лв. в края на 2025 г. Съотнесен спрямо БВП, индикаторът се очаква да се движи в диапазона между 27,7% - 30,4%.

Предварителните оценки за динамиката на параметъра са под пределната горна граница на дълговото правило от 60% и подкрепят очакванията, че в средносрочна перспектива България ще запази водеща позиция сред страните членки на ЕС с ниско ниво на държавна задлъжнялост.

Граф. II-1: Консолидиран дълг на сектор „Държавно управление“

Източник: МФ

3.5. УСЛОВНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ С ПОТЕНЦИАЛНО ЗНАЧИТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ВЪРХУ СЕКТОР „ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ“

Съгласно изискванията на чл. 73, т. 8 от Закона за публичните финанси, в средносрочната бюджетна прогноза и нейната актуализация се предоставя информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“, включително на равнище подсектори на сектора. Това се прави и в контекста на засиленото икономическо управление на ЕС, в съответствие с чл. 14, параграф 3 от Директива 2011/85/ЕС относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки[14].

Високите стойности на условните задължения може да са индикатор за нежелано равнище на риск. Поради това наблюдението и оценката на условните задължения с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е важно за поддържането на фискалната устойчивост и управлението на фискалните рискове.

Задълженията се наричат условни, тъй като по своята същност те са само потенциални, а не действителни. Това са задължения, които зависят от настъпването на определено събитие в бъдеще, или настоящи задължения, при които няма вероятност за извършване

[14] Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 г. относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:32011L0085). Съгласно член 14, параграф 3 от тази директива: *„За всички подсектори на сектор „Държавно управление“ държавите членки публикуват съответна информация за условните задължения с потенциално значително въздействие върху публичните бюджети, включително държавни гаранции, необслужвани кредити и задължения, произтичащи от дейността на публични дружества, както и техния размер. Държавите членки публикуват и информация за дялове на сектор „Държавно управление“ в капитала на частни и публични дружества, които възлизат на икономически значими суми“.*

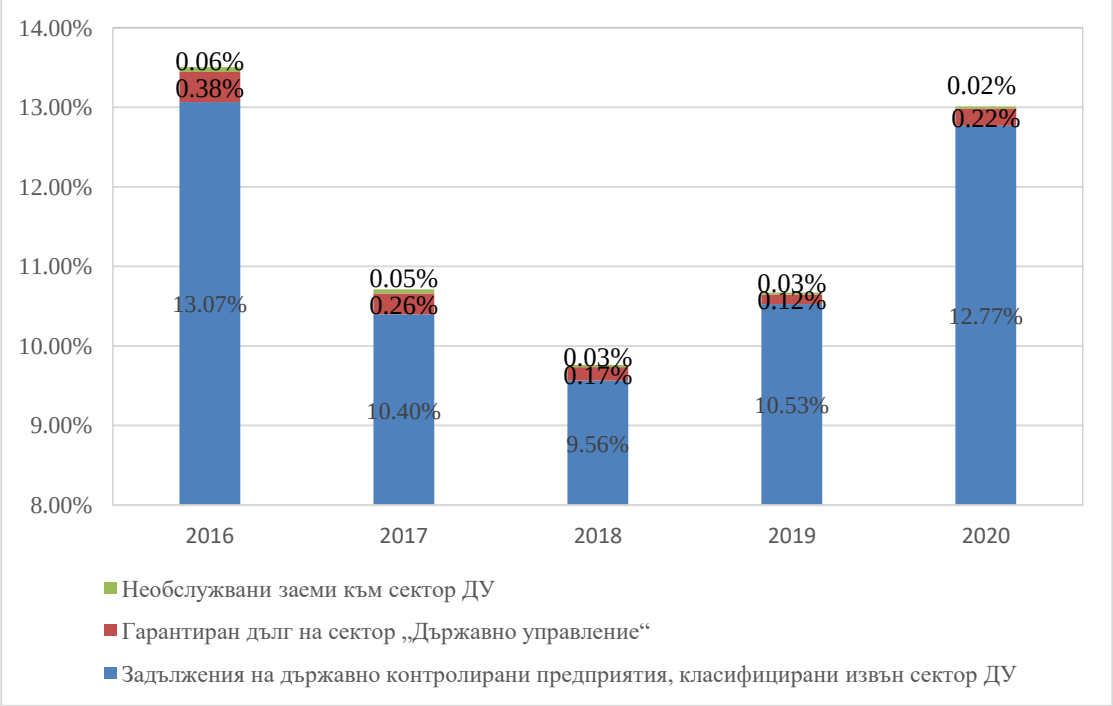
на плащането към държавата или сумата на възможното плащане не може да бъде изчислена по надежден начин.

Условните задължения включват:

- задължения, произтичащи от дейността на публичните дружества;
- гарантиран дълг на сектор „Държавно управление“;
- необслужвани кредити;
- задължения, свързани с публично-частни партньорства.

Общите условни задължения на сектор „Държавно управление“ за 2020 г. възлизат на 13,01% от БВП, като най-високо е нивото на задълженията, произтичащи от дейността на публичните дружества. Техният размер е 12,77% от БВП (15,32 млрд. лв.), като задълженията на финансовите предприятия са само 2,10%, а на нефинансовите - 10,67% от БВП. От тях под наблюдение, във връзка с потенциално значително влияние върху условните задължения на сектор „Държавно управление“, са всички държавни и общински предприятия с общ размер на задълженията към 31.12.2020 г. над 0,1% от БВП, които не са част от консолидираната фискална програма и не попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“. Тези предприятия представят отчет и прогнози за приходите и разходите, както и за активите и пасивите си до 2025 г. Отчетеният към 31.12.2021 г. общ размер на дългосрочните и краткосрочните задължения на тези дружества е в размер на 9,41 млрд. лв. или 7,09% от БВП, като към края на 2025 г. очакванията са те да намалеят до 6,07 млрд. лв. или 3,31% от БВП. Сумарният им коефициент на задлъжнялост се очаква да се понижи от 0,76 към 31.12.2021 г. до 0,50 в края на прогнозния период, а сумарното съотношение на дълга спрямо активите им да намалее от 0,43 към края на 2021 г. до 0,33 през 2025 г. Коефициентът им на ликвидност се очаква да варира между 2,06 и 2,29 през прогнозния период.

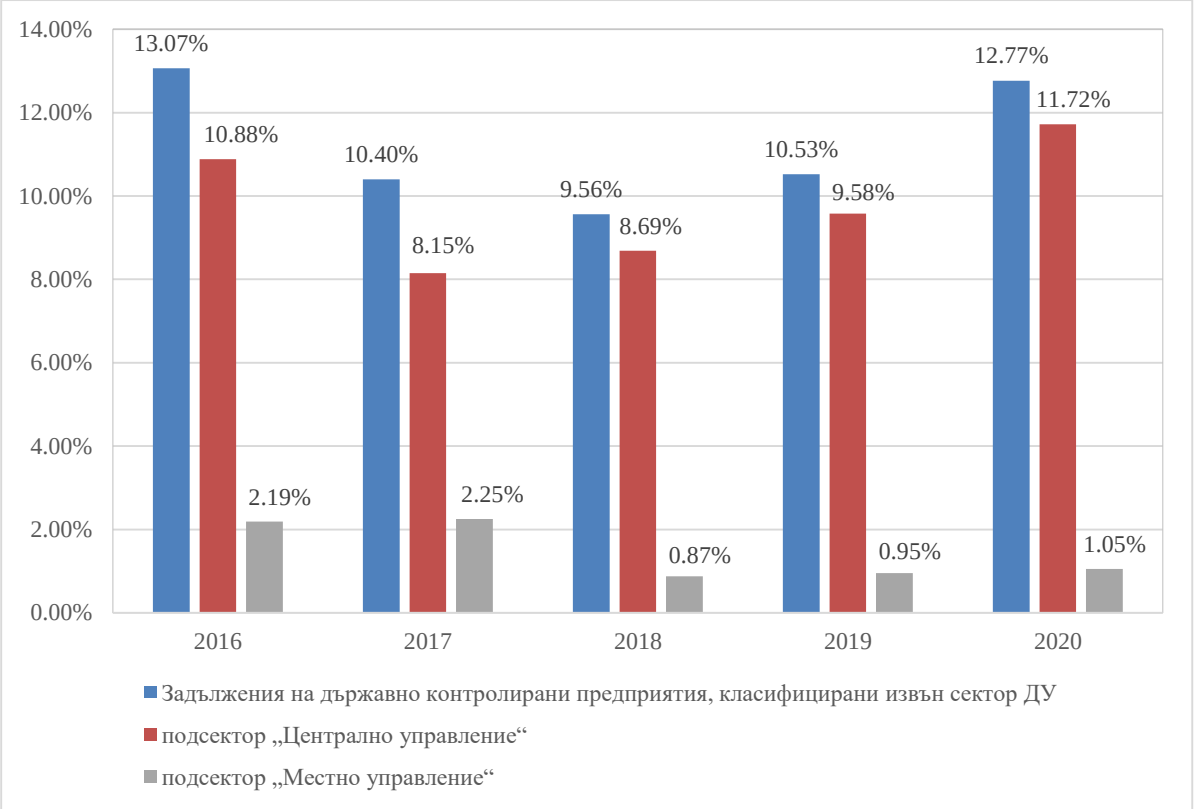
Граф. II-2: Разпределение на условните задължения на сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

Нивото на задълженията на държавните предприятия с потенциално значително въздействие върху сектор „Държавно управление“ е по-ниско в сравнение със средното ниво на задлъжнялост в ЕС, което е 37,68% за 2020г.[15]

Граф. II-3: Задължения на държавно контролирани предприятия, класифицирани извън сектор „Държавно управление“, % от БВП

Източник: НСИ

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ към края на 2022 г. се очаква да възлезе на 623,5 млн. лв. или 0,4% от БВП, като отбелязва ръст в номинално изражение спрямо нивото отчетено в края на 2021 г. (556,1 млн. лв. или 0,4% от БВП). В отрасловата структура на гаранциите на сектора доминиращ дял от 49,8% заемат издадените гаранции по двата Европейски инструмента, създадени след избухването на пандемията от COVID-19 - по Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) и в рамките на Паневропейския гаранционен фонд. Значителен дял от 34,5% заемат гаранциите на сектор „Енергетика“, следвани от вътрешните гаранции по реда на Закона за кредитиране на студенти и докторанти с дял от 11,2% и другите гаранции с дял от 4,5%.

През 2022 г. се планира да се извършват усвоявания основно по държавногарантирания заем от Европейската инвестиционна банка за реализация на проекта „Междусистемна газова връзка Гърция-България“ и по Европейския инструмент за временна подкрепа SURE.

[15] Съгласно данни от Евростат, http://ec.europa.eu/eurostat/web/government-finance-statistics/data/database.

Гарантираният дълг на сектор „Държавно управление“ се формира главно от издадените от подсектор „Централно управление“ гаранции с дял от 99,7% и от подсектор „Местно управление“ с дял около 0,3%.

През 2023-2025 г. се очаква номиналният размер на гарантирания дълг на сектор „Държавно управление“ слабо да намалее и в края на периода да достигне до около 621,4 млн. лв., а като съотношение спрямо прогнозния БВП да възлезе на около 0,3%. Очакваното намаление е в следствие предимно на извършваните регулярни погашения по гарантираните заеми. Към момента не се планира издаване на нови държавни гаранции за финансиране на проекти или програми от международни или европейски институции. По отношение на вътрешния гарантиран дълг, държавата ще продължи да осигурява финансова подкрепа при кредитирането на студенти и докторанти по реда на Закона за кредитиране на студентите и докторантите.

Необслужваните заеми към сектор „Държавно управление“ са само в сектор „Централно управление“ и се запазват на ниво под 0,1% от БВП през последните пет години. Размерът им за 2020 г. е 0,02% от БВП, което е под средното за ЕС ниво от 1,37% от БВП.

Коригирана капиталова стойност на извънбалансовите **публично-частни партньорства** (ПЧП) не се докладва, тъй като към момента в България няма ПЧП, които да отговарят на дефиницията на ЕСС 2010. Методологията ЕСС 2010 препоръчва да се използва терминът ПЧП само за тези договори, където правителството е основният потребител на услугата.

3.6. ОЦЕНКА НА МЕЖДУНАРОДНИ ОРГАНИЗАЦИИ И РЕЙТИНГОВИ АГЕНЦИИ ЗА ИКОНОМИЧЕСКИТЕ И ФИНАНСОВИ ПЕРСПЕКТИВИ НА БЪЛГАРИЯ

На 21 януари 2022 г. международната рейтингова агенция **Fitch Ratings** потвърди дългосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута „BBB“ с положителна перспектива, който се запазва без промяна спрямо м. юли 2021 г., когато перспективата беше повишена от стабилна на положителна.

Рейтингът на страната отразява баланса между стабилната външна и фискална позиция, надеждната политическа рамка от членството в ЕС и дългогодишното функциониране на режима на паричен съвет, от една страна, и относително по-слабия потенциален растеж, в сравнение с държави със сходен рейтинг, дължащ се частично на неблагоприятните демографски развития, които биха могли да утежнят публичните финанси в дългосрочен план. Положителната перспектива отразява плановете на страната ни за членство в еврозоната. Според Fitch Ratings негативните рискове в краткосрочен план, свързани с пандемията, са отслабнали и се компенсират от очакваните значителни финансови ресурси от ЕС и ангажираността към поддържането на макроикономическа и фискална стабилност (допълнително подкрепени от включването на българския лев към Валутния механизъм II). Fitch Ratings считат, че формирането на коалиционното правителство през декември 2021 г. е намалило значително политическата несигурност, след поредицата неубедителни избори през миналата година. Анализаторите отчитат, че коалиционните партии са заложили цялостна програма за борба с корупцията и за подобряване на върховенството на закона, като същевременно са обещали увеличение на инвестициите и по-ефективни публични разходи. Правителството е потвърдило целта за приемане на еврото до

2024 г., продължавайки дългогодишната благоразумна фискална политика и добро макроикономическо управление.

Очакванията на Fitch Ratings за икономическия растеж на България остават благоприятни през следващите години, подкрепени от значителните средства от ЕС (които в периода 2022-2027 г. са оценени на 36% от БВП за 2021 г.). Реалният растеж на БВП е прогнозиран да достигне 3,7% през 2022 г. и да се ускори до 4,5% през 2023 г.

Националният план за възстановяване и устойчивост (НПВУ) се очаква да бъде одобрен през следващите месеци, а получаването на първите средства по него – вероятно до средата 2022 г. Fitch Ratings отбелязват предизвикателството пред страната, свързано с ефективното изпълнението на Плана, но при всички случаи оценяват, че средствата по НПВУ, в комбинация с други инвестиционни програми на правителството, ще допринесат за повишаване на дългосрочните перспективи пред растежа и потенциалното забавяне на спада на населението.

Агенцията прогнозира, че средногодишната инфлация ще се повиши до 5,2% през 2022 г., което е най-високият темп от 2008 г. насам, движена от по-високите цени на суровините и в по-малка степен поради натиск от страна на вътрешното търсене.

С изразената от властите готовност за присъединяване към еврозоната, фокусът е поставен върху изпълнението на последващите ангажименти след присъединяването към ВМ II и покриването на критериите за конвергенция. Като цяло Fitch оценяват, че членството в еврозоната ще подкрепи дългосрочния рейтинг на България и оценяват, че той може да се повиши с две стъпки в периода между присъединяването към ВМ II и въвеждането на еврото.

Рейтинговата агенция оценява бюджетния дефицит на 3,8% от БВП през 2021 г., което е по-благоприятно спрямо предишните им очаквания, вследствие на високия растеж на приходите. Очакванията са дефицитът да се свие до 3% през 2023 г., от 4,6% през 2022 г. В съответствие, отношението дълг/БВП ще нарасне до 30%, но ще остане значително под медиана за държавите със сходен рейтинг (60,3%). Банковият сектор на страната е оценен като ликвиден и добре капитализиран.

Основните фактори, които биха могли да доведат до повишаване на рейтинга, са напредък към присъединяването към еврозоната и повишаване на потенциала за растеж на икономиката. Фактори, които биха могли да доведат до понижаване на рейтинга, са значително забавяне в процеса на присъединяване към еврозоната; продължително нарастване на публичния дълг; материализиране на условни задължения в баланса на държавния бюджет или по-слаби перспективи за растеж.

В края на ноември 2021 г. международната рейтингова агенция **S&P Global Ratings** потвърди дългосрочния и краткосрочния кредитен рейтинг на България в чуждестранна и местна валута „BBB/A-2“ със стабилна перспектива.

Според рейтинговата агенция икономическите последици от пандемията са управляеми, въпреки значителното въздействие в здравен аспект. Възстановеното вътрешно търсене, особено частното потребление, и нарастването на усвояването на средствата от ЕС ще повишат перспективите пред растежа в средносрочен хоризонт. Отпуснатите на България средства от предишната и настояща Многогодишна финансова рамка на ЕС, както и допълнителните средства по новия инструмент

„Следващо поколение ЕС“, с които страната ще разполага, се оценяват на около 40% от очаквания БВП през 2021 г.

S&P очакват бюджетният дефицит да остане значителен и през 2021 г., вследствие на мерките за подкрепа по време на пандемията. Въпреки че някои мерки се предвижда да продължат и през 2022 г., рейтинговата агенция очаква дефицитите да започнат да намаляват от 2022 г., като отбелязват благоразумната фискална политика, която е постигната от няколко правителства. Въпреки фискалното разхлабване и нарастването на публичните задължения, нетният държавен дълг на страната остава нисък на около 20% от БВП, докато разходите за държавно финансиране са намалели до рекордно ниски нива.

В съответствие с глобалните тенденции S&P отчитат, че инфлацията в България се е повишила през 2021 г. поради комбинираното влияние от покачването на цените на храните, енергията, както и засиленото вътрешно търсене, което влияе на базисната инфлация. Нарастването на цените следва да намалее през втората половина на 2022 г.

Външните рискове са управляеми след няколко години на намаление на нетния външен дълг, благодарение на поредицата от излишъци по текущата и капиталовата сметки, които от рейтинговата агенция очакват да продължат.

От рейтинговата агенция отчитат положително също и включването на българския лев във Валутния механизъм II и присъединяването на България към Банковия съюз през 2020 г. Като ограничения пред рейтинга са оценени БВП на глава от населението, който в сравнение със световните стандарти е на умерено равнище, както и оставащите структурни и институционални пречки.

Стабилната перспектива отразява очакването, че икономическото възстановяване на България ще се засили през следващите две години, подкрепено от по-нататъшно усвояване на фондове от ЕС. Въпреки че някои мерки за фискално подпомагане ще бъдат продължени през 2022 г., от рейтинговата агенция очакват свиване на бюджетните дефицити през следващите две години, което ще запази публичния дълг нисък. Стабилната перспектива пред рейтинга отразява също очакванията, че икономиката няма да бъде изложена на дисбаланси във външния или финансовия сектор.

Рейтинговата агенция би повишила кредитния рейтинг, ако икономическото възстановяване на България е съпроводено с по-бърза фискална консолидация или се наблюдава по-силна външна позиция на страната спрямо прогнозираната. В дългосрочен план рейтингът би могъл да бъде повишен при присъединяването на страната към еврозоната. Сред факторите, които биха довели до понижение на рейтинга, е по-бавното икономическо възстановяване, например защото преките последици от пандемията ще се окажат по-дълготрайни, отколкото се очакват в момента. Това вероятно ще се отрази в забавена фискална консолидация и постоянно нарастващ нетен публичен дълг през следващите няколко години. Макар и малко вероятно, в средносрочен план от S&P биха предприели негативни действия по оценката на рейтинга, в случай че се появят дисбаланси във финансовия сектор на страната.

Последната официално оповестена оценка на **Moody’s** за България е от началото на м. октомври 2020 г., когато агенцията повиши дългосрочния рейтинг на България в чуждестранна и местна валута на „Baa1“ със стабилна перспектива. Решението на Moody’s за повишаването на рейтинга отразява подобряването на институционалния

капацитет и ефективността при разработване на политики, с което страната навлиза в последния етап преди членството в еврозоната. Повишеният рейтинг отчита също и намаления риск по отношение на дълга в чуждестранна валута, значителните фискални резерви и очакванията, че благоприятната динамика на бюджетните показатели и дълга в периода след шока от пандемията ще подкрепят силната фискална позиция.

Стабилната перспектива отчита баланса между подобряването на икономическата и институционална среда в България и наличието на ключови предизвикателства пред рейтинга, свързани предимно с отрицателното въздействие на демографските процеси в страната върху потенциалния растеж в средносрочен хоризонт, както и необходимостта от продължаване на реформите в борбата с корупцията, независимостта на съдебната система и върховенството на закона.

В есенната си икономическа прогноза от 2021 г. **Европейската комисия** прогнозира, че дефицитът на сектор „Държавно управление“ за 2021 г. се очаква да е в размер на 3,6% от БВП. Изтъква се, че правителството е разширило подкрепата за домакинствата, бизнеса и сектора на здравеопазването, като е въвело нови мерки за подпомагане на уязвимите групи. Въпреки това, възстановяването по отношение на данъчните приходи се очаква да неутрализира въздействието на силния ръст на разходите. За 2022 г. дефицитът се прогнозира да намалее на 2,8% от БВП с постепенното отпадане на мерките, като по-големите помощи от ЕС, в т.ч. и по Механизма за възстановяване и устойчивост, се планира да финансират по-голямата част от предвиденото увеличение на публичните инвестиции. За 2023 г. ЕК прогнозира свиване на дефицита до 2,1% от БВП.

В публикувания през месец октомври 2021 г. икономически преглед на световната икономика **МВФ** повиши оценката си за икономическия ръст на България през 2021 г. до 4,5% спрямо предишната от 4,4% от м. април. За 2022 г. прогнозата за ръст от 4,4% се запазва.

Част III.
Приоритети на политиките и основни допускания за периода 2023-2025 г.

1. ПОЛИТИКИ В ПРИХОДИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

През периода 2023-2025 г. провежданата от Министерството на финансите данъчна политика е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност, стимулират се иновациите, енергийната ефективност и заетостта. Основните цели на данъчната политика за периода отново са насочени към поддържане на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борбата с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план. Запазват се основните приоритети, свързани с подобряване на събираемостта на приходите, предотвратяването на възможности за укриване и невнасяне на данъци и осигуровки и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите. Предвижда се запазване на ниските данъчни ставки за корпоративните данъци и тези за данъците върху доходите на физическите лица, като важна предпоставка за инвестиции, икономически растеж и заетост. В международен аспект, данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз, успешното осъществяване на цифровата трансформация на обществото и икономиката в Европа и на дейностите по справяне с климата и околната среда. Променлива величина остава ефектът от протичащите процеси във външноикономически план, включително развитието на военния конфликт в Украйна.

Във връзка с присъединяването на Република България към Приобщаващата рамка на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за въвеждане на мерките по проекта за свиване на данъчната основа и прехвърлянето на печалби (Решение на Министерския съвет по т. 37 от протокол № 13 от заседанието на Министерския съвет, проведено на 30 март 2016 г.), ще продължи работата, свързана с участие в дейностите за въвеждането на вече договорените от ОИСР четири минимални стандарта и други елементи на пакета от мерки по Проекта „Свиване на данъчната основа и прехвърлянето на печалби” (Base Erosion and Profit Shifting - BEPS). Въвеждането на минималните стандарти е свързано и с изпълнението на задълженията на България като държава членка на ЕС.

През прогнозния период Министерството на финансите ще продължи да участва в дейностите, свързани с обсъждането, анализа и оценката на въздействие от планираните от ОИСР мерки за справяне с данъчните предизвикателства, породени от дигитализацията на икономиката и нерешени проблеми, свързани с прехвърлянето на печалби: Стълб 1 (преразпределение на данъчни права) и Стълб 2 (минимално данъчно облагане на печалбата на многонационалните предприятия). Очаква се реформата да

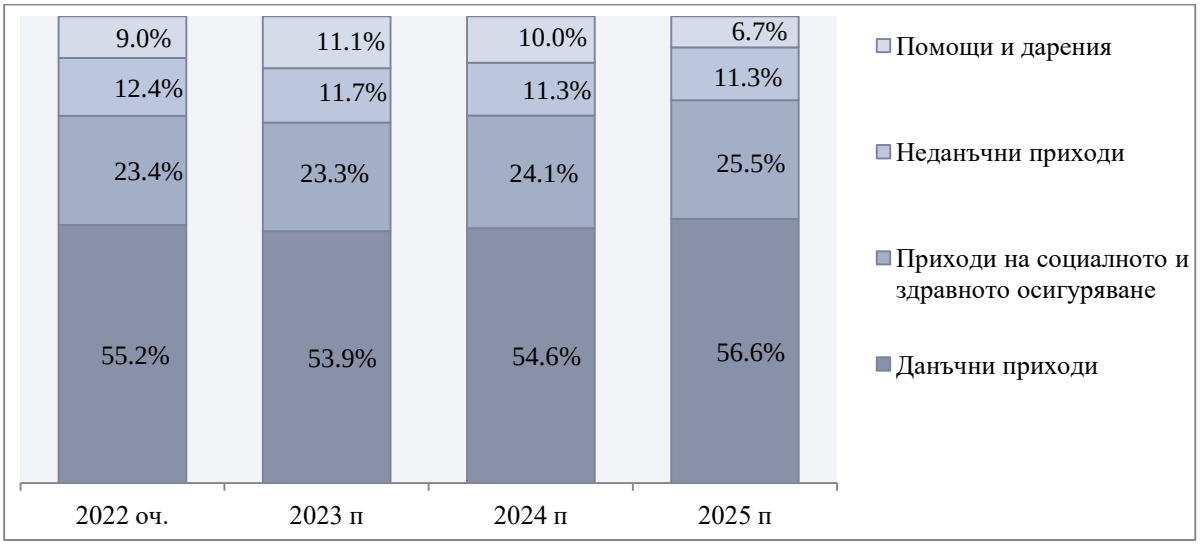
осигури в световен мащаб повишаване на приходите от корпоративни данъци, значително намаляване на прехвърлянето на печалби и повишаване на данъчната сигурност.

Приетият от Европейската комисия водещ приоритет за справяне с предизвикателствата, свързани с климата и околната среда, предполага ангажирането на България през прогнозния период с предприемането на мерки в данъчното законодателство за постигане на поставените от Европейския съюз цели в области като облагането на енергийните продукти и насърчаване използването на екологосъобразни превозни средства.

За изпълнение на приоритетните цели на данъчната политика се извършват нормативни промени и действия на приходните администрации в областта на събирането и контрола. Постигането на по-добра ефективност при изпълнение на мерките е в пряка връзка със засилването на междуинституционалното сътрудничество, координация и ефективен обмен на информация както на национално ниво, така и на ниво ЕС и трети страни.

Прогнозните данъчни приходи за периода 2023-2025 г. са базирани на основните показатели от пролетната макроикономическа прогноза на Министерството на финансите за периода 2022-2025 г. и на резултатите от прилаганите мерки от страна на приходните агенции за подобряване на събираемостта.

Граф. III-1: Структура на приходите по КФП в % за периода 2022-2025 г. [16]

Източник: МФ

[16] Използваните в някои от графиките и таблиците в доклада съкращения към годините за периода 2022-2025 г. са със следното значение:

- 2022 оч. – очаквано за 2022 г.;
- 2023 п – прогноза за 2023 г.;
- 2024 п – прогноза за 2024 г.;
- 2025 п – прогноза за 2025 г.

1.1. ДАНЪЧНА ПОЛИТИКА

Прогнозите за данъчните приходи за периода 2023-2025 г. са съобразени с основните приоритети в данъчната политика в средносрочен план, свързани с реализиране на мерки за подобряване на събираемостта, стимулиране на икономическото развитие, намаляване на административната тежест и въвеждане в националното законодателство на разпоредби от европейското право в областта на данъците. Отчетени са ефектите от продължаващото изпълнение на някои мерки, свързани с пандемията от COVID-19.

1.1.1 Повишаване на бюджетните приходи и борба с данъчните измами

Продължава изпълнението на доказалите ефективността си за повишаване на приходите от данъци **постоянни мерки в областта на данъчната политика**.

Механизмът за **обратно начисляване на ДДС** при доставки на стоки и услуги, посочени в приложение № 2 към глава деветнадесета „а“ от ЗДДС е ефективен инструмент за противодействие и борба с данъчните измами с ДДС за определени категории стоки. След въвеждането на механизма се наблюдава значителен спад на нивото на данъчните измами с ДДС при доставките на зърнени и технически култури, ограничаване на нелоялната конкуренция в отрасъла и предоставяне на значителен допълнителен финансов ресурс на търговците и преработвателите в бранша. В тази връзка срокът за прилагане на мярката е удължен до 30.06.2022 г. и е разширен списъкът със стоки, за които се прилага механизмът за обратно начисляване на ДДС. С протоколно решение на МС № 11 от 02.03.2022 г. е одобрено подаването на искане от Република България за удължаване срока за прилагане на механизма за обратно начисляване при доставки на зърнени и технически култури до 31 декември 2025 г.

Продължава ефективното прилагане на механизма на **фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР)** на територията на Република България. Действието на мярката е свързано със защита на фискалната позиция, предотвратяване неплащането на данъчни задължения, ограничаване на нелоялната конкуренция и закрила на българските производители на стоки с висок фискален риск. Мярката непрекъснато се подобрява чрез разширяване на обхвата на СВФР, откриване на нови фискални пунктове, задължително обезпечение за доставки на стоки от рискови лица.

Подобряването на ефективността на **контрола върху акцизните стоки** е една от приоритетните задачи, свързани с намаляване на дела на сенчестата икономика и укриването на данъци. В тази връзка се прилагат засилени мерки на данъчната политика за изсветляване на бизнеса с горива и ангажиране на различни компетентни органи за осъществяване на цялостен контрол. Механизмът, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива, включва мерки, свързани с осъществяване на цялостен контрол върху процеса, свързан с доставките и движението на течни горива от производител и вносител до краен потребител и обмен на данни между информационните системи на двете приходни агенции.

Насърчава се доброволното спазване на законодателството чрез реализиране на мерки, насочени към повишаване качеството на обслужване, стимулиране на доброволното изпълнение, подобряване на данъчно-осигурителната култура на клиентите и намаляване на разходите както на клиентите, така и на администрацията.

Повишен е контролът и събираемостта на текущи и просрочени задължения, включително чрез прилагане на механизма, при който плащанията по договори от разпоредители с бюджет над определен размер да бъдат извършвани само след потвърждение от приходните администрации, че получателите нямат публични задължения. Мярката се усъвършенства, като се предостави възможност на приходните агенции на по-ранен етап – още след сключване на договора – да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата–изпълнители по договори/получатели на плащания (РМС № 788 от 2014 г., РМС № 593 от 2016 г., РМС № 592 от 2018 г. и РМС № 681 от 2020 г.).

В съответствие с целите на приетата с Решение на Министерския съвет № 789 от 2017 г. Пътна карта за действията на Република България по присъединяването към ОИСР и изготвения в близка координация с ОИСР План за действие през 2019-2020 г., в областта на фискалните въпроси България предприе действия за присъединяване към Глобалната статистическа база данни за приходите (Global Revenue Statistics Database) на организацията (РМС № 803 от 2019 г.). От 2020 г. България предоставя годишна информация за данъчните приходи, като в онлайн базата на ОИСР вече са налични данни за периода 1995-2020 г. Базата данни е ценен инструмент за вземането на решения в областта на данъчната политика, давайки възможност за обмен на съпоставима статистическа информация за данъчните приходи и сравнения с над 100 държави от целия свят.

- ***Приети са изменения в ЗАДС (ЗИД на ЗАДС, обн., ДВ, бр. 12 от 2022 г.) с цел да се хармонизира националното законодателство с изискванията на европейското, като се намери баланс между необходимостта да се улесни законната презгранична търговия и необходимостта да се осигури осъществяването на ефективен контрол и мониторинг с цел събиране на акцизните задължения***

Промените са за въвеждане в националното законодателство на изискванията на Директива (ЕС) 2020/262 на Съвета от 19 декември 2019 г. за определяне на общия режим на облагане с акциз, на Директива (ЕС) 2020/1151 на Съвета от 29 юли 2020 година за изменение на Директива 92/83/ЕИО за хармонизиране на структурата на акцизите върху алкохола и алкохолните напитки; свързани са и с въвеждането на разпоредбите на Директива (ЕС) 2019/2235 на Съвета от 16 декември 2019 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност и Директива 2008/118/ЕО относно общия режим на облагане с акциз по отношение на отбранителните дейности в рамките на Съюза.

Промените са с цел засилване на борбата с данъчните измами и премахването на определени данъчни пречки при свободното движение на акцизни стоки между държавите членки. Предвижда се разширяване на функционалността на компютърната система, която досега се използва за движението на акцизни стоки под режим „отложено плащане на акциз“, чрез възможност за обхващане и движението на акцизни стоки, които са освободени за потребление на територията на една държава членка и се движат към територията на друга държава членка, с цел да бъдат доставени там за търговски цели. По този начин ще се опрости мониторингът на тези движения и ще се осигури правилното функциониране на вътрешния пазар. С оглед въвеждането на новите режими, се въвеждат нови понятия и правни субекти.

Измененията относно въвеждането на Директива (ЕС) 2020/1151 на Съвета от 29 юли 2020 г. за изменение на Директива 92/83/ЕИО за хармонизиране на структурата на акцизите върху алкохола и алкохолните напитки са свързани с пояснение на

разпоредбите за измерването на градусите Плато на бирата и по-конкретно, разпоредбите във връзка с измерването на градусите Плато на подсладената или ароматизираната бира. Предложено е и актуализиране на определенията, свързани с позоваванията на кодовете по Комбинираната номенклатура, използвани за описание на алкохолните продукти.

1.1.2 Подобряване на бизнес средата и намаляване на административната тежест и разходите за бизнеса и гражданите

В Закона за данък върху добавената стойност са приети промени (ЗИД на ЗДДС, обн., ДВ, бр. 14 от 18.02.2022 г.) за въвеждане на европейски директиви, отстраняване на констатирани несъответствия с правото на Европейския съюз и привеждане на ДДС законодателството в съответствие с решения на Съда на Европейския съюз (СЕС). Направени са изменения, които обхващат корекции при грешно данъчно третиране на доставка, установено с влязъл в сила ревизионен акт.

- ***Промени, свързани с въвеждане в ЗДДС на Директива 2019/2235 на Съвета от 16 декември 2019 година за изменение на Директива 2006/112/ЕО относно общата система на данъка върху добавената стойност и Директива 2008/118/ЕО относно общия режим на облагане с акциз по отношение на отбранителните дейности в рамките на Съюза (Директива (ЕС) 2019/2235)***

С Директива (ЕС) 2019/2235 се въвежда освобождаване от ДДС, което обхваща доставката на стоки или услуги, предназначени или за ползване от въоръжените сили на държава членка на ЕС или от придружаващия ги цивилен персонал, или за снабдяването на техните трапезарии или столове, когато тези сили участват в отбранителни дейности, имащи за цел изпълнение на дейност на Съюза в рамките на общата политика за сигурност и отбрана (ОПСО), извън своята държава членка. Тези освобождавания се предвижда да се прилагат само в ситуации, при които въоръжените сили изпълняват задачи, пряко свързани с дейности за отбрана по линия на ОПСО и няма да обхващат граждански мисии по същата линия. За въвеждане на директивата в ЗАДС е предвидено също освобождаване от акциз на въоръжените сили на всяка държава членка, различна от държавата членка, в която се дължи акцизът, за ползване от тези сили, за нуждите на цивилния персонал, който ги придружава, или за снабдяването на техните трапезарии или столови, когато тези сили вземат участие в отбранителни дейности, имащи за цел изпълнение на дейност на Съюза в рамките на общата политика за сигурност и отбрана.

- ***Отпадане на разпоредбата на ЗДДС, с която ваучерите за храна са изключени от обхвата на ваучерите с конкретна цел и многоцелевите ваучери***

Промяната е в резултат на констатирани от ЕК несъответствия с разпоредбите на Директива 2006/112/ЕО на Съвета от 28 ноември 2006 година относно общата система на данъка върху добавената стойност (Директивата за ДДС) - запитване по информационна фаза с № EUP (2021) 10016. Европейската комисия обръща внимание, че ваучерите за храна по член 131в, ал. 2, т. 3 от ЗДДС отговарят на необходимите условия, за да бъдат смятани за „ваучери“ по смисъла на член 30а, точка 1 от Директивата за ДДС.

- ***Предвидени са разпоредби, които дават възможност за корекции при грешно данъчно третиране на доставка, установено с влязъл в сила***

ревизионен акт във връзка с необходимостта от усъвършенстване на правната уредба в съответствие с достиженията на правото на ЕС, като се гарантират принципите на правна сигурност и на неутралност на ДДС

В решения на Съда на Европейския съюз (СЕС) по дела – C-314/17 „Джиосайкъл България“ ЕООД, C 111/14 „ГСТ - Сървиз АГ Германия“, C-835/18 SC Terracult SRL, C-138/12„Руседеспред“ ООД и др., СЕС приема, че за да осигурят неутралността на ДДС държавите членки следва да предвидят във вътрешния си правен ред възможността да се коригира фактуриран данък, който не е следвало да бъде начислен, при наличие на влязъл в сила ревизионен акт. В тази връзка са приети съответните промени в ЗДДС.

- ***Прецизиране на режимите за облагане на доставки на стоки и услуги, осъществени по електронен път към получатели – данъчно незадължени лица***

Приети са прецизиращи текстовете на закона и уточняващи промени, свързани с различни параметри на установените режими.

- ***Промени, свързани с редактиране на разпоредби във връзка с възникнали затруднения при практическото прилагане на ЗДДС***

Направена е промяна на разпоредбата, свързана с основанията за задължителна дерегистрация при прекратяването на юридическо лице – с или без ликвидация. Предвижда се още като основание за задължителна дерегистрация по закона заличаването на клонове на чуждестранни юридически лица.

Във връзка с търговията със стоки след Брекзит е приета промяна на разпоредбата, касаеща доставките от или до Обединеното кралство Великобритания и Северна Ирландия, като се конкретизира обектът на доставка. Освен това е приет текст по отношение на посредник в тристранни операции, като се уточнява, че за целите на закона Северна Ирландия се смята за територия на държава членка и когато данъчно задължено лице с идентификационен номер по ДДС, който съдържа знак/префикс „XI“ е посредник в тристранни операции.

- ***Промяна, с която определени хибридни образувания, учредени или установени в страната, които са извън обхвата на данъчно задължените лица, посочени в действащия ЗКПО, в случай че са налице такива, се приравняват на данъчно задължени лица за целите на закона (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 14 от 2022 г.)***

Промяната е направена във връзка с необходимостта от пълно въвеждане в националното данъчно законодателство на Директива (ЕС) 2016/1164. Тези правила не се прилагат за колективна инвестиционна схема, която е инвестиционен фонд или схема, отговаряща едновременно на условията да има множество собственици, да притежава диверсифициран портфейл от ценни книжа и да е предмет на нормативна уредба в защита на инвеститорите.

- ***Промяна, свързана с изрично уреждане на данъчното третиране по ЗКПО на резултата от договори за продажба с обратен лизинг, класифициран като оперативен в случаите, в които се прилагат Международните счетоводни стандарти***

Уточнено е, че счетоводно отчетените разходи, приходи, печалби и загуби във връзка с договори за продажба с обратен лизинг, класифициран като оперативен лизинг, съгласно Международните счетоводни стандарти, при лизингополучатели, не се признават за данъчни цели, като за данъчни цели в тези случаи се признават разходи, приходи, печалби и загуби, определени съгласно правилата на Счетоводен стандарт 17 „Лизинг“ относно договори за продажба с обратен лизинг, класифициран като експлоатационен лизинг.

- ***Промяна в ЗКПО, свързана с отстраняване на несъответствие при транспонирането в българското национално законодателство на Директива (ЕС) 2016/1164***

Направено е изменение във връзка с поет ангажимент на Република България за отстраняване на констатирано от Европейската комисия несъответствие на националното законодателство с Директива (ЕС) 2016/1164. След промяната всички данъчно задължени лица в Република България, които подлежат на облагане с корпоративен данък и имат контролирани чуждестранни дружества, независимо от формата на облагане на тези дружества, попадат в обхвата на специфичните правила за определяне на данъчния финансов резултат в случаите на контролирано чуждестранно дружество.

- ***Намаление на ставката на данъка върху разходите в натура***

Със ЗИД на ЗКПО (обн., ДВ, бр. 17 от 01.03.2022 г.) е прието намаление на ставката от 10% на 3% на данъка върху разходите в натура по чл. 204, ал. 1, т. 4 от ЗКПО.

- ***Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2022 г. (***обн., ДВ, бр. 18 от 2022 г.) ***е прието да се предостави възможност за използване на ваучерите за храна по чл. 209, ал. 1 от Закона за корпоративното подоходно облагане за заплащане не само за храна, но и за заплащане на ползвани за битови нужди електрическа и топлинна енергия, природен газ и вода, на дейности, осъществявани от културни организации по Закона за закрила и развитие на културата и на показ на филми съгласно Закона за филмовата индустрия***

С въвеждането на тази мярка се предоставя възможност на работниците и служителите при необходимост да използват ваучерите за храна не само за закупуване на хранителни стоки, но и за задоволяване на други социално-битови нужди. За целта операторите е необходимо да сключат договори с доставчици, които са лица, осъществяващи дейност по предоставяне на електрическа и топлинна енергия, природен газ и вода за битови нужди, културни организации по Закона за закрила и развитие на културата и лица, осъществяващи показ на филми съгласно Закона за филмовата индустрия, и да предоставят на работодателите списъци с обекти, които приемат отпечатаните от съответния оператор ваучери. Разпоредбите на закона и на Наредба № 7 от 2003 г. за условията и реда за издаване и отнемане на разрешение за извършване на дейност като оператор на ваучери за храна и осъществяване дейност като оператор следва да се прилагат съответно. Приетият размер за 2022 г. на общата годишна квота, включително посочената в чл. 1, т. 1 от Закона за прилагане на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г., Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. и Закона за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2021 г. (обн., ДВ, бр. 8 от 2022 г., в сила от 01.01.2022 г.), е 1 млрд. лева. Увеличен е и размерът от 80 на 200 лв. месечно на предоставените под

формата на ваучери за храна на всяко наето лице, които не се облагат с данък върху разходите социалните разходи за 2022 г. по чл. 204, ал. 1, т. 2, буква „б“ от ЗКПО.

- ***В ЗДДФЛ е направена промяна (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 14 от 2022 г.), с която в случаите на починали еднолични търговци или самоосигуряващи се лица, е предоставена възможност справките за изплатените през годината доходи и за удържаните през годината данък и задължителни осигурителни вноски да могат да бъдат подавани от техните наследниците по закон или по завещание, както и от заветниците или от техните законни представители, за годината, в която починалите лица са били работодатели или платци на доходи***

Предвиден е и преходен режим, съгласно който промяната може да бъде приложена и за справките, за които задължението за подаване възниква след 31 декември 2021 г.

- ***Отмяна на окончателния данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки***

Считано от 01.04.2022 г. е приета отмяна на окончателния данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки по чл. 38, ал. 13 от ЗДДФЛ (ЗИД на ЗКПО, обн., ДВ, бр. 17 от 2022 г.). Тези доходи ще бъдат в обхвата на необлагаемите доходи по чл. 13, ал. 1, т. 8 от ЗДДФЛ.

1.1.3 Законодателна мярка по Закона за данъците върху доходите на физическите лица, свързана с преодоляване на последиците от разпространението на заразата с COVID-19:

- ***Увеличен размер на данъчните облекчения за деца и деца с увреждания за придобитите през 2022 г. доходи.*** С промяната се увеличава размерът на данъчното облекчение за деца по чл. 22в от ЗДДФЛ, като от сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 от ЗДДФЛ се приспадат следните суми: 4 500 лв. – при едно ненавършило пълнолетие дете; 9 000 лв. – при две ненавършили пълнолетие деца; 13 500 лв. – при три и повече ненавършили пълнолетие деца. Увеличен е и размерът на данъчното облекчение за деца с увреждания по чл. 22г от Закона за данъците върху доходите на физическите лица, като сумата от годишните данъчни основи по чл. 17 от ЗДДФЛ се намалява с 9 000 лв. за отглеждане на дете с 50 и с над 50 на сто вид и степен на увреждане, определени с влязло в сила решение на компетентен орган. Мярката ще има ефект върху бюджетните приходи на касова основа през 2023 г.

1.2. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

Приходи от корпоративни данъци (вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица) и други данъци по ЗКПО

Прогнозните приходи от корпоративни данъци и други данъци по ЗКПО за 2023 г. са 4 321,0 млн. лв. В прогнозата са включени следните данъци по ЗКПО:

- Корпоративен данък (от финансови институции и нефинансови предприятия) – 4 100,1 млн. лв.;
- Данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица – 83,1 млн. лв.;

- Други данъци по ЗКПО – 137,8 млн. лв.

Приходите от *корпоративни данъци* (вкл. корпоративен данък и данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни юридически лица) са прогнозирани на база показателя „бруто оперирщ излишък/смесен доход“ от макрорамката на МФ, данните за изпълнението на приходите от тези данъци през 2021 г. и при отчитане на наличната информация относно:

- ✓ размер на декларираната облагаема печалба или загуба за 2021 г.;
- ✓ размер на авансовите вноски, които правят данъчно задължените лица, формирали данъчна печалба за предходната година;
- ✓ размер на изравнителната вноска по годишната данъчна декларация;
- ✓ сумата на данъка за възстановяване за надвнесен корпоративен данък по годишни данъчни декларации;
- ✓ дела на дружествата, ползващи преференцията за пренасяне на данъчни загуби;
- ✓ размер на плащанията по ревизионни актове и вноски за минали години;
- ✓ прилагане на възможността за допълнителна еднократна корекция на годишната данъчна декларация при откриване на счетоводни или други грешки и при отразяване на коригиращи събития по смисъла на приложимите счетоводни стандарти в срок до 30 септември на текущата година;
- ✓ предприетите активни действия от страна на Националната агенция за приходите за справяне със сивата икономика и подобряване на събираемостта на данъците.

По отношение на постъпленията от *данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на юридически лица* прогнозите отчитат изпълнението на този данък през 2021 г. и предходните години, състоянието на икономиката, предприетите мерки от правителството, както и провежданите тематични кампании за контрол от страна на органите по приходите.

Планираните приходи от корпоративни данъци и други данъци по ЗКПО са съответно 4 548,1 млн. лв. за 2024 г. и 4 829,9 млн. лв. за 2025 г.

Приходи от ДДФЛ

Прогнозните приходи от данъци върху доходите на физически лица за 2023 г. са в размер на 5 614,6 млн. лв. (без постъпленията от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници, постъпващи в местните бюджети).

Прогнозата за постъпленията от ДДФЛ е изготвена, като са взети предвид следните фактори:

- ✓ номинален ръст на показателя компенсации на наетите лица, съгласно макроикономическата прогноза на МФ;
- ✓ прогнозен брой заети лица;
- ✓ ниво на безработицата;

- ✓ отразено е влиянието върху ръста на приходите през прогнозния период на увеличения размер на данъчните облекчения за деца по чл. 22в и чл. 22г от ЗДДФЛ. Ефектът от мярката е по-малко приходи от ДДФЛ в размер на 200,0 млн. лв. за 2023 г.;

- ✓ отчетена е наличната информация относно ефектите от постоянните мерки на Националната агенция по приходите за спазване на данъчното законодателство и подобряване събираемостта на приходите, включително провежданите от агенцията тематични кампании (проверка на касови наличности, проверки на собственици на луксозни автомобили, проверка на физически лица, закупили скъпи имоти и др.);

- ✓ запазване на нивото на изплатените допълнителни възнаграждения на данъкоплатците в края на годината.

За 2024 г. прогнозните постъпления от ДДФЛ, без постъпленията от патентен данък и данък върху таксиметров превоз на пътници, са в размер на 5 979,5 млн. лв., а за 2025 г. достигат 6 346,0 млн. лв.

Приходи от ДДС

Прогнозните приходи от данъка върху добавената стойност за 2023 г. са 16 000,0 млн. лв.

При прогнозиране на приходите от ДДС са взети предвид следните фактори:

- ✓ прогнозен ръст на ефективно внесения данък, администриран от двете приходни агенции за 2022 г.;

- ✓ прогнозен размер на възстановения ДДС;

- ✓ прогнозен размер на невъзстановения в срок ДДС за 2022 г.;

- ✓ прогнозни допускания за физическите обеми на стоките, пораждащи ДДС от внос и показателите за прогнозни количества суров нефт, мазут и други стоки;

- ✓ прогнозни допускания за ръст на вноса, износа и потреблението, валутния курс (щ.д./лев), цена на барел за петрол тип „Брент“, предвидени в макроикономическата прогноза на МФ.

Приходите от ДДС за отчетния период ще бъдат повлияни от промените в икономическата активност в страната, изменението на потреблението, вноса, износа, приетите законодателни изменения и въздействието на фактори, обусловени от промени във външната среда.

Прогнозните постъпления от ДДС са съответно 16 950,0 млн. лв. за 2024 г. и 17 950,0 млн. лв. за 2025 г.

Приходи от акцизи

Прогнозните приходи от акцизи за 2023 г. са 6 120,0 млн. лв.

Приходите от акцизи се формират основно от две групи стоки - тютюневи изделия с относителен дял от 50,6% и горива с относителен дял от 43,1% в общата сума на касовите постъпления за 2021 г. Останалите акцизни стоки (вкл. алкохолни напитки, бира, електрическа енергия и други стоки) са с относителен дял в размер на 6,3%.

При прогнозиране на приходите от акцизи освен допусканията за макроикономическите показатели е отчетено и влиянието на следните фактори:

- ✓ ръст на потреблението на акцизни стоки, съобразен със заложения в актуалната макроикономическа прогноза реален ръст на крайното потребление за 2022 г.;
- ✓ запазване на акцизните ставки за облагане на групите акцизни стоки;
- ✓ ръст на касовите приходи от горива и високоалкохолни напитки;
- ✓ запазване на потреблението на бира, електрическа енергия и др. акцизни стоки;
- ✓ положителен ефект от оптимизиране на контролната дейност върху търговията с акцизни стоки и подобряване на събираемостта на акцизите, чрез въвеждане на изменения и прецизиране на разпоредби в ЗАДС.

Планираните постъпления от акцизи са 6 310,0 млн. лв. за 2024 г., а за 2025 г. приходите възлизат на 6 500,5 млн. лв.

Приходи от данък върху застрахователните премии

Прогнозните приходи от данък върху застрахователните премии за 2023 г. са 58,1 млн. лв. Допусканията за размера на приходите от данъка върху застрахователните премии са базирани на следните допускания:

- ✓ запазване на ставката от 2% за периода 2023-2025 г.;
- ✓ запазване на динамиката на нарастване на брутните премийни приходи в общото застраховане;
- ✓ запазване на тенденцията за разширяване и обогатяване на застрахователните продукти.

Очакваните приходи от застрахователни премии са 62,2 млн. лв. за 2024 г. и 66,5 млн. лв. за 2025 г.

Приходи от мита

Прогнозираните приходи от мита за 2023 г. са в размер на 320,0 млн. лв.

На основание постигнатите договорености в рамките на Световната търговска организация за улесняване на търговията, в последните повече от 10 години търговската политика на ЕС е все по-либерална, вследствие на което има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство. На базата на тези споразумения стоките се оформят за внос в ЕС и в страната/групата страни партньор/партньори с намалени или нулеви ставки на митата.

Към настоящия момент ЕС има сключени множество преференциални търговски договорености, в това число и Споразумението за търговия и сътрудничество между ЕС и Обединеното кралство. Следва да се има предвид и Схемата от общи тарифни преференции (СОТП), която позволява на износителите от развиващите се страни да плащат по-малки мита върху стоките си при внос в ЕС. Облекченият достъп до пазара на ЕС допринася за икономическия им растеж. Целта на СОТП е да окаже помощ на уязвими и слабо развити страни да постигнат устойчиво развитие чрез стимулиране на местното им производство и включването им в световната търговия.

На фона на все по-либералната политика на ЕС, насочена към разширяване обхвата на споразуменията за свободна търговия и споразуменията за икономическо партньорство, данните за вноса на стоки в Република България през периода 2017-2021 г. показват устойчив ръст по отношение на стойностния обем (без суров нефт и природен газ) на внесените стоки от трети страни. Данните за 2021 г. сочат възстановяване на вноса от трети страни след кризисната 2020 година. Съгласно макроикономическата прогноза на Министерство на финансите се предвижда запазване на положителната тенденция при вноса.

Кумулативното действие на посочените политики и макроикономически фактори, определят устойчиво нарастване на приходите от мита по години за периода 2024-2025 г., както следва: 330,0 млн. лв. за 2024 г. и 343,0 млн. лв. за 2025 г.

1.3. ОСИГУРИТЕЛНА ПОЛИТИКА

За периода 2023-2025 г. по отношение на социално и здравноосигурителните вноски се предвижда:

- Запазване размерите и съотношенията на осигурителните вноски за фондовете на държавното обществено осигуряване на нивото на 2022 г.;
- Запазва се минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се лица за целия прогнозиран период на 710 лв.;
- Запазва се минималният осигурителен доход за земеделските стопани и тютюнопроизводители – 710 лв.;
- Запазва се максималният осигурителен доход за всички осигурени лица за целия прогнозен период – 3 400 лв.;
- Запазва се размерът на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд – 4,3 на сто;
- За периода 2023-2025 г. не се правят вноски за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите", като се запазва разпоредбата на чл. 22, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, относно максималния месечен размер на гарантираното вземане, който не може да бъде по-малък от 2,5 минимални работни заплати.
- Запазва се размерът на здравноосигурителната вноска – 8 на сто.

1.4. НЕДАНЪЧНИ ПРИХОДИ

1.4.1 Приходи от такси

От 1 януари 2019 г. започна поетапното въвеждане на ТОЛ системата с въвеждането на т.нар. „електронна винетка" за леките автомобили, а от месец март 2020 г. стартира поетапното въвеждане на ТОЛ сегменти в обхвата на платената пътна мрежа на база изминато разстояние, с което започна тарифирането и на товарните автомобили над 3,5 т. Към настоящия момент ТОЛ системата обхваща магистралите и пътища от I-ви клас. За 2022 г. се допуска промяна на сегашния обхват на републиканската пътна мрежа и актуализация на тарифата за изминато разстояние.

В тази връзка за периода 2022-2025 г. се очаква ръст на приходите от държавни такси общо в размер на 330,0 млн. лв., от които за 2022 г. – 290,0 млн. лв. и за 2023 г. – 40,0 млн. лв. За 2024 г. и 2025 г. се предвижда запазване на приходите до размерите от 2023 г.

1.4.2 Други приходи

За периода 2023-2025 г. приходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ (Фонд „СЕлС“) са разчетени на ниво 2022 г., а именно по 2 644,5 млн. лв. годишно за прогнозния период, в т.ч.:

- 1,0 млн. лв. приходи от глоби, санкции и наказателни лихви;
- 426,4 млн. лв. приходи от 5%-ни вноски от приходите на производителите и търговците на ел. енергия, като са взети предвид тенденцията за относително постоянното количество ел. енергия (37-39 мил. MWh) произведена и реализирана на територията на страната и за износ, цената на ел. енергията за свободния пазар за регулаторния период 2022/2023 г.;
- 237,8 млн. лв. приходи от цена „задължение към обществото“ („ЗО“), която се заплаща от присъединените към електроенергийната система крайни клиенти на свободния пазар на ел. енергия, клиенти на доставчика от последна инстанция, крайните снабдители, електропреносното и електроразпределителните дружества за закупена ел. енергия за покриване на технологични разходи;
- 1 979,3 млн. лв. приходи по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата.

1.4.3 Приходи от дивидент за държавата

Приходите от дивидент за държавата за периода 2023-2025 г. са изготвени на база следните допускания:

- Запазване на ставката за отчисленията от 50 на сто;
- Запазване на подхода по отношение акционерните дружества, съставящи консолидирани финансови отчети, а именно при отчисляване на дивидент да се взема предвид и финансовият резултат по консолидирания финансов отчет на дружествата;
- Изключване на лечебните заведения за болнична помощ от обхвата на Разпореждането на Министерския съвет за установяване и внасяне в полза на държавата на отчисления от печалбата от държавни предприятия и търговски дружества с държавно участие в капитала;
- Изключване също и на дружествата от отрасъл „Водоснабдяване и канализация“ във връзка с изпълнение на предварителни условия във водния сектор за усвояване на средствата от европейските фондове за програмния период 2014-2020 г.

Прогнозираните приходи от дивидент по държавния бюджет са, както следва:

- 45,0 млн. лв. за 2023 г.;
- 53,0 млн. лв. за 2024 г.;
- 66,0 млн. лв. за 2025 г.

1.4.4 Приходи от наеми за държавата

Приходите от наеми за държавата за периода 2023-2025 г. са разчетени при 50% отчисления от наемите, получени от държавните предприятия и едноличните търговски дружества, отдали под наем предоставените им застроени или незастроени недвижими имоти. Размерът на прогнозираните приходи е по 8,0 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

1.4.5 Приходи от концесионна дейност

Прогнозните приходи от концесии за 2023 г. възлизат на 138,6 млн. лв., като от тях 87,7 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет и 50,9 млн. лв. по бюджетите на общините, на чиито територии се намират находищата на подземни богатства, минералните води, морските плажове и концесионната площ по концесионния договор „Ски зона с център Банско – част от територията на Национален парк – „Пирин".

За 2024 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 145,4 млн. лв., като от тях 92,0 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет, и 53,4 млн. лв. по бюджетите на общините.

За 2025 г. се предвиждат приходи от концесии в размер на 146,4 млн. лв., като от тях 93,0 млн. лв. се очаква да постъпят по бюджетите на министерствата и Министерския съвет, и 53,4 млн. лв. по бюджетите на общините.

В прогнозните постъпления за периода 2023-2025 г. не са включени приходите от годишно концесионно възнаграждение във връзка с нотифицирано пред ЕК изменение на концесионния договор за летище София, съгласно което концесионерът няма да дължи заплащане на годишно концесионно възнаграждение за първите 10 години, което плащане ще се отложи за последните 10 години от срока на концесията.

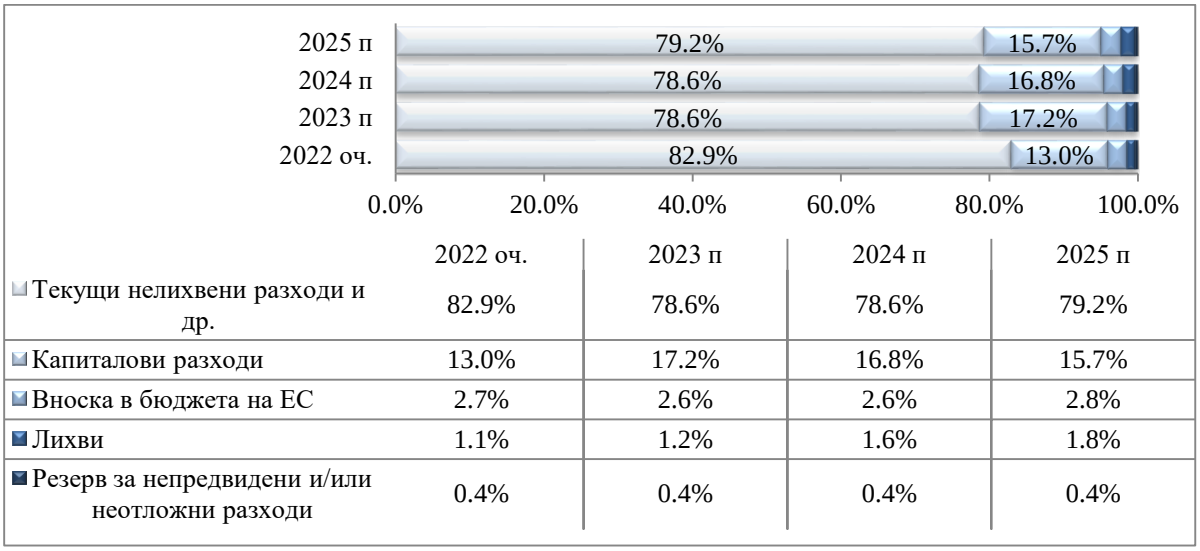
Основна мярка за повишаване събираемостта на приходите от концесии е подобряване контрола върху концесионните договори – чрез своевременно начисляване и предявяване на предвидените неустойки по договорите, завеждане на съдебни дела и прекратяване на концесионни договори със стари задължения и сключване на нови.

2. РАЗХОДНИ ПОЛИТИКИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Параметрите на разходите за периода 2023-2025 г. са съобразени с възможностите на бюджета за финансиране на политиките и с перспективите за развитие на публичните сфери.

В разчетите за разходите е отразено развитието на текущите разходни политики. Разходите по КФП и по функции за периода 2022-2025 г., представени в следващите графика и таблица, са индикативни и могат да бъдат преразглеждани на втория етап от бюджетната процедура за 2023 г. при съобразяване с приоритетите на политиките и с фискалните правила и цели.

Граф. III-2: Структура на разходите по КФП в % за периода 2022-2025 г., вкл. резерв и вноска в бюджета на ЕС [17]

	2022 оч.	2023 п	2024 п	2025 п
Текущи нелихвени разходи и др.	82.9%	78.6%	78.6%	79.2%
Капиталови разходи	13.0%	17.2%	16.8%	15.7%
Вноска в бюджета на ЕС	2.7%	2.6%	2.6%	2.8%
Лихви	1.1%	1.2%	1.6%	1.8%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	0.4%	0.4%	0.4%	0.4%

Източник: МФ

Табл. III-1: Разходи по функции по КФП за периода 2022-2025 г. с разпределен резерв по функции (без вноска в общия бюджет на ЕС)

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза	2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
Общи държавни служби	**3 794,0**	**3 829,9**	**3 857,3**	**3 465,2**	**2,6%**	**2,4%**	**2,2%**	**1,9%**
- изпълнителни и законодателни органи	2 993,0	2 969,4	2 976,4	2 614,3	2,0%	1,8%	1,7%	1,4%
- общи служби	179,8	150,4	150,5	150,5	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- наука	621,2	710,2	730,5	700,5	0,4%	0,4%	0,4%	0,4%
Отбрана и сигурност	**6 512,0**	**7 111,3**	**7 525,4**	**7 732,8**	**4,4%**	**4,4%**	**4,4%**	**4,2%**
- отбрана	2 233,9	2 707,7	3 167,3	3 382,0	1,5%	1,7%	1,8%	1,8%
- полиция, вътрешен ред и сигурност	2 756,5	2 854,2	2 815,5	2 808,2	1,9%	1,8%	1,6%	1,5%
- съдебна власт	1 090,7	1 105,2	1 098,4	1 098,4	0,7%	0,7%	0,6%	0,6%
- администрация на затворите	245,4	245,5	245,5	245,5	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
- защита на населението, управление и дейности при стихийни бедствия и аварии	185,5	198,6	198,7	198,7	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Образование	**6 428,2**	**7 203,5**	**7 469,3**	**7 667,0**	**4,4%**	**4,5%**	**4,3%**	**4,2%**
Здравеопазване	**8 346,7**	**8 356,8**	**8 476,0**	**8 935,3**	**5,7%**	**5,2%**	**4,9%**	**4,9%**
Социално осигуряване, подпомагане и грижи	**20 750,9**	**21 645,5**	**22 755,6**	**23 666,4**	**14,1%**	**13,5%**	**13,2%**	**12,9%**
- пенсии	14 291,1	15 063,9	16 241,7	17 229,3	9,7%	9,4%	9,4%	9,4%
- социални помощи и обезщетения	4 205,1	4 417,0	4 476,1	4 484,3	2,9%	2,7%	2,6%	2,4%

[17] В текущите нелихвени разходи са включени и предоставените трансфери за чужбина и прирастът на държавния резерв.

ПОКАЗАТЕЛИ	млн. лв.				% от БВП			
	2022	2023	2024	2025	2022	2023	2024	2025
	Очаквано	Прогноза	Прогноза	Прогноза	Очаквано	Прогноза	Прогноза	Прогноза
- програми, дейности и служби по социалното осигуряване, подпомагане и заетостта	2 254,8	2 164,6	2 037,8	1 952,8	1,5%	1,3%	1,2%	1,1%
Жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда	**3 276,9**	**3 758,4**	**3 871,0**	**3 458,7**	**2,2%**	**2,3%**	**2,2%**	**1,9%**
- жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство	1 542,5	1 808,0	1 844,5	1 804,7	1,0%	1,1%	1,1%	1,0%
- опазване на околната среда	1 734,4	1 950,4	2 026,5	1 654,0	1,2%	1,2%	1,2%	0,9%
Култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело	**1 118,1**	**1 097,9**	**1 075,9**	**1 070,9**	**0,8%**	**0,7%**	**0,6%**	**0,6%**
- почивни дейности	17,5	17,6	17,6	17,6	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- физическа култура и спорт	188,0	185,7	190,8	185,8	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
- култура	869,6	850,7	823,6	823,6	0,6%	0,5%	0,5%	0,4%
- религиозно дело	43,1	43,9	43,9	43,9	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Икономически дейности и услуги	**10 579,3**	**12 430,3**	**12 517,4**	**12 233,1**	**7,2%**	**7,7%**	**7,2%**	**6,7%**
- минно дело, горива и енергия	2 757,4	3 076,8	3 348,1	3 348,1	1,9%	1,9%	1,9%	1,8%
- селско стопанство, горско стопанство, лов и риболов	1 857,9	2 376,3	2 166,5	2 296,6	1,3%	1,5%	1,3%	1,3%
- транспорт и съобщения	4 817,0	5 426,9	5 495,7	5 233,6	3,3%	3,4%	3,2%	2,9%
- промишленост и строителство	2,4	2,0	2,0	2,0	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- туризъм	57,8	32,8	32,8	32,8	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- други дейности по икономиката	1 086,8	1 515,4	1 472,3	1 320,0	0,7%	0,9%	0,9%	0,7%
Р-ди некласифицирани в другите функции	**664,3**	**799,0**	**1 111,3**	**1 306,8**	**0,5%**	**0,5%**	**0,6%**	**0,7%**
БВП	**147 402,5**	**160 789,0**	**172 760,4**	**183 492,9**				

Източник: МФ

2.1. ПОЛИТИКА ПО ДОХОДИТЕ

За периода 2023-2025 г. се предвижда запазване на размера от 710 лв. на минималната работна заплата.

2.2. ПЕНСИОННА ПОЛИТИКА

При разработването на прогнозата за разходите за пенсии за периода 2023-2025 г. са взети предвид параметрите на действащото законодателство, актуализирания Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2021 г. и Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2022 г., в т.ч.:

- Увеличението на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст от 300 лв. на 370 лв. от 25 декември 2021 г. (увеличение с 23,3%), както и предвиденото осъвременяване с 6,1% на пенсиите за трудова дейност (чл. 100 от КСО) от 1 юли 2022 г. В периода 2023-2025 г. е предвидено размерите на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на социалната пенсия за старост, както и на

свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават с процентите по чл. 100 на КСО, считано от 1 юли;

- **Чл. 68, ал. 1-2 на КСО** – от 1 януари на всяка календарна година продължава увеличаването на възрастта за придобиване право на пенсия с по 2 месеца за жените и с по 1 месец за мъжете, както и на необходимия осигурителен стаж за придобиване право на пенсия с по 2 месеца и за двата пола. Необходимите условия за пенсиониране на лицата, работили при условията на трета категория труд, са посочени в таблицата по-долу:

Табл. III-2: Условия за пенсиониране по чл. 68, ал. 1-2 на КСО (2022-2025 г.)

Година	ЖЕНИ		МЪЖЕ	
	възраст	стаж	възраст	стаж
2022	61 г. и 10 м.	36 г. и 2 м.	64 г. и 5 м.	39 г. и 2 м.
2023	62 г.	36 г. и 4 м.	64 г. и 6 м.	39 г. и 4 м.
2024	62 г. и 2 м.	36 г. и 6 м.	64 г. и 7 м.	39 г. и 6 м.
2025	62 г. и 4 м.	36 г. и 8 м.	64 г. и 8 м.	39 г. и 8 м.

- **Чл. 68, ал. 3 на КСО** – продължава нарастването на възрастта за пенсиониране при непълен стаж с по 2 месеца до достигане на 67 години през 2023 г. През 2024 и 2025 г. пенсионната възраст се запазва на достигнатото през 2023 г. ниво;

- **Чл. 69, ал. 1, 2, 3, 5, 5а и 6 на КСО** – минималната възраст за пенсиониране на работещите в сектор „Отбрана и сигурност" продължава да се увеличава с по 2 месеца до достигане на 54 години и 4 месеца през 2025 г.;

- **Чл. 69б** – минималната възраст за пенсиониране на лицата, работили при условията на първа и втора категория труд, които не отговарят на условията за пенсиониране от професионален пенсионен фонд по чл. 168 на КСО или са променили осигуряването си по чл. 4в на КСО, продължава да се увеличава с по 4 месеца за жените и с по 2 месеца за мъжете до достигане през2025 г. на 51 години за жените и 54 години и 4 месеца за мъжете от първа категория и на 56 години за жените и 59 години и 4 месеца за мъжете от втора категория труд;

- В периода 2023-2025 г. пенсиите за трудова дейност, отпуснати до 31 декември на предходната година, се осъвременяват от 1 юли всяка година с процент, определен като сбора от 50 на сто от нарастването на осигурителния доход и 50 на сто от индекса на потребителските цени през предходната календарна година. При заложените в прогнозата ръст на средния осигурителен доход и ниво на средногодишния хармонизиран индекс на потребителските цени, процентите по чл. 100 от КСО са, както следва:

  - ✓ за 2023 г. – 9,1 на сто;
  - ✓ за 2024 г. – 6,9 на сто;
  - ✓ за 2025 г. – 5,4 на сто.

- В периода 2023-2025 г. е предвидено размерите на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на социалната пенсия за старост, както и на

свързаните с тях пенсии и добавки, да се увеличават от 1 юли на съответната година с процентите по чл. 100 на КСО;

- В периода 2023-2025 г. максималният размер на получаваните една или повече пенсии се запазва на достигнато през декември 2021 г. ниво от 1 500 лв.

В резултат на посочените по-горе допускания през 2023 г. разходите за пенсии по бюджета на ДОО нарастват с 848,4 млн. лв. спрямо закона за 2022 г.

През 2024 г. и 2025 г. ръстовете в разходите за пенсии по бюджета на ДОО спрямо предходната година са съответно 1 154,0 млн. лв. и 958,9 млн. лв.

2.3. СОЦИАЛНА ПОЛИТИКА

По отношение на политиката, свързана със социалните помощи и обезщетения, изплащани от бюджета на ДОО, средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г., в съответствие с действащото законодателство в КСО, предвижда:

- Запазват се минималният дневен размер на обезщетението за безработица – 18,00 лв. и максималният дневен размер – 85,71 лв. за целия период до 2025 г. включително;

- Запазва се периодът на изплащане на паричното обезщетение за бременност и раждане – 410 дни и размера на обезщетението за отглеждане на дете до двегодишна възраст – 710 лв. за целия период до 2025 г. включително;

- Запазва се режимът на изплащане на паричните обезщетения за временна неработоспособност съгласно чл. 40, ал. 5 на КСО – първите три работни дни се изплащат от осигурителя, а от 4-тия ден на настъпване на неработоспособността – от ДОО, за целия период до 2025 г. включително;

- Запазва се периодът, от който се изчисляват краткосрочните обезщетения при временна неработоспособност – 18 календарни месеца, бременност и раждане и безработица – 24 месеца за целия период до 2025 г. включително;

- Запазва се размерът на еднократната помощ при смърт на осигурено лице – 540 лв. за целия прогнозен период;

- За периода 2023-2025 г. се запазва разпоредбата на чл. 22, ал. 2 от Закона за гарантираните вземания на работниците и служителите при несъстоятелност на работодателя, относно максималния месечен размер на гарантираното вземане, който не може да бъде по-малък от 2,5 минимални работни заплати.

Прогнозата за разходите за обезщетения и помощи за периода 2023-2025 г. е съобразена с отчетените разходи за 2020 г. и 2021 г., ЗБДОО за 2022 г., динамиката в прогнозирания брой на осигурените лица, нарастването на осигурителния им доход, в т.ч. и за предходни години, доколкото размерът на паричните обезщетения се определя от референтен доход за предишните 18 или 24 месеца преди настъпване на риска.

В резултат на тези допускания разходите за обезщетения и помощи по бюджета на ДОО през 2023 г. нарастват със 127,7 млн. лв. спрямо закона за 2022 г.

В прогнозата за 2023 г. в областта на социалните услуги по **общинските бюджети** са

разчетени общо разходи в размер на 777,8 млн. лв., от които 764,4 млн. лв. за текущи разходи и 13,4 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности са предвидени общо разходи в размер на 645,0 млн. лв., от които 635,9 млн. лв. за текущи разходи и 9,1 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени общо средства в размер на 132,7 млн. лв., в т.ч. 128,4 млн. лв. текущи разходи и 4,3 млн. лв. капиталови разходи. В прогнозата за 2024 и 2025 г. разчетените разходи по общинските бюджети в сферата на социалните услуги запазват нивото си от 2023 година.

2.3.1 Политика в областта на пазара на труда, свободното движение на работници и трудовата миграция

Активната политика на пазара на труда е насочена към осигуряване на повече и по-квалифицирана работна сила и интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст.

Основен принос към нейната реализация има Агенцията по заетостта чрез своите териториални поделения.

Прилагането на интегриран подход между отделните политики – икономическа, социална и политика по заетостта и свободното движение на работници е в основата на постигането на заложените цели. Разкриването на работни места е в пряка зависимост от провежданата икономическа, финансова и данъчна политика. Осигуряването на качествена работна сила е свързано с провежданата политика от Министерството на образованието и науката. Намаляването на регионалните различия в страната по отношение на заетостта и безработицата е в тясна връзка с изпълняваните политики от Министерството на регионалното развитие и благоустройството, както и с политиката за развитие на селските региони.

В областта на свободното движение и трудовата миграция са ангажирани МТСП и изпълнителните агенции към министъра на труда и социалната политика – Агенцията по заетостта (АЗ), Изпълнителната агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ), Държавната агенция за закрила на детето (ДАЗД), Агенцията за социално подпомагане (АСП), както и други министерства и ведомства с компетенции в специфични аспекти в областта на миграцията (МВР, МВнР, Държавната агенция за бежанците (ДАБ), Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ), НАП, НСИ, НОИ, НЗОК и др.).

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на пазара на труда, свободното движение на работници и трудовата миграция **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1.Равнище на регистрираната безработица	%	5,8	6,2	5,9	5,9
2.Регистрирани безработни лица	Ср. мес. бр.	191 000	182 000	173 000	173 000
3.Регистрирани продължително безработни лица	Ср. мес. бр.	42 000	40 000	40 000	40 000
4.Регистрирани безработни младежи (15-29 години.)	Ср. мес. бр.	24 000	23 550	23 000	22 600
5.Брой наети на работа лица по програми и мерки	Брой	8 900	8 900	8 900	8 900

2.3.2 Политика в областта на трудовите отношения

Политиката в областта на трудовите отношения допринася за успешно функциониращ пазар на труда, основан на адекватна регулация на трудовите отношения, балансирана система за социална сигурност и ефективен социален диалог. Основните предизвикателства, които определят насоките за действие в областта на трудовите отношения са: новите тенденции в заетостта, включително надомна работа, работа от разстояние и работа чрез предприятия, които осигуряват временна заетост, както и повишаващата се заетост в микро-, малките и средни предприятия; промените на работното място и възникването на нови професионални рискове; тенденцията към увеличаване и/или неравномерното разпределение на работното време и интензивността на труда; демографските промени и застаряването на работещото население. Не на последно място стоят въпросите, свързани с изпълнението на законовите задължения на работодателите в областта на трудовите и осигурителните отношения и безопасните и здравословни условия на труд.

Стратегическата цел на политиката в областта на трудовите отношения на МТСП е повишаване на качеството и сигурността на труда и защита на правата на българите зад граница в областта на социалната сигурност.

Разработването и провеждането на политиката в областта на трудовите отношения се осъществява в сътрудничество с признатите за представителни на национално равнище организации на работодателите и на работниците и служителите. Принос в политиката има ИА „Главна инспекция по труда“ чрез осъществяване на цялостен контрол по спазване на трудовото законодателство във всички отрасли и дейности в Република България. За постигане целите на политиката допринасят всички участници на пазара на труда.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на трудовите отношения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1.Намаляване на дела на работещите при неспазени норми за условия на труд в проверените предприятия	% спрямо общия брой работещи в проверените предприятия	под 12%	под 12%	под 12%	под 12%
2.Задържане/намаляване честотата на трудовите злополуки (ТЗ)	коефициент на честота	под 1,00	под 1,00	под 1,00	под 1,00
3. Намаляване броя на трудовите злополуки довели до трайна неработоспособност или смърт	Брой	не повече от 125	не повече от 125	не повече от 120	не повече от 120

2.3.3 Политика в областта на социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете

Политиката по социално подпомагане е насочена към гарантиране задоволяването на основните жизненоважни потребности на хората, изпаднали в критична ситуация, като се прилага ясен, точен и обективно обоснован механизъм. За периода 2023-2025 г. приоритет остават оптимизиране на социалното подпомагане на уязвимите групи от

населението, гарантиране на тяхната социална защита чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаване ефективността на програмите и усъвършенстване на нормативната уредба в сферата на социалните помощи в съответствие с динамично променящите се условия на средата. Увеличеният размер на гарантирания минимален доход (ГМД) на 75 лв. от 2018 г. даде възможност за разширяване обхвата на хората, които държавата подпомага. Разширява се обхватът на подпомаганите лица и семейства чрез увеличаване на индивидуалните коефициенти за достъп до социални помощи. Най-голямо е увеличението за рисковите групи – възрастните хора и особено тези от тях, които живеят сами; хората с увреждания и родителите, отглеждащи сами децата си, които са включени в образователния процес. Политиката се реализира от АСП чрез нейните териториални структури – дирекциите „Социално подпомагане" и Регионалните дирекции за социално подпомагане, и от Фонд „Социална закрила" в частта еднократни помощи по чл. 27, т. 1 от ЗСП и другите дейности и проекти за социално подпомагане.

Равнопоставеността на жените и мъжете е основополагащ принцип в обществото, като гарантира равноправно участие в създаването, управлението и потреблението на обществените блага и услуги. Политиката в областта на равнопоставеността на жените и мъжете има хоризонтален, междусекторен характер. Провеждането ѝ се основава на Закона за равнопоставеност на жените и мъжете чрез интегриране на въпросите за равнопоставеността на жените и мъжете в отделните секторни политики.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалното подпомагане и равнопоставеността на жените и мъжете **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Месечни помощи	ср. мес. бр. лица и семейства	34 802	43 503	52 203	52 203
2. Целеви помощи за отопление	бр. лица и семейства	300 000	300 000	300 000	300 000
3. Лица, бенефициенти на целеви социални програми и проекти в областта на социалното включване и социалната подкрепа	бр. лица	14 535	14 535	14 535	14 535

Ключовите индикатори отчитат непосредствените резултати (ефекти) от интервенцията за съответните преки адресати на социална подкрепа и на тази база позволяват да се оценява ефективността от провеждане на политиката по социално подпомагане, гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението и осигуряване на достъп до ресурсите на обществото и участие в тяхното потребление за всички групи в неравностойно положение при съобразяване с конкретните индивидуални потребности на нуждаещите се с оглед осигуряването на качествена подкрепа. Заложените индикатори осигуряват прозрачност на изпълнение на политиката, финансов контрол и отчетност.

2.3.4 Политика в областта на хората с увреждания

Политиката за правата на хората с увреждания е свързана с универсалността, неделимостта и взаимната зависимост на всички права на човека и основни свободи и осигуряване на правни гаранции за недопускане на дискриминация по признак

„увреждане“. Основният фокус е поставен върху създаване на условия и възможности за социално приобщаване и предоставяне на целенасочени подкрепящи и насърчителни мерки на уязвимите групи от хора с увреждания, имащи благоприятно въздействие върху качеството на живот и превенция от социалното изключване. Тази политика е тясно свързана с прилагането на интегриран подход с хоризонтално въздействие, обединяващ ресурсите в различни секторни политики. Развива се в съответствие с изпълнението на националните ангажименти, съгласно изискванията на Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания и при спазване на приоритетите на релевантните стратегически документи.

За изпълнение на политиката допринасят второстепенните разпоредители с бюджет към министъра на труда и социалната политика – Агенцията за хората с увреждания и Агенцията за социално подпомагане.

Адаптирането на българското законодателство в неговата пълнота с изискванията на *Конвенцията за правата на хората с увреждания на ООН* е продължителен процес и неговото успешно протичане предполага активното включване и сътрудничество с неправителствени организации и хора с увреждания на всеки един етап на планиране на мерки, тяхното обсъждане, приемане, прилагане и мониторинг.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на хората с увреждания **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Месечна финансова подкрепа за хора с трайни увреждания	Ср. мес. бр.	670 000	670 000	670 000	670 000
2. Механизъм „Лична помощ“	Ср. мес. бр.	44 400	44 400	44 400	44 400
3. Хора с увреждания, включени в мероприятия за рехабилитация и социална интеграция	Брой	3 600	3 600	3 600	3 600
4. Организации на и за хора с увреждания с призната национална представителност с осигурена финансова подкрепа под формата на субсидия	Брой	21	21	21	21

Стратегически приоритет на МТСП в областта на политиката за правата на хората с увреждания е гарантирането на правата на хората с увреждания. Политиката се развива в съответствие с изпълнението на националните ангажименти по прилагане на изискванията на ратифицираната Конвенция за правата на хората с увреждания на ООН, както и при спазване на приоритетите на релевантните стратегически документи.

Заложените индикатори и целеви стойности отчитат непосредствените резултати (ефекти) от интервенцията в подкрепа на хората с увреждания и на тази база позволяват да се оценява ефективността от провеждане на политиката за гарантиране на социалното им приобщаване.

2.3.5 Политика в областта на социалното включване

Политиката в областта на социалното включване е многосекторна политика, свързана с подобряване на целенасочеността на мерките и прилагане на интегриран подход за насърчаване на социалното включване. За постигане на целите на политиката за

социално включване се прилагат редица законодателни мерки и се изпълняват стратегически документи и планове, приети на национално ниво, сред които Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2030, приета с Решение № 976 от 2020 г. на Министерския съвет.

Съществена част от политиката за социално включване е предоставянето на материална подкрепа за семействата с деца и семействата, които полагат грижи за деца в риск.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на социалното включване **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Подкрепа на деца в риск	Ср. мес. бр. случаи	6 200	6 200	6 200	6 200
2.Еднократна помощ при раждане на дете	Бр. деца	64 000	64 000	64 000	64 000
3.Еднократна помощ за ученици, записани в първи клас	Бр. деца	56 000	56 000	56 000	56 000
4.Еднократна помощ за ученици, записани в осми клас	Бр. деца	62 500	62 500	62 500	62 500
5.Месечни помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст	Ср. мес. бр. деца	600 000	600 000	600 000	600 000
6.Месечни помощи за отглеждане на дете с трайно увреждане	Ср. мес. бр. случаи	27 000	27 000	27 000	27 000

Децата са специфична уязвима група, в много по-голяма степен застрашени от риск от бедност и социално изключване, отколкото възрастните. Те са силно зависими от възрастните, с които живеят и не могат сами да осигурят своето съществуване. Отчитайки факторите, пораждащи бедност – безработица, ниско образование, ниски доходи и т.н., е от особена важност *да се предотврати предаването на бедността между поколенията*, да се намали възможността ограниченият достъп до пазара на труда и ниският образователен статус на родителите да се предаде на техните деца.

2.3.6 Политика в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции

Политиката в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции се разработва в съответствие с приоритетите, заложени в Националната програма за развитие България 2030, Коалиционното споразумение, Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.) и е насочена към създаване на съвременни мерки, които да са хармонизирани с прилаганите политики на Европейския съюз за намаляване на бедността сред работещите, постигането на социална кохезия и създаването на равни възможности за пълноценен социален и продуктивен живот за всички социални групи от населението, което е в пълно съответствие с утвърдените практики в страните членки на ЕС за защита на доходите и жизнения стандарт на нископлатените работници и на „работещите бедни“, както и за прилагането на минимални стандарти за гарантиране на приемливо жизнено равнище. Посрещането на демографските предизвикателства има

пряко значение за изпълнение на заложените приоритети. Повишаването на качествените параметри на възпроизводството на населението се превръща в основно предизвикателство пред демографската политика на страната в контекста на концепцията за устойчиво развитие в процеса на пълноправно европейско членство на България и изграждане на икономика, основана на знанията.

Социалната икономика и социалното предприемачество са израз на социалната ангажираност на държавата за стимулиране на предприемаческата активност на лица от уязвими групи. Политиката в тази област се осъществява в подкрепа на цифровия, социалния и зеления преход. Допринася за икономическата устойчивост на страната и социалната приобщеност на гражданите. Реализирането на дейности в областта на корпоративната социална отговорност, съвместно със заинтересованите страни от бизнеса, публичния и гражданския сектор осигурява важни ползи за предприятията по отношение на управлението на риска, спестяване на разходи, достъп до капитал, връзки с клиентите, управление на човешките ресурси, способност за иновации и се основава на ценности, върху които се гради по-сплотено и социално ангажирано общество. Дейностите в тази област допринасят за смекчаване на последиците от горепосочените преходи.

Приоритетите в областта на социалната икономика и корпоративната социална отговорност се реализират в изпълнение на Националната концепция за социална икономика, Закона за предприятията на социалната и солидарна икономика, както и в изпълнение на разработената Стратегия за корпоративна социална отговорност 2019-2023 г.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на жизненото равнище, демографското развитие и социалните инвестиции **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Коефициент на Джини	Варира от 0 до 100	39,0	39,0	39,2	39,2
2. Доклад за мониторинг на политиката по доходите	Брой	1	1	1	1
3. Разработен набор от практически мерки на базата на утвърдената Национална концепция за социална икономика	Брой	1	1	1	1

Изборът на ключовите индикатори е предопределен от необходимостта за адекватна информационна осигуреност на политиката с оглед поддържането на обществената дискусия по тези важни за обществото ни теми, както и постигането на консенсус за политиките, които са необходими за постигане на качествен обрат.

2.4. ЗДРАВНА ПОЛИТИКА

Политиката в областта на здравеопазването е насочена към подобряването на ефективността и удовлетвореността на гражданите от функционирането на сектора. Предвидени са програми и мерки, които подпомагат изпълнението на специфичната препоръка на ЕК към България да подобри ефективността на разходите на системата на

здравеопазването и достъпа до здравни услуги, включително чрез намаляване на преките плащания от страна на пациентите и чрез преодоляване на недостига на медицински специалисти.

Определените приоритети в политиката на Министерството на здравеопазването за периода 2023-2025 г. са, както следва:

- Опазване на здравето на гражданите като състояние на физическо, психическо и социално благополучие;
- Осигуряване на финансова стабилност и обезпеченост на здравната система;
- Повишаване качеството и достъпността на здравите услуги с акцент върху превенцията и лечението на социално-значими заболявания;
- Осигуряване на особена здравна закрила на деца, бременни и лица с физически увреждания и психически разстройства;
- Развитие на електронното здравеопазване;
- Преодоляване на регионалните дисбаланси и осигуряване на функционално взаимодействие между отделните нива на медицинска помощ.

2.4.1 Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве

В Република България разработването и провеждането на националната политика в областта на опазване на общественото здраве е отговорност на Министерството на здравеопазването. Основният обхват на политиката е гарантиране на качествено и ефективно посрещане на здравните потребности на гражданите, чрез реализиране на първична профилактика, промоция на здраве и интегрирана профилактика на заразните болести, в това число имунопрофилактика, надзор на заразните болести и ефективен държавен здравен контрол върху факторите на жизнената среда.

В обхвата на основните дейности на политиката в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве се включват редица превантивни дейности, свързани с поддържането на готовност за реагиране при възникнала необходимост, в т.ч. поддържане на висок имунизационен обхват и организиране на бърз отговор при възникване на епидемични ситуации от ваксинопредотвратими заразни заболявания; повишаване готовността на страната за посрещане на грипна пандемия, взривове и епидемии от други заразни болести; опазване на страната от внос и разпространение на инфекции с висок епидемичен потенциал чрез създаване и поддържане на механизми за своевременна и адекватна реакция при здравни заплахи от биологично естество, в т.ч. биотероризъм.

Националните планове, програми и стратегии за периода 2023-2025 г. очертават основните сфери, приоритетите и предизвикателства в областта на опазването на общественото здраве. Те основно са ориентирани към крайните резултати, както и към действията и мерките, които трябва да бъдат предприети за изпълнение на заложените цели.

Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, регионалните здравни инспекции и националните центрове по проблемите на общественото здраве.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на промоцията, превенцията и контрола на общественото здраве **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Възникнали значими събития с риск за общественото здраве, налагащи провеждането на засилен епидемиологичен надзор, профилактика и здравен контрол	Брой	0	0	0	0
2. Регистрирана годишна заболяемост и смъртност от ваксинопредотвратими заболявания	Честота на 100 000 население	4,5%000/ 0,10%000	4,5%000/ 0,10%000	4,5%000/ 0,10%000	4,5%000/ 0,10%000
3. Относителен дял на обхванатите спрямо общият брой на подлежащите на планови имунизации деца от населението - имунизационен обхват, съгласно Националния имунизационен календар	%	94,00	94,00	94,00	94,00
4. Регистрирана годишна заболеваемост от туберкулоза (нови болни и рецидиви, всички форми)	Честота на 100 000 население	18,5	17,8	16,9	16,5
5. Ниво на разпространението на ХИВ сред общото население - брой на ново регистрираните заболели от ХИВ/СПИН от общото население	%	4,2	4,4	4,4	4,4
6. Относителен дял на преминали успешно лица, обхванати в програми за лечение с опиеви агонисти и агонисти-антагонисти, получаващи Метадон по Наредба № 34 от 2005 г.		7	7	7	7

За осъществяването на тази политика по държавния бюджет в съответствие с приетите със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г. - 2025 г. краткосрочни и средносрочни стратегически мерки са разчетени средства за тригодишния период, основно по следните направления:

- За реализиране на национални програми, ориентирани към различни възрастови и социално-уязвими групи, по отношение ограничаване заболяемостта и смъртността от заразни заболявания и повишаване информираността на населението за най-честите социално-значими хронични незаразни заболявания – по 9,4 млн. лв. за трите години, в т.ч. по 2,0 млн. лв. за детско здравеопазване с оглед разширяване на обхвата на биохимичен скрининг за бременни от минимум 90% при достигнат обхват през 2021 г. от 40%;
- За централна доставка на ваксини за задължителни и целеви имунизации и биопродукти за постекспозиционна профилактика – по 45,0 млн. лв. за трите години;
- За субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за продължаващо лечение и рехабилитация на пациенти с туберкулоза, за амбулаторно проследяване и лечение на пациенти с ХИВ/СПИН и за субституиращи и поддържащи програми с метадон – по 41,8 млн. лв. за трите години.

2.4.2 Политика в областта на диагностиката и лечението

Политиката е насочена към подобряване на здравното благополучие и качеството на живот на българските граждани и намаляване на здравните неравенства чрез подкрепа за специфични дейности в областта на диагностиката и лечението на заболявания и организацията на медицинската помощ извън обхвата на задължителното здравно осигуряване. Дейностите, финансирани чрез програмите на настоящата политика, допълват и надграждат дейностите, финансирани от Националната здравноосигурителна каса в областта на диагностиката и лечението на заболяванията. Финансирането на политиката е основно със средства от държавния бюджет и от бюджета на Националната здравноосигурителна каса. Основен принос към реализацията на тази политика има Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, центровете за спешна медицинска помощ, държавните психиатрични болници, центровете по трансфузионна хематология, домовете за медико-социални грижи за деца, центрове за комплексно обслужване на деца с хронични заболявания и увреждания, Центърът за асистирана репродукция и лечебните заведения.

Бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. е в съответствие с целите и приоритетите на Националната програма за развитие: България 2030 за сектор „Здравеопазване“. През 2022 г. предстои приемането на водещия стратегически документ в сектор „Здравеопазване“ – Национална здравна стратегия 2030. Чрез стратегията ще се осигури устойчивост на успешните политики, провеждани в периода на действие на Националната здравна стратегия 2020 и ще бъдат надградени постигнатите резултати. Документът ще осигури стратегическата рамка за изпълнението на здравни дейности извън обхвата на здравното осигуряване, свързани с подобряване на здравните детерминанти, повишаване на качественото на предоставяните здравни услуги и намаляване на здравните неравенства.

Целите на политиката са дефинирани на базата на анализ на здравно-демографското състояние и състоянието на системата на здравеопазване, които показват, че през последните десетилетия българската здравна система изостава спрямо здравните системи на страните от ЕС по отношение на ключовите фактори за устойчиво развитие. Основните предизвикателства са свързани с влошаващите се показатели за здравно-демографското състояние на населението, наличието на здравни неравенства и невъзможността на здравната система да отговори по адекватен начин на потребностите от достъпни и качествени здравни услуги.

Динамиката на тези показатели през периода на действие на стратегия показва, че националните здравни цели за снижаване на смъртността в детските възрастовите групи са постигнати, някои от тях преди 2020 г. По отношение на целите, касаещи възрастовите групи 20-65 и над 65 години се отбелязва по-бавен темп на развитие, но въпреки това през периода 2015-2019 г. се наблюдават положителни тенденции. Силно негативно влияние за постигането на тези цели оказа възникналата пандемия от COVID-19, която доведе до драстично увеличение на общата смъртност за страната. С оглед това е необходимо приемането на стратегическа рамка с хоризонт до 2030 г., чрез която да се осигури устойчивост и надграждане на прилаганите политики в областта на майчиното и детско здраве и да се гарантира провеждането на активни и ефективни политики по отношение на здравето и благополучието на лицата в икономически активните възрастови групи и на възрастните хора.

Прилагането на интегриран подход между отделните политики – здравна, социална и икономическа политика е в основата на постигането на заложените цели в политиката

в областта на диагностиката и лечението. Реализацията на политиката е в пряка зависимост от провежданата икономическа, финансова и данъчна политика. Осигуряването на специфични медицински услуги за деца и семейства и подобряването на психиатричната помощ е свързано с провежданите политики за деинституционализация и развитие на дългосрочни грижи от Министерството на труда и социалната политика. Осигуряването на устойчивост на системата за спешна помощ е пряко свързано с постигнатите резултати от реализацията на инфраструктурен проект за модернизация на системата за спешна помощ по ОП „Региони в растеж“ 2014-2020 и проекти по ОП „Човешки ресурси“ 2014-2020. Изпълнението на дейностите по осигуряване на диагностика и лечение се осъществява от голям брой лечебни заведения в страната по силата на функционални задължения или договори за финансиране на определени дейности, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на диагностиката и лечението **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Смъртност при децата от 0-1 годишна възраст	Бр./1000 (‰)	4,5	4,3	4,3	4,1
2. Смъртност при децата от 1-9 годишна възраст	Бр./1000 (‰)	0,14	0,13	0,12	0,11
3. Средна продължителност на предстоящия живот на хората след навършване на 65 годишна възраст	Бр. години	17,0	17,2	17,3	17,4
4. Смъртност от болести на органите на кръвообращението (I00 – I99)	Бр./100 000 (‰оо)	1 009	1 007	1 005	1 003
5. Смъртност от злокачествени новообразувания (C00 – C97)	Бр./100 000 (‰оо)	244,00	243,75	243,5	243,0
6. Дял на разходите за извънболнична медицинска помощ спрямо общите здравноосигурителни плащания	%	16	17	17,5	18,0

Разчетените разходи за изпълнението на тази политика в съответствие с приетите със Споразумението за съвместно управление на Република България в период 2021 г.-2025 г. краткосрочни и средносрочни стратегически мерки по консолидираната фискална програма за тригодишния период включват индикативни средства по следните основни дейности и направления:

- Осигуряване на достъп на децата до 18 години и лица над 18-годишна възраст до специализирани медицински дейности, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване в страната и в чужбина – по 37,2 млн. лв. за периода 2023-2025 г.;

- Изграждане на Национална здравно-информационна система и развитие на дистанционни здравни услуги чрез въвеждане на електронно здравно досие и задължителна електронна бяла рецепта, както и обезпечаване на системата за нормален работен режим за електронно здравеопазване – по 3,8 млн. лв. за периода 2023-2025 г.;

- Осигуряване на достъп до програми за подкрепа на репродуктивните възможности и лечение на безплодието – по 20,0 млн. лв. за периода 2023-2025 г.;

- Осигуряване на равнопоставен достъп на пациентите до спешна медицинска помощ в центровете за спешна медицинска помощ и в специализирани болнични спешни отделения, финансирани от държавния бюджет – по 256,9 млн. лв. за периода 2023-2025 г;

- Плащания за болнична медицинска помощ в обхвата на задължителното здравно осигуряване, за стационарно лечение на пациенти с психични заболявания, за лечение и специализирани грижи за деца и за субсидии за лечебните заведения за болнична помощ за дейности, които са държавна отговорност – 3 133,9 млн. лв. за 2023 г., 3 572,5 млн. лв. за 2024 г. и 3 819,0 млн. лв. за 2025 г., като основният разход за тази дейност е предвиден по бюджета на Националната здравноосигурителна каса;

- Осигуряване на медицински изделия за вземане, диагностициране, преработване и съхраняване на кръв и кръвни съставки, както и реактивите за имунохематологична диагностика – за тригодишния период по 22,3 млн. лв. годишно.

2.4.3 Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия

Основният обхват на политиката е осигуряване на лекарствени продукти, които отговарят на стандартите за качество, безопасност и ефикасност за задоволяване на потребностите на населението. Основен принос към реализацията на тази политика имат Министерството на здравеопазването, Националната здравноосигурителна каса, Изпълнителната агенция по лекарствата и Националният съвет по цени и реимбурсиране на лекарствените продукти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на лекарствените продукти и медицинските изделия **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Дял на разходите за лекарствени продукти от общите разходи за здравеопазване	%	достигане до средната стойност за ЕС	достигане до средната стойност за ЕС	достигане до средната стойност за ЕС	достигане до средната стойност за ЕС
2. Генерични и биоподобни лекарствени продукти, включени в Позитивния лекарствен списък (ПЛС)	%	70,00	70,00	70,00	70,00
3. Относителен дял на стойността заплатена за лекарствени продукти за домашно лечение от общите плащания за извън болнична помощ	%	58,40	58,50	58,50	58,50

Основният разход за реализирането на тази политика е разчетен по бюджета на Националната здравноосигурителна каса. За осигуряване на медицински изделия и лекарствени продукти за домашно лечение, за лечение на злокачествени заболявания в условията на болничната помощ и за доставка на лекарствени продукти за лечението на български граждани за заболявания, извън обхвата на задължителното здравно осигуряване, по консолидираната фискална програма са разчетени индикативни средства в размер на 1 758,8 млн. лв. за 2023 г., 1 895,7 млн. лв. за 2024 г. и 2 007,9 млн. лв. за 2025 г.

В прогнозата за 2023 г. в областта на здравеопазването по **общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 318,5 млн. лв., от които 297,8 млн. лв. за текущи разходи и 20,7 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности в тази сфера са предвидени общо разходи в размер на 268,0 млн. лв., от които 263,4 млн. лв. за текущи разходи и 4,6 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени общо средства в размер на 50,5 млн. лв., в т.ч. 34,4 млн. лв. текущи разходи и 16,1 млн. лв. капиталови разходи.

В прогнозата за 2024-2025 г. разчетените разходи по общинските бюджети за местни дейности в сферата на здравеопазването запазват нивото си от 2023 година.

В прогнозата за 2024 г. текущите разходи за държавни дейности са увеличени спрямо 2023 г. с 0,5 млн. лв. във връзка с изпълнение на предвидените дейности в приетата с РМС №528/2020 г. Национална стратегия за борба с наркотиците (Стратегията). Текущите разходи за държавни дейности през 2025 г. намаляват с 2,6 млн. лв. спрямо 2024 г. поради приключването на действието на Стратегията.

2.5. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

2.5.1 Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот

Политиките в предучилищното и училищното образование са насочени към ефективна социализация на деца от ранна детска възраст, осигуряването на равен достъп до качествено образование, личностно развитие на децата и учениците, насърчаване на иновациите, квалификация на педагогическите специалисти, модернизиране на образователните институции, дигитализация на образованието. Изпълняват се и мерки, насочени към намаляване на неравенствата и насърчаване на социалното включване, мотивация на децата и учениците за образование и усвояване на ключови компетентности. Образователните политики/мерки са заложени в Приоритет 1 „Образование и умения“ на Националната програма за развитие България 2030. Те са залегнали в Стратегическата рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България (2021-2030) и ще бъдат детайлизирано разписани в първия план за изпълнението ѝ за периода 2022-2024 г.

В Националната програма за реформи на България – актуализация за 2020 г. и подготвяната актуализация за 2022 г. също са заложени мерки, адресирани към *Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот.*

Реализирането на политиките за обхващане на подлежащи на образование деца и ученици, за превенция на отпадането от училище и за намаляване дела на преждевременното напускане на училище се базира на ефективното взаимодействие между институциите, на съвместните усилия на педагогическите специалисти, родителите и всички заинтересовани страни и на връзката със семействата на децата и учениците.

За изпълнение на политиката в областта на предучилищното и училищното образование ежегодно със закона за държавния бюджет се планират средства за дейности, финансирани чрез бюджетите на общините (местни дейности), чрез бюджета на Министерството на отбраната и др. министерства, както и по сметката за средствата от Европейския съюз на Националния фонд и за другите сметки за средства от Европейския съюз и по други международни програми и дейности.

Ежегодно по централния бюджет се разчитат и разходват средства за транспорт на деца и ученици по чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на всеобхватното, достъпно и качествено предучилищно и училищно образование. Учене през целия живот **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1.Дял на преждевременно напусналите образование и обучение	%	10,2	под 10,2	под 10	под 10
2.Дял на обхванатите в предучилищното възпитание и подготовка деца на възраст от 4 г. до постъпване в първи клас	%	90,6	над 90,6	над 90,8	над 90,8
3.Дял на 15-годишните със слаби постижения по:					
3.1. четене	%	27,6	под 27,6	под 27,0	под 27,0
3.2. математика	%	34,4	под 34,4	под 34,0	под 34,0
3.3. природни науки	%	27,6	под 27,6	под 27,0	под 27,0
4. Население (25-64 г.), участващо в образование и обучение	%	5,4	над 5,4	над 5,4	над 5,4

Посочените ключови индикатори са формирани съгласно РМС № 141 от 2022 г. за одобряване на промени в АСБП за периода 2022-2024 г., одобрена с РМС № 42 от 2022 г. Ключовите индикатори за изпълнение на политиката са приведени в съответствие с индикаторите, съдържащи се в Приоритет 1 „Образование и умения“ на одобрените с Решение № 33 от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие (НПР) България 2030.

В прогнозата за 2023 г. в областта на образованието по **общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 4 032,5 млн. лв., от които 3 869,5 млн. лв. за текущи разходи и 163,0 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности в образованието са предвидени общо разходи в размер на 3 899,7 млн. лв., от които 3 816,2 млн. лв. за текущи разходи и 83,5 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени средства в размер на 132,8 млн. лв., в т.ч. 53,3 млн. лв. текущи разходи и 79,5 млн. лв. капиталови разходи. В прогнозата за 2024 и 2025 г. разчетените разходи по общинските бюджети в сферата на образованието са съответно 4 286,0 млн. лв. и 4 531,6 млн. лв.

Предоставянето на средства за безплатен транспорт на деца и ученици е свързано с изпълнението на държавната политика за осигуряване на равен достъп до предучилищна подготовка и училищно образование и се извършва на основание чл. 283, ал. 2 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Във връзка с очакваното нарастване на броя на безплатните превози на децата в задължителна предучилищна възраст и за учениците от населени места, в които няма детска градина или училище, до най-близката детска градина или училище и обратно, вследствие на оптимизиране на училищната мрежа и свързаното с това закриване на училища и детски градини в слабонаселени райони, се предвижда увеличение на размера на средствата за транспорт на деца и ученици спрямо 2022 г. на 56,0 млн. лв. за 2023 г., 54,5 млн. лв. за 2024 г. и 55,5 млн. лв. за 2025 г.

2.5.2 Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал

Политиката в областта на равния достъп до качествено висше образование цели развитието на системата на висшето образование, която да е способна да отговори на динамиката на обществените процеси при поддържане на необходимото качество на висше образование, т.е. система, способна на устойчиво развитие, създаваща условия за усвояване на добрите практики на висшите училища от държавите-членки на ЕС, включително и чрез изграждането на университетски мрежи; система, осигуряваща условия за достъп до качествено висше образование, целящо успешна реализация през целия живот.

Увеличаването на съгласуваността между потребностите на бизнеса и обществото от една страна, и програмите във висшето образование от друга, е ключов аспект на политиката. Ще се стимулира по-тясното сътрудничество и комуникацията между висшите училища, научните институти и бизнеса в рамките на учебния процес, практическото обучение и в научно-изследователските дейности.

Визията за развитие на науката в България се свързва с повишаване на качеството и международната разпознаваемост на научноизследователската и иновационна дейност. Акцентът се поставя върху финансиране на научни изследвания в приоритетни и конкурентни области за решаване на важни обществено значими предизвикателства, подпомагане на млади учени и осъществяване на съвместни научни изследвания с български учени в чужбина и привличане на водещи учени от чужбина.

За изпълнение на политиката в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал ежегодно със закона за държавния бюджет се планират средства за дейности, финансирани чрез бюджетите на държавните висши училища, чрез бюджета на Българската академия на науките, чрез бюджета на Селскостопанската академия, както и по сметката за средствата от Европейския съюз на Националния фонд и за другите сметки за средства от Европейския съюз и по други международни програми и дейности.

Ежегодно по централния бюджет се разчитат и разходват средства за Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България 2017-2030 и Националната пътна карта за научна инфраструктура и национални научни програми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на равен достъп до качествено висше образование и развитие на научния потенциал **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Дял на 30-34 годишните със завършено висше образование	процент (%)	36,6	над 36,6	над 36,7	над 36,7
2. Инвестиции в научноизследователската и развойна дейност (НИРД) в размер от БВП	процент (%)	1,7	над 1,7	над 1,8	над 1,8

Посочените ключови индикатори са формирани съгласно РМС № 141 от 2022 г. за одобряване на промени в АСБП за периода 2022-2024 г., одобрена с РМС № 42 от 2022 г. Ключовите индикатори за изпълнение на политиката са приведени в съответствие с индикаторите, съдържащи се в Приоритет 1 „Образование и умения“ и в Приоритет 2

„Наука и научна инфраструктура“ на одобрените с Решение № 33 от 20 януари 2020 г. визия, цели и приоритети на Националната програма за развитие (НПР) България 2030.

2.6. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОТБРАНАТА

Политиката в областта на отбраната е свързана с поддържането на модерни, боеспособни и оперативно съвместими въоръжени сили. За нейното реализиране ще се поддържа и развива ефективно и ефикасно планиране на отбраната, базирано на способности, в съответствие с процеса на отбранително планиране на НАТО, Координирания годишен преглед на отбраната в ЕС и в контекста на Постоянното структурирано сътрудничество в отбраната на ЕС. Целта е изграждане, поддържане и използване на необходимите способности на българските въоръжени сили за изпълнение на задачите по отбрана на страната в рамките на колективната отбрана на НАТО, принос към колективната отбрана на Алианса, участие в ръководени от НАТО и ЕС операции и мисии, а също така и принос към националната сигурност в мирно време.

През прогнозния период ще се провежда активна отбранителна политика на Република България в НАТО, Европейския съюз и други международни и регионални формати и ефективно участие в системата на колективната отбрана на НАТО, Общата политика за сигурност и отбрана на Европейския съюз (ОПСО на ЕС) и в рамките на други международни и регионални инициативи в подкрепа на мира и стабилността в света. Република България ще продължи участието си в процеса на вземане на решения, както и в процеса на изграждане на отбранителни способности на НАТО и ЕС. Освен това, Република България ще продължи съвместната работа и сътрудничество със страните от ЕС в рамките на Постоянното структурирано сътрудничество в областта на отбраната на ЕС (PESCO) и Европейската агенция за отбрана, както и Европейски фонд за отбрана и Европейска програма за индустриално развитие в областта на отбраната.

Правителствената политика в областта на отбраната се изпълнява от Министерството на отбраната чрез реализирането на следните две политики:

- **Политика в областта на отбранителните способности**, чиято основна цел е фокусиране на усилията за възстановяване и поддържане на ключови компоненти от системата за отбрана на страната и ВС за гарантиране на териториалната цялост (сухоземни, въздушни и морски граници) чрез изграждане на оперативно съвместими и модерни въоръжени сили с единна система за командване и управление, структура, численост, въоръжение, техника, подготовка и инфраструктура за мирно време и при кризи;

- **Политика в областта на съюзната и международната сигурност**, чиято основна цел е участие във формиране на политиките на НАТО и ЕС по сигурността и отбраната и адекватен принос към реализирането им.

Разходите за отбрана за 2023 г. са съобразени с референтните разходи по Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г.

Осигурени са средства за поддържане и развитие на националните отбранителни способности и способностите, свързани с колективната отбрана, в т.ч. средства за изпълнение на одобрените от Народното събрание инвестиционни проекти за модернизация на Българската армия, а именно: придобиването на многофункционален

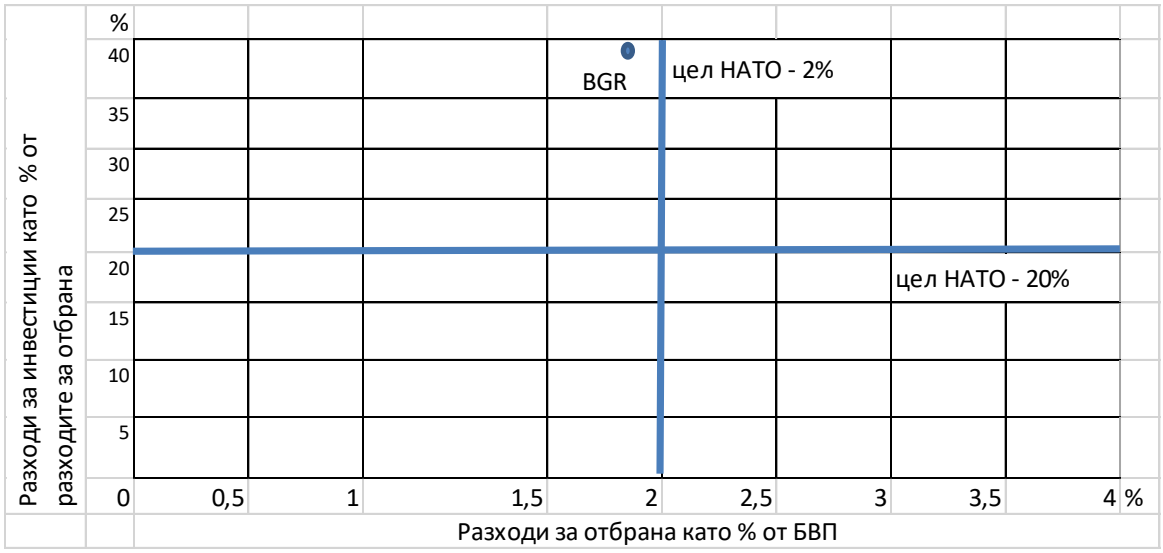
модулен патрулен кораб за ВМС и основна бойна техника за изграждане на батальонни бойни групи от състава на механизирана бригада. Допълнително са предвидени средства за изпълнение на международните договори във връзка с придобиването на нов тип боен самолет (транспорт, ДДС и мита), както и за придобиване, модернизация и поддръжка на въоръжение и техника.

В разходите за отбрана, съгласно класификацията на НАТО, са включени и разходите за пенсии за пенсионираните военнослужещи, намалени с отчисленията за военнослужещите към пенсионните фондове, разходите на военните съдилища и военни прокуратури, разходите за издръжка на Постоянната делегация на Република България в НАТО и вноската на Република България към гражданския бюджет на НАТО, изплащани от бюджета на МВнР. По този начин планирани, **разходите за отбрана в общ размер възлизат на 1,85 на сто от БВП за 2023 г., като е спазено изискването за достигане на разходите за отбрана до определения процент от БВП,** в съответствие с Националния план за повишаване на разходите за отбрана на 2 на сто от БВП на Република България до 2024 г., одобрен с РМС № 3/04.01.2018 г.

Табл. III-3: Разходи за отбрана за периода 2022-2025 г.

Показатели/години	*Програма 2022 г.*	*Прогноза 2023 г.*	*Прогноза 2024 г.*	*Прогноза 2025 г.*
Разходи за отбрана, съгласно класификацията на НАТО	**2 481,4**	**2 974,6**	**3 455,2**	**3 669,9**
в т.ч.:				
Общо разходи по бюджета на Министерството на отбраната	1 882,4	1 697,6	1 697,0	1 697,0
Общо трансфери по бюджетите на държавните висши военни училища	36,3	36,5	36,5	36,5
Общо разходи по централния бюджет	483,2	1 142,0	1 602,1	1 816,8
Разходи за отбрана по бюджетите на други ПРБ, от тях:	79,5	98,6	119,5	119,5
- Разходи за пенсии на военнослужещите (по данни на НОИ), намалени с отчисленията за военнослужещи към пенсионните фондове (по данни на МО)	59,2	77,1	96,7	96,7
- Разходи за военни съдилища и военни прокуратури (по данни на ВСС)	13,3	13,3	13,6	13,6
- Разходи за издръжка на Постоянната делегация на РБ в НАТО и вноската на РБ към гражданския бюджет на НАТО и към Европейския механизъм за подкрепа на мира, изплащани от бюджета на МВнР	7,0	8,1	9,3	9,3
Разходи за отбрана, съгласно класификацията на НАТО, като % от БВП	**1,73%**	**1,85%**	**2,00%**	**2,00%**
Разходи за отбрана по Националния план, приет с РМС № 3/04.01.2018 г., като % от БВП	***1,70%***	***1,85%***	***2,00%***	***2,00%***

Граф. III-3: Разходи за отбрана за 2023 г. като процент от БВП и разходи за инвестиции като процент от общите разходи за отбрана

Относителният дял на капиталовите разходи към общите разходи за отбрана е над 20-процентния критерий на НАТО.

2.7. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ВЪТРЕШНИЯ РЕД И СИГУРНОСТТА

Политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се изпълнява от Министерството на вътрешните работи, Държавната агенция „Разузнаване“, Националната служба за охрана, Държавната агенция „Национална сигурност”, Държавната агенция „Технически операции” и Националното бюро за контрол на специалните разузнавателни средства. Дейността в тази област се реализира в следните основни направления:

- Опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите;
- Противодействие на местни и транснационални престъпни структури и на физически и юридически лица, чиито действия са насочени срещу митническия режим, паричната, данъчната, осигурителната и други системи;
- Недопускане извършването на терористични действия на територията на страната;
- Граничен контрол и охрана на държавната граница, противодействие на незаконната миграция на територията на Република България и засилване контрола върху установяване на незаконно пребиваващи граждани на територията на страната;
- Превантивна дейност и контрол на движението по пътищата и внедряване на технически системи за наблюдение и контрол с цел намаляване броя на убитите и ранените при пътно-транспортни произшествия;

- Осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации;

- Осигуряване, разработване и прилагане на специални разузнавателни средства (СРС) и на специфични методи за охрана на живота, здравето и имуществото на гражданите, защита на правата и свободите на гражданите срещу незаконосъобразното използване на СРС и намирането на баланс между нуждата от използване на СРС, гражданските права и финансовите възможности на държавата;

- Извършване на оперативно-техническа дейност за разкриване и документиране извършването на престъпления, включително и за изготвяне на веществени доказателствени средства;

- Осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим по месторабота, местоживеене, пребиваване в страната и в чужбина на категориите охранявани и обслужвани лица съгласно Закона за Националната служба за охрана;

- Обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност зад граница и физическа охрана на задграничните дипломатически представителства на Република България;

- Разработване и актуализиране на правила за съхраняването на искания, разрешения и разпореждания по използването и прилагането на СРС, издаване на указания във връзка с подобряване режима на използване и прилагане на СРС, както и за съхраняване и унищожаване на придобитата чрез тях информация; сезиране на органите и уведомяване служебно на гражданите при наличие на данни за неправомерно използване и прилагане на СРС.

2.7.1 Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред

Тази област на политика е насочена към: противодействие на организираните и конвенционалните форми на престъпност против икономиката и финансовата система и на престъпленията против личността и собствеността на гражданите; ефективно противодействие на тероризма и киберпрестъпността; опазване на обществения ред; намаляване на пътнотранспортния травматизъм и подобряване на пътната безопасност.

Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Намаляване на регистрираните престъпления	Процент	1	1	1	1
2. Дял на върнатите досъдебни производства за периода от общо разследваните за периода	Процент	4	4	4	4
3. Увеличаване на контролната дейност с автоматизирани технически средства (АТС)	Процент	10	10	10	10

Политика в областта на противодействието на престъпността и опазването на обществения ред **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
4. Повишаване на ефективността по противодействие на организираната престъпност с цел реализиране на националните политики за гарантиране на сигурността чрез провеждане на качествени действия по разследването на база брой привлечените към наказателна отговорност лица за участието им в организирана престъпна дейност спрямо общия брой на лицата, привлечени към наказателна отговорност	Процент	50	55	55	55
5. Обменени съобщения по каналите на ЕВРОПОЛ, ИНТЕРПОЛ, СИРЕНЕ* и по двустранно и регионално сътрудничество	Брой	201 000	203 000	205 000	205 000

***** ЕВРОПОЛ - Европейска полицейска служба; ИНТЕРПОЛ - Международна организация на криминалната полиция; СИРЕНЕ (SIRENE - Supplementary Information Request at the National Entries) – Искане за допълнителна информация във връзка с националните сигнали – система за обмен на допълнителна информация за определени лица между държавите членки.

Забележка: ***Индикатор 4.*** *- Отчитайки фактори като влиянието на пандемията върху дейността на ГДБОП и забавеното произнасяне от съответната прокуратура по преписки, по които е извършена проверка с изпълнени указания, както и отлагане провеждането на СПО (координират се със Специализирната прокуратура), които чувствително оказват влияние върху резултатността по този показател, се наблюдава спад в активността на организираната престъпност през 2021 г. и въпреки военният конфликт, избухнал на територията на Украйна, който неминуемо ще намери отражение в множество престъпни области, вкл. организирани престъпни дейности, на този етап се прогнозира запазване на целевата стойност на ключовия индикатор за изпълнение през периода 2023 - 2025 г., като допускаме с малка вероятност евентуална промяна.*

Индикатор 5. *- Целевите стойности на индикатора за периода 2023-2025 г. са занижени поради очакваното намаление на документооборота по каналите на ЕВРОПОЛ, ИНТЕРПОЛ, СИРЕНЕ и двустранното и регионално сътрудничество с оглед спецификата на международната обстановка, свързана с COVID-19.*

2.7.2 Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси

Тази област на политика е насочена към: поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция, обезпечаване сигурността на външните европейски граници и усъвършенстване на системите за сигурност на границите чрез прилагане на модерни технически средства и по-ефективен контрол на миграционните процеси. Дейностите по тази политика се изпълняват от структури на Министерството на вътрешните работи.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Поддържане на висока ефективност в граничното наблюдение за противодействие на незаконната миграция и обезпечаване сигурността на външните европейски граници	Брой	2 500	2 800	3 050	4 500

Политика в областта на защита на границите и контрол на миграционните процеси **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
2. Поддържане на висока ефективност в граничните проверки за противодействие на незаконната миграция и незаконното превеждане на лица през държавната граница	Брой	850	940	1 040	1 550
3. Увеличаване на броя на издадените разрешения, удостоверения и други документи за пребиваване на граждани на трети страни и граждани на ЕС, спрямо предходния отчетен период	Процент	1	1	1	1
4. Повишаване на ефективността на процедурите по връщане на незаконно пребиваващите чужденци като елемент от политиката по противодействие на незаконната миграция чрез увеличаване на процента на върнатите чужденци спрямо броя на лицата, настанени в специални домове за временно настаняване на чужденци през отчетния период и подлежащи на връщане	Процент	6	6	6	6

Забележка: *Целевите стойности на ключови индикатори № 1 и № 2 са завишени за периода 2023-2025 г., предвид отчетените стойности за 2021 г. и продължаващата тенденция за интензивно прехвърляне на мигранти от Близкия изток и Северна Африка към България по пътя им към Централна и Западна Европа. Миграцията от Афганистан към Иран и Турция продължава да нараства. Афганистан е вече ключова зона на нестабилност през последните месеци, което доведе до влошаване на сигурността. Това неизбежно ще доведе до увеличение на незаконната миграция от размирните зони.*

2.7.3 Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации

Тази област на политика е насочена към: осъществяване на държавен противопожарен контрол за спазване на правилата и нормите при проектиране и строителство и при експлоатация на обектите и осигуряване на пожарната безопасност и защита от пожари, бедствия и извънредни ситуации. Дейностите по тази политика се изпълняват от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ към МВР и е насочена към постигане на съответствие с изискванията на ЕС в тази област.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на пожарната безопасност и защитата на населението при извънредни ситуации **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Проверки по спазване на изискванията за пожарна безопасност	Брой	80 000	80 000	80 000	80 000
2. Предоставени административни услуги на гражданите в областта на пожарната безопасност	Брой	11 000	11 000	11 000	11 000
3. Проведени мероприятия за повишаване културата на населението в областта на пожарната безопасност и защита на населението (ПБЗН)	Брой	7 400	7 400	7 400	7 400

4. Извършени проверки на обекти съгласно Закона за защита при бедствия (чл. 35, ал. 1 и чл. 36, ал. 2)	Брой	2 000	2 000	2 000	2 000
5. Повишаване на готовността на силите и средствата от териториалните звена на ГДПБЗН и основните съставни части на Единната спасителна система за реагиране при пожари, бедствия и извънредни ситуации чрез провеждане на пожаро-тактически учения от СДПБЗН и РДПБЗН с участието на сили и средства от създадените специализирани сектори оперативни дейности (СОД), СДВР, ОДМВР, Центровете за спешна медицинска помощ, БЧК и доброволни формирования	Брой	35	35	35	35

Забележка: *ГДПБЗН – Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“; СДПБЗН – Столична дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“; РДПБЗН – Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“; СДВР – Столична дирекция на вътрешните работи; ОДМВР – Областни дирекции на МВР.*

В прогнозата за 2023 г. в областта на сигурността и защитата на населението при извънредни ситуации по **общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 154,9 млн. лв., от които 84,1 млн. лв. за текущи разходи и 70,8 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности са предвидени общо разходи в размер на 95,9 млн. лв., от които 59,4 млн. лв. за текущи разходи и 36,5 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени средства в размер на 59,0 млн. лв., в т.ч. 24,6 млн. лв. текущи разходи и 34,4 млн. лв. капиталови разходи. В прогнозата за 2024 и 2025 г. разчетените разходи по общинските бюджети в областта на сигурността и защитата на населението при извънредни ситуации запазват нивото си от 2023 година.

2.7.4 Политика в областта на управлението и развитието на системата на МВР

Тази област на политика е насочена към: повишаване на институционалния капацитет чрез гъвкаво управление на ресурсите; обучение и квалификация и подобряване координацията между структурите; развитие на информационно-аналитичната, експертната, научната и административната дейност и дейността по здравеопазване.

Дейностите по тази политика се изпълняват от административни звена в МВР, НС 112, Академията на МВР и Медицинския институт на МВР.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението и развитието на системата на МВР **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Поддръжка и оптимизация на комуникационните системи на МВР	Брой	6	6	6	6
2. Поддръжка и оптимизация на информационните системи на МВР	Брой	46	80	80	81
3. Процент на обажданията, отговорени до 10-тата секунда	Процент	86	86,5	87	87
4. Обучени лица по професионалното направление	Брой	6 000	6 000	6 000	6 000

Политика в областта на управлението и развитието на системата на МВР **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
5. Брой лица, с които е проведено психологично изследване	Брой	5 500	5 500	5 500	5 500
6. Преминали през МИ на МВР болни служители и други лица - ЦКБ и БПРЛ в Хисаря, Банкя и Варна	Брой	26 876	26 876	28 000	28 000

Забележка: *Завишаването на стойностите на ключовия индикатор 2 е свързано с непрекъснатият ръст на дигитализация на процесите и осъвременяване на работните дейности в МВР.*

Завишаването на стойностите на ключовия индикатор 3 се дължи на намаляването на времето за обслужване на повикванията предвид приетата нова технология на обслужване, при която сигналите се предават към Службите за спешно реагиране (ССР) директно от операторите, т. к. по старата технология сигналите са се предавали от оператор на координатор и от координатор към ССР.

Завишаването на стойностите на ключовия индикатор 6, тъй като се наблюдава тенденция за намаляване на броя на нуждаещите се от болнично лечение, заразени с COVID-19, което ще даде възможност болните от други заболявания да бъдат преглеждани, диагностицирани и лекувани в лечебното заведение без ограничение.

Финансирането на политиката в областта на вътрешния ред и сигурността се допълва със средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, като в прогнозата за периода 2023-2025 г. на МВР са включени средства по Европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ (ФУМИ) и Европейския фонд „Вътрешна сигурност“ (ФВС), проекти, програми и грантови споразумения. Прогнозираното национално съфинансиране по тях за периода 2023-2025 г. възлиза на 35,0 млн. лв. за всяка от годините.

2.8. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

Приоритет е изграждането на добре функциониращa и прозрачна съдебна система, която да гарантира ефективно прилагане на законите, да дава сигурност на гражданите и да защитава спазването на техните права и свободи. Усилията в тази сфера са насочени към постигането на равен достъп до правосъдие и на европейски стандарти в областта на правната помощ и алтернативното решаване на спорове, в условията на пълноправно членство в Европейския съюз.

Политиките в областта на съдебната власт се координират от **Висшия съдебен съвет**, като постоянно действащ орган, представляващ съдебната власт, който осигурява и отстоява нейната независимост, определя състава и организацията на работа на съдилищата, прокуратурите и следствените органи и обезпечава финансово и технически тяхната дейност без да се намесва в нейното осъществяване.

Изпълнението на заложените политики цели повишаване на общественото доверие в съдебната власт, постигане на ефективно, бързо, прозрачно, справедливо и достъпно правосъдие, както и създаване на съвременни условия на гражданите, вкл. за обвиняемите, за провеждане на съдебния процес. За постигането на тези цели е важно да се наблегне на качествено изпълнение на предвидените в Закона за съдебната власт задължения и повишаване на общественото доверие в съдебната власт, както и да се засили контролът на органите на съдебната власт, основаващ се на принципите на законосъобразност, обективност и публичност.

Важен момент при изпълнението на политиките в областта на съдебната система е засилването на ефективността в борбата на Прокуратурата срещу организираната престъпност и корупцията.

Предвижда се подобряване на административното обслужване чрез разширяване на техническите възможности за връзка между отделните органи на съдебната власт, включително и осигуряването на автоматизиран достъп до публичните съдебни регистри, както и поетапна подмяна на амортизираната компютърна техника, като част от електронното правосъдие. Това ще бъде възможно чрез въвеждане на стандарти за обмен на информация между отделните подсистеми в съдебната власт, създаване и внедряване на стандартен софтуер за публичните регистри и информация за работата на съдебните институции, цялостна компютризация на съдилищата, както и разширяване на автоматизирания обмен на специализираната информация между съдебните институции и държавната администрация.

Конституционен съд

Конституционният съд на Република България е независим държавен орган, създаден с Конституцията и натоварен да осигурява нейното върховенство. Независим е от законодателната, изпълнителната и съдебната власт. Основната му дейност е да дава задължителни тълкувания на Конституцията, както и да се произнася по съответствието ѝ със законите, актовете на Народното събрание и президента и международните договори, по които България е страна.

Конституционният съд членува в три международни организации, като членството в тях е от изключително важно значение за развитието и работата на съда и за добрата позиция в международен аспект на българския Конституционен съд.

Бюджетната прогноза на Конституционния съд отразява оптималния размер на средствата, необходими за нормално функциониране на съда и повишаване ефективността на работата му.

Дейността на Конституционния съд попада в обхвата на функционална област „Върховенство на конституцията“.

2.8.1 Политика в областта на правосъдието

Програмният бюджет на Министерство на правосъдието за периода 2023-2025 г. включва две политики – Политика в областта на правосъдието и Политика в областта на изпълнение на наказанията и бюджетна програма „Администрация“.

Приоритет на Министерството на правосъдието е да се реформира работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

За тригодишния период 2023-2025 г. ще се предприемат законодателни мерки, свързани с приоритета на Министерството на правосъдието - да се реформира и подобри работата на съдебната система за постигане на достъпно, предвидимо, бързо и справедливо правосъдие, за възстановяване на справедливостта в обществото, което да гарантира правовия ред в страната, постигане на конкретни резултати в борбата с престъпността и ефективно справяне с корупцията.

Успешното изпълнение на мерките, заложени в приетата Актуализирана стратегия за продължаване на реформата в съдебната система ще доведе до постигане на по-съществени резултати в разследването, съдебното преследване и произнасянето на присъди по дела за корупция по високите етажи и дела, свързани с организираната престъпност, за постигане на трайна промяна в Република България и до задълбочена реформа на съдебната власт, както и до повишаване на доверието на гражданите и бизнеса.

В ход е реформа на рамката на несъстоятелността и стабилизацията в България. Инициативата е препоръка от Европейския семестър за България, а въз основа на това и част от ангажиментите на България по отношение на валутния механизъм и бъдещото присъединяване към Еврозоната. За осъществяването на реформата с решение по Протокол № 25 от заседанието на Министерския съвет, проведено на 19 юни 2019 г., беше приета Пътната карта с конкретни мерки и срокове за тяхното изпълнение. ЕК следи интензивно за спазването на заложените срокове с оглед на намеренията на България за присъединяване към Еврозоната. По изрични указания на ЕК реформата е включена и в проекта на Национален план за възстановяване и устойчивост. Министерството на правосъдието е основният орган, който отговаря за координирането на цялостното изпълнение на реформата.

Охраната на съдебната власт ще се осъществява чрез осигуряване на висока степен на сигурност и опазване на обществения ред в съдебните сгради; опазване здравето и живота на магистрати; конвоиране на задържани лица до органите на съдебната власт; оказване на своевременно съдействие на съдебната власт при призоваване, принудително довеждане на лица и привеждане в изпълнение на влезли в сила присъди; осигуряване на специална защита на лица, чиито показания, обяснения или информация са от съществено значение за наказателното производство.

Равен достъп до правосъдие ще се постига с облекчаване на достъпа до първична правна помощ, популяризиране на системата за правна помощ сред гражданите, усъвършенстване на системите за наблюдение и контрол на предоставената правна помощ.

Идентифицираната необходимост от подобряване на достъпа до основна правна помощ за жертви на домашно насилие и насилие, основано на полов признак и уязвимите групи ще бъде разрешена чрез разширена линия услуги за Националното бюро за правна помощ (включително онлайн инструменти), изграждане на координационен механизъм на местно ниво и повишена съгласуваност между основните заинтересовани страни за защита на правата на най-уязвимите – жени, деца и ромски общности. Освен това, повишаването на осведомеността относно съществуването и наличието на възможностите за правна помощ ще допринесе за подобряване на достъпа до правосъдие на най-уязвимите групи в обществото.

Не на последно място, мерките за повишаване на компетенциите в съдебната власт и подобряване на сътрудничеството и координацията между институциите, отговарящи за прилагането на принципите на Европейския съд по правата на човека ще допринесат за бързото, ефикасно и ефективно изпълнение и прилагане на основните права на национално равнище.

Във връзка с надграждането на усилията за модернизация на съдебната власт и с оглед завършването на реформата ѝ като:

- Постигне действени гаранции за независимост на съда и съдебната власт;

- Осигури добро управление на органите на съдебната власт и висока ефективност на тяхното функциониране;
- Разгърне потенциала на човешкия ресурс на съдебната власт и гарантира високата мотивация, компетентност и социална отговорност на съдиите, прокурорите и следователите;
- Реализира модерна и ефективна наказателна политика чрез необходимите институционални и нормативни реформи;
- Осигури пълноценно право на справедлив процес на всеки гражданин и ефективна защита на правата на човека.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на правосъдието **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Брой изготвени законопроекти и подзаконови нормативни актове, които осигуряват нормативната основа за функциониране на съдебната власт, включително, свързани с въвеждането, изпълнението и прилагането на актове на ЕС в областите от компетентност на МП	Брой	8	8	8	8

Съгласно приети промени в Закона за особените залози, от 01.01.2023 г. дейността на Централния регистър на особените залози преминава от Министерството на правосъдието в структурата на Агенцията по вписванията към Министерския съвет.

2.8.2 Политика в областта на изпълнение на наказанията

Политиката по изпълнение на наказанията е насочена към по-нататъшното развитие, усъвършенстване и демократизиране на институциите на наказателно-изпълнителната система, като необходима предпоставка за хуманно третиране на закононарушителите и гаранция за спазването на правата на човека.

Политиката в наказателно-изпълнителната дейност цели утвърждаването на съвременен модел на управление и развитие на пенитенциарната система, в съответствие с международните минимални стандарти, приети за местата за задържане и Европейските правила за затворите.

Дейността по изпълнение на наказанията е изцяло ориентирана към реформиране на пенитенциарните заведения и към създаването на условия в тях за поправянето и ресоциализацията на осъдените лица. Основната ѝ цел е да осигури защита на обществото от правонарушителите, да гарантира правата и свободите на лишените от свобода и възможностите за тяхната социална рехабилитация. Реформирането на пенитенциарната система е неразделна част от процеса на ускорена съдебна реформа и успешното противодействие на престъпността.

Изготвена е нова Концепция за наказателна политика 2020-2025 г., която е разработена въз основа на анализ на цялостната актуална картина на криминогенната среда и на преценка на ефективността и идентифициране на проблемните области на прилаганите към момента наказателно-правни инструменти. Взет е предвид извършеният за целите

на изготвянето на настоящата Концепция анализ на предходната Концепция и на Наказателния кодекс. Въз основа на тези анализи Концепцията си поставя за цел повишаване на ефективността на наказателната репресия, включително чрез по-широко прилагане на алтернативни на лишаването от свобода наказания, усъвършенстване на системата на наказанията и повишаване на общественото доверие в наказателния закон и наказателното правосъдие. Основен приоритет за Министерството на правосъдието през следващите три години е подобряване на условията в местата за задържане и местата за лишаване от свобода чрез изграждане на нови или преустройство на съществуващи сгради или на части от тях.

Индикаторите по Политика по изпълнение на наказанията са насочени към постигане на реформиране на пенитенциарната система и хуманизиране изпълнението на наказанията, повишаване на сигурността на затворите и следствените арести с внедряването на съвременни и модерни технически средства за наблюдение и контрол, охрана и управление, както и по-интензивно прилагане на програмите за обществено въздействие в пробационните служби, и са както следва:

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на изпълнение на наказанията **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1.Процент на настанените в места за лишаване от свобода, които не са в съответствие с европейските стандарти за затворите (включително 4 кв. м. на задържан)	%	5	5	5	5
2.Процент на лицата в пробация, получили работа в рамките на 1 година след освобождаването им	%	28	28	28	28
3.Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на 1 година след освобождаването	%	5	5	5	5
4. Процент на бившите затворници, завърнали се обратно в пенитенциарната система в рамките на 2 години след освобождаването	%	10	10	10	10
5. Брой внедрени програми за рехабилитация и реинтеграция на лишените от свобода	Брой	1	1	1	1
6. Брой лишени от свобода преминали през съвременни програми за рехабилитация и реинтеграция	Брой	20	20	20	20

2.9. ВЪНШНА ПОЛИТИКА

Външната политика на България се ръководи от принципа на прагматично следване на националния интерес и недопускане на намеса във вътрешните работи на страната ни. Министерството на външните работи ръководи, координира и контролира осъществяването на държавната политика на Република България в отношенията ѝ с други държави, като осигурява поддържането и развитието на външнополитическия диалог, политиката на сигурност и двустранното, регионалното и многостранното сътрудничество. Осъществява общата координация в областта на външната политика и международната дейност на Република България.

2.9.1 Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация

Политиката в областта на активната двустранна и многостранна дипломация е главното направление на дейността на Министерството на външните работи, като орган, провеждащ външната политика на държавата. В съвременния многополюсен свят дипломацията и преговорите са жизнено необходим основен инструмент в разрешаването на съществуващите и нововъзникнали кризи и конфликти, както и за намиране на устойчиви и справедливи решения на глобалните проблеми.

Важен акцент при осъществяването на тази политика е активното участие на страната ни в евроатлантическите структури и задълбочаване на сътрудничеството между НАТО и ЕС. Реформите в ЕС трябва да се основават на принципите и ценностите на европейската солидарност и равноправие при взаимно зачитане на интересите и доверието между държавите-членки на ЕС. Специално внимание се отдава на по-нататъшно задълбочаване на двустранните политически, икономически и културни отношения със страните от Югоизточна Европа.

Българската външна политика работи за присъединяване на България към Шенген, еврозоната и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие. Основен приоритет на българската държава е ефективна защита на правата и отстояване на законните интереси на българите зад граница. Усилията ще са насочени към провеждане на целенасочена политика за поддържане на българската идентичност, език и култура в традиционните и новите български общности в чужбина.

В рамките на тази политика се осъществява и политиката на сътрудничество за развитие, чрез която се цели постигане на устойчиво развитие, укрепване на международния мир, сигурност и стабилност на основата на ценностите на демокрацията, плурализма, върховенството на закона и зачитането на правата на човека.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на активната двустранна и многостранна дипломация **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Защита на български физически и юридически лица и български общности зад граница	Степен на ефективност/ удовлетвореност	100%	100%	100%	100%
2. Управление на българската помощ за развитие	Степен на усвояемост при спазване стандартите на OECD/DAC и приоритетите на българската външна политика	100%	100%	100%	100%

2.9.2 Политика в областта на публичната дипломация и публичните дейности в подкрепа на целите на външната политика

Стратегическа цел на политиката е създаване на благоприятна вътрешна и външна среда и обществена подкрепа, осигуряваща успешно изпълнение на външнополитическата програма и заложените в нея водещи цели и приоритети, част от които са повишаване на специализираните знания и умения на представителите на дипломатическата служба и държавната администрация, чиято дейност е свързана с планиране и провеждане на външната политика на Република България; насърчаване на публичната дискусия по актуални външнополитически теми и приобщаване на българското общество и гражданските институции към външнополитическите позиции и действия на България; развитие на положителен публичен образ в страната и в чужбина.

Непосредствен ефект за обществото е получаването на навременна и надеждна информация, повишаване на степента на доверие към дипломатическата служба и изграждане на отношения на диалог между нея и гражданското общество, формиращо в значителна степен публичните нагласи към провежданата външна политика.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на публичната дипломация и дейности в подкрепа на целите на външната политика	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Служители от МВнР, обучавани в програми на Дипломатическия институт	Брой	120	120	120	120
2. Служители от държавната администрация, обучавани в програми на Дипломатическия институт	Брой	200	200	200	200
3. Брой реализирани инициативи на Държавния културен институт съвместно с дипломатическите мисии и други партньори	Брой	50	56	63	63

2.9.3 Политика в областта на подкрепата за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница

Основен приоритет в дейността на българската външна политика е съхраняването на българското етнокултурно пространство зад граница; приобщаване и включване на българските граждани зад граница към държавния и обществено политическия живот в България и изграждането на положителния образ на България по света.

Чрез осъществяването на Политиката за подкрепа за българските общности, организации и инициативи на българите в чужбина дипломация се постигат външнополитическите приоритети от правителствената програма с оглед опазване и възраждане на българското национално самосъзнание, етнокултурна и религиозна идентичност на българите и българските общности по света; защита на правата и свободите на лицата, принадлежащи към българските национални общности и малцинства, в съответствие с международно-правните норми в тази област и с

интересите на страната; подкрепа на и разширяване на системата от работещи структури на българите и българските общности в чужбина; приобщаване на висококвалифицираната млада българска емиграция към България.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на подкрепата за българските общности и лицата с българско самосъзнание зад граница **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Ефективност при оказване на подкрепа за българските общности и лицата с българско самосъзнание в чужбина	Степен на ефективност	100%	100%	100%	100%

2.10. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА

Политиката в областта на енергетиката е насочена към устойчиво енергийно развитие на страната, ефективно използване на енергията и енергийните ресурси, задоволяване потребностите на обществото от електрическа и топлинна енергия, природен газ и горива, установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез рационално използване на конвенционалните и възобновяеми източници на енергия (ВИ), минимизиране влиянието на производството, преноса и използването на енергия върху околната среда, подобряване управлението на природните ресурси. Тенденцията е да се гарантира сигурно, безопасно и устойчиво снабдяване с енергия.

Националните цели в областта на енергетиката, механизмите и сроковете за тяхното изпълнение в горепосочените направления са определени в Енергийната стратегия на Република България до 2020 г., като са предприети действия за разработване и приемане на Стратегия за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г. за развитие на енергетиката на страната при условия на пълна либерализация на пазарите на електрическа енергия и природен газ и интеграцията им към Общия енергиен пазар на ЕС, в съответствие с установените европейски цели в областта на енергетиката и изменението на климата. Целта на енергийната политика на България е гарантиране на енергийната сигурност на страната чрез проучване на нови райони, от които да се извършва снабдяване с горива, проучване на нови технологии, по-нататъшно разработване на местните ресурси и подобряване на инфраструктурата за достъп до нови източници на снабдяване:

- Изграждане на междусистемните газови връзки между България и съседните страни;
- Реализация на Газов разпределителен център на територията на Република България;
- Пълна либерализация на пазарите на електроенергия и газ и интегрирането им в Общия европейски енергиен пазар. Защита на уязвимите потребители;
- Установяване на по-чисто и ефективно производство на енергия чрез по-рационално използване на изкопаемите ресурси, минимизиране влиянието на

производството, преноса, разпределението и потреблението на енергия върху околната среда, подобряване управлението на естествените ресурси;

- Запазване и развитие капацитета на ядрената енергетика;

- Развитие на нови икономически ефективни проекти, създаващи възможност за екологично нисковъглеродно производство на енергия, без предоставяне на държавни или корпоративни гаранции.

Енергетиката продължава да е изправена пред зависимостта от внос на ресурси и енергия, нарастващите цени на вносните енергийни ресурси и промените в климата. Това определя и приоритетните области, по които следва да се работи:

- Ограничаване на външната зависимост от внос чрез диверсификация на енергийните доставки, енергоспестяване и насърчаване на използването на местни ресурси и енергията от ВИ;

- Пълна либерализация на пазара на дребно на електрическа енергия и развитие на пазара на природен газ;

- Изпълнението на политиката по енергийна ефективност (ЕЕ) е ключов елемент за устойчивото развитие. Енергийната ефективност е основна цел и е особено важна за постигане на дългосрочната ни енергийна стратегия и цели за климата. Тя е най-рентабилният начин за:

  - намаляване на емисиите;

  - подобряване на енергийната сигурност и конкурентоспособност;

  - поддържане на ниски енергийни разходи.

Предстои развитие на електрическата мобилност и на системите за съхранение на енергия. Засиленото използване на електрическа енергия от ВИ е средство за преодоляване на много от предизвикателствата в транспортния сектор, както и в други икономически сектори. Усилията ще бъдат насочени и към изграждане на необходимата за това инфраструктура и най-новите системи за управление – т.нар. „умни“ енергийни мрежи.

Усилията ще се насочат и към развитие на иновативни технологии в енергетиката, като съхранението на енергия, което се явява възможна алтернатива на инвестициите в мрежата. С помощта на системите за съхранение на енергия на място ще се спестят значителни инвестиции, необходими за изграждането ѝ.

Диверсификацията на газовите доставки и трасета и избягването на последствията от газови кризи обуславят ускоряване изграждането на междусистемните газови връзки със съседните държави. Тези проекти се изпълняват или ще бъдат изпълнени със собствени средства на енергийните компании, със средства от европейския план за икономическо възстановяване, от Оперативна програма „Иновации и конкурентоспособност 2014-2020“, както и с използване на възможностите за привличане на средства от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) и стандартни търговски кредити.

Формулирани са дългосрочните национални цели за развитието на енергийния сектор до 2030 г. с хоризонт 2050 г. в съответствие с европейските цели за:

- най-малко 32,0% дял на енергията от ВИ в брутното крайно потребление на енергия в страната;
- най-малко 32,5% подобряване на енергийната ефективност;
- постигане на 15% междусистемна електроенергийна свързаност.

Конкретните национални цели са определени в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на България 2021-2030 г., в т.ч. достигането на:

- 27,09% дял на енергия от ВИ в брутното крайно потребление на енергия;
- енергийна ефективност, определена в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата е, както следва: намаляване на първичното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES[18] 2007 в размер на 17 466 ktoe или 27,89%, намаляване на крайното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007 в размер на 10 318 ktoe или 31,67%.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото и конкурентноспособно енергийно развитие **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Дял на енергията от ВИ в брутното крайно енергийно потребление	%	21,54	22,22	22,89	23,56
2.Дял на енергията от ВИ в крайно потребление на енергия в транспорта	%	9,92	9,94	9,95	9,97
3. Национална цел за енергийни спестявания в първичното потребление	ktoe				
3а. Първично енергийно потребление	ktoe	18 493	18 480	18 467	18 455
4. Национална цел за енергийни спестявания в крайното потребление	ktoe				
4а. Крайно потребление на енергия	ktoe	10 104	10 163	10 223	10 282
5. Степен на осигуряване на минерално-суровинния баланс на държавата	%	5	5	5	5

Забележка: Ktoe (Kilotonne of oil equivalent) - килотон нефтен еквивалент; килотон (kt) = 1000 тона (t).

Показателите „Първично енергийно потребление“ и „Крайно енергийно потребление“ са определени и са включени в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г.

Окончателният вариант на Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. е разработен в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение

[18] Моделът PRIMES е модел на енергийна система на ЕС, който симулира потреблението на енергия и снабдяването с енергия.

на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета, и по-специално чл. 9, параграф 2 него (Регламент /ЕС/ 2018/1999).

Основните цели, заложени в Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г., са свързани с изпълнението на Европейските цели до 2030 г., като в същото време са взети предвид и националните специфики на българската енергийна система. В съответствие с приоритетите на ЕС енергийната ефективност е първият приоритет в енергийната политика и е от основно значение за изпълнението на целите за периода 2021-2030 г.

Министерството на енергетиката изпълнява политиката в областта на енергетиката.

В бюджетната прогноза за периода 2023-2025 г. на Министерството на енергетиката са включени разходи за финансиране на дейностите по извеждане от експлоатация на ядрени съоръжения и на дейностите, свързани с управление на радиоактивни отпадъци (дейността на Държавно предприятие „Радиоактивни отпадъци“), в т.ч. за 2023 г.50,6 млн. лв. и за 2024 г. и 2025 г. по 51,9 млн. лв. годишно.

Предвидените в бюджетната прогноза за 2023-2025 г. разходи на Фонд „СЕлС“ са по 2 644,5 млн. лв. годишно, в т.ч. 2 640,2 млн. лв. за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производител по чл. 162а от Закона за енергетиката и производител с обща мощност 500 kW и над 500 kW по Закона за енергията от възобновяеми източници, определени с решение на КЕВР, включително за минали регулаторни периоди, за лихви, договорени с рамково споразумение между фонда и кредитна или друга финансираща институция за финансиране на проекти за енергийна ефективност и за компенсации за електрическа енергия и/или природен газ по приети от Министерския съвет програми за предоставяне на компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природния газ (предложение за изменение и допълнение на Закона за енергетиката).

Вследствие на правилното администриране на дейностите по набиране и разходване на средства във Фонд „СЕлС“, като част от заложения компенсаторен механизъм допринасящ за по-пълна либерализация в сектора, се отчита доверие между участниците в него. Образуващите се във Фонд „СЕлС“ финансови буфери дават предпоставки за допълнителни възможности, в т.ч. от страна на регулаторния орган да се компенсират възникнали през изминали регулаторни периоди финансови дефицити в електроенергийната системата и за компенсации, свързани с цените на електрическата енергия и/или природен газ.

Комисия за енергийно и водно регулиране

Комисията за енергийно и водно регулиране е независим специализиран държавен орган за регулиране на дейностите в енергетиката и във водоснабдяването и канализацията. При осъществяване на своите правомощия комисията е независима от изпълнителната власт и дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност.

Визията за развитието на политиката в енергетиката и ВиК сектора е подобряване на регулаторната рамка чрез усъвършенстване на съществуващите регулаторни подходи и принципи въз основа на международния опит и добрите европейски практики; насърчаване на доверието в енергийния пазар чрез спазване на основните принципи за равнопоставеност, прозрачност и справедливост за постигане на последователна и предвидима регулаторна политика; минимизиране на регулаторната тежест; съкращаване на времето при вземането на решения; подобряване на ефективността на административните процеси; ефективен контрол по изпълнение на условията на издадените лицензии на дружествата в подсектори „Електроенергетика“, „топлоенергетика“ и „природен газ“; ефективен контрол по изпълнение на одобрените бизнес планове на ВиК операторите и по прилагането на утвърдените цени на предоставяните ВиК услуги на потребителите; предприемане на мерки за съществено подобряване на работата на регулираните дружества с потребителите и разрешаване на спорове; активно сътрудничество с други регулатори и участие в процеса на формиране на добри регулаторни практики.

Ползата/ефекта за обществото от провежданата политика и/или очакваните резултати от изпълняваните задачи е въвеждане на ясни и прозрачни правила за функциониране на енергийните дружествата и ВиК операторите; гаранции за получаване на качествени доставки и предоставяни услуги; ефективно работещ енергиен пазар чрез усъвършенстване на пазарния модел за свободен избор на доставчик; равнопоставен достъп до мрежите и създаване условия за конкуренция; чрез ефективна защита правата на потребителите да намаляват жалбите в двата сектора.

В централния бюджет за 2023 г. за Комисията за енергийно и водно регулиране са предвидени 57,4 млн. лв. за изплащане на съдебни обезщетения (за влезли в сила съдебни решения и за неприключили към настоящия момент съдебни дела), които са в резултат на искови молби от производители на електрическа енергия от водноелектрически централи под 10 MW, подадени срещу комисията, на основание чл. 1, ал. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди.

Агенция за ядрено регулиране

Агенцията за ядрено регулиране е независим специализиран орган на изпълнителната власт и председателят на агенцията осъществява държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и на безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.

Мисията на Агенцията за ядрено регулиране (АЯР) е „Защита на човека, обществото, бъдещите поколения и околната среда от вредното въздействие на йонизиращите лъчения”.

Основната цел на дейността на АЯР е да осигури използването на ядрената енергия и източниците на йонизиращи лъчения (ИЙЛ) само за мирни цели и в съответствие със Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ) и актовете по неговото прилагане.

Функционалната област е „Регулация на ядрената безопасност и радиационната защита на Република България“.

Основните дейности извършвани от АЯР са, както следва:

- Издаване на лицензии и разрешения за дейности в ядрени съоръжения с ИЙЛ, както и издаване на лицензии за специализирано обучение;

- Издаване на удостоверения за регистрация на дейности по чл. 56, ал. 3 от ЗБИЯЕ и удостоверения за правоспособност за работа в ядрени съоръжения или с източници на йонизиращи лъчения;
- Регулаторен контрол за безопасно използване на ядрени съоръжения и източници на йонизиращи лъчения;
- Поддържане на аварийна готовност;
- Развитие на нормативната уредба по безопасно използване на ядрената енергия;
- Осигуряване на международното сътрудничество на Република България в тази област и изпълнение на международните конвенции и договори;
- Информиране на обществеността за състоянието на ядрената безопасност и радиационната защита в страната;

За всяка от дейностите си АЯР е определила стратегическа цел и очаквани резултати, като е направен опит за създаване на система от измерими показатели за постигането на целта.

Ползата/ефекта за обществото от дейността на АЯР е компетентното и ефективно провеждане на политиките и постигането на резултати, което да доведе до осигуряване на безопасно използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво.

Дейността на Агенцията за ядрено регулиране попада в обхвата на функционална област „Регулация на ядрената безопасност и радиационната защита на Република България“.

2.11. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

С провежданата политика в областта на опазването на околната среда и водите се цели съхраняване на уникалната българска природа и подобряване на екологичната устойчивост, като се следи за баланса между развитието на бизнеса и опазването на биоразнообразието и ресурсите за постигане на максималните възможни ползи за икономиката и обществото. Акцент ще бъде поставен върху цели, които укрепват връзките между ресурсната ефективност, издръжливостта на екосистемите и човешкото благополучие, като усилията ще бъдат насочени към подобряване на взаимодействието с бизнеса, национални и регионални органи, местни власти, неправителствени и научни организации.

За провеждането на политиката в областта на опазването на околната среда отговорна институция е Министерството на околната среда и водите, както и Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) за реализацията на проекти и дейности в изпълнение на национални и общински програми в областта на околната среда. С преминаването на Националния институт по метеорология и хидрология (НИМХ) към Министерство на околната среда и водите се цели по-добра взаимовръзка с оглед изпълнението на дейностите по Закона за водите и Закона за чистотата на атмосферния въздух.

2.11.1 Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда

Политиката в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда е насочена към опазване, съхранение и увеличаване на природния капитал, подобряване на управлението на отпадъците, преход към ефективна кръгова и конкурентоспособна нисковъглеродна икономика от гледна точка на използването на ресурсите и провеждане на устойчива политика за постигане на здравословна околна среда и защита на населението от свързани с околната среда въздействия. Тя обхваща прилагането и развиването на комплекс от инструменти, които допринасят във висока степен за опазване чистотата на водите, почвите и въздуха, предотвратяване образуването на отпадъците и увеличаване на оползотворяването на отпадъците, адаптиране към измененията на климата и ефективно използване на ресурсите в икономическия цикъл на страната.

В рамките на тази политика чрез бюджета на Предприятието за управление на дейностите по опазване на околната среда ще бъдат безвъзмездно финансирани екологични проекти на общините, неинвестиционни проекти и дейности, способстващи за осъществяване на политиката, насочени в секторите: управление на водите, управление на отпадъците и ограничаване загубата на биологичното разнообразие и запазване на естествените екосистеми. Проектите са насочени към изграждането на малки водоснабдителни мрежи и съоръжения; пречиствателни станции за отпадъчни и канализационни мрежи и довеждащи колектори, както и проекти за изгарждане на нови или реконструкция на съществуващи обекти.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазването и ползването на компонентите на околната среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Население, обхванато от изпълнени мерки за подобряване състоянието на водите и за защита от наводнения*: подобрено водоснабдяване; подобрено пречистване на отпадъчни води; защита от наводнения	Бр. жители				
- подобрено водоснабдяване;		320 600	219 712	219 712	219 712
- подобрено пречистване на отпадъчни води;		21 131	121 690	121 690	121 690
- защита от наводнения		301 916	323 470	323 470	323 470
2. Допълнителен капацитет за оползотворяване/рециклиране на отпадъци**	Тона	100 000	150 000	55 000	55 000
3. Население с подобрено качество на атмосферния въздух (за замърсител ФПЧ10)	Бр. жители	524 243	728 205	788 713	3 086 781
4. Спестени емисии на парникови газове от подкрепени проекти, подпомагащи смекчаването на неблагоприятните климатични промени	tCO2eq***	660 000	660 000	670 000	680 000

**Актуализацията на целите е извършена във връзка със сключени договори за финансиране от ОПОС по процедури BG16M1OP002-1.017-001, BG16M1OP002-1.013, BG16M1OP002-4.002 и BG16M1OP002-4.005.*

***Показателят измерва постигнат ефект от осъществени проекти, свързани с предотвратяване, намаляване или ограничаване вредното въздействие на отпадъците върху човешкото здраве и околната среда и използването им като ресурс за икономиката.*

*** tCO2eq - тон еквивалент въглероден диоксид.

2.11.2 Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост

Политиката в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост е насочена към осигуряване на мониторинг на околната среда, анализ и оценка на състоянието на компонентите и факторите на околната среда за изготвяне и предоставяне на информация, която да служи за основа за вземане на решения относно ефективността и целесъобразността на провежданите политики в областта на околната среда. Политиката се реализира чрез дейности за изграждане и поддържане на Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), която гарантира достоверност, пълнота, актуалност, прозрачност и публичност на информацията за състоянието на околната среда, за целите на публичната власт и в полза на обществото.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на Националната система за мониторинг на околната среда и информационна обезпеченост					
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Изпълнени програми за мониторинг на компонентите и факторите на околната среда	Брой	12	12	12	12
2. Поддържани информационни системи/ системи с публичен достъп на НСМОС *	Брой	19/12	20/12	20/12	20/12
3. Поддържани регистри с публичен достъп**	Брой	20	22	22	22

**Националната система за мониторинг на околната среда; Разработената и внедрена през 2012/2013 г "Информационна система за разрешителни и мониторинг при управление на водите" е интегрирана в друга информационна система "Геоинформационна система за управление на водите и докладване, което е причината целевата стойност за броя на системите с публичен достъп на НСМОС да се намали от 13 на 12.*

***Със ЗИД но Закона за управление на отпадъците (ЗУО) са въведени два нови регистъра към Националната информационна система за отпадъци (НИСО) – за обувки и текстил и за опаковани стоки, което налага целевата стойност да бъде актуализирана в сравнение с предходната прогноза.*

2.11.3 Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура

Политиката в областта на околната среда, обвързана с изпълнението на геозащитните мерки и дейности за ограничаване на свлачищата, ерозионните процеси по Дунавското крайбрежие и абразионните процеси по Черноморското крайбрежие и за предотвратяване на аварии и щети, както и дейностите по регистрирането и мониторинга на свлачищните райони в Република България се изпълнява от Министерството на регионалното развитие и благоустройството. Свлачищата, ерозията по Дунавското крайбрежие и абразията по Черноморското крайбрежие са част от общите геодинамични процеси, които представляват основни елементи на геоложката опасност на страната. Разрушителният ефект на тези процеси и явления се увеличава рязко през последните години поради комплексното взаимодействие на природни и

техногенни фактори, включващи промените в климата, урбанизиране на териториите, незаконно строителство и др.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Завършени геозащитни обекти *	бр./%	-	4	4	4
2. Брегоукрепване*	м	450	0	0	0
3. Контролирана свлачищна територия**	ха	800	1 000	1 000	1 000

**Индикатор „Завършени геозащитни обекти/брегоукрепени участъци“ се разделя на 2 отделни индикатора – на „Завършени геозащитни обекти“ и на „Бегоукрепване“, с цел точност при отчитането им;*

***С оглед изпълнение на нормативно възложените функции на МРРБ за извършване на превантивни дейности по регистриране и мониторинг на свлачищни райони на територията на Република България съгласно чл. 95, ал. 1 от ЗУТ, в т.ч. на абразионните и ерозионните процеси по Черноморското и Дунавското крайбрежие, като превантивни мерки за предотвратяване на аварии и щети, които се осъществяват от МРРБ чрез Държавното дружество за геозащита и неговите клонове приоритетно са увеличени финансовите средства за този вид дейност, като е предвидено да се увеличи целевата стойност на индикатор „Контролирана свлачища територия“ от 800 ха на 1000 ха.“*

С оглед изпълнение на нормативно възложените функции на МРРБ за извършване на превантивни дейности по регистриране и мониторинг на свлачищни райони на територията на Република България съгласно чл. 95, ал. 1 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), в т.ч. на абразионните и ерозионните процеси по Черноморското и Дунавското крайбрежие, като превантивни мерки за предотвратяване на аварии и щети, които се осъществяват от МРРБ.

Комплексното управление на язовирите – публична и частна държавна собственост е възложено на Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“ (ДПУСЯ). Министърът на икономиката и индустрията упражнява правомощията на държавата като собственик на ДПУСЯ. Държавното предприятие е инструмент за провеждането на държавната политика, свързана с дейностите по поддържане в изправно техническо състояние на язовирните стени и съоръженията им, безопасната им експлоатация и контрола по спазването на мерките за предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите, което може да настъпи при евентуално разрушаване на язовирни стени.

Основна цел на предприятието е приемането на язовири, тяхното класифициране, поддържане, стопанисване, осигуряване на оперативната надеждност на съществуващите язовири по отношение на баланса на водните ресурси и на техническото състояние на съоръженията. Във връзка с основните си дейности, предприятието осъществява:

- Системен непрекъснат технически мониторинг на всички хидротехнически съоръжения;
- Поддръжката и ремонтно-възстановителните дейности на язовири, хидротехнически и защитни съоръжения;

- Регулиране на водните нива в язовирите с цел намаляване на риска от наводнения;

- Осигуряване на оператори за язовирите според Закона за водите и Наредбата за условията и реда за осъществяване на техническата и безопасната експлоатация на язовирните стени и на съоръженията към тях и на контрол за техническото им състояние;

- Дейности по опазване на околната среда.

Финансиране на програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация

През периода 2023-2025 г. ще продължи изпълнението на програмите за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия при приватизация. Финансирането от държавния бюджет на тези програми е на основание § 9 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за опазване на околната среда. С изпълнението на програмите се цели трайно отстраняване на замърсяването от промишлената дейност на повърхностните и подземни води и почви, с оглед подобряване на работната и околната среда на работещите в предприятията и населените места в района на дружествата. Средствата ще бъдат насочени към изпълнение на програмите за отстраняване на минали екологични щети на „Лукойл Нефтохим Бургас" АД, „Хармони 2012" ЕООД – Кърджали и „Агрополихим" АД – Девня. Средствата за периода 2023-2025 г. са в размер на 9,7 млн. лв. за 2023 г., 19,0 млн. лв. за 2024 г. и 7,5 млн. лв. за 2025 г.

2.12. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ

Провежданата политика в областта на регионалното развитие е насочена към създаването на условия за балансирано и устойчиво интегрирано развитие на регионите, целящо общо икономическо и социално развитие на страната, както и развитие на териториалното сътрудничество. Политиката е насочена и към подобряване качеството на жизнената среда на българските граждани и превръщането на българските региони в привлекателно място за инвестиции и бизнес.

Поставените цели в областта на регионалното развитие се осъществяват от Министерството на регионалното развитие и благоустройството посредством изпълнението на посочените по-долу политики, като към тях са определени и съответните ключови индикатори за измерване на постигнатите резултати в периода 2023-2025 г.

2.12.1 Политика за интегрирано развитие на регионите за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда

Основен акцент на тази политика е създаването на условия за постигане на устойчиво интегрирано развитие на районите и общините в страната, подпомагане на икономическото и социално развитие на трансграничните региони и намаляване на регионалните различия посредством подобряване на инфраструктурата в граничните райони, насърчаване на сътрудничеството между регионите, както и насърчаване на съвместното трансгранично сътрудничество и балансирано териториално развитие чрез укрепване на мрежата от градове-центрове, подобряване свързаността в районите и качеството на средата в населените места.

Тази политика е насочена към подобряване качеството на жизнената среда и превръщането на регионите в привлекателно място за инвестиции и бизнес, както и прилагане на целенасочени мерки за подпомагане на регионите изоставащи с развитието си, като се отчитат специфичните им нужди и местния потенциал за развитие. Целта е насочена към сближаване в три аспекта – икономическо, социално и териториално сближаване, както и три нива – европейско – с регионите на ЕС, национално – между българските райони и вътрешно регионално – между общините в отделните райони.

Сред основните приоритети е и създаването на балансирана, съразмерно развиваща се и устойчива жилищна система.

В рамките на политиката се координира изпълнението на Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за интегрирано развитие на регионите за постигане на растеж и подобряване качеството на жизнената среда **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Изпълнение на Пътна карта за нови подходи в регионалната политика с цел създаване на условия за балансирано териториално развитие (с натрупване)	%	100	30	30	30
2. Намаляване на дела на мигриралото население (вътрешна миграция)	%	2,02	2,01	2,01	2,01
3. Нарастване потенциала на АТЕ* за ефективно и ефикасно планиране, управление и използване на ресурсите за устойчиво местно развитие *(нарастване дела на общините, отчитащи резултати над средните за страната по показатели за финансова самостоятелност и инвестиционна активност*)	%	1,0	1,1	1,2	1,3

**АТЕ - административно-териториални единици..*

2.12.2 Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура

Политиката е свързана с дейности за управление, поддържане и изграждане на ВиК инфраструктурата с цел осигуряване на съответствие с директивите на Европейския съюз в областта на водите и устойчивост при предоставяне на ВиК услугите.

През периода 2023-2025 г. чрез бюджета на Министерството на регионалното развитие и благоустройството е предвидено да бъдат финансирани дейности по реконструкция на ВиК мрежи и съоръжения на територията на 28-те области в страната, както и инфраструктурни благоустройствени обекти за подобряване на уличната мрежа в райони в страната.

Приоритетите по отношение на устройството на територията са свързани с осигуряване на териториалното развитие, устройството на територията, административно-териториалното устройство, децентрализацията, изграждането и развитието на техническата инфраструктура и благоустрояването на урбанизираните територии (населени места и селищни образувания), в съответствие с националните стратегически

документи, приоритети и програми в сферата на пространственото развитие, пътната инфраструктура, ВиК инфраструктурата.

В учредения към министъра на регионалното развитие и благоустройството „Български ВиК Холдинг“ ЕАД с капитал от 1,0 млрд. лв. вече са апортирани 23 ВиК дружества в капитала на „Български ВиК Холдинг“ ЕАД. Консолидирането на държавното участие в отрасъла ще даде възможност за координиране на управлението и финансирането на всички дружества в отрасъл ВиК, което от своя страна ще допринесе за по-ефективно провеждане на държавната политика в сектора.

Във връзка с влошените оперативни резултати на някои от ВиК операторите, вкл. във връзка с пандемията от COVID-19, „Български ВиК Холдинг“ ЕАД стартира оценка на възможностите и реда за финансиране на дружествата.

Вече „Български ВиК Холдинг“ ЕАД е определен да възлага дейностите, свързани с ремонта и/или реконструкцията на два язовира, изграждане на пречиствателна станция за питейни води и нов магистрален водопровод и др. за осигуряване на дългосрочната стабилност на водоснабдяването на Столична община.

През периода 2023-2025 г. „Български ВиК Холдинг“ ЕАД ще подпомага финансово ВиК дружествата при изпълнение на проектите по ОПОС чрез осигуряване на ресурс за съфинансиране, както и ще осигурява ресурс за стабилизиране и оздравяване на ВиК дружествата, в т.ч. изграждане и ремонт на ВиК инфраструктура.

По отношение на пътната инфраструктура в рамките на тази политика се изпълняват дейности, свързани с проектирането, строителството, експлоатацията и поддръжката на републиканските пътища извън градовете и при пътните възли, като част от основната дейност е и придобиването на земи и поддържане на правото на преминаване на пътищата през чужда територия, които са подробно описани в **Политика в областта на транспорта и съобщенията.**

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика за подобряване на инвестиционния процес, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Подобряване качеството на предоставяната услуга „Водоснабдяване и канализация“ чрез увеличаване броя на жителите, на които се предоставя питейна вода с подобрени качествени показатели и/или на които се осигурява непрекъснатост на водоснабдяването и/или на които се предоставя услугата отвеждане и пречистване на отпадъчните води	Брой жители	570 000	570 000	570 000	570 000
2. Обезпечаване на територията на страната с общи устройствени планове. (нарастване на броя на общините с действащи общи устройствени планове)	%	15	30	25	30

Държавната политика в областта на националния строителен контрол се осъществява с цел ограничаване на последствията от извършеното незаконно строителство и осъществяване на превантивен контрол за недопускане на нарушения на нормативната уредба по устройство на територията. Целта е строежите да се изпълняват по начин, гарантиращ безопасни и здравословни условия в икономически обоснован експлоатационен срок. В рамките на тази политика се извършва контрол по спазването на Закона за устройство на територията и на нормативните актове по прилагането му при проектирането и строителството.

2.13. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА

Политиката в областта на културата е свързана с укрепването, популяризирането и развитието на българската идентичност, култура и духовни ценности. Стратегическите цели на политиката са насочени към създаването на условия за устойчиво културно развитие и духовно консолидиране на нацията, утвърждаването на българската национална идентичност чрез изграждане образа на България като страна със самобитна култура и уникално културно наследство, активирането на международната дейност за популяризиране достиженията на българските творци и повишаване конкурентоспособността на българския културен продукт.

2.13.1 Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство

Основните приоритети на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство са опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, развитие и техническо усъвършенстване на музейната мрежа, привличане на средства от Европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на опазването на *недвижимото културно* наследство ще продължи държавната подкрепа за извършване на археологически проучвания, реставрация и съпътстваща консервация (укрепване, защитни покрития, вертикална планировка и др.) на значими археологически обекти, както и извършването на консервационно-реставрационни работи на недвижими културни ценности.

В областта на опазването и представянето на *движимото културно и аудио-визуално наследство* (държавните музеи, художествените галерии и Българската национална филмотека) ще продължи финансирането на дейностите им по стандарти в подкрепа на възможностите за по-голяма самостоятелност и мотивация на работещите в музейното дело за популяризирането на националното културно богатство.

Отговорни за провеждането на политиката са Националният институт за недвижимо културно наследство, държавните музеи и художествени галерии в системата на Министерството на културата, Центърът за подводна археология, Културен център „Двореца“ и Българската национална филмотека.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Проучване, реставрация и консервация на (обекти от местно, национално и световно значение) недвижимото културно наследство	Брой	150	155	160	
2. Създаване на образователни програми в музеи и галерии	Брой	17	20	23	
3. Дигитализация на недвижими културни ценности (НКЦ) и документални архиви, създаване на регистри и бази данни - Национален регистър на недвижими културни ценности	Брой	Дигитализация на 2500 досиета от архивния фонд на НКЦ - категории от местно значение	Дигитализация на 4000 досиета от архивния фонд на НКЦ с категории ансамблово значение и за сведение ансамблово	Цялостна дигитализация	
4. Подкрепени проекти в областта на музейното дело и визуалните изкуства	Брой	75	82	90	
5. Брой обекти с предоставен траен статут на НКЦ и определени предписания за опазване чрез изпълнение на ежегодни териториални програми за актуализация на регистъра на НКЦ	Брой	2 500 и 3 териториални програми	5 000 и 5 териториални програми	8 000 и 8 териториални програми	
6. Изграждане на 3D държавен дигитален архив на НКЦ (При осигурено съвременно техническо оборудване)	Брой	50 - Изготвени 3D документации за световните културни ценности в България национални културни ценности	100 - Изготвени 3D документации на национални недвижими културни ценности	100 - Изготвени 3D документации на национални недвижими културни ценности	

2.13.2 Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и чужбина и достъп до качествено художествено образование

Основните приоритети на политиката в тази област са оптимизиране на действащата система на финансиране в мрежата на сценичните изкуства и повишаване на ефективността на маркетинга и атрактивността на предлаганите културни продукти, разширяване на равнопоставения достъп до култура и културно наследство, опазване и социализиране на културното наследство и стимулиране на обвързването му с

туристическите продукти, привличане на проектно финансиране в областта на културата по различни програми и донори, привличане на средства от европейските програми и двустранни спогодби за подкрепа на културата, разширяване на гамата на предлаганите културни продукти и услуги в чужбина и утвърждаване на България като дестинация за осъществяване на международни културни проекти.

В областта на *филмовото изкуство* ще продължи подкрепата за създаването на нови български филми. Националното финансиране предвижда увеличаване на българските филми – копродукция с европейски страни. Разширяването на интеграцията с европейските кинематографии ще допринесе за издигане на художественото и техническо качество на филмите и ще разшири възможностите за разпространение на българското кино на международния пазар.

В областта на *сценичните изкуства (театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли)* ще продължи подобряване на управлението, осигуряване на по-голямо разнообразие от представления и на по-широк достъп на зрителите до художествения продукт, както и създаване на трайна уредба на единните разходни стандарти за финансиране на държавните културни институти, осъществяващи дейности в областта на сценичните изкуства.

В областта на *литературното наследство* основните приоритети ще се насочат към подкрепа на книгоиздаването чрез подпомагане на издателската дейност и популяризиране на българската книга по света и създаване на условия за развитието и утвърждаването на библиотеките като съвременни центрове, осигуряващи ефективно библиотечно информационно обслужване на широк кръг потребители. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ ще продължи финансирането на дейностите си по стандарти, прилагайки системата на делегиран бюджет.

Утвърждаването на положителния образ на България в чужбина посредством постиженията на националните изкуства и култура се постига чрез дейността на българските културни институти в чужбина. Акцент в тяхната дейност са страните от Европейския съюз.

Продължава утвърдената практика за финансиране на творчески проекти в областта на изкуствата и културата на проектен принцип, след провеждане на конкурси.

Отговорни за провеждане на политиката са държавните културни институти в областта на сценичните изкуства театри, опери, оперно-филхармонични дружества, оркестри и ансамбли, Изпълнителна агенция „Национален филмов център“, българските културни институти в чужбина, Национален фонд „Култура“ и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Подкрепа за производство на български филми	Брой	44	50	50	

Политика в областта на създаване и популяризиране на съвременно изкуство в страната и в чужбина и достъп до качествено художествено образование		Целева стойност			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
2. Популяризиране на българското кино чрез участия в международни фестивали	Брой	60	65	65	
3. Подкрепени проекти в областта на сценичните изкуства, литературата, любителско творчество	Брой	150	150	150	
4. Организирани изяви на български творци на международна сцена	Брой	30	36	36	
5. Подкрепени фестивали, събития и чествания с национално и международно значение	Брой	25	25	25	
6. Представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	Брой	14 550	14 700	14 700	
7. Посетители на представления на държавните културни институти, осъществяващи дейност в областта на сценичните изкуства	Брой	2 235 000	2 240 000	2 365 000	

В прогнозата за 2023 г. в областта на културата по **общинските бюджети** са разчетени общо разходи в размер на 316,9 млн. лв., от които 287,3 млн. лв. за текущи разходи и 29,6 млн. лв. за капиталови разходи. За делегираните от държавата дейности в културата са предвидени общо разходи в размер на 176,3 млн. лв., от които 167,3 млн. лв. за текущи разходи и 9,0 млн. лв. за капиталови разходи. За местните дейности са разчетени средства в размер на 140,6 млн. лв., в т.ч. 120,0 млн. лв. текущи разходи и 20,6 млн. лв. капиталови разходи. В прогнозата за 2024 и 2025 г. разчетените разходи по общинските бюджети в сферата на културата запазват нивото си от 2023 година.

2.14. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА МЛАДЕЖТА И СПОРТА

Политиките в областта на младежта и спорта са насочени към насърчаване на икономическата активност и развитие на младите хора, развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време, развитие и утвърждаване на спорта за високи постижения.

2.14.1 Политика в областта на младите хора

Приоритетите в **областта на младежта** са насочени към улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им; развитие на доброволчеството сред младите хора като движеща сила за личностно развитие, мобилност, учене, конкурентоспособност, социално сближаване, солидарност между поколенията и формиране на гражданско самосъзнание; осигуряване на възможности за пълноценно участие на младите хора в гражданския живот и за приобщаването им към основните демократични ценности и стандарти; превенция срещу рисково поведение и различни форми на зависимост.

За периода 2023-2025 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданата политика в областта на младите хора.

Националната политика за младежта е насочена към стимулиране на инициативността на младите хора и техните организации и структури за успешното им развитие и реализация в обществения живот.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на младите хора **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Относителен дял на обхванатите младежи от услуги за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за младежта от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	16,5	16,5	16,5	16,5
2. Относителен дял на обхванатите младежи от разнообразни инициативи за младите хора на възраст 15-29 г. по Националната програма за изпълнение на младежки дейности (по чл. 10а от Закона за хазарта) от общия брой младежи на същата възраст в страната	%	20,0	20,0	20,0	20,0

Основните цели и дейности в областта на младите хора се реализират по две национални програми – Национална програма за младежта и Национална програма за изпълнение на младежки дейности по чл. 10а от Закона за хазарта.

Осъществяваните дейности и инициативи допринасят за развитието на младите хора, активиране на неактивни млади хора, чрез конкретни възможности, следвайки модела и техниките на неформалното образование и учене, посредством интерактивни методи. Програмите са ефективни инструменти за достигане на млади хора от 15-29 г., като спомагат за тяхното ефективно и устойчиво развитие.

Индикаторите измерват следните цели:

- Осигуряване на подкрепяща и насърчаваща среда за личностна, професионална и социална реализация на младите хора в страната чрез изграждане на социално отговорно поведение и превенция на различни форми зависимости и/или агресия, с което да се подобрят качеството на живот и средата, в която живеят и общуват младите хора;

- Улесняване на достъпа до качествени услуги за специална подкрепа на пълноценното личностно и обществено развитие на младите хора в съответствие с потребностите и интересите им.

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на младите хора са разчетени по държавния бюджет средства в размер на 7,4 млн. лв. за всяка година, като финансирането на тази политика се допълва и със средства от ЕС по различни програми.

Основните приоритети в **областта на спорта** са укрепването на здравето и физическата активност, практикуването на спорт от всички и развитие на спорта за високи постижения.

За периода 2023-2025 г. са осигурени условия за изпълнение на целите и дейностите във връзка с реализирането на приоритетите на провежданите политики в областта на спорта.

За прогнозния период са разчетени разходи за реализиране на дейности в областта на физическото възпитание, физическата активност, спорта и спортно-туристическата дейност.

За периода са разчетени и разходи за финансиране на дейности в областта на физическото възпитание, спорта и културата за сметка на постъпления от хазартните игри, организирани от Държавно предприятие „Български спортен тотализатор“, съгласно разпоредбите на Закона за хазарта:

- ✓ капиталови разходи за поддържане, ремонт, реконструкция, цялостно обновяване или създаване на нови спортни обекти и/или спортни съоръжения в държавните и общинските училища въз основа на съвместна годишна програма на министъра на младежта и спорта и министъра на образованието и науката съгласно чл. 14, ал. 3, т. 2 от Закона за хазарта – 3,6 млн. лв.;
- ✓ дейности, финансирани от Национален фонд „Култура“ съгласно чл. 14, ал. 3, т. 3 от Закона за хазарта – 3,6 млн. лв.

Съгласно § 9, ал. 2 от преходните и заключителните разпоредби на Закона за хазарта в проектобюджета на Министерството на младежта и спорта за 2022 г. са предвидени разходи за дейности в областта на физическото възпитание, физическата активност, спорта и спортно-туристическата дейност до размера на данъка по Закона за корпоративното подоходно облагане, таксата по чл. 30, ал. 3 и променливата част на таксата по чл. 30, ал. 4, внесени през 2020 г. в държавния бюджет от Държавно предприятие „Български спортен тотализатор“ – 42,7 млн. лв.

2.14.2 Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време

Приоритетите на политиката в областта на спорта за учащи, в т. ч. деца в риск, са насочени към насърчаване на учащите от различните възрастови групи към физическа активност, здравословен начин на живот и създаване на навици за занимания със спорт. Водеща цел на политиката по отношение на спортните училища е свързана с осигуряване на условия за качествен подбор на деца със спортен талант, конкурентна среда за развитие, възможности за спортно усъвършенстване, създаване на възможности за реализиране на „двойна кариера“ и мотивираща среда за професионалната и личностната реализация на спортистите.

Приоритетите на политиката в областта на спорта в свободното време (спорта за всички и спортно-туристическата дейност) са насочени към укрепване на здравето на гражданите чрез здравословна физическа активност и осигуряване на условия за практикуване на спорт, изява и реализиране на лични спортни резултати, увеличаване броя на лицата, практикуващи спорт като средство за профилактика, поддържане и съхраняване на здравето и на тяхната физическа дееспособност.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за учащи и спорта в свободното време **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС ученици към общия брой на учениците	%	12,81	12,81	12,81	12,81
2. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности, подпомагани от ММС студенти към общия брой студенти	%	2,64	2,64	2,64	2,64
3. Относителен дял на обхванатите в спортни дейности за спорт в свободното време, подпомагани от ММС лица към населението на Република България	%	2,85	2,85	2,85	2,85

Посочените *индикатори 1 и 2* отразяват обхванатите ученици и студенти във връзка с осъществяването на стратегическата цел за подобряване здравето, физическата и психическа годност на учащите от различните възрастови групи, студентите и децата в риск чрез създаване на необходимите условия за системни занимания с физическо възпитание и спорт и възможности за спортна изява.

Индикатор 3 отразява общия брой на участниците (лица от различни възрастови и социални групи от населението, в т.ч. деца и хора с увреждания), включени в спортни занимания, обучение по вид спорт, в спортни прояви и състезания и други спортни дейности и прояви в областта на спорта за всички, спортно-туристическата дейност и спорта за хора с увреждания, към населението на страната.

Индикаторите се отчитат ежегодно. Целевите групи, към които са насочени, са ученици, студенти, деца, възрастни, хора с увреждания, представители на различни възрастови и социални групи от населението, практикуващи спорт и/или спортно-туристическа дейност по обединяващ принцип и др.

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за учащи и спорта в свободното време са разчетени средства в размер на 7,8 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

2.14.3 Политика в областта на спорта за високи постижения

Политиката е насочена към създаване на условия и възможности за развитие на елитния спорт на регионално, национално и международно ниво чрез реализиране на програми, оптимизиране управлението на спортната подготовка и подобряване на координацията между държавните институции, общините и спортните организации, предоставяне на обективна информация и анализи с високо качество относно динамиката на функционалния капацитет и физическите качества на тестваните спортисти и изпълнение на заложените цели и приоритети в областта на държавната политика по отношение на борбата срещу използването на допинг в спорта.

Политиката е разработена за реализиране на следните основни цели:

- Реализиране на програми за елитен спорт и осигурен ефективен тренировъчен процес за постигане на спортни резултати на международно ниво;

- Развитие на потенциала на младите талантливи спортисти;
- Разработване и внедряване на нови методики за оптимизиране на методите за контрол и оценка на ефективността на тренировъчните въздействия;
- Създаване на условия за реализиране на ефективен тренировъчен и състезателен процес на спортистите, масовизиране на заниманията със спорт в различните възрастови групи и усъвършенстване на системата за управление на тренировъчния процес, като възможност за спортно развитие и основа за реализиране на високи спортни резултати;
- Осигуряване възможности и допълнителен финансов ресурс за реализиране на дейности по програма за финансово подпомагане на дейности в областта на спорта за високи постижения;
- Подпомагане провеждането на международни спортни прояви на територията на страната (домакинства на състезания и първенства от международния спортен календар);
- Осигуряване на награди на спортисти, медалисти и призьори от европейски и световни първенства, олимпийски игри и аналогични първенства и игри за хора с увреждания за постигнати спортни резултати и класирания;
- Осигуряване на месечни премии на олимпийски медалисти, прекратили активната си състезателна дейност и треньори на олимпийските медалисти и на сборните олимпийски отбори по съответния спорт;
- Предотвратяване на употребата на допинг в спорта и борба с това явление до окончателното му премахване.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на спорта за високи постижения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Относителен дял на спортисти, които са финансово подпомогнати за участия в състезания от МСК от всички картотекирани състезатели	%	18,9	18,9	18,9	18,9
- на Европейски първенства					
- на Световни първенства					
- на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, паралимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)					
2. Брой медали, спечелени на олимпийски и европейски игри, световни и европейски първенства	Брой	210	210	210	210
3. Относителен дял на класиранията до 8-мо място в състезания от МСК към броя на	%	91,0	91,0	91,0	91,0

Политика в областта на спорта за високи постижения **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
финансово подпомогнатите от ММС спортисти - на Европейски първенства - на Световни първенства - на Олимпийски и европейски игри (олимпийски игри - зимни, летни, паралимпийски игри - зимни и летни, младежки олимпийски - зимни и летни и европейски игри)					
4. Относителен дял на финансово подпомаганите за СВП спортни клубове спрямо всички вписани в Националния регистър на лицензираните спортни организации и на членуващите в тях спортни клубове	%	23,0	23,0	23,0	23,0

За реализирането на тази политика чрез мерки за развитие на спорта за високи постижения са разчетени средства в размер на 77,6 млн. лв. за всяка година от прогнозния период.

2.14.4 Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти

Държавната политика в тази област е насочена към изграждане, реконструкция и модернизация на спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм с цел привеждането им във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти. Спортните обекти и съоръжения и обектите за социален туризъм са основна предпоставка за развитие на системата на физическото възпитание и спорта.

Изграждането на съвременна спортна инфраструктура дава възможност за оптимални условия за спортна подготовка, провеждане на подготвителни лагери и организиране на състезания от държавния и международния спортен календар. Изграждането на модерни спортни съоръжения е предпоставка за привличане на подрастващите към системни занимания със спорт, прививане към здравословен начин на живот и превенция на зависимости.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на привеждането на спортните обекти и съоръжения във вид, отговарящ на съвременните международни стандарти **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Ремонтирани и реконструирани обекти/съоръжения	Брой	12	12	12	12

За реализирането на тази политика са разчетени средства по държавния бюджет, като финансирането й се допълва и със средства по Оперативна програма „Региони в растеж“ и др.

2.14.5 Политика в областта на усвояването и прилагането на добри международни практики за спорта

Основната цел на политиката е оползотворяване на възможностите, произтичащи от членството ни в ЕС, както и прилагане на добри международни практики в областта на спорта и подкрепа на дейността на спортните организации за въвеждане на нови европейски и световни управленски практики.

2.15. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТРАНСПОРТА И СЪОБЩЕНИЯТА

2.15.1 Политика в областта на транспорта

Политиката в областта на транспорта е насочена към развитие на базисната транспортна инфраструктура, която е важно условие за поддържането на устойчив икономически растеж. Основен приоритет на транспортната политика е повишаване на качеството на предлаганите транспортни услуги и устойчивото развитие на транспорта. Транспортният сектор е ключов за българската икономика както поради неговата свързваща роля по отношение на останалите сектори, така и заради собствения му принос в брутната добавена стойност и заетостта.

Намаляването на негативното влияние на различните видове транспорт върху околната среда, както и осигуряването на високо ниво на безопасност и сигурност, са сред основните приоритети. Политиката е насочена към стимулиране използването на обществените видове транспорт и програми за промяна в разпределението по видове транспорт с цел намаляване на вредното въздействие на автомобилния транспорт преди всичко върху околната среда, но също така и върху безопасността на движението и намаляване на задръстванията.

Приоритет е и поддържането и развитието на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища, свързването ѝ с европейските транспортни коридори, модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа. Цели се осигуряване на съпоставимо с европейската практика високо ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България, обвързано с ефективно проектиране, изграждане, управление, поддържане и ремонт на пътната инфраструктура по проекти, финансирани от фондовете на Европейския съюз, както и със средства от държавния бюджет.

Отговорни институции за изпълнението на политиката в областта на транспорта са Министерството на транспорта и съобщенията и Министерството на регионалното развитие и благоустройството чрез Агенция „Пътна инфраструктура“.

При изпълнение на *политиката в областта на транспорта* предвидените средства за периода 2023-2025 г. ще бъдат насочени към:

- Ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура;

- Поддържане и развитие на републиканската пътна инфраструктура в съответствие със съвременните изисквания на автомобилния транспорт чрез изграждане на националната мрежа от магистрали и скоростни пътища и свързването ѝ с европейските транспортни коридори,

- Модернизация и обновяване на републиканската пътна мрежа и осигуряване на добро експлоатационно състояние и ниво на безопасност на съществуващата пътна мрежа.

- Постигането на съпоставимо с европейската практика високо ниво на транспортна достъпност и мобилност за територията на Република България;

- Развитие на интермодален транспорт;

- Изграждане на модерна и оперативно съвместима с европейската железопътна мрежа национална железопътна инфраструктура;

- Намаляване на потреблението на горива и повишаване на енергийната ефективност на транспорта;

- Повишаване на сигурността и безопасността на транспортната система.

През 2019 г. стартира въвеждането на по-справедлив модел за таксуване за ползване на републиканската пътна мрежа чрез въвеждане на смесена система: електронна винетка за леки автомобили и ТОЛ такса за изминато разстояние за тежкотоварните автомобили. През 2020 г. е внедрена електронна система за събиране на таксите за ползване на републиканската пътна мрежа на база изминато разстояние за превозни средства с обща технически допустима максимална маса над 3,5 т. (ТОЛ) и на база време за леки автомобили с обща технически допустима максимална маса до 3,5 т. (електронна винетка). ТОЛ системата обхваща магистралите и пътища от I клас. За 2022 г. се допуска промяна на сегашния обхват на републиканската пътна мрежа и актуализация на тарифата за изминато разстояние. По този начин ще се увеличат ресурсите за ефективно поддържане, модернизация и развитие на транспортната инфраструктура.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на транспорта **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Рехабилитирани и новоизградени участъци (в т.ч. аварийни дейности)	км.	318,620	482,393	411,490	
2.Текущ ремонт и поддържане на РПМ	км.	19 917,18	19 917,18	19 917,18	
3. Повишаване на среднопретеглена скорост на движение по железопътната инфраструктура	км./ч.		78,4	78,4	
4. Реализирани влаккилометри от „БДЖ - Пътнически превози“ ЕООД	влаккм.	21 030 222	21 030 222	21 030 222	

Основните приоритети на държавното финансово подпомагане на реалния сектор в областта на транспорта и съобщенията са насочени към предоставяне на средства под формата на субсидии, компенсации и капиталови трансфери за нефинансови

предприятия. Със средствата от държавния бюджет за нефинансовите предприятия се покриват само необходимите разходи, възникнали при изпълнение на възложените им от държавата задължения, свързани с предоставяне на обществени услуги, с цел избягване на свръхкомпенсация на предприятията. Предоставянето на средствата е обвързано с конкретни изисквания и критерии, като по този начин се цели повишаване на качеството на изпълняваните услуги и ефективно разходване на средствата от държавния бюджет за съответната дейност.

В това направление са разчетени **субсидии и други текущи трансфери** за нефинансови предприятия, както следва:

- ***„Национална компания „Железопътна инфраструктура“***

В изпълнение на чл. 25, ал. 1 от Закона за железопътния транспорт, държавата участва във финансирането на дейностите по изграждането, поддържането, развитието и експлоатацията на железопътната инфраструктура. Съгласно действащото законодателство, стопанисването и управлението на предоставените активи – публична и частна държавна собственост, и изпълнението на посочените дейности е възложено на Национална компания „Железопътна инфраструктура”.

Предвидените средства за субсидии за „Национална компания „Железопътна инфраструктура“ са съобразени с тенденциите и възможностите за реализиране на приходи от други дейности на управителя на железопътната инфраструктура за 2023-2025 г., като са планирани средства за 2023 г. в размер на 261,4 млн. лв., за 2024 г. – 284,9 млн. лв. и за 2025 г. – 314,9 млн. лв.

- ***„БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД***

Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта и съобщенията и дружеството.

Средствата за субсидии за „БДЖ-Пътнически превози“ ЕООД се предоставят и отчитат чрез бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията. За 2023 г. са планирани 236,4 млн. лв., за 2024 г. – 228,2 млн. лв. и за 2025 г. – 220,0 млн. лв.

Капиталовите трансфери в сектора на транспорта са насочени към:

- ***Национална компания „Железопътна инфраструктура”***

Цялостната инвестиционна програма на Национална компания „Железопътна инфраструктура”, свързана с изграждането, рехабилитацията и развитието на железопътната инфраструктура, ще се осъществява със средства от Оперативна програма „Транспорт и транспортна инфраструктура” 2014-2020 г., Оперативна програма „Транспортна свързаност” 2021-2027 г., Механизма за свързване на Европа и със средства, предвидени по бюджета на Министерството на транспорта и съобщенията под формата на капиталови трансфери.

На този етап, инвестиционната програма е насочена към ускорена реализация на проекти, свързани с европейските транспортни оси и коридори на територията на страната, с оглед привеждане на инфраструктурата в съответствие с европейските норми, изисквания и стандарти, и повишаване на качеството и нивото на безопасност на железопътните превози.

В основната си част капиталовите трансфери се насочват за поддържане на техническото и експлоатационното състояние на съществуващата железопътна инфраструктура и съоръженията по сигнализация и безопасно управление на превозната дейност.

Освен това, през периода 2023-2025 г. е предвидена възможност част от капиталовите трансфери да се насочват и за осигуряване на собствения принос на бенефициента – Национална компания „Железопътна инфраструктура" по Механизма за свързване на Европа. Планираните средства за капиталови трансфери за Национална компания „Железопътна инфраструктура" за 2023 г. са в размер на 152,2 млн. лв., за 2024 г. – 209,4 млн. лв. и за 2025 г. – 294,4 млн. лв.

- ***БДЖ – Пътнически превози" ЕООД***

За всяка година от периода 2023-2025 г. за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД се предвиждат средства за капиталови трансфери от държавния бюджет в размер на 59,0 млн. лв. на година. С предвидените средства за капиталови трансфери ще се даде възможност да се осигури финансиране за закупуване на нов подвижен състав, както и за необходими ремонти на съществуваща техника. Разпределението на средствата в рамките на отделните години от периода 2023-2025 г. следва да се осъществява в съответствие с провежданата от МТС политика по отношение на железопътния транспорт и предвидените в тази връзка мероприятия и дейности.

- ***ДП „Пристанищна инфраструктура"***

Капиталовите трансфери през периода 2023-2025 г. се предвижда да бъдат насочени както за ремонтно-възстановителни, рехабилитационни и укрепителни дейности на пристанищната инфраструктура, така и за модернизация на пристанищните съоръжения и дейности, свързани с тяхната проходимост.

Предвидените капиталови трансфери от държавния бюджет за периода 2023-2025 г. са в размер на 68,3 млн. лв. за 2023 г., 22,8 млн. лв. за 2024 г. и 23,6 млн. лв. за 2025 г.

В областта на транспорта са предвидени и **субсидиите за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии** във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, както и **средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване**, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници.

- **Субсидии за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони**

В съответствие с § 4, ал. 1, т. 1 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози, в държавния бюджет се предвиждат средства за субсидии за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони. Тези превози имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в чертите на града, и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център.

Чрез този вид финансово подпомагане държавата осигурява задоволяване потребностите на населението от пътнически превози при определено гарантирано качествено ниво и достъпни цени, съобразени с покупателната способност, посредством въвеждането на определени задължения за превоз за транспортните

оператори. Изпълнението на параметрите за качество, надеждност и достъпни цени на автомобилните превози ще съдейства и за постигане на целите за повишаване на мобилността и комуникациите на населението, минимизиране на регионалните различия, подобряване на заетостта и намаляване на безработицата. В резултат от изпълнението на този социален ангажимент се очаква постигане на основни правителствени приоритети като социално включване и повишаване на жизнения стандарт на населението.

За 2023 г. са предвидени средства в размер на 70,0 млн. лв., в т.ч. 15,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 55,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

За 2024 г. са предвидени средства в размер на 69,0 млн. лв., в т.ч. 14,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 55,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

За 2025 г. са предвидени средства в размер на 71,0 млн. лв., в т.ч. 14,0 млн. лв. за Столична община - вътрешноградски транспорт и 57,0 млн. лв. за превоз на пътници по нерентабилни автобусни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони.

- **Средства за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници**

Предоставянето на права за безплатни и по намалени цени превози в обществения транспорт (железопътен, автомобилен или друг вид транспорт) на определени категории правоимащи лица е елемент на провежданата социална политика, която обхваща част от населението на страната. Средствата за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, се осигуряват ежегодно от държавния бюджет на основание § 4, ал. 1, т. 2 от заключителните разпоредби на Закона за автомобилните превози, чл. 52 от Закона за железопътния транспорт, Закона за Министерството на вътрешните работи, Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража, Закона за съдебната власт, Закона за защита на лица, застрашени във връзка с наказателно производство, Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“, Закона за специалните разузнавателни средства, Закона за защита на класифицираната информация и Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество.

Средствата от държавния бюджет за компенсиране на намалените приходи от прилагането на цени за пътуване, предвидени в нормативните актове за определени категории пътници, са предназначени да покрият разликата между цената на издадените превозни документи с намаление и тази по редовна тарифа на определени категории пътници, в т.ч. ветерани от войните, военноинвалиди, военнопострадали, лица, получаващи пенсия при условията на глава шеста от Кодекса за социалното осигуряване, навършили възраст по чл. 68, ал. 1-3 от същия кодекс, деца до 7 навършени години и деца от 7 до 10 навършени години, ученици, студенти и докторанти в редовна форма на обучение, многодетни майки, инвалиди и други правоимащи лица.

За 2023 г. и 2024 г. годишно се предвиждат по 10,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 50,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 18,0 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на

безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на определени закони.

За 2025 г. се предвиждат 13,0 млн. лв. за пътувания с железопътния транспорт, 45,0 млн. лв. за пътувания с вътрешноградския транспорт и междуселищния автомобилен транспорт и 17,0 млн. лв. за превоз на служители, ползващи право на безплатно пътуване при изпълнение на служебните си задължения в изпълнение на разпоредбите на определени закони.

2.15.2 Политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност

Изпълнението на стратегическата цел на политиката за успешна цифрова свързаност ще допринесе за реализацията на визията на Националната програма за развитие България 2030 и на нейните национални цели. Това е свързано с осигуряване на ефективен координационен механизъм и административен ресурс за постигане на реални резултати в полза на българските граждани и бизнес. Министерството на транспорта и съобщенията формира и развива националната политическа рамка в сътрудничество с останалите държавни институции и участва във формирането на европейската политическа рамка.

Важен приоритет е широколентовият достъп до интернет, който представлява основен елемент на цифровата трансформация. Недискриминационният, безопасен и ефективен достъп до интернет трябва да бъде осигурен като услуга в обществен интерес, за да може всеки да участва в икономическия и обществен живот. Без висококачествена и устойчива цифрова инфраструктура, е ограничено или затруднено ефективното използване на цифрови услуги, както и използването и развитието на технологиите и различните иновационни решения.

Политиката в областта на съобщенията отразява необходимостта от установяване на подходящ баланс между интересите на всички участници на пазара, както на електронните съобщителни мрежи и услуги, от една страна и от друга – хармонизация на законодателството в съответствие с европейската регулаторна рамка в областта на съобщенията при отчитане на националните особености.

Държавната политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност за периода 2023-2025 г. е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Осигуряване на условия за свободна, лоялна и ефективна конкуренция както на пазара на електронните съобщения, така и на пазара на пощенските услуги, като част от единния вътрешен пазар в ЕС;
- Развитие на надеждна и сигурна високоскоростна електронна съобщителна инфраструктура;
- Създаване на условия за ускорено изграждане на високоскоростни и свръх високоскоростни електронни съобщителни мрежи;
- Преодоляване на изоставането в изграждането и развитието на електронната съобщителна инфраструктура в слабо населени и отдалечени райони чрез подобряване на възможностите за публична интервенция и усъвършенстване на правилата за държавни помощи;
- Защита на правата на потребителите.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съобщенията и цифровата свързаност **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. *Съставен индекс за цифрова икономика и общество (Digital Economy and Society Index, DESI*) за България	0- 100	38	39	40	

Индексът DESI **(Digital Economy and Society Index) *измерва степента на навлизане на цифровизацията в икономиката и обществото. Той е съставен индекс, който обобщава съответните показатели за цифровизацията в Европа като цяло и държавите членки на ЕС поотделно. Индексът DESI се изчислява като средна стойност на пет показателя: 1. Свързаност (25%); 2. Човешки капитал (25%); 3. Използване на интернет (15%); 4. Внедряване на цифрови технологии (20%) и 5. Цифрови обществени услуги (15%) и заема стойности от 0 (min) до 100 (max). Информацията се набира от Европейската комисия от меродавни източници, като Евростат и ежегодни проучвания.*

В областта на съобщенията **Комисията за регулиране на съобщенията** изпълнява регулаторни и контролни функции по Закона за електронните съобщения, Закона за пощенските услуги, Закона за електронните съобщителни мрежи и физическа инфраструктура и Закона за електронния документ и електронните удостоверителни услуги. Комисията, в изпълнение на законите, на подзаконовите нормативни актове и на общи административни актове, както и европейските регламенти, прилага секторната политика в областта на електронните съобщения и пощенските услуги, както и политиката по планиране и разпределение на радиочестотния спектър.

Дейността на Комисията за регулиране на съобщенията попада в обхвата на функционална област „Електронни съобщения и пощенски услуги“.

2.16. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ЕЛЕКТРОННОТО УПРАВЛЕНИЕ

Министерството на електронното управление (МЕУ или Министерството) реализира политика, която допринася икономическата и социалната среда да е все по-конкурентоспособна и бързо развиваща се. Министърът на електронното управление провежда държавната политика в областта на електронното управление и в областта на информационното общество и информационните технологии във взаимодействие с другите органи на изпълнителната власт.

Провежданата държавната политика включва и електронните удостоверителни услуги, електронната идентификация, мрежовата и информационна сигурност, инфраструктурата за пространствена информация и информацията от обществения сектор в машинно-четим отворен формат.

Ключов приоритет на правителството на Република България е въвеждане на електронното управление като основна платформа за модернизация на държавата, фактор и неотменимо условие за успеха на секторните реформи. Създаването на цифрови институции е основополагащо за постигането на действителен единен цифров пазар. Цифровата трансформация на администрацията и публичните институции води до повишаване на качеството на административните услуги, преминаване към рационални електронни процеси на функциониране и управление в публичния сектор и за достъп по електронен път и повторно използване на информацията. Основната платформа за цифровата трансформация е електронното управление.

Пандемията от COVID-19 ускори тенденциите към цифровата трансформация като утвърди значението на цифровата инфраструктура, онлайн комуникацията и цифровизацията на институциите.

Политиката в областта на електронното управление обхваща: управление на нормативните взаимовръзки, административните процеси и услуги, на взаимодействието с потребителите, посредством специфичен инструментариум, който да осигурява много по-високо ниво на ефективност на управлението.

Напредъкът в развитието на електронното управление се свързва прилагането на принципите и изискванията на Закона за електронното управление, както и привеждането в съответствие с него на законодателната рамка в отделните области на политики, в които нормативни актове въвеждат изключения от реда, предвиден в Закона за електронното управление.

Наред с нормативния аспект, важна роля за развитие на електронното управление има и изграждането и надграждане на информационни ресурси, включително споделени, хоризонтални и централизирани информационни системи и инфраструктурата, чрез които се осъществява служебният и автоматизиран обмен на данни и информация, и чрез които се предоставят електронни административни услуги или ИТ услуги. Така налагането на единна архитектура на електронното управление и транслирането на нейните изисквания към секторните архитектури по различните области на политики е в основата на ефективното, ефикасно и икономично разходване на публичните средства за електронно управление и информационни и комуникационни технологии в администрацията.

Без висококачествена и устойчива цифрова инфраструктура, не само ефективното използване на цифрови услуги е ограничено или затруднено значително, но и използването и развитието на технологиите и различните иновативни решения.

Основополагащ елемент от цялостната архитектура е наличието на технологична възможност за електронна идентификация, чрез която се гарантира високо ниво на сигурност при предоставянето на електронни административни услуги за гражданите и бизнеса. Тя представлява отключващ фактор за повишаване на използваемостта на електронните административни услуги и повишаване на доверието при взаимодействие по електронен път между гражданите, бизнеса и публичните органи.

Липсата на национална схема за електронна идентификация по Закона за електронната идентификация, при която средствата за идентификация се издават от държавата и неяснотата във времеви аспект за нейното реализиране и въвеждането ѝ в продукционна среда, поражда необходимостта приоритетно министерството да изгради система за електронна идентификация, при която гражданите ще се идентифицират при заявяване на електронни административни услуги чрез мобилно устройство.

Държавната политика в областта на електронното управление е свързана и с предоставянето на възможност на българските граждани за електронно дистанционно гласуване. Чрез електронното гласуване на българските граждани ще се осигури технологична възможност за лесен достъп до участие в избори и референдуми.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на електронното управление **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Внедрена в експлоатация и поддържана Система за електронна идентификация чрез мобилно устройство	Брой	1	1	1	1

Политика в областта на електронното управление **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
2. Изготвени предложения за нормативни промени за отпадане на най-често използваните удостоверителни услуги и реализирането им като вътрешни електронни административни услуги	Брой	20	20	20	20
3. Реализирана и поддържана информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри (ИСЦИПР)	Брой	1	1	1	1
4. Изградена и поддържана система за дистанционно електронно гласуване	Брой		1	1	1
5. Надграждане и поддържане на eIDAS възел за осигуряване на възможност за трансгранична електронна идентификация	Брой	1	1	1	1
6. Поддръжка и развитие на Държавен хибриден частен облак	Брой	1	1	1	1

Системата за електронна идентификация чрез мобилно устройство ще бъде изградена и поддържана от Министерството на електронното управление. Необходимостта от нейното изграждане се обуславя от липсата на реализирана национална схема за електронна идентификация по Закона за електронната идентификация (ЗЕИ) и неяснотата относно нейното реализиране във времето. В условията на липсваща национална схема за електронна идентификация по ЗЕИ, с въвеждането на системата за идентификация през мобилно устройство на българските граждани се предоставя възможност за надеждна електронна идентификация при заявяването на електронни административни услуги. Очаква се в първите две години от системата да бъде използвана от 200 000 физически лица.

Ключов фактор, блокиращ развитието на електронното управление, е свързан с наличието на законова рамка в различните области на политики, които предвиждат специфичен ред за административно обслужване и електронно управление, различен от този, заложен в Закона за електронното управление. Фокус на политиката на министерството ще бъде премахването на услуги, които нарушават принципа за еднократно събиране и създаване на данни. За целта ежегодно и след приоритизиране ще се изготвят предложения за нормативни промени за отпадане на най-често използваните удостоверителни услуги и реализирането им като вътрешни електронни административни услуги.

Ефективното дигитализиран на над 15 000 регистъра в държавната администрация налага предоставянето на централизирано средство за създаване и управление на регистри. В процес на изграждане е информационна система за централизирано изграждане и поддържане на регистри. Системата предоставя възможност всяка администрация автоматизирано да създаде структура от данни и изпълнение на работните процеси, свързани с предоставяните чрез регистъра услуги (вписване, промяна, и удостоверяване на обстоятелства), както и графични потребителски интерфейси за достъп до съответните услуги, също така възможност една администрация да поддържа данните в множество регистри, за които е първичен администратор на данни (ПАД), в изолирани пространства (tenants), както и множество администрации да поддържат един или повече регистри в предоставено чрез системата изолирано пространство - ДХЧО. Системата автоматизирано генерира уеб услуги, необходими за взаимодействие с външни системи.

Системата за дистанционно електронно гласуване ще осигури техническата възможност българските граждани свободно да упражняват правото си на глас по електронен път, от всяка точка на света. Системата ще бъде изградена към 31.12.2023 г.

Чрез eIDAS възела се изпълняват задълженията по Регламент (ЕС) № 910/2014 г. във връзка с трансграничната електронна идентификация. Той представлява точка на свързване, която е част от архитектурата за оперативна съвместимост на електронната идентификация и участва в трансграничното удостоверяване на автентичността на лица, като е в състояние да разпознава и обработва или препраща предавания на данни към други възли, с което дава възможност на националната инфраструктура за електронна идентификация на една държава членка да се свързва с националната инфраструктура за електронна идентификация на други държави членки.

Държавният хибриден частен облак (ДХЧО) е основен компонент на споделените ресурси на електронното управление. Ефективното им използване зависи в голяма степен от осигуряването на необходимия ресурс за технологична поддръжка, популяризиране на техните възможности и налагане използването на предоставяните услуги. Необходимо е управляемо преминавате към по-високо използване на ресурси и облачни услуги.

2.17. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА ТУРИЗМА

Министерството на туризма изпълнява **политиката в областта на устойчивото развитие на туризма.**

Политиката за устойчиво развитие на туризма е в подкрепа на устойчивото икономическо развитие на страната, като провеждането ѝ гарантира повишаване на конкурентоспособността на този сектор в условията на силна конкуренция, създаване на правилно и реалистично позициониране на българския туристически продукт и оттам за насърчаване на туристическите посещенията от чужденци в България, повишаване на броя на нощувките и на приходите от туризъм и свързани с него дейности.

Основната цел на провежданата политика е утвърждаване на туризма като ключов за икономиката отрасъл. Държавната политика в областта на туризма се осъществява от Министерството на туризма с подкрепата на браншовите туристически организации, както и на други организации от неправителствения сектор. Налице е необходимост от общи усилия на държавата и бранша в посока съсредоточаване върху ключови приоритети, нови бизнес модели, прилагане на високите технологии, по-адаптивна заетост.

Наблюдава се отслабване на негативното влияние на пандемията от COVID-19. Въпреки това туризмът е изправен пред ново предизвикателство – ситуацията в Украйна. Украйна и Русия са основни наши пазари с ключово значение за входящия туризъм в страната. Евентуално по-малкият брой украински и руски туристи ще се отрази негативно върху туризма в летните ни курорти през предстоящия летен сезон. Нарастват опасенията, че заради ситуацията в Украйна интересът за почивка в България, дори от пазари извън Украйна и Русия, също може да спадне.

Имайки предвид настъпилите извънредни събития, породени от военните действия в Република Украйна, секторът на туризма ще бъде косвено подпомогнат чрез „Програма

за ползване на хуманитарна помощ за лица, търсещи временна закрила в Република България вследствие на военните действия в Република Украйна“. С одобрената програма освен подпомагане на бежанците от войната в Украйна се цели и частичното подпомагане и на туристическия бизнес, който ще бъде пряко засегнат и чийто ресурси биха могли да бъдат насочени към осигуряване на хуманитарна подкрепа за лицата, чрез използване на местата за настаняване и осигуряване на заетост.

Предвидените средства за периода 2023-2025 г. са насочени към:

- Предприемане на действия, гарантиращи устойчиво целогодишно развитие на туризма чрез реализиране на мерки за повишаване на неговото качество и добавена стойност и стимулиране развитието на специализираните видове туризъм в т. ч. културен, здравен във всичките му форми (балнео, СПА, уелнес, медицински), винено-кулинарен, екотуризъм, селски туризъм и други специализирани сегменти на туризъм, придаващи висока добавена стойност на туристическите продукти;

- Популяризиране на българския туристически продукт посредством рекламни кампании с фокус върху неговите уникални качества и балансираното развитие на туристическите райони (в съответствие с Националния план за развитие България 2030);

- Специално внимание на дигитализацията в услуга на туристическия сектор при прилагането на регулаторните режими в условията на COVID-19;

- Политика за насърчаване на туристическите предприятия за инвестиране в сигурността на дестинация България;

- Оптимизиране на модела за планиране и управление на туристическото развитие на България с оглед постигане на висок и устойчив икономически растеж;

- Подобряване на рамковите условия за стимулиране качеството на туристическия продукт, защитата на потребителите на туристически услуги и намаляване на клиентския риск на българските и чуждестранни потребители на националния туристически продукт. Мониторинг върху качеството на услугите в туристическите обекти и туристическия продукт, предлаган от България като туристическа дестинация чрез системата за регистриране, категоризиране, сертифициране и вписване;

- Таргетирана реклама на България с фокус върху специализираните видове туризъм, осъществявана най-вече чрез широко достъпните онлайн канали. Социалните мрежи като част от този вид реклама са важен канал, предвид концентрацията на потребители там с цел налагане на дестинацията като целогодишна;

- Стимулиране на вътрешния туризъм и намаляване на регионалните различия чрез създаване на силни регионални брандове;

- Организиране на процедурите по отдаване на морските плажове на концесия и под наем и последващ контрол по изпълнението на договорите с цел постигане на баланс между интересите на бизнеса и правата на потребителите.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото развитие на туризма **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Годишен ръст на туристическите посещения от чужденци*	% спрямо предходната година	3,5	3,0	3,0	2,5
2. Годишен ръст на броя на българските туристи, реализирали нощувки в страната в категоризирани места за настаняване с 10 и повече легла**	% спрямо предходната година	1,0	1,0	0,5	0,5
3. Принос на туризма и свързани с него икономически дейности към БВП***	дял от БВП в %	5,9	5,8	5,9	5,9

**Отчетени съгласно методологията на Световната организация по туризъм, но без транзит.*

***Съгласно методологията на отчитане на НСИ на показателя пренощували лица.*

**** В таблицата е отразена само една от възможните хипотези, като по оптимистични и песимистични варианти не са изключени.*

Към момента няма възможност за точно прогнозиране на темповете на възстановяване на туризма след 2022 г., предвид бързо променящата се епидемиологична обстановка и силното влияние на ситуацията Украйна върху туризма.

Очакванията са част от планираните инвестиции в туризма в близките години да бъдат временно отложени във връзка с пандемията и възможността да настъпят неблагоприятни икономически ефекти при влошаване на ситуацията в Украйна.

2.18. ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО

Предизвикателствата пред съвременното селско стопанство налагат прилагане на аграрна политика, насочена към повишаване на ефективността и конкурентоспособността на земеделското производство, устойчиво използване и управление на природните ресурси, увеличаване на икономическата активност и нарастване на заетостта в селските райони.

2.18.1 Политика в областта на земеделието и селските райони

Прилаганата политика обхваща дейности в подкрепа на ефективното използване и опазване на земеделските земи и водите, съхраняване и подобряване на генетичните ресурси в растениевъдството и животновъдството и развитие на потенциала на двата подсектора за производство на конкурентоспособна продукция, развитие на научните изследвания в аграрната сфера, предоставяне на качествено научно обслужване и консултации на земеделските производители, стабилизиране на пазарите на земеделска продукция и гарантиране на доходите на производителите, сигурност и безопасност по веригата на предлагане на храни.

Планираните средства в тази област са насочени към:

- Развитие на аграрния отрасъл за осигуряване на хранителна сигурност и за производство на продукти с висока добавена стойност при устойчиво управление на природните ресурси;
- Мобилизиране на потенциала на селските райони за постигане на балансирано социално и териториално развитие.

Принос за прилагане на политиката, освен структурите в системата на Министерството на земеделието (МЗм), имат Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ), Агенция „Митници“, неправителствени и браншови организации.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на земеделието и селските райони е на Министерството на земеделието и се осъществява чрез бюджета на министерството, бюджета на ДФЗ и сметките за средства от Европейския съюз.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на земеделието и селските райони **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Минимален размер на Използваната земеделска площ (ИЗП)	млн. ха	5	5	5	5
2. Брутна добавена стойност от отрасъл Селско стопанство	млн. лева	3 550	3 600	3 650	3 700
3. Производителност на труда в отрасъл Селско стопанство – БДС/ГРЕ*	хил. лева/ГРЕ	15,0	15,0	15,2	15,4
4. Предприемачески доход в отрасъл Селско стопанство	млн. лева	2 450	2 500	2 550	2 600

***** БДС/ГРЕ - Брутна добавена стойност/Годишни работни единици (еквивалент на пълна годишна заетост в селското стопанство)

За периода 2023-2025 г. по бюджета на Министерството на земеделието са предвидени средства в размер на 29,3 млн. лв. годишно за извършване на обществена услуга за защита от вредното въздействие на водите, възложена на „Напоителни системи“ ЕАД.

Държавен фонд „Земеделие“ участва в прилагането на политиката на МЗм в областта на земеделието и селските райони. Фондът работи за постигане на дългосрочната визия на Република България за изграждане на конкурентно, ефективно и устойчиво селско стопанство, защита на пазара на земеделски продукти от сътресения и подобряване качеството на живот в селските райони.

Държавен фонд „Земеделие“ отговаря за разпределението на публичните средства за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

За изпълнението на политиката допринасят и взаимоотношенията на ДФЗ освен с МЗм и с други институции: институциите на Европейския съюз, разплащателните агенции на други държави-членки на ЕС и други. Ключови индикатори в областта на земеделието и селските райони в частта на ДФЗ са:

- *Изпълнение на бюджета по ПРСР 2014-2020 съгласно правилото N+3*

Съгласно европейското законодателство бюджетът на всяка програма за развитие на селските райони е разделен по години от 2014 до 2020 г., като средствата за всяка година могат да бъдат разплатени единствено в рамките на следващите три години.

- *Изпълнение на мерките за подкрепа на пазара и на организациите на производителите;*

- *Изпълнение на директните плащания към земеделските производители;*
- *Изпълнение на индикатора държавни помощи - осъществява се чрез предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на земеделските стопани със средства от националния бюджет;*
- *Изпълнение на схемите за преходна национална помощ - целта им е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави-членки и да повиши конкурентоспособността им.*

Чрез посочените индикатори може да се оцени финансовата подкрепа, обвързана с постигането на следните цели:

- ефективно усвояване на средства от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони чрез добро административно и финансово управление и контрол;
- създаване на ефективно, конкурентоспособно и пазарно-ориентирано земеделие;
- стабилизиране на пазарите на земеделски продукти чрез оказване на пазарна финансова подкрепа;
- повишаване на доходите на производителите чрез директни плащания на площ и държавни помощи;
- устойчиво развитие на селскостопанския отрасъл;
- подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономиката в селските райони.

В областта на **селското стопанство и земеделие** се предоставят на бенефициенти по програмите и мерките за държавно подпомагане следните основни услуги:

1. Схеми за преходна национална помощ

Целта на преходната национална помощ е да приближи нивото на подкрепа на българските производители с останалите държави членки и да повиши конкурентоспособността им, да предостави възможност за последователност в политиката и подпомагане с максимална продължителност с национални средства на сектор „Тютюн“, да осигури допълнително подпомагане на говедовъдството и отглеждането на овце и кози. Прилагането на схемите изисква осъществяването на ежегодна нотификация до Европейската комисия и се финансира от националния бюджет.

През програмния период 2014-2020 г. могат да бъдат прилагани следните схеми за преходна национална помощ:

- Схема за преходна национална помощ за земеделска земя на хектар;
- Схема за преходна национална помощ за тютюн, необвързана с производството;
- Схема за преходна национална помощ за говеда, необвързана с производството;

- Схема за преходна национална помощ за овце-майки и/или кози-майки, обвързана с производството.

2. Държавни помощи

2.1. Държавен фонд „Земеделие" осъществява държавно подпомагане, в т.ч. безвъзмездна помощ и краткосрочно кредитиране със средства от националния бюджет. Прилаганите към момента схеми за държавни помощи в селското стопанство са нотифицирани от Министерството на земеделието и са одобрени от Европейската комисия на база на действащото законодателство на ЕС в областта на държавните помощи.

Предвижда се подпомагането на земеделските стопани през периода 2023-2025 г. да се определя на базата на промените в европейското законодателство, като тенденцията е да се запазят досега действащите държавни помощи.

Политиката на подпомагане се определя както от специфичните нужди в отделните подсектори на земеделието, така и от интересите на земеделските стопани, като се следва принципът на анализ на необходимостта от държавно подпомагане в дадена област при спазване на нормите на европейското и националното право в областта на държавните помощи.

Разширяването на подпомагането в сектор растениевъдство може да се окаже естествен процес, породен от стремежа на растениевъдите за осигуряване на размер на държавна помощ, сходен с този за животновъдството.

Допълнителен инструмент за подкрепа на земеделските стопани при извънредни случаи или в случаи, за които не се прилагат схеми на държавни помощи е подпомагането по линия на de minimis помощите. Тези помощи може да се използват при необходимост през периода 2023-2025 г. в качеството им на резервно подпомагане.

2.2. Държавни помощи с инвестиционен характер

Държавен фонд „Земеделие" осъществява дейността по администриране на нотифицираните от управляващия орган Министерството на земеделието и одобрени от Европейската комисия схеми на държавните помощи с инвестиционен характер.

3. Данък върху добавената стойност по схемите и мерките на Селскостопански пазарни механизми

Предвиждат се и средства за изплащане на данъка върху добавената стойност по следните схеми и мерки:

- Схема „Училищен плод" и Схема „Училищно мляко"

Помощите са предназначени за деца и ученици, посещаващи редовно учебните заведения, признати съгласно Закона за предучилищното и училищното образование. Учебните заведения са най-подходящата среда за въздействие върху хранителните навици на децата на етапа, в който те се формират.

Бенефициенти по схемите могат да бъдат учебни заведения, общини, еднолични търговци, търговски дружества и кооперации, производители на плодове и зеленчуци, организации и групи на производители на плодове и зеленчуци, както и производители на мляко и млечни продукти. Одобрените заявители по схемата извършват доставка на

пресни плодове и зеленчуци/мляко и млечни продукти в учебните заведения и детски градини на територията на цялата страна през учебната година.

- Интервенционно изкупуване и съхранение на зърно

Интервенцията на пазара на полски култури обхваща изкупуване, съхранение и продажби на зърно и ориз. Тя се влияе от движението на зърнения пазар и реколтата за съответната година. Ежегодно в периода 1 ноември – 31 май се отваря автоматично схемата за изкупуване на обикновена пшеница на фиксирана цена, а откриването на интервенция за останалите продукти става след решение на ЕК, ако ситуацията на пазара налага това. Настоящата ситуация на пазара не предполага изкупуването на интервенционни количества зърно и ориз. Последната кампания по интервенционно изкупуване на зърно е проведена през 2010/2011 г., а натрупаните интервенционни запаси в страната са изчистени през 2012 г. чрез предоставянето им за програма „Благотворителни операции". Сумата по покупката се възстановява от ЕК при продажбата на зърно, която най-вероятно ще се реализира най-рано през следваща пазарна година.

4. Схеми за извънредни помощи в сектора на млякото

След 2015 г. Европейската комисия ежегодно приема мерки за регулиране на кризите в сектора на млякото и млечното животновъдство.

По бюджета на ДФЗ за периода 2023-2025 г. са предвидени общо средства в размер на 300,4 млн. лв. годишно за изплащане на държавни помощи, преходна национална помощ за тютюн, преходна национална помощ за животни, схеми за извънредна помощ на земеделски стопани по селскостопански пазарни механизми, средства за ДДС пазарни мерки и национални доплащания за предходни кампании.

2.18.2 Политика в областта на рибарството и аквакултурите

Политиката в сектор „Рибарство" (сектор „Рибарство" включва дейностите, свързани с риболов с цел търговия, любителски риболов, аквакултури и рибопреработвателната промишленост) следва да допринася за:

- поддържане и възстановяване на биоразнообразието във водните екосистеми чрез прилагане на екосистемен подход към управлението на рибарството и аквакултурите;
- осигуряване на условия за устойчива експлоатация на морските биологични ресурси, основаваща се на подхода на предпазливост;
- създаване на достъпна храна за населението, популяризираща здравословен модел на хранене;
- прилагане на европейските стандарти по отношение на производство, преработка и маркетинг на риба от стопански риболов и аквакултури;
- превръщане на сектор „Рибарство" в модерен и конкурентоспособен сектор, с помощта на прилагането на иновационни дейности, подпомогнати от научни разработки;
- превръщане на сектор „Рибарство" в гъвкав саморегулиращ се икономически сектор в резултат на изградено партньорство и съвместни дейности между

частните предприятия, организации и съответните национални институции и европейски структури;

- превръщане на сектор „Рибарство“ в икономически стабилен сектор, посредством повишаване на асортимента, качеството и количеството на произведената продукция от риба, носеща значителни приходи на лицата, ангажирани с риболова и аквакултурите;

- по-добро интегриране с другите сектори на икономиката (туризъм, услуги и др.).

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на рибарството и аквакултурите **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Годишна консумация на риба	кг/човек	5,1	5,2	5,3	5,3

Държавен фонд „Земеделие“ участва и в прилагането на политиката на МЗм в областта на рибарството и аквакултурите.

Фондът споделя дългосрочната национална визия, обвързана с изграждане на конкурентен, ефективен, икономически и екологично устойчив сектор „Рибарство“ в България, като допринася за постигане на целите, заложени в политиките на МЗм в рамките на Общата политика по рибарство на Европейския съюз и съгласно националния стратегически план.

ДФЗ отговаря за разпределението на публичните разходи за политиката, които разходва пряко чрез бюджета си и чрез сметката за средства от Европейския съюз, одобрени с годишния закон за държавния бюджет на Република България.

Ключов индикатор за изпълнение на политиката в частта на ДФЗ е:

- *Изпълнение на бюджета по ПМДР[19] 2014-2020 по правилото N+3 (ЕФМДР)[20]*

2.18.3 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите и дивеча

С изпълнението на политиката в областта на съхраняването и увеличаване на горите и дивеча, се дава принос за реализация на визията за развитие на горския сектор, която е: Република България да има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентноспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

[19] Програма за морско дело и рибарство.

[20] Европейски фонд по морско дело и рибарство.

2.19. ИКОНОМИЧЕСКА И ФИНАНСОВА ПОЛИТИКА И ПОЛИТИКА В ОБЛАСТТА НА РАЗВИТИЕТО НА ИНВЕСТИЦИИТЕ И ИНОВАЦИИТЕ В ПОДКРЕПА НА РАСТЕЖА НА БЪЛГАРСКАТА ИКОНОМИКА

В тази сфера **Министерството на икономиката и индустрията** изпълнява следните политики:

2.19.1 Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност

Политиката за устойчиво икономическо развитие цели повишаване на потенциала за растеж, основаващ се на насърчаване на инвестициите във високотехнологични промишлени производства и интензивни на знание услуги, насърчаване на предприемачеството и повишаването на производителността на труда.

Приоритет на икономическата политика е повишаването на привлекателността на България за инвестиции, както и за създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивни на знание, производства и услуги с висока добавена стойност.

Важна част от политиката на Министерство на икономиката и индустрията е повишаване на конкурентоспособността на предприятията и създаване на условия за привличане на капитали. От съществено значение е насърчаване сътрудничеството между фирмите, образователните и научни институции, с цел предоставяне на конкурентоспособни продукти и услуги на пазара.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивото икономическо развитие и конкурентоспособност ***Наименование на индикатора***	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Ръст на индекса на промишленото производство	%, YoY	1	4,5	3,0	3,0
2. Ръст на добавената стойност по факторни разходи на МСП	%, YoY	7,9	7,9	5,1	4,9

Източник: по точка 1 Национален статистически институт и изчисления на Министерство на икономиката и индустрията; по точка 2 данните на ЕК – SBA SME fact Sheet 2021 г. и изчисления на Министерство на икономиката и индустрията

Индексът на промишленото производство е основен краткосрочен икономически бизнес показател, който има за цел да измери месечните изменения в промишленото производство в продължение на дълъг период от време. Месечното наблюдение позволява да се проследи икономическото развитие в най-ранния му стадий, т.е. навременният индекс на промишленото производство е подходящ за краткосрочно наблюдение на развитието на икономиката.

Добавената стойност по факторни разходи на МСП е показател от SBA SME fact Sheet на Европейската комисия.

Индикаторът се отнася към Стратегическа цел: „Повишаване на потенциала за икономически растеж и подобряване на възможностите за участие в единния европейски пазар и пазарите на трети страни“.

2.19.2 Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество

Политиката е решаваща за устойчивото икономическо развитие на страната и подобряване на конкурентоспособността на българските предприятия. Постигането на ръст на износа е важно за технологичната модернизация и обновяването на производството, за подобряване на конкурентоспособността и постигането по този начин на целите за ускорен растеж и нови работни места.

За постигане на целите на политиката за ефективно външноикономическо сътрудничество, Министерството на икономиката и индустрията продължава да прилага мерки за насърчаване на износа, стимулиране външнотърговския капацитет и конкурентоспособността на българските фирми на външните пазари и популяризиране търговско-икономическия потенциал на Република България в чужбина и подкрепа за представянето на българските компании.

Министерството на икономиката и индустрията продължава активно да участва в процеса на формиране и прилагане на Общата търговска политика на Европейския съюз и по-конкретно за защита на българските приоритети и интереси по достъпа до пазара на стоки и услуги, обществени поръчки и други в рамките на водените от ЕС двустранни преговори за търговска либерализация, както и в многостранните търговски преговори в Световната търговска организация и подготовка за присъединяване на Република България към Организацията за икономическо сътрудничество и развитие.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективното външноикономическо сътрудничество **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Износ на стоки	%	2,2	6,5	5,1	5,1
2. Внос на стоки	%	4,7	8,6	5,5	5,5

Износът на стоки е основен двигател на икономическия ръст на страната. Цел са създаването на благоприятни условия за разширяване присъствието на български стоки и услуги и българските компании на чужди пазари, разширяване на икономическото сътрудничество с партньорите на институционално ниво и създаване на предпоставки за улесняване на бизнеса и разширяване на бизнес контактите, организиране на прояви, като бизнес форуми, търговски мисии, участие в специализирани изложби в страната и чужбина, за представяне на потенциала на българските фирми и предлаганите стоки и услуги, стимулиране външнотърговския капацитет и конкурентоспособността на българските фирми на външните пазари чрез повишаване квалификацията на малките и средни предприятия в областта на външната търговия. Отчитат се сравнителните и конкурентните предимства на българските стоки и фирми на външните пазари.

Вносът на стоки осигурява основните ресурси за икономическото развитие на страната. Внасят се стоки, за които България няма конкурентни предимства в производството им у нас, високотехнологични машини и съоръжения, транспортни средства, резервни части, лицензи, патенти и други продукти на интелектуалната собственост.

Постигането на напредък във водените от Европейската комисия преговори по споразумения за свободна търговия и многостранни инициативи в Световната

търговска организация осигурява наличието на адекватна договорно-правна рамка в международните икономически отношения, в т.ч. постигане на многостранни и двустранни договорености в областта на търговията, взаимното насърчаване и други. Това създава благоприятни условия за разширяване на присъствието на български стоки и услуги и български компании на чужди пазари (наред с компаниите от останалите държави членки на ЕС).

2.19.3 Политика в областта на развитието на инвестициите и иновациите в подкрепа на растежа на българската икономика

Министерството на иновациите и растежа ще работи за повишаване на потенциала за растеж, основаващ се на насърчаване на инвестициите във високотехнологични промишлени производства и интензивни на знание услуги, насърчаване на предприемачеството, иновациите и повишаването на производителността на труда. Приоритет на икономическата политика е повишаването на привлекателността на България за инвестиции, както и за създаване на предпоставки за развитието на страната като център за интензивни на знание, високотехнологични производства и услуги.

В тази връзка, важна част от политиката на Министерството на иновациите и растежа ще бъде по-добра координация на политиките, свързани с превръщането на научните резултати в продукти и услуги и трансфера на иновативни и технологични решения в подкрепа на бизнеса и индустрията, като ще създаде съвместно с Министерството на образованието и науката Борд за иновации. Ключов приоритет ще бъде създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност, както и привличане на инвеститори, които подкрепят и развойна дейност в страната с дългосрочна визия, което ще създаде предпоставки и за привличането и задържането на таланти в България.

Министерството ще предприеме мерки с цел повишаване на иновационния капацитет и капацитета за израстване и излизане на международни пазари на стартиращи малки и средни предприятия, като където е необходимо ще се планират мерки, свързани с подкрепа на бизнеса за справяне с енергийната криза и кризата, предизвикана от COVID-19, особено на най-засегнатите сектори.

Тази политика ще бъде насочена към достигане на националните цели в Националната програма за развитие България 2030, Националната стратегия за насърчаване на малките и средни предприятия и Иновационната стратегия за интелигентна специализация.

Визията за развитието на политиката е Министерството на иновациите и растежа да бъде основен двигател за икономически растеж, иновации и повишаване на конкурентоспособността на малки и средни предприятия и компании с потенциал за продажби извън страната.

В тази връзка, повишаването на иновационната активност на предприятията и създаването на условия за привличане на частни капитали за финансиране на изследователската дейност от и по поръчка на предприятията ще бъде важна част от политиката на Министерството на иновациите и растежа. От съществено значение е насърчаване сътрудничеството между предприятията и изследователските организации и ускоряване навлизането на нови продукти и услуги на пазара.

В рамките на тази политика Министерството на иновациите и растежа ще осъществява следните дейности:

- Разработване на политики по взаимодействието между научните изследвания, иновациите и технологиите за развитие и надграждане на R&I[21] капацитет и на R&I екосистема и политиката по защита на интелектуалната собственост и права;
- Разработване на предложения за държавната политика по взаимодействие между научните изследвания, иновациите и технологиите;
- Разработване на проекти на нормативни актове, свързани с процеса на подготовка, ресурсно обезпечаване и изпълнение на политиката по взаимодействие между научните изследвания, иновациите и технологиите съвместно с останалите институции, които имат отношение към нейното разработване и изпълнение;
- Осъществяване на дейности по картографиране на научноизследователската и иновационна екосистема, разработване и прилагане на политики и модели за осигуряване на устойчивост и развитие на изградените научно-изследователските и иновационни инфраструктури и капацитет;
- Разработване, актуализиране и анализ на изпълнението на Иновационната стратегия за интелигентна специализация, както и други стратегически документи, които имат отношение към политиката на взаимодействие на трите сфери и програмите за тяхното изпълнение;
- Участие в разработването и съгласуване на националната рамка на политиката по защита на интелектуалната собственост и права и на нови модели и форми за развитие и защита на интелектуалната собственост и развитие на капацитета в тази сфера;
- Осъществяване на процеса на координация, демаркация и допълняемост на отделните мерки, интервенции и инвестиции в рамките на държавната политика в областта и други политики, които имат отношение към изпълнението им;
- Участие в ефективното и устойчиво изпълнение на отделните инструменти и мерки на политиката по взаимодействието между научните изследвания, иновациите и технологиите за развитие и надграждане на пълноценна научноизследователска и иновационна екосистема, като координира управлението на програми и проекти, които са финансирани със средства на националния бюджет, ЕС, международни донори и други организации.
- Ефективно разработване, изпълнение, управление и при необходимост изменение на Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2021-2027 г. (ПНИИДИТ/Програмата) с оглед изпълнението на нейните цели, в съответствие с приложимото европейско и национално законодателство и стратегически документи, системите за управление и контрол и вътрешните правила на дирекцията.

За периода 2023-2025 г. за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия, изпълняващи инвестиционни проекти по Закона за насърчаване на инвестициите, са планирани общо средства в размер на 53,6 млн. лв., съответно за 2023 г. 9,0 млн. лв., а за 2024 г. и 2025 г. – по 22,3 млн. лв. за всяка от годините.

За 2024 г. и 2025 г., освен ежегодно предвижданите средства в размер на 9,0 млн. лв. за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия, са предвидени и

[21] Научни изследвания и иновации.

допълнително 13,3 млн. лв. за изпълнение на приоритетния инвестиционен проект „Изграждане и управление на иновативен завод за производство на електрически автомобили e.GO в гр. Ловеч“, с което е поет ангажимент за изплащане на финансова насърчителна мярка от страна на държавата, съгласно посочен индикативен график за изплащане на средствата на 4 етапа (през 2024 г., 2025 г., 2027 г. и 2029 г.) при определени условия. Средствата са насочени за насърчаване на инвестициите на местни и чуждестранни предприятия за изграждане на нови производствени мощности и създаване на дългосрочни нови работни места чрез осигуряване на подкрепа на дружествата, изпълняващи инвестиционни проекти и създаващи значима заетост – сертифицираните по Закона за насърчаване на инвестициите инвеститори.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на развитието на инвестициите и иновациите в подкрепа на растежа на българската икономика **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1.Преки чуждестранни инвестиции	% от БВП	3,5	3,5	3,5	3,5

Индикаторът *Преки чуждестранни инвестиции* представлява вложенията, включващи дългосрочни отношения, отразяващи дълготрайния интерес на резидент на чуждестранна икономика (чуждестранен пряк инвеститор) в предприятие – резидент на българската икономика (инвестиционно предприятие). Пряката инвестиция включва както първоначалната трансакция между двата субекта, така и всички последващи трансакции между тях.

Преките инвестиции са част от платежния баланс на страната и отразяват движението на капитали от и към чужбина. Те отразяват индиректно атрактивността на условията за бизнес в България и перспективите за тяхното развитие. Преките чуждестранни инвестиции са свързани с въвеждането на иновации, както и повишаването на производителността на труда и конкурентоспособността на икономиката.

2.19.4 Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти

В областта на икономическата и финансова политика държавният надзор върху създаването, съхраняването, обновяването, ползването и възстановяването на запасите с цел осигуряване на снабдяването с течни горива се осъществява от Държавната агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“ (ДА ДРВВЗ), която организира и контролира създаването, съхраняването, обновяването, ползването и възстановяването на запасите от нефт и нефтопродукти. ДА ДРВВЗ контролира съхраняването на територията на страната на запаси от нефт и нефтопродукти, създадени за изпълнение на задълженията на други държави - членки на ЕС; води регистри на задължените лица, регистрираните складове за съхраняване на нефт и нефтопродукти, всички създадени и поддържани запаси за извънредни ситуации, всички създадени и поддържани целеви запаси. ДА ДРВВЗ изчислява общото и индивидуалните нива на запасите по видове и количества, които трябва да се поддържат от задължените лица. ДА ДРВВЗ съдейства на лицата, упълномощени от Европейската комисия да извършват прегледи на готовността за извънредни ситуации, механизма за съхраняване, наличностите и отчетността на запасите; осъществява взаимодействие с органите на Европейската комисия по повод изпълнението на задължението за поддържане на минимални запаси от нефт и нефтопродукти и/или по повод извънредни ситуации, както и изпълнението

на влязло в сила решение на Международната агенция по енергетика за отпускане на запаси.

Политиката в областта на държавните резерви и военновременните запаси е насочена към повишаване на процентната обезпеченост на номенклатурите и нормативите за тях, водени на отчет като държавни резерви (ДР) и военновременни запаси (ВВЗ) с оглед - постигане на оптимална обезпеченост и осигуряване на адекватна реакция на правителството в случай на необходимост. Обновяване, в рамките на бюджета на агенцията, на стоки, материали и продукти, управлявани от ДА ДРВВЗ, които са с изтичащ срок на съхранение, както и съобразно тяхната специфика и стратегическа тежест с оглед поддържането им в съответното количество и качество, както и в непрекъсната готовност за ползване.

Изпълнение на ангажиментите на страната, произтичаща от Директива на Съвета 2009/119/ЕО, за подържане на минимално изискуемите нива на запаси от нефт и нефтопродукти, обезпечаващи 90 дни среднодневен нетен внос и ВОП, 30 дни от които за сметка на държавния бюджет.

Утвърждаване на имидж на страната, като стабилна и надеждна държава – членка на ЕС.

Консолидираните разходи по политиката се представят в програмния бюджет на ДА ДРВВЗ.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на държавните резерви, военновременните запаси и задължителните запаси от нефт и нефтопродукти	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Донатрупване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	40	42	42	44
2. Обновяване на ДР и ВВЗ	% осигуреност	25	25	25	27
3. Донатрупване на ЗЗНН	дни	30	30	30	30
3. Обновяване на ЗЗНН	тон	55 585	70 095	50 570	42 500

*ДР - Държавни резерви; ЗЗНН - Задължителни запаси от нефт и нефтопродукти; ВВЗ - Военновременни запаси.

Министерството на финансите е отговорната институция за разработването, координирането, провеждането и осъществяването на държавната политика в областите публични финанси, данъчна политика, управление на държавния дълг, вътрешния контрол, финансовите услуги и финансовите пазари.

2.19.5 Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси

Провеждането на държавната политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси е тясно свързано с провеждането на политика на гарантиране на фискална стабилност, постепенна фискална консолидация, съобразена както с икономическия цикъл, така и с възможностите на бюджета предвид наличните рискове и предизвикателства и необходимостта от предприемане на мерки за тяхното овладяване.

Стратегическите цели в тази област на политика на МФ се постигат чрез изпълнението на бюджетни програми „Бюджет и финансово управление“ и „Защита на публичните финансови интереси“.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на устойчивите и прозрачни публични финанси	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
Наименование на индикатора		***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Салдо по КФП	% от БВП	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27, ал. 4 от ЗПФ	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27 от ЗПФ	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27 от ЗПФ	В рамките на правилата и ограниченията по чл. 27 от ЗПФ
2. Рейтингова оценка за България за открит бюджет, присъдена от Международното бюджетно партньорство (IBP)	Брой точки - индекс	Не по-малко от достигнатото равнище от последното проучване с тенденция към повишаване (В изследването Open Budget Survey 2019 оценката за бюджетна прозрачност на България е 71 пункта)	Не се присъжда	Не по-малко от достигнатото равнище от последното проучване с тенденция към повишаване	Не се присъжда

По първия ключов индикатор:

Провеждането на политиката за устойчиви и прозрачни публични финанси през периода 2023-2025 г. ще се съобразява с целевите стойности по ключовия индикатор, определен както в програмния формат на бюджет на Министерството на финансите за 2022 г. и актуализираната бюджетна прогноза за 2023 и 2024 г., така и в Решение № 141 на Министерския съвет от 2022 г. за одобряване на промени в АСБП за периода 2022-2024 г., одобрена с РМС № 42 от 2022 г.

С изпълнението на заложените целеви стойности за прогнозния период Министерството на финансите ще продължи усилията си по отношение на изпълнение на стратегическите цели и постигането на очакваните ползи/ефекти за обществото, свързани с постигане и поддържане на балансиран бюджет, подобряване на бюджетния процес, усъвършенстване на бюджетните документи, утвърждаване прилагането на добри бюджетни практики, повишаване на ефективността и ефикасността на разходите.

Като се има предвид активирането на общата клауза за дерогация, предвидена в Пакта за стабилност и растеж, с която на държавите-членки се позволи временно отклонение от плана за постигане на средносрочната бюджетна цел, при условие че не се излага на риск фискалната устойчивост в средносрочен план, както и че при разработване на бюджетната рамка, министерството ще се придържа към

актуалните параметри на основните допускания и приоритетни политики и програми, заложени в последната СБП, то с прилагането на мерките за преодоляване на предизвикателствата, които имат фискално въздействие, целите в средносрочен план ще бъдат насочени към постепенно намаляване на бюджетния дефицит по пътя на възстановяване на бюджетния баланс, без това да влияе отрицателно на икономическия растеж.

По втория ключов индикатор:

Министерството на финансите си е поставило амбициозната задача да продължава последователните си стъпки за надграждане на оценката за бюджетната прозрачност. През тази година предстои официалното публикуване на оценката за бюджетна прозрачност от проведеното през 2021 г. проучване за открит бюджет (Open Budget Survey 2021), като се цели запазване или подобрение на оценката от 71 пункта, постигната от проучването през 2019 г. Тази оценка отчита напредъка по отношение на различни аспекти на средносрочното планиране и бюджета, при завишени критерии за оценка по определени въпроси, както и усилията на правителството и на Министерството на финансите за предоставяне на повече информация за управлението на публичните финанси, като се осигурява лесен достъп за широката публика до бюджетните документи, включително и разработени на достъпен език за целеви групи от гражданското общество - неексперти. Министерството на финансите очаква и при следващото издание на индекса да задържи или повиши постигнатото ниво, въпреки наличието на определени предизвикателства през периода на оценяване като разпространението на епидемията от COVID-19, както и липсата на редовно правителство през по-голямата част от 2021 г., което до известна степен забави хода на бюджетната процедура.

2.19.6 Политика в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи

През периода 2023-2025 г. провежданата от Министерството на финансите данъчна политика е ориентирана към постигане на макроикономическа и бюджетна стабилност в средносрочен и дългосрочен план и осигуряване на необходимия финансов ресурс за изпълнение на разходните политики на правителството. Политиката в областта на данъците се характеризира с предвидимост, като същевременно се насърчава развитието на бизнеса и инвестиционната активност, стимулират се иновациите, енергийната ефективност и заетостта.. В международен аспект данъчната политика на страната е насочена в подкрепа на функционирането на единния пазар на Европейския съюз, успешното осъществяване на цифровата трансформация на обществото и икономиката в Европа и на дейностите по справяне с климата и околната среда. През периода Министерството на финансите ще продължи активно да участва в структурите и дейността на ЕС и в инициативи на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) в областта на данъците и административното сътрудничество.

Политиката в областта на хазарта е насочена към гарантиране законосъобразното организиране на хазартни игри и дейности и предотвратява организирането им без издаден лиценз (нелегален хазарт) на територията на Република България, както и към ефективното администриране на приходите от държавни такси и вноски по Закона за хазарта.

Стратегическите цели на политиката в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи Министерството следва с изпълнението на бюджетна програма „Администриране на държавни приходи”.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на ефективното събиране на всички държавни приходи **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Изпълнение на годишния план за приходите - дял на събраните приходи в общата стойност на планираните приходи *на НАП*	%	100	100	100	100
на АМ	%	100	100	100	100
2. Дял на подадените по електронен път декларации – по чл.50 от ЗДДФЛ (декларациите по ЗДДС, ЗМ и чл.92 от ЗКПО се подават задължително по електронен път)	%	81	84	87	87
3. Относителен дял на декларираните задължения към НАП, погасени в рамките на календарната година, спрямо общия размер на декларираните през годината задължения	%	97	97	97	97
4. Развитие на контролната дейност на НАП чрез повишаване на капацитета за осъществяване на контрол в дигитална среда - Брой контролни производства:					
- спрямо лица, осъществяващи търговска дейност в интернет;	Брой	2 200	2 200	2 200	2 200
- в които е използван софтуер за анализ на данни в електронен вид.	Брой	850	600	650	750
5. Относителен дял на изцяло или частично потвърдените от административна или съдебна инстанция ревизионни актове на АМ (отношение на броя потвърдени ревизионни актове /РА/, спрямо общия брой на издадените РА в рамките на отчетния период)	%	100	100	100	100
6. Дял на решените заявки от идентифицираните инциденти, проблеми или заявки за услуги, регистрирани в националната автоматизирана система Сървис Деск на АМ	%	100	100	100	100
7. Проверки и проучвания по подадени искания за издаване на лицензи за организиране на хазартни игри и дейности	Брой	2600	1544	1594	1644
8. Проверки на лица за спазване на изискванията на Закона за хазарта	Брой	500	700	700	700

2.19.7 Политика в областта на управлението на дълга

Стратегическите цели в тази област на политика на МФ се постигат чрез изпълнението на бюджетна програма “Управление на ликвидността”.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението на дълга **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1.Дългови ограничения	млрд./млн. лв.	Максимален размер на новия държавен дълг, поет по реда на ЗДД - 7,3 млрд. лв.; Максимален размер на държавния дълг към края годината – 35,5 млрд. лв.; Максимален размер на новите държавни гаранции /издадени по реда на чл. 70 от ЗДБРБ за 2022 г./ - 759,6 млн. лв.	законово регламенти-рани стойности	законово регламенти-рани стойности	законово регламенти-рани стойности

Забележка: *Дълговите ограничения са измерител на стратегическата цел за осигуряване на необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на планирания дефицит по държавния бюджет и обезпечаване на законово регламентираните нива на фискалния резерв.*

Сметна палата

Сметната палата на Република България е държавен орган за независим външен одит в публичния сектор, създаден по силата на чл. 91 от Конституцията на Република България, който при осъществяването на своята дейност се отчита пред Народното събрание. Основна задача на Сметната палата е да контролира надеждността и достоверността на финансовите отчети на бюджетните организации, законосъобразното, ефективно, ефикасно и икономично управление на публичните средства и дейности.

Предвид спецификата в дейността и функциите на Сметната палата, проектът на бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. е изготвен при спазване на приложените най-добри международни практики – Методология за стратегическо планиране и Наръчник за извършване на оценка за потребностите от изграждане на капацитет във върховните одитни институции, разработени от Инициативата на ИНТОСАЙ за развитие (IDI).

Основните параметри, посочени в проекта на бюджетната прогноза за периода 2023-2025 г., обхващат разходите за ръководните органи, одитния състав, изнесените работни места и администрацията на Сметната палата.

Планираните за периода 2023-2025 г. бюджетни разходи са обвързани с основните стратегически приоритети и цели, които Сметната палата изпълнява в съответствие със законовите си правомощия. Разходните разчети на Сметната палата имат своето нормативно основание, посочено в Закона за Сметната палата, Правилника за устройството и организацията на дейността на Сметната палата, като са взети предвид и Програмата за одитната дейност, програмите за обучение и международна дейност и други програми.

Комисия за финансов надзор

Комисията за финансов надзор е специализиран държавен орган за регулиране и надзор на небанковия финансов сектор. Комисията извършва регулация и надзор на

финансовите пазари, които са част от единния европейски пазар на финансови услуги, и осъществява надзор за спазването на европейското законодателство.

Дейността на Комисията за финансов надзор попада в обхвата на функционална област „Регулация и надзор на небанковия финансов сектор“.

Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори

Комисията за публичен надзор над регистрираните одитори е специализиран държавен орган за регулиране и надзор над регистрираните одитори, който осъществява периодични проверки на одиторските фирми, които извършват одити на предприятия от обществен интерес, изразяващи се в извършване на проверки за контрол на качеството на услугите с цел постигане на високо качество на предоставяните одиторски услуги. Комисията, като компетентен орган, е активно ангажиран в процеса по прилагане на европейското законодателство в областта на независимия финансов одит.

Комисията извършва разследвания, свързани с дейността на одиторите. Тя осъществява сътрудничество и обмен на информация с компетентните органи за публичен надзор над одиторите в другите държави-членки на ЕС. Приоритет на комисията е утвърждаването на правилата и процедурите за извършване на проверки на качеството на дейността на регистрираните одитори, както и годишните планове за проверки.

Дейността на комисията попада в обхвата на функционална област „Осъществяване на публичен надзор над регистрираните одитори“.

Комисия за защита на конкуренцията

Комисията е независим специализиран държавен орган, оправомощен да прилага Закона за защита на конкуренцията, Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите. Комисията установява нарушения на свободната конкуренция съгласно разпоредбите на Закона за защита на конкуренцията и/или на чл. 101 и чл. 102 от Договора за функционирането на Европейския съюз, извършва секторни анализи и застъпничество за конкуренцията, а също така разглежда и се произнася по жалбите за незаконосъобразност на решения, действия и бездействия на възложители или концеденти в процедури по възлагане на обществена поръчка или концесия съгласно разпоредбите на Закона за обществените поръчки и Закона за концесиите.

Дейността на Комисията за защита на конкуренцията попада в обхвата на функционална област „Защита на конкуренцията и контрол на законосъобразността при процедурите по възлагане на обществени поръчки и предоставяне на концесии“.

2.20. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ДЪРЖАВНИ ОРГАНИ

Народно събрание

Планираните бюджетни разходи за периода 2023-2025 г. са обвързани със стратегическите цели и приоритети по основни функционални области и програми, които Народното събрание изпълнява в съответствие с конституционните си правомощия. Стратегическите цели на Народното събрание за посочения период са насочени към:

- осигуряване на ефективно представителство и отговорност;
- осигуряване на по-голяма прозрачност и публичност на дейността на Народното събрание;
- въвеждане в законите на изискванията на директивите и на мерките по прилагането на регламентите, включително на рамковите решения; наблюдение и контрол по въпросите на Европейския съюз;
- подобряване качеството на внесените законопроекти и на законодателния процес;
- оценка на въздействието на законите с цел своевременното актуализиране и синхронизиране на нормативната база;
- повишаване ефикасността на парламентарния контрол;
- усъвършенстване на конститутивната функция и парламентарния надзор;
- приоритизиране на международната дейност на Народното събрание и засилване на междупарламентарното сътрудничество;
- адаптиране на администрацията на Народното събрание към потребностите и предизвикателствата на съвременността, вкл. чрез повишаване на тежестта на електронния обмен в дейността на администрацията.

За изпълнението на посочените цели и за осигуряване на по-добро управление Народното събрание предвижда:

- увеличаване на съвместните инициативи с институции и неправителствени организации;
- провеждане на публични консултации със заинтересованите страни от законодателните промени;
- засилване на юридическия капацитет на администрацията на Народното събрание;
- въвеждане на механизма на оценка на въздействието на законите като инструмент за подпомагане на процеса на вземане на решения и подобряване на качеството, прозрачността, обосноваността и устойчивостта на програмите;
- осигуряване на прозрачност и ясни правила и процедури за избор във връзка с конститутивната функция на Народното събрание;
- хармонизиране на българското законодателство с актовете на Европейския съюз;
- осигуряване на съответствие на разглежданите законопроекти с правото на Европейския съюз;
- участие на Народното събрание в международни програми и инициативи за обмен и обучение на кадри;

- подобряване на прозрачността, координацията, стратегическото планиране и отчетността в Народното събрание;

- повишаване и укрепване на капацитета на администрацията за ефективно функциониране в условията на членство в Европейския съюз.

Министерски съвет

2.20.1 Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз

Политиката в областта на управлението на средствата от Европейския съюз обхваща дейностите на дирекция „Добро управление“ по цялостното управление на Оперативна програма „Добро управление“ (ОПДУ) и на Програмата за техническа помощ 2021-2027 г. (ПТП), насочено към постигане на целите, планирани по програмите.

Политиката в областта на управлението на средствата от Европейския съюз се изпълнява чрез Бюджетна програма „Координация при управлението на средствата от Европейския съюз“.

Във функциите си на Управляващ орган на ОПДУ, дирекция „Добро управление“ е директно обвързана с постигането на целите на Приоритет 6 „Укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса“ на Националната програма за развитие „България 2020“. Чрез финансовия ресурс по програмата се финансират дейности, насочени към развитие на електронното управление и електронните услуги, администрацията, съдебната система и техническата помощ за структурите, изпълняващи ЕСИФ, както и участието на гражданското общество в управлението. Дирекция „Добро управление“ отговаря за координацията по разработването на ПТП. Дирекцията е определена за Управляващ орган на Програмата, която е основен хоризонтален инструмент, чрез който да бъдат осигурени необходимите предпоставки за повишаване на добавената стойност на системата за управление и контрол на средствата от Споразумението за партньорство 2021-2027.

В рамките на бюджетната програма, дирекция „Добро управление“ ще разходва средства като бенефициент по ОПДУ и ПТП, през 2023 г. по двете програми, а в периода 2024 - 2025 г. – само по ПТП.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на управлението на средствата от Европейския съюз **Наименование на индикатора***	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г***
1. Електронни услуги, подкрепени за предоставянето им в транзакционен режим	Брой	12	369	0	0

- ✓ **Индикатор „Електронни услуги, подкрепени за предоставянето им в транзакционен режим“** е избран след направен преглед и анализ на мерките и дейностите за изпълнение на стратегическите цели, заложени в Стратегията за

развитие на електронното управление в Република България за периода 2014-2020 г., Актуализирана стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2023 г. и Актуализирана пътна карта за изпълнението ѝ. Изпълнението му е важен показател за постигане на цялостно обновяване на процесите, свързани с административната реформа. Намаляването на административния натиск върху гражданите и бизнеса е важен приоритет в провежданата от Правителството политика. Чрез надграждането на ключови първични регистри, приоритетно се електронизират най-често използваните удостоверителни услуги за предоставянето им във вътрешно-административни услуги. Използването на уеб-базирана системна архитектура за предоставяне на услуги позволява предоставянето на факти, данни и обстоятелства на други администрации да се извършва в реално време по служебен път. Така се гарантира спазването на Закона за електронното управление относно еднократно събиране на данни и многократното им използване. Целевата стойност на индикатора, заложена в ОПДУ, е 750 бр. Прогнозата за 2023 г. е изчислена като се взети предвид реално отчетените резултати до края на февруари 2022 г. (416 бр. електронни услуги) и предстоящото изпълнение по сключени договори (8 бр. през 2022 г. и 369 бр. през 2023 г., като от посочените бройки са изключени 27 бр. по проекти, по които има риск за изпълнението).

Показател ***„Администрации, подкрепени за въвеждане на системи за управление на качеството“*** не е включен в Приложението за периода 2023-2025 г., тъй като проектът, който има принос по него „Въвеждане на Общата рамка за оценка (CAF) в българската администрация“ на Института по публична администрация приключва на 31.12.2022 г. С изпълнението на проекта се очаква целевата стойност на индикатора от рамката за изпълнение на ОПДУ за 2023 г. да бъде постигната, поради което УО не предвижда отварянето на следващи процедури за предоставяне на БФП, респективно сключването на договори с принос към този индикатор.

2.20.2 Политика в областта на осъществяването на държавните функции на територията на областите в България

Областите са административно-териториални единици за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. Стратегическата цел е провеждане на ефективна регионална политика и държавно управление по места, осигуряване на съответствие между националните и местните интереси, с оглед създаване на благоприятна среда за живот и модернизация на инфраструктурата, осигуряваща условия за растеж, заетост и подобряване качеството на живот.

2.20.3 Политика в областта на правото на вероизповедание

Политиката в областта на вероизповеданията се регламентира от Конституцията на Република България и Закона за вероизповеданията.

Стратегическата цел е свободно и безпрепятствено упражняване на правото на вероизповедание, поддържане на търпимост и уважение между вярващите от различните вероизповедания, както и между вярващи и невярващи в дългосрочен план.

За осъществяване на целите на политиката е ангажирана дирекция „Вероизповедания“ към администрацията на Министерския съвет.

2.20.4 Политика в областта на архивното дело

Държавна агенция „Архиви” (ДАА) провежда държавната политика в областта на подбора, комплектуването, регистрирането, обработването, опазването, съхраняването и използването на документите от Националния архивен фонд (НАФ), както и в областта на развитието и усъвършенстването на архивното дело. Дейността на институцията е насочена към изпълнение на правителствената програма „Национален архивен фонд“ и политика „В областта на архивното дело“, във взаимовръзка с реализация на Стратегията на ДАА за периода 01.07.2021-31.12.2026 г.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката „в областта на архивното дело” е отговорност на ДАА.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на архивното дело		**Целева стойност**			
Наименование на индикатора	**Мерна единица**	***Програма 2022 г.***	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г***
1. Нормативни и/или методически указания в областта на е-архив и е-архивиране	Брой	1	1	1	1
2. Въведени архивни описания в Информационната система на държавните архиви (ИСДА)	Брой	1	1	1	1
3. Вписвания в Регистъра на Националния архивен фонд	Брой	1	1	1	1
4. Посещения/показвания от потребители на данни от базите на информационната система на държавните архиви, Регистъра на Националния архивен фонд и сайтовете на ДАА	Брой	1	1	1	1
5. Реставрирани листове от архивни документи (I-ва, II-ра и III-та степен на увреденост)	Брой	30 500	31 000	31 500	32 000
6. Изготвени кадри негатив за Застрахователния фонд на Държавна агенция „Архиви“ (ДАА)	Брой	60 000	60 500	61 000	60 500
7. Комплектувани постъпления	Брой	505	510	515	520
8. Потребители/посещения/обсег на достигнати хора на популяризаторските форми	Брой	5770/111 000	5780/112 000	5890/113 000	5780/112 000

Определени са ключови индикатори за измерване на изпълнението, обвързани със Стратегията на ДАА за периода 01.07.2021–31.12.2026 г. и съобразени с правомощията и отговорностите на Агенцията по Закона за НАФ.

В изпълнение на първата стратегическа цел „Усъвършенстване на администрацията”, ще продължи дейността на Агенцията за подобряване управлението на НАФ чрез осигуряване на необходими нормативни актове. В съответствие със своите компетенции ДАА има ангажимент за разработването и актуализирането на нормативни и методически документи, свързани с процесите по организация, експертиза, съхранение и използване на електронните документи в държавните и общинските институции, както и по предаване, опазване, съхранение и използване на ценните електронни документи в държавните архиви чрез система за е-архивиране. В изпълнение на държавната политика за насърчаване въвеждане и използване на

инструментите на електронното управление от държавната администрация, се цели повишаване на ефективността на предоставените услуги, както и насърчаване прозрачността във взаимоотношенията между администрацията и потребителите.

Ключовият индикатор по първа стратегическа цел е:

- *Нормативни и/или методически указания в областта е-архив и е-архивиране* – обвързан е с нормативно определените правомощия на ДАА по отношение създаването, съхранението, опазването и използването на ценните електронни документи като част от функционирането на електронното управление.

Втората стратегическа цел „Опазване, съхранение и обогатяване на документалното наследство на нацията" е обвързана с обогатяването на НАФ с ценни документи, което е в пряка връзка с разширяване възможностите за достъп до архивна информация на всички заинтересовани страни.

Решаваща мярка за дългосрочното опазване на физическото състояние на архивните документи при процесите на тяхното съхранение и използване и за възстановяване на тяхното оригинално състояние в максимална степен е тяхната своевременна и прецизна реставрация и консервация.

Основна мярка за опазване на съдържанието на архивните документи в случай на тяхното физическо увреждане или загуба е изготвянето на Застрахователен фонд от техни микрофилмови копия, които гарантират възпроизвеждането на това съдържание, независимо от неизбежните промени на всякакви софтуерни платформи и хардуерни устройства и носители.

Осигуряване на архивохранилища, отговарящи на стандартите за опазването на ценните документи на нацията, е едно от основните задължения с цел правилно съхранение и опазване на ценните архивни документи, приети в държавните архиви. необходимо е предприемане на действия за обединяване на архивохранилищна площ за архивите, чийто документи се съхраняват на повече от едно място.поетапното осигуряване на архивохранилища, отговарящи на стандартите за опазването на ценните документи на нацията е една от основните задължения на Държавна агенция „Архиви" с цел правилно съхранение и опазване на ценните архивни документи, приети в държавните архиви. Поддръжката на сградния фонд (административни сгради на държавните архиви) изисква ангажиране на допълнителен финансов ресурс.

Ключовите индикатори по втора стратегическа цел са:

- *Брой реставрирани листове от архивни документи (I-ва, II-ра и III-та степен на увреденост)* – реставрацията и консервацията на архивни документи са основни дейности за тяхното опазване и дългосрочно използване*;*

- *Брой изготвени кадри негатив за Застрахователния фонд на ДАА*– попълването на Застрахователния фонд е основна дейност за съхраняване на съдържанието на архивните документи в случай на тяхна загуба*;*

- *Брой комплектувани постъпления* – обогатяването на НАФ с ценни документи е от приоритетно значение за ДАА в дългосрочен план и е една от най-важните дейности, осъществявани от държавните архиви. НАФ е исторически формирала се и постоянно попълваща се съвкупност от ценни документи, отразяващи материалния и духовния живот на обществото. Той се попълва с определените за постоянно запазване документи, създадени от дейността на държавните и общинските

институции, с ценните документи на политически партии, юридически лица с нестопанска цел и търговски дружества. Важни източници за комплектуване са и документите на значими за обществото личности, както и документите за историята на България, получени от чуждестранни архиви, други институции, българи и български организации в чужбина;

Софтуерното управление на архивните процеси е третата стратегическа цел, насочена към ефективното и ефикасно изпълнение на основните функции на Агенцията за комплектуване, съхранение, опазване и предоставяне за използване на архивните документи и осигуряване на качествени услуги на нивото на съвременните изисквания за бързина и качество. Управлението на процесите по въвеждане в базите на ИСДА на архивни описания на съхраняваните документи и на техни дигитални копия, тяхната проверка и корекция чрез функционалностите на системата, е предпоставка за поддържане на максимално пълни, точни, постоянно актуални, достъпни за всички потребители данни от момента на проверката и концентрирани на едно място масиви с постоянно и устойчиво качество при по-ниски разходи на труд и запазване на резултатите от него. Така масивите, изготвени като професионално задължение от служители на ДАА, от своя страна са условие и средство за разширяване и улесняване на достъпа на всички потребители на архивна информация до данни за документите от НАФ и до дигитални копия на архивни документи, съхранявани в ДАА през публичните части на системите чрез техните функционалности и за ефективно извличане на необходимата информация.

Ефективното управление на документалното наследство на нацията изисква поддържане на максимално пълен и актуален Регистър на НАФ, независимо от мястото на съхранение на документите, определени като част от него. За тази цел ДАА поддържа публичен електронен регистър.

Разработването и внедряването с проектно финансиране по ОПДУ на Система за е-архивиране ще осигури приемането, съхранението, достъпа (с различни нива) и използването на ценни електронни документи от държавните и общинските институции, както и от видни за обществото личности, политически партии, юридически лица с нестопанска цел и търговски дружества, българи и български организации в чужбина с принос към българската история. Публичен достъп до базата данни от архивни описания ще се осигури чрез web-базиран интерфейс. Планираният за разработване проект на Стратегия за развитие на е-архивиране в Република България с хоризонт до 2030 г. е в съответствие с актуализираната Стратегия за развитие на електронното управление в Република България 2019-2025 г.

Ключовите индикатори по трета стратегическа цел са:

- *Въведени данни в ИСДА* – индикаторът включва въведените архивни описания и дигитални мастер образи в ИСДА. Поддържането и попълването на четирите нива на описание в информационната система на държавните архиви (ИСДА) и на дигитални копия на архивни документи е нормативно определено и е обвързано с ефективното и ефикасно изпълнение на основните функции на Агенцията, с улесненото управление на архивните процеси и с облекчения и улеснен достъп на потребителите на архивно описание до архивните документи*;*

- *Вписвания в Регистъра на Националния архивен фонд* – нормативно регламентирано е документите от НАФ да се водят на отчет в Регистър на НАФ, поддържан от ДАА, с цел централизиране на информацията за архивни фондове и документи в архивите, за архивните сбирки и отделни архивни документи –

собственост на юридически и физически лица, както и за осигуряване на тяхната публичност;

- *Посещения/показвания от потребители на данни от базите на информационната система на държавните архиви, Регистъра на Националния архивен фонд и сайтовете на ДАА* – индикаторът е обвързан с предходните два и е от съществено значение за измерване на удовлетвореността на потребителите на архивна информация във връзка с реализацията на приоритетните цели на Агенцията за улесняване и облекчаване на достъпа до националното документално богатство.

Изпълнението на четвъртата стратегическа цел **„Иновативност в популяризирането на националното архивно наследство и дейността на ДАА”** е обвързано с популяризирането на НАФ чрез формиране на общественото разбиране за значението и функциите на Агенцията като национална институция, съхраняваща културно-историческото документално наследство и осигуряваща използване в общодостъпна форма на архивни документи от и в обществен интерес. Основните насоки за осигуряване на иновативност в популяризирането на НАФ и ДАА ще бъдат активно използване на информационно-комуникационните технологии за интерактивно представяне на архивни документи, процеси, дейности и продукции и активен диалог със заинтересованите страни в България и чужбина за реализиране на съвместни инициативи и обмен на добри практики.

Ключовият индикатор по четвърта стратегическа цел е:

Брой потребители/посещения/обсег на достигнати хора на популяризаторските форми – индикаторът е свързан с нормативно определени задължения на ДАА за предоставянеза използване на архивни документи за популяризаторски цели/в популяризаторски форми. Популяризирането на документи от НАФ се осъществява чрез електронни издания, тематичните дигитални колекции в интернет, социалните медии – фейсбук, ютюб, туитър и инстаграм, изложби, представяния на издания с публикувани архивни документи и др.

2.20.5 Политика в областта на регистрите

Агенция по вписванията (АВ), изпълнява функциите, свързани с воденето и съхраняването на национални електронни регистри и предоставянето на публични услуги от тях, както следва:

- Имотен регистър – съгласно Закона за кадастъра и имотния регистър (ЗКИР);
- Търговски регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел – съгласно Закона за търговския регистър и регистър на юридическите лица с нестопанска цел (ЗТРРЮЛНЦ);
- Регистър БУЛСТАТ – съгласно Закона за регистър БУЛСТАТ;
- Регистър на имуществените отношения на съпрузите – съгласно Семейния кодекс;
- Съгласно Закона за особените залози от 01.01.2023 г. Агенция по вписванията ще изпълнява функции по водене съхраняване и достъп до Централния регистър на особените залози.

Основна цел на АВ е осигуряване на правна сигурност в икономическия, обществен и стопански живот в страната чрез създаване, поддържане и развитие на електронните

публични регистри и изграждане на Единен електронен регистрационен център при стриктно спазване на действащото законодателство.

Агенцията по геодезия, картография и кадастър (АГКК) изпълнява дейности в съответствие със Закона за кадастъра и имотния регистър (ЗКИР), както и геодезическите и картографски задачи, произтичащи от Закона за геодезията и картографията (ЗГК) и създаване и поддържане на специализирани карти и регистри съгласно Закона за устройството на Черноморското крайбрежие (ЗУЧК).

АГКК е държавен орган, който създава, поддържа и предоставя геодезическата, картографска и кадастрална информация в Република България, както и осигурява достъп до пространствените данни и предоставянето на услуги, свързани с тях. Кадастралната и геодезическа информация се ползва и предоставя основно за сделки с недвижими имоти, при ипотеките, за нуждите на планирането, инвестиционното проектиране, изграждането на инфраструктурни обекти, решаването на проблеми при бедствия, опазване на околната среда и други. След създаване на кадастъра за цялата територия на страната АГКК ще бъде единствения орган, който осигурява на гражданите от едно място кадастрална информация за недвижимите имоти, както в населените места, така и в земеделските земи, горите и другите видове територии.

С Постановление № 254 от 10 октомври 2019 г. за допълнение на Постановление № 181 на Министерския съвет от 2009 г. за определяне на стратегическите обекти и дейности, които са от значение за националната сигурност АГКК е обявена за стратегически обект.

АГКК е единственият държавен орган с отговорност по: създаване, поддържане и издаване на държавните топографски карти в мащаби 1:5000 и 1:10 000 за територията на страната и българската база в Антарктика; създаване и поддържане на регистър на географските имена в Република България; създаване и поддържане на Държавната нивелачна мрежа I и II клас, която установява единна система от височини за цялата територия на страната и служи за основа на всички височинни измервания, както и решаване на научно-приложни и научноизследователски задачи при определяне фигурата на Земята, вертикалните движения на земната кора, разликите в нивата на моретата и океаните, сеизмично райониране и др.; създаване и поддържане на Държавната гравиметрична мрежа, която е изходна основа за всички гравиметрични измервания и снимки за геодезически, геофизични, научни и научноизследователски цели; създаване и поддържка на регистъра на географските имена.

АГКК организира и поддържа Държавния геодезически, картографски и кадастрален фонд (Геокартфонд), който е част от Националния архивен фонд.

АГКК отговаря, съвместно с МО и МВР, за определянето и осъвременяването на Българската геодезическа система.

С изпълнение на горепосочените дейности АГКК осигурява и поддържа в национален мащаб актуални и качествени пространствени данни, съответстващи на световните и европейски стандарти, за обезпечаване нуждите на всички потребители, подобряване на инвестиционния процес и създаване на основа за устойчиво интегрирано регионално развитие.

Политиката в областта на регистрите се изпълнява чрез Бюджетна програма „Вписвания“ и Бюджетна програма „Геодезия, картография и кадастър“.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на регистрите, Бюджетна програма „Вписвания“ е на АВ.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката в областта на регистрите, Бюджетна програма „Геодезия, картография и кадастър“ е на АГКК.

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на регистрите **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
АГЕНЦИЯ ПО ВПИСВАНИЯТА					
1. Брой свързани регистри за изграждане на интегрирана свързаност на регистрите.	Брой		1	1	1
2. Брой реализирани нови функционалности в Имотния регистър	Брой		1	1	1
3. Брой нови електронни услуги в Търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел	Брой		1	1	1
4. Изграждане на Централен регистър за особените залози	Брой нови административни услуги		32	0	0
5. Осъществяване на автоматизиран обмен на данни и електронни документи между Търговския регистър и други вътрешни и външни регистри и системи	Брой свързани системи		3	1	1
6. Реализиране на ЦАИС „Единна входна точка“ за подаване на годишни финансови отчети и статистика в машинно-четим формат и интеграция с НАП, НСИ, АВ (ТР)	Брой		1	0	0
АГЕНЦИЯ ПО ГЕОДЕЗИЯ, КАРТОГРАФИЯ И КАДАСТЪР					
1. Предоставени услуги от геодезически топографски и кадастрални данни	Млн. бр.		2,95	3,00	3,00

АГЕНЦИЯ ПО ВПИСВАНИЯТА

1. „Брой свързани регистри за изграждане на интегрирана свързаност на регистрите“

Описание: Във връзка с Директива 2012/17/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13.06.2012 г. за изменение на Директива 89/666/ЕИО на Съвета и директиви 2005/56/ЕО и 2009/101/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, търговските и

дружествените регистри следва да бъдат свързани с Европейската централна платформа – BRIS. В изпълнение на изискванията е предвидено българския търговски регистър да бъде свързан с Европейската централна платформа през 2022 г.

Съгласно чл. 30, параграф 10 и чл. 31, параграф 9 от Директива (ЕС) 2018/843 на Европейския парламент и на Съвета от 30 май 2018 г. за изменение на Директива (ЕС) 2015/849 за предотвратяване използването на финансовата система за целите на изпирането на пари и финансирането на тероризма и за изменени на Директиви 2009/138/ЕО и 2013/36/ЕС държавите членки гарантират, че централните регистри, са свързани чрез европейската централна платформа, създадена с член 22, параграф 1 от Директива (ЕС) 2017/1132 на Европейския парламент и на Съвета, като свързването на централните регистри на държавите членки към платформата се осъществява в съответствие с техническите спецификации и процедури, установени в актовете за изпълнение, приети от Комисията в съответствие с член 24 от Директива (ЕС) 2017/1132 и с член 31а Директива (ЕС) 2018/843. В текстовете на директивата е посочено, че държавите членки гарантират, че информацията за действителните собственици е достъпна чрез системата за взаимно свързване на регистрите.

Към настоящия момент в Търговския закон и ЗТРРЮНЦ се съдържат текстове, които да транспонират посочените по-горе задължения, а в Информационната система на търговския регистър и регистъра на юридическите лица с нестопанска цел е изградена възможност за свързаност с европейската централна платформа, като в кратки срокове предстои окончателното му свързване.

В Закона за регистър БУЛСТАТ, също е предвиден ангажимент на България за свързването на този регистър с европейската централна платформа на регистрите на държавите членки на ЕС.

Цел: ще бъдат реализирани трансгранични електронни услуги, които ще позволят предоставяне на информация за регистрираните в българския ТРРЮЛНЦ и регистър БУЛСТАТ субекти, вкл. и информация за техните действителни собственици.

Резултат: Свързване на ТРРЮЛНЦ с европейската централна платформа- BRIS.

Индикаторът е идентифициран като ключов в съответствие с Приоритет 10 „Институционална рамка“ от Националната програма за развитие на България 2030. Чрез реализацията му ще се подпомогне осъществяване обмена на данни в рамките на Европейския съюз, в резултат на което ще се усъвършенстват работните им процеси за предоставяне на по-качествени и леснодостъпни електронни услуги и ще се постигне намаляване на административната тежест и повишаване на качеството на предоставяните услуги в изпълнение на изискванията на ЕС.

Свързване на ТРРЮЛНЦ и регистър Булстат с платформата за обмен на данни относно действителни собственици – BORIS.

2. „Брой реализирани нови функционалности в Имотния регистър“

Описание: Надграждане на имотния регистър с цел подобряване обслужването на гражданите, бизнеса и нотариусите и въвеждане на нови електронни услуги.

Цел: Подобряване на обслужването на гражданите, бизнеса и въвеждане на нови електронни услуги и реализирани на нови методи за електронно на плащане

Резултат: Реализирани нови електронни услуги или вътрешно-административни електронни услуги.

3. „Брой нови електронни услуги в Търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ“

С предоставянето на нови услуги, свързани с воденето на регистър на ЮЛНЦ, чрез надграждане на Търговския регистър ще се осъществи основната цел, а именно подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса и увеличаване на броя на услугите, предоставени по електронен път за субектите, които подлежат на регистрация в електронните регистър, вкл. и на неправителствените организации. Към настоящия момент всички услуги в ТРРЮЛНЦ се предоставят както на гише, така и по електронен път. Нови услуги се изграждат и предвиждат в зависимост от нормативните изисквания.

Резултат: Реализирани нови електронни услуги или вътрешно-административни електронни услуги.

4. „Изграждане на Централен регистър за особените залози“

Съгласно разпоредбите на Закона за особените залози (ЗОЗ) Агенцията по вписванията е правоприемник на дейността, активите, пасивите, архива, както и на другите права и задължения на Централния регистър на особените залози към министъра на правосъдието. От друга страна в ЗОЗ са предвидени нови правила за дейностите във връзка с воденето на ЦРОЗ. Тези нови правила водят до създаване на нова информационна система, с която да бъде воден ЦРОЗ от АВ, както и създаване на нови правила, обективирани в нови подзаконови норми за дейността и функционирането на ЦРОЗ.

Очаквани резултати от проекта са: Изградена нова Информационна система на ЦРОЗ, администриран от Агенция по вписванията и прехвърляне на съществуващите данни, от информационната система РОЗА, водена от МП. Съгласно ЗОЗ новата информационна система следва да бъде реализирана в експлоатационна среда от 01.01.2023 г.

Резултат: Създаване на напълно електронен регистър, воден от Агенция по вписванията. Реализирани нови електронни услуги или вътрешно-административни електронни услуги.

Индикаторът е идентифициран като ключов в съответствие с Приоритет 10 „Институционална рамка“ от Националната програма за развитие на България 2030. Чрез реализацията му ще се усъвършенстват работните им процеси за предоставяне на по-качествени и леснодостъпни електронни услуги и ще се постигне намаляване на административната тежест и повишаване на качеството на предоставяните услуги.

5. „Осъществяване на автоматизиран обмен на данни и електронни документи между Търговския регистър и други вътрешни и външни регистри и системи“

Резултат: Надграждане на информационната система за автоматизиран обмен на данни и други вътрешни и външни регистри и системи, в изпълнение на Закона за електронно управление и приложимите подзаконови нормативни актове.

6. „Реализиране на ЦАИС „Единна входна точка“ за подаване на годишни финансови отчети и статистика в машинно-четим формат и интеграция с НАП, НСИ, АВ (ТР)“

С цел комплексно използване на данните от НСИ, НАП и АВ е предвидено да се реализира Единната входна точка (ЕВТ) за подаване на годишни отчети за дейността, включващи годишни финансови отчети и статистически справки. Индикаторът е идентифициран като ключов в съответствие с Приоритет 10 „Институционална рамка“ от Националната програма за развитие на България 2030. Чрез реализацията му ще се подпомогне осъществяване на част от необходимата интеграция между институциите, в резултат на което ще се усъвършенстват работните им процеси за предоставяне на по-качествени и леснодостъпни електронни услуги и ще се постигне намаляване на административната тежест и повишаване на качеството на предоставяните услуги

АГЕНЦИЯ ПО ГЕОДЕЗИЯ, КАРТОГРАФИЯ И КАДАСТЪР

Стратегическа цел на АГКК е създаване, поддържане и развитие на геоинформационна система, хармонизирана с директивите на Европейския съюз за пространствена информация за управление на масивите от геодезически, топографски, кадастрални данни, в т.ч. данните от Геокартфонд и от регистъра на географските имена и предоставяне на висококачествени услуги на потребителите.

Индикатор 1: Отразява извършените за нуждите на ведомства, общини, физически и юридическите лица справки и услуги при условия и по ред, определени в ЗКИР, ЗГК и Тарифа № 14 за таксите, които се събират в системата на Министерството на регионалното развитие и благоустройството и от областните управители.

2.20.6 Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите

С изпълнение на политиката в областта на съхраняване и увеличаване на горите, Изпълнителна агенция по горите дава своя принос за реализация на формулираната в Националната стратегия за развитие на горския сектор 2013-2020 г. визия за развитие на горския сектор, която е: Към 2020 г. България да има жизнени, продуктивни и многофункционални гори, устойчив, конкурентноспособен и иновативен горски сектор, съхранено биологично разнообразие, количество и качество на водните ресурси в горските територии. Секторът да подпомага икономическото развитие на страната, да осигурява условия за пълноценна реализация на заетите в него, да способства в максимална степен за смекчаване на ефекта от промяната в климата и да гарантира поддържането на здравословна околна среда.

Отговорността за разпределението на публичните разходи за политиката е на Изпълнителна агенция по горите

КЛЮЧОВИ ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И ЦЕЛЕВИ СТОЙНОСТИ

Политика в областта на съхраняването и увеличаването на горите **Наименование на индикатора**	**Мерна единица**	**Целева стойност**			
		Програма 2022 г.	***Прогноза 2023 г.***	***Прогноза 2024 г.***	***Прогноза 2025 г.***
1. Изработване на областни планове за развитие на горските територии	бр.		3	2	2
2. Инвентаризация на горските територии и изработване на планове за ловностопански дейности и дейности по опазване на горските територии от пожари	хха.		480	360	380
3.Проведени мероприятия за опазване и мониторинг на биологичното разнообразие	бр.		160	0	0

4.Състояние на запаса на благороден елен	бр.	30 000	30 000	33 000

Инвентаризация и изработването на областни планове за развитие на горските територии е процесът, при който периодично се установява състоянието на горите в страната с пробни площи и самолетни снимки. Основните задачи на инвентаризацията на горските територии са да създаде актуална база данни за горските територии и ресурси; да изработи горскостопанска карта; и да извърши организация на горската територия. Инвентаризацията цели да подпомогне процеса на вземане на решения и планирането на средствата за управление и изпълнение на стратегическите документи, свързани с горите.

Планиране в горските територии е постигане на устойчиво ползване и възпроизводство на горските ресурси и функции, така, че да се гарантира опазването на биологичното разнообразие.

Опазването на биоразнообразието и рационалното използване на горите като природен капитал има особено значение за нашата страна – съхранената природа на България и уникалното биологично разнообразие са предпоставка не само за осигуряване на благоприятна и здравословна жизнена среда, но и за развитието на перспективни екологични производства – устойчиви форми на туризъм, опазване на територии с висока природна стойност и защитени зони, лов и риболов, билкарство и др.

Увеличаването и **опазването на горските ресурси и дивечовите запаси**, търсенето на възможности за възмездяване на екосистемните ползи от горите, **подобряване на ефективността от контрола, опазването на горите от пожари и незаконни действия**, е фактор за увеличаването на приходите в горския сектор, респективно в държавния бюджет.

2.20.7 Политика в областта на пощите

Политиката се изпълнява от „Български пощи“ ЕАД, преминало от Министерството на транспорта и съобщенията.

Стратегическата цел на политиката в пощенския сектор е осигуряване на устойчиво развитие на националния пощенски сектор, чрез създаване на условия за функциониране на икономически стабилен пазар на пощенски услуги и предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги за обществото в съответствие с европейските и световните изисквания.

Държавната политика в областта на пощите е насочена към изпълнението на следните приоритети:

- Осигуряване предоставянето на универсалната пощенска услуга и нейното съхранение в условията на либерализиран пазар на пощенски услуги и силно разрастване на ползването на достиженията на цифровите технологии за сметка на традиционните пощенски услуги;
- Създаване на условия за предоставяне на съвременни, ефективни и качествени пощенски услуги, включително развитие на услугите по доставка на стоки, закупени онлайн, като пощенски пратки;
- Защита на правата на потребителите.

Централна избирателна комисия

Централната избирателна комисия организира и произвежда законосъобразни, честни и свободни избори и национални референдуми за осигуряване правото на всеки избирател да упражни правото си на глас и работи за повишаване на доверието в изборния процес. За периода 2023-2025 г. са разчетени разходи за изпълнението на дейността на Централната избирателна комисия като постоянно действащ независим държавен орган, насочен към организиране и произвеждане на законосъобразни избори и референдуми, разработени съобразно Изборния кодекс, при спазване принципите на върховенство на закона, публичност и прозрачност.

Дейността на Централната избирателна комисия попада в обхвата на функционалната област „Организиране и произвеждане на законосъобразни, честни и свободни избори и национални референдуми“.

За периода 2023-2025 г. са предвидени разходи за подготовката и произвеждането на избори съгласно Изборния кодекс.

Държавна комисия по сигурността на информацията

Държавната комисия по сигурността на информацията (ДКСИ) осъществява държавната политика в областта на защитата на класифицираната информация и взаимодействието между органите с компетентности в областта на сигурността на класифицираната информация.

Държавната комисия по сигурността на информацията отговаря за организирането, осъществяването, координирането и контролирането на дейността по защитата на класифицираната информация и осигуряването на еднаквата ѝ защита в национален и международен план.

Стратегическите и оперативните цели на Държавната комисия по сигурността на информацията включват:

- Защита на класифицираната информация от нерегламентиран достъп;
- Усъвършенстване, развитие, координация и общ контрол на системата за защита на класифицираната информация по персонална, документална, физическа, индустриална сигурност, сигурност на комуникационните и информационните системи и криптографска сигурност;
- Усъвършенстване на системата за обучение по защита на класифицирана информация с цел изграждане на съзнание за сигурност сред лицата, ангажирани по Закона за защита на класифицираната информация;
- Подобряване на институционалния и административен капацитет на Държавната комисия по сигурността на информацията за успешно изпълнение на мисията и функциите.

Бюджетната прогноза за периода 2023-2025 г. на Държавната комисия по сигурността на информацията цели финансовото осигуряване на дейността ѝ, което ще гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Дейността на Държавната комисия по сигурността на информацията попада в обхвата на функционална област „Защита на класифицираната информация“.

Комисия за защита от дискриминация

Комисията наблюдава и контролира спазването на Закона за защита от дискриминация и съответствието на новоприетото законодателство в страната и на подзаконовата нормативна уредба с неговите антидискриминационни разпоредби. Осъществява наблюдение и предприема мерки за съответствие на българското антидискриминационно законодателство с правото на ЕС и международноправните актове. Осъществява и координира международното сътрудничество в областта на антидискриминационната политика на Република България с международни органи и организации, както и със сходни чуждестранни институции.

Комисията за защита от дискриминация се явява и като национален орган по правата на човека към ООН.

Дейността на Комисията за защита от дискриминация попада в обхвата на функционална област „Противодействие и защита на гражданите от дискриминация“.

Администрация на президента

Планираните разходи са обвързани с изпълнението на Програмата за работата на Администрацията на президента по осъществяване на конституционните правомощия на президента и вицепрезидента на Република България в интерес на гражданите и обществото.

Целите на Програмата включват:

- Защита и реализация на националните интереси на Република България, чрез активно участие в международните отношения;
- Устойчиво развитие на българската нация и държава;
- Защита на националната сигурност и териториалната цялост на Република България - президентът върховен главнокомандващ на въоръжените сили на Република България;
- Усъвършенстване и развитие на съвременна, високо оперативна и функционираща администрация, която напълно да обезпечава организационно, логистично и финансово дейността на президента и вицепрезидента за изпълнение на правомощията им по Конституцията на Република България. Поддържане и модернизиране на сградния фонд и прилежащите площи в съответствие с изискванията за представителност.

Дейността на Администрацията на президента попада в обхвата на функционална област „Осъществяване на конституционните правомощия на президента на Република България“.

Омбудсман

Омбудсманът е застъпник на правата на хората и пазител на обществения интерес. Основната функция на омбудсмана е да създава условия за достоен живот на всеки български граждани и защита на неговите права в обществена и институционална среда на респект и уважение към тях. В тази връзка държавата финансира дейността му, която

е изключително разнородна и всеобхватна, а основните му инициативи са свързани предимно с:

- Правата на човека в местата за лишаване от свобода;
- Правата на децата;
- Правата на хората с увреждания;
- Правата на потребителите;
- Социалните права на гражданите;
- Здравеопазването;
- Образованието;
- Собствеността на гражданите;
- Опазването на околната среда;

Основните принципи, от които се ръководи омбудсманът са безпристрастност, независимост, справедливост, утвърждаване на правова държава, защита на най-добрия интерес на детето, преценка по вътрешно убеждение относно спазването на изискванията за добро управление.

В своята дейност Омбудсманът се подпомага от своята администрация, осъществява сътрудничество със сродни институции в други държави, както и с международни организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека. Взаимодейства с местните обществени посредници и други сродни институции в България, осъществява сътрудничество с неправителствени организации, чийто предмет на дейност обхваща защитата на правата на човека.

Параметрите, заложени в бюджетната прогноза, касаещи Омбудсмана, целят финансовото осигуряване на дейността му, което ще гарантира устойчивост в изпълнението на приоритетите и заложените цели през периода.

Дейността на Омбудсмана попада в обхвата на функционална област „Защита правата на гражданите“.

Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия

Планираните разходи са за обезпечаване дейността на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Комисията е независим държавен орган, който осъществява политиката на Република България за разкриването, обявяването и съхраняването на документите на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия съгласно Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Предоставянето на висококачествени услуги в изпълнение на стратегическите и оперативните цели, и постигането на значими ползи/ефекти за обществото от изпълнението на функционална област „Архив на Държавна сигурност и

разузнавателните служби на Българската народна армия“ е основна цел и първостепенна задача на комисията.

През периода 2023-2025 г. комисията ще продължава да води целенасочена политика в изпълнение на задълженията си, произтичащи от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия в три приоритетни направления, а именно:

- да установява и обявява принадлежност към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия на български граждани, заемали или заемащи публични длъжности, извършвали или извършващи публични дейности;
- да комплектува и съхранява в Централизирания архив документите на органите по чл. 1 от Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, съставени в периода от 9 септември 1944 г. до 16 юли 1991 г.;
- да осигурява достъп до тези документи.

Дейността на Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия попада в обхвата на функционална област „Архив на Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия“.

Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество

Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество е независим специализиран постоянно действащ държавен орган за осъществяване на политиката по противодействие на корупцията, създаване на гаранции, че лицата, заемащи висши публични длъжности, изпълняват правомощията или задълженията си честно и почтено при спазване на Конституцията на Република България и законите, и предотвратяване на възможностите за незаконно придобиване на имущество и разпореждането с него.

За постигане на целите на Закона за противодействието на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ), Комисията и органите на Комисията си взаимодействат, съобразно предоставената им компетентност с Прокуратурата, Министерството на вътрешните работи, Държавна агенция „Национална сигурност“, Държавна агенция „Технически операции“, Държавна агенция „Разузнаване“, Служба „Военна полиция“, органите по приходите, Агенция „Митници“, Главния инспекторат на Министерския съвет, Инспекторатът по чл. 46 от Закона за администрацията към Висшия съдебен съвет и инспекторатите.

Разчетените в средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. разходи са свързани с обезпечаване изпълнението на възложените на комисията функции по превенция и противодействие на корупцията, установяване на конфликт на интереси и отнемане на незаконно придобитото имущество.

Дейността на Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество попада в обхвата на функционална област „Осъществяване на превенция и противодействие на корупцията и публичност на имуществото на лицата,

заемащи висши публични длъжности“ и е съобразена с дефинираните в ЗПКОНПИ дейности.

Комисия за защита на личните данни

Планираните разходи са за финансиране на дейностите по осъществяване на ефективна защита на физическите лица по отношение на обработването на техните лични данни. Водещ акцент в работата на комисията през следващия тригодишен период е ефективно прилагане на новата европейска правна рамка по защита на личните данни и обезпечаване на нейното реално приложение в националната система за защита на личните данни в Република България.

Дейността на Комисията за защита на личните данни попада в обхвата на функционална област „Защита на личните данни на физическите лица”.

Национален статистически институт

Националният статистически институт (НСИ) осъществява независима статистическа дейност на Република България. Мисията на НСИ относно Националната статистическа система е да осигурява безпристрастна, обективна, навременна и точна информация за състоянието и тенденциите в развитието на икономиката, социалната сфера, демографията и околната среда.

Основна цел за развитието на Националната статистическа система за периода 2023-2025 г. е да осигури непрекъснатост по отношение на разработването, изготвянето и разпространението на висококачествени, съпоставими и надеждни статистически данни, които да са основа за формулирането, изпълнението, мониторингът и оценката на всички политики в Европа и България и да помага на гражданите, създателите на политики, предприятията, академичните среди и медиите да вземат информирани решения.

Дейността на НСИ попада в обхвата на функционална област „Безпристрастна, обективна, навременна и точна информация за състоянието на Република България“.

Съвет за електронните медии

Съветът за електронни медии е независим специализиран орган, който регулира медийните услуги и услугите на платформите за споделяне на видеоклипове, предоставяни от лица под юрисдикцията на Република България.

Съветът за електронни медии упражнява правомощията си, съгласно Закона за радиото и телевизията и осъществява приоритетите си в следните основни насоки:

- регулира медийните услуги чрез издаване на лицензии и регистрации за осъществяване на радио- и телевизионна дейност, вписва лицата, заявили намерение да осъществяват услуги по заявка и заявили намерение да предоставят услуги на платформа за споделяне на видеоклипове;
- осъществява надзор върху дейността на доставчиците на линейни медийни услуги относно спазването на разпоредбите на Закона за радиото и телевизията, на условията на издадените им лицензии, съответно заявените при регистрацията програмни ангажименти; осъществява надзор за спазване на закона от доставчиците на нелинейни медийни услуги и надзор върху платформите за споделяне на видеоклипове.

Планираните за периода 2023-2025 г. бюджетни разходи са обвързани с основните приоритети и цели, които Съветът за електронни медии изпълнява в съответствие с определените му със Закона за радиото и телевизията правомощия.

Дейността на Съвета за електронни медии попада в обхвата на функционална област „Регулиране на радио и телевизионния пазар“.

Част IV.
Фискална децентрализация и бюджетни взаимоотношения с общините за периода 2023-2025 г.

Приходите на общините са разработени при съобразяване с очакваното изпълнение за 2022 г. и тенденциите в постъпленията през предходните няколко години. Предвижда се увеличение от 338,6 млн. лв. (12,2%) през 2023 г. спрямо КФП за 2022 година главно поради наблюдаващата се стабилна тенденция на нарастване на постъпленията от имуществени данъци и таксите за битови отпадъци и за технически услуги. В прогнозата за 2024 г. се предвиждат 3 211,2 млн. лв. приходи на общините, а за 2025 г. – 3 334,1 млн. лв.

В прогнозата за 2023 г. **разходите на общините** се предвижда да бъдат в размер на **8 861,0 млн. лв.**, които като относителен дял достигат 5,5% спрямо БВП, а спрямо общата структура на разходите по КФП – 13,4%. Разходите за местни дейности са в размер на 3 333,6 млн. лв. и представляват 37,6% от общите разходи на общините за следващата година.

Предвидените за 2023 г. разходи за делегираните от държавата дейности са в размер на 5 527,4 млн. лв., като са увеличени спрямо 2022 г. с 527,1 млн. лв. С ръста на средствата за държавните дейности се осигуряват годишните ефекти от увеличението на минималната работна заплата и максималния осигурителен доход, както и годишния ефект от отпадането на таксите за ползване на детски градини и детски ясли и финансирането на издръжката им от държавния бюджет. За 2023 г. са разчетени и средства за увеличение на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование до ниво от 125% спрямо средната работна заплата за страната, като се предвижда да продължи реализацията на мерките за подобряване на социалния статус на педагогическите специалисти чрез ежегодното увеличение на средните им работни заплати до това ниво и през следващите две години.

В прогнозата за 2024 г. и 2025 г. се предвиждат разходи за общините в размер съответно на 9 115,8 млн. лв. и 9 358,2 млн. лв., от които за местни дейности са съответно 3 334,3 млн. лв. и 3 333,8 млн. лева.

В разчета на капиталовите разходи не се предвиждат ръстове за 2024 г. и 2025 г.

Табл. IV-1: Основни бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет

(в хил. лв.)

Основни бюджетни взаимоотношения	Прогноза 2023	от тях:		Прогноза 2024	Прогноза 2025
		местни	делегирани		
Общо:	**6 162 967,1**	**635 565,4**	**5 527 401,7**	**6 417 024,7**	**6 660 040,6**
Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	5 384 428,8	0,0	5 384 428,8	5 638 486,4	5 881 502,3
Обща изравнителна субсидия	404 000,0	404 000,0	0,0	404 000,0	404 000,0
Трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища	48 228,1	48 228,1	0,0	48 228,1	48 228,1
Целева субсидия за капиталови разходи	326 310,2	183 337,3	142 972,9	326 310,2	326 310,2

Източник: МФ

В прогнозата за 2023 г. са включени размерите на **основните бюджетни взаимоотношения между общините и централния бюджет** в общ размер 6 162,9 млн. лв., от които обща субсидия за делегираните от държавата дейности – 5 384,4 млн. лв.; обща изравнителна субсидия – 404,0 млн. лв.; трансфер за зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища – 48,2 млн. лв.; целева субсидия за капиталови разходи – 326,3 млн. лв.

Общата субсидия за държавни дейности за 2023 г. е увеличена с 495,1 млн. лв., от които 232,6 млн. лв. са за увеличение на доходите на педагогическите специалисти в системата на предучилищното и училищното образование до ниво от 125% спрямо средната работна заплата за страната. С увеличените средства за държавните дейности се осигуряват и годишните ефекти от увеличението на минималната работна заплата и максималния осигурителен доход, както и годишния ефект от отпадането на таксите за ползване на детски градини и детски ясли и финансирането на издръжката им от държавния бюджет. През следващите две години се предвижда да продължи реализацията на мерките за подобряване на социалния статус на педагогическите специалисти, чрез ежегодно увеличение на средните им работни заплати до ниво 125% от средната за страната. Това се осигурява с предвидените ръстове на общата субсидия за делегираните от държавата дейности съответно за 2024 г. с 254,1 млн. лв. и за 2025 г. с 243,0 млн. лева.

В прогнозата за 2023 г. е предвиден ръст на изравнителната субсидия от 25,0 млн. лв. спрямо 2022 г. и на целевата субсидия за капиталови разходи от 30,0 млн. лв. като за следващите две години се запазват нивата от 2023 г.

Част V.
Управление на средствата от европейските фондове и програми за периода 2023-2025 г.

1. НАЦИОНАЛЕН ФОНД

Европейски социален фонд, Европейски социален фонд +, Европейски фонд за регионално развитие, Кохезионен фонд, Фонд за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, REACT-EU, Механизъм за възстановяване и устойчивост, Фонд за справедлив преход, двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз (ЕС) и програми, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежки финансов механизъм 2014-2021 г. и втора Българо-швейцарска програма за сътрудничество

При планиране на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския социален фонд +, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, както и на двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, са взети под внимание правилата за съответния програмен период, етапът на изпълнение на всяка една от програмите, особеностите на подпомаганите сектори, както и характерът и сроковете за реализация на отделните проекти.

Оперативните програми, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, са насочени към изграждане на балансирана и устойчива транспортна система чрез развитие и модернизация на ключовата транспортна инфраструктура за връзки от национално, трансгранично и европейско значение, развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар, развитие на екологичната инфраструктура и подобряване, опазване и възстановяване на природната среда и биоразнообразието, икономическо сближаване в европейски, национален и вътрешнорегионален план, социално сближаване и намаляване на регионалните диспропорции в социалната сфера като обхващат проекти с голям мащаб, реализуеми поетапно във времето с ангажиране на значителен финансов ресурс за тяхното изпълнение.

Част от Инициативата **NEXT GENERATION EU** са механизмът **REACT-EU** за подкрепа на най-силно засегнатите от COVID-19 държави членки и региони с инвестиции, насочени към възстановяване на пазарите на труда, подпомагане на системите за здравеопазване и подкрепа на ликвидността на малките и средните предприятия и **Механизмът за възстановяване и устойчивост**, чрез който ще се финансират реформи и инвестиции с цел смекчаване на икономическото и социалното въздействие на пандемията, както и превръщането на икономиките на ЕС в по-устойчиви

и издръжливи на сътресения и по-добре подготвени за предизвикателствата на екологичния и цифровия преход.

REACT-EU

Заделеният за България ресурс по инициативата REACT-EU е в размер на 1,283 млрд. лв., а средствата са разпределени в пет от действащите оперативните програми от програмен период 2014-2020 г., които позволяват финансиране на дейности, необходими за противодействие на COVID-19. С Решение № 573 на Министерския съвет от 2020 г. (изменено с РМС № 847 от 2020 г., РМС № 892 от 2020 г. и РМС № 186 от 2021 г. и с РМС № 850 от 2021 г.) се одобри индикативно финансово разпределение по оперативни програми за периода 2014-2020 г. на средствата за България от Европейския съюз в подкрепа на преодоляването на последиците от кризата, предизвикана от пандемията от COVID-19, и подготовка за екологично, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката (REACT-EU), като са предвидени средства за следните групи дейности:

- **За системата на здравеопазването** - за ремонтни дейности и доставка на медицинско и немедицинско оборудване за укрепване на капацитета на специализираните отделения в болниците за лечение на пациенти, заразени с COVID-19; доставка на лични предпазни средства и консумативи за осигуряване на безопасността на медицинския персонал в болниците, спешните центрове и екипите, работещи на терен в риск от инфекция; осигуряване на оборудване за увеличаване на капацитета на лабораториите за тестване на COVID-19; доставка на тестове, реактиви и тестови консумативи за COVID-19; доставка на тестове и консумативи за тестване, за да се гарантира качеството и безопасността на дарената кръв; обеззаразяване и дезинфекция на обществени пространства и др.;

- **Подкрепа за най-уязвимите групи** - продължаване на текущите операции „Предоставяне на топъл обяд“ и за разпространение на хранителни пакети по ОП за храна и/или основна материална помощ, насочени към хора с ниски доходи, под прага на бедността, за времето на задължителна карантина; уязвими лица, включително и възрастни на възраст над 65 години, без доходи или с доходи под прага на бедността, които живеят сами и нямат роднини; лица, които поради възрастта си, трайно увреждане или заболяване не могат да се грижат за себе си и да се издържат;

- **За адаптиране на образователната система** за подготовка на зелено, цифрово и устойчиво възстановяване на икономиката се планират да бъдат изпълнени следните дейности: създаване на Центрове за дистанционно обучение в електронна среда чрез изграждане и оборудване на STEM (science, technology, engineering and mathematics) класни стаи в училища, които не са получили подкрепа от националната програма „Изграждане на училищна STEM среда“ за подготовката и провеждането на дистанционно обучение за ученици; закупуване на технически средства за 10% от всички ученици и учители в страната за използване в образователния процес по време на криза; симулация и провеждане на реално дистанционно обучение във виртуална класна стая в STEM центрове и офиси. Чрез тази дейност се предвижда придобиване на практически умения от всички ученици в страната за провеждане на дистанционно обучение на ученици в карантина или за тези, които не посещават училище в настоящата форма на обучение по медицински или други причини;

- **Подкрепа за поддържане на заетост** - разширяване и адаптиране на текущите операции по ОП „Развитие на човешките ресурси“ за борба с ефектите на COVID-

19: подкрепа за работодатели и самостоятелно заети лица, за да се предотврати уволнението на служители и прекратяването на самостоятелната заетост след допълнителна оценка на секторните нужди; подкрепа за малки предприятия с оборот над 500 000 лв. за преодоляване на икономическите последствия от пандемията; допълнителни ресурси за подпомагане на медицински и немедицински персонал, които първи се изправят срещу предизвикателствата на глобалната пандемична криза - конкретен бенефициент Министерството на здравеопазването.

За 2023 г. предвидените разходи по механизма REACT-EU се очаква да бъдат в размер на 249,9 млн. лв., а за 2024 г. – 44,2 млн. лв.

Механизъм за възстановяване и устойчивост

Механизмът за възстановяване и устойчивост (Recovery and Resilience Facility) е ключова програма на Инструмента за възстановяване на ЕС. С него на държавите членки ще се предоставят безвъзмездна финансова подкрепа и заеми, за да се подпомогнат публичните инвестиции и реформи, предвидени в техните планове за възстановяване и устойчивост, както и за смекчаване на последиците за обществото, причинени от настоящата криза с COVID-19. По този начин икономиките на Европейския съюз ще станат по-устойчиви и по-добре подготвени за бъдещето. Предвижда се предложеният механизъм да се приложи в широк кръг от сфери на политиката и включва области, свързани със сближаването, двата прехода (екологичен и цифров), конкурентоспособността, производителността, здравеопазването и интелигентните иновации. Управлението е пряко от Европейската комисия в съответствие с Финансовия регламент. Финансовата подкрепа ще бъде в допълнение към предоставената по линия на други фондове и програми на ЕС и не може да покрива същите разходи. Финансовата подкрепа ще се предоставя за постигане на общите и специфични цели, посочени в регламента. Средствата ще бъдат предоставени на държавите членки под формата на безвъзмездна помощ и под формата на заеми.

На 07.04.2022 г. Европейската комисия предложи за одобрение от Съвета **Националния план за възстановяване и устойчивост** на България. Финансовият пакет, от който страната ни може да се възползва, е 6,267 млрд. евро безвъзмездна финансова помощ.

Крайният срок за изпълнение на окончателните ключови етапи и цели на инвестиционните проекти и за реформите, финансирани със средства от Механизма за възстановяване и устойчивост, е 31 август 2026 г., а за извършване на плащанията – 31.12.2026 г.

Оперативни програми от програмен период 2014-2020

През планирания период се очаква да продължи реализацията на основната част от следните големи проекти по **ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура“ 2014-2020 г.**: АМ „Струма“ - Лот 3.1, Лот 3.3 и тунел „Железница“, Проект АМ „Европа“, Проект „Модернизация на железопътната линия София – Пловдив: жп участък Елин Пелин – Костенец, Проект „Модернизация на железопътната линия София – Драгоман - граница със Сърбия, участък Волуяк – Драгоман“ и Проект „Рехабилитация на железопътна линия Пловдив – Бургас, Фаза 2“.

По-значимите проекти по **ОП „Околна среда“ 2014-2020 г**., които се очаква да бъдат реализирани в посочения период, са „Интегриран проект за воден цикъл на град Враца - II-ра фаза“ с бенефициент община Враца, „Интегриран воден проект за област Бургас“ от „Водоснабдяване и канализация“ ЕАД гр. Бургас и „Проектиране и изграждане на

инсталация за комбинирано производство на енергия в София с оползотворяване на RDF – трета фаза на интегрирана система от съоръжения за третиране на битовите отпадъци на Столична община“.

Оперативна програма „Региони в растеж“ също се характеризира със сериозен размер на разходи за инфраструктура. Най-големите проекти, които ще бъдат реализирани със средства от програмата, са „Изпълнение на интегрирани планове за градско възстановяване и развитие 2014-2020 г.“, Инвестиционен приоритет „Интегриран градски транспорт“ и Проект за подобрен достъп до спешна медицинска помощ по приоритетна ос 4 „Регионална здравна инфраструктура“.

Оперативната програма с най-голяма насоченост към бизнеса е **ОП „Иновации и конкурентоспособност“ 2014-2020 г.** Дейностите по тази оперативна програма са свързани със стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, засилване на дългосрочната конкурентоспособност на българските предприятия, подкрепа на иновациите, подобряване на бизнес средата и др. В рамките на програмата бяха обособени няколко схеми за подкрепа на бизнеса при преодоляване на последиците от пандемията, а именно подкрепа на микро-, малки и средни предприятия за осигуряване на оборотен капитал, както и аналогични схеми за подкрепа на туристическия сектор и МСП, извършващи автобусни превози.

По-значимите проекти, които ще се реализират през периода, са по приоритетна ос 4: Премахване на пречките в областта на сигурността на доставките на газ с един ИП *4.1. „Подобряване на енергийната ефективност и сигурността на доставките чрез разработване на интелигентни системи за пренос на енергия“*. Дейностите за подкрепа по ИП са: Завършване на подготвителни дейности, необходими за начало на строителството на „Междусистемната газова връзка България - Сърбия“ и „Изграждане на междусистемна газова връзка Гърция – България“.

Програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд (**ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г., ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“ и ОП „Добро управление“**) и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, са насочени към насърчаване на по-висока и по-качествена заетост, свързани с борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, осигуряване на достъп до качествено образование и изграждане на научен, изследователски и иновационен потенциал в Република България и не на последно място – укрепване на институционалната среда за по-висока ефективност на публичните услуги за гражданите и бизнеса. Поради спецификата на изпълняваните мерки при такъв тип проекти, те се характеризират със сравнително по-бързото реализиране и съответно равномерен темп на усвояване на средствата и големия брой бенефициенти, към които те са насочени.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II)

Двустранните програми за трансгранично сътрудничество (ТГС) по Инструмента за предприсъединителна помощ (ИПП II) на Европейския съюз имат за цел преодоляването на общи предизвикателства, установени съвместно в граничните региони, като същевременно се засилва процесът на сътрудничество за целите на разширяването и цялостното хармонично развитие на Европейския съюз. Основните приоритети по тези програми са в областта на опазването на природата, устойчивото развитие на туризма и засилване на икономическото сътрудничество между хората и институциите в

граничните региони. Програмите навлизат в заключителен етап на изпълнение и се очаква разходите през прогнозния период да намаляват.

По отношение на приходната част са взети предвид спецификите в подхода за предоставяне на средства от страна на ЕК, а именно начина и сроковете на предоставяне на предварителното финансиране по отделни програми, мерки и механизми, както и въведеното годишно уравняване на сметки, което оказва влияние на стойността на приходите през всички години от прогнозния период.

Също така са отчетени спецификите и сроковете за годишното уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети. В тези отчети се включва информация за изминалата счетоводна година, която обхваща периода от 1 юли на година „n-1" до 30 юни на година „n". Съгласно това правило ЕК ще възстановява текущо 90% от допустимите разходи, включени в изпратените от държавите членки заявления за плащания, а останалата за възстановяване част ще се изчислява след приспадане на полученото годишно предварително финансиране и вече получените 90%. При годишното уравняване на сметките се взимат под внимание следните компоненти: общият размер на допустимите разходи, включени в исканията за плащане, изпратени до ЕК; отписаните и възстановените суми; сумите, подлежащи на възстановяване към края на счетоводната година; неподлежащите на събиране суми, както и полученото годишно предварително финансиране. На база на изчисленията Комисията уравнява съответното годишно предварително финансиране и изплаща всяка допълнителна дължима сума в срок от 30 дни от приемането на годишните счетоводни отчети.

Важно е да се отбележи, че всяко забавяне на темповете на извършване на разходи по програмите, съфинансирани със средства от ЕС, спрямо разчетените данни, би довело до намаляване размера на разходите, които се сертифицират към ЕК, което от своя страна ще се отрази в намаление на постъпленията към Република България през съответните години.

Програми от програмен период 2021-2027

Съгласно проекта на Регламент за общоприложими разпоредби за програмен период 2021-2027 г., ЕФРР, ФСП, ЕСФ+, Кохезионният фонд и ЕФМДР ще подпомагат пет цели на политиката:

- Цел на политиката 1: По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход;
- Цел на политиката 2: По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;
- Цел на политиката 3: По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;
- Цел на политиката 4: По-социална Европа – реализиране на европейския стълб на социалните права;
- Цел на политиката 5: Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчивото и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и на местните инициативи.

Прието е Решение № 496 от 21 юли 2020 г. на Министерския съвет за изменение на Решение № 335 на Министерския съвет от 2019 г. за одобряване на индикативно финансово разпределение на средствата от Европейския социален фонд+, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд за програмен период 2021-2027 г. по цели на политиката и програми в разчетите за разходите са предвидени средства за стартиране на разплащания по тях.

В процес на финализиране са Споразумението за партньорство за 2021-2027 г., както и програмите от програмния период в рамките на създадените за целта тематични работни групи.

Фонд за справедлив преход

Това е нов финансов инструмент в рамките на политиката на сближаване, който цели предоставяне на подкрепа на регионите, изправени пред сериозни социално-икономически предизвикателства, произтичащи от прехода към климатична неутралност. Средствата, които ще бъдат предоставени от ЕС на България, възлизат на 1,295 млрд. евро.

1.1. РАЗХОДНА ЧАСТ

При планирането на разходите по програмите, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския социален фонд +, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица, вкл. средствата от механизма REACT-EU и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, са взети под внимание:

- етапът на изпълнение оперативните програми;
- прогнозите на отделните органи и структури за периода 2023-2025 г.;
- изпълнението на прогнозите на Управляващите органи за минали години;
- спецификите на отделните програми от гледна точка на икономическата област, към която са насочени;
- договорените до момента средства по отделните оперативни програми;
- за програмите от програмен период 2021-2027 г. е направен анализ на исторически данни за изпълнението на оперативните програми в първите години от програмните периоди.

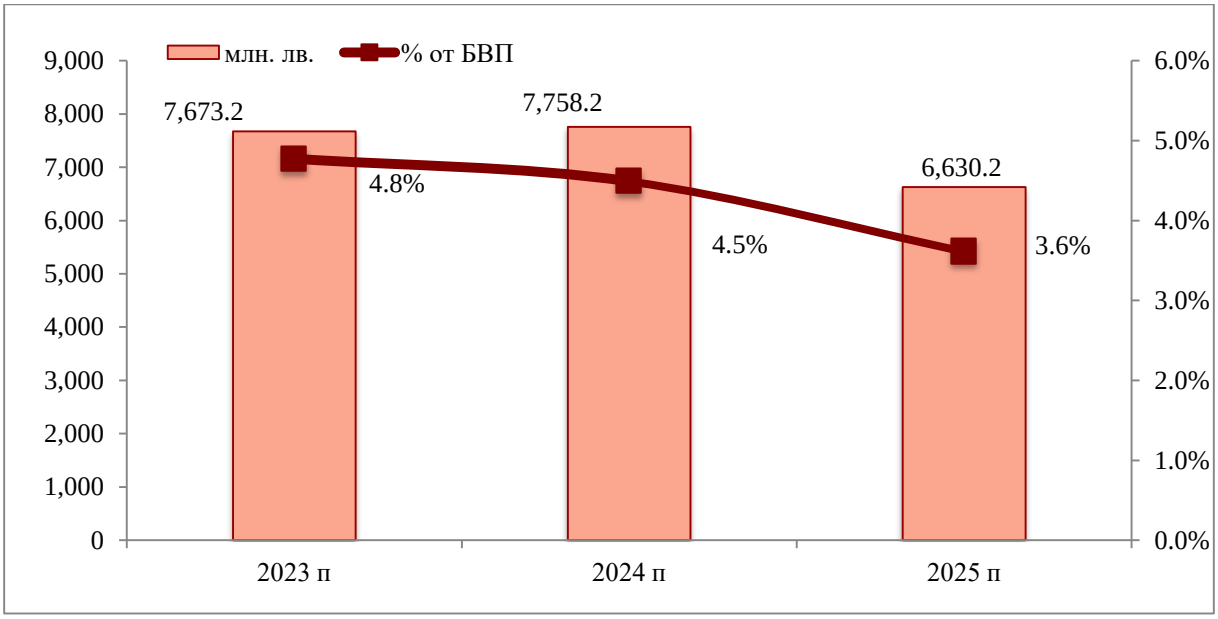
Прогнозите отчитат и потенциалните рискове, свързани с предизвикателството за достигане на праговете, съгласно условието за автоматично освобождаване от ангажимент (т. нар. правило N+3).

Отчетена е и необходимостта от текущо осигуряване на национални средства за извършване на плащания във връзка с въведените правила за възстановяване от 90% / 95% от сертифицираните разходи преди годишното уравняване на сметките с ЕК на база представените от държавите членки годишни счетоводни отчети.

Очакваните разходи по Механизма за възстановяване и устойчивост се основат на актуалните към момента на изготвяне на прогнозата финансови планове по инвестициите, включени в одобрения на 07.04.2022 г. от ЕК Национален план за

възстановяване и устойчивост. Прогнозните разходи по програмите, съфинансирани от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство, Норвежкия финансов механизъм 2014-2021 г., и втората Българо-швейцарска програма за сътрудничество са индикативни и обхващат бъдещи плащания по договори с бенефициенти и разходи на отделните органи и на програмните оператори за дейности за управление на програмите.

Граф. V-1: Разходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2023-2025 г.

Източник: МФ

1.2. ПРИХОДНА ЧАСТ

Планираните приходи за 2023-2025 г. по оперативните програми/програми, съфинансирани от Европейския социален фонд, Европейския социален фонд +, Европейския фонд за регионално развитие, Кохезионния фонд, Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица и двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външни граници на Европейския съюз, включват определения индикативен размер на разходите, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК през този период.

Прогнозните приходи са изчислени, като са взети под внимание следните особености:

- 90% (за програмен период 2014-2020) и 95% (за програмен период 2021-2027) от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на европейското съфинансиране, извършени през последните два месеца на предходната година. Съгласно правилата на ЕК само заявленията за плащане, които страната-членка изпраща до 31 октомври гарантирано ще бъдат възстановени в рамките на годината, в която са изпратени. Поради тази причина всички заявления за плащане, които се очаква да бъдат изпратени след тази дата, са планирани за получаване през следващата година;
- 90% (за програмен период 2014-2020) и 95% (за програмен период 2021-2027) от размера на разходите по оперативни програми, съответстващи на

европейското съфинансиране, извършени през първите десет месеца на настоящата година;

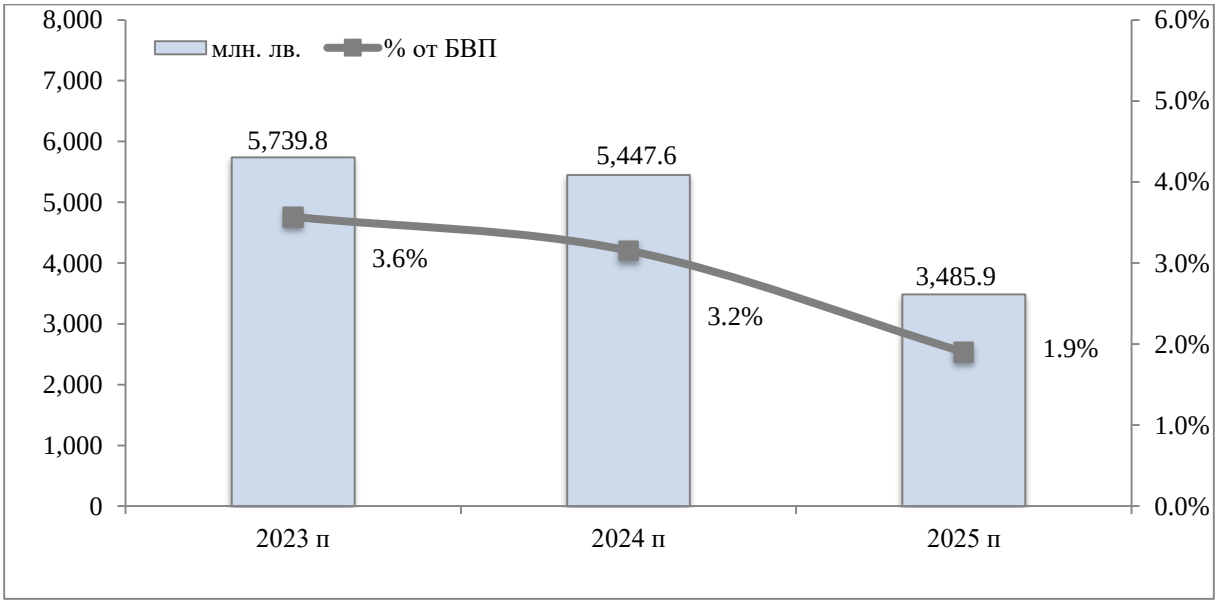
- до 10% от размера на сертифицираните разходи през предходната счетоводна година, които се очаква да бъдат възстановени от ЕК при годишното уравняване на сметките;
- предварителното годишно финансиране по оперативните програми за програмен период 2014-2020;
- предварителното първоначално финансиране за средствата от REACT-EU;
- предварителното годишно финансиране (вкл. за средствата от REACT-EU), което се очаква да получи/възстанови България след годишното уравняване на сметките.

Също така за периода 2023-2025 г. са предвидени приходи по програмите, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз през програмен период 2021-2027 г. Те са съобразени с актуална информация за процента на предварителното финансиране и индикативния размер на средствата, които се очаква да получи България съгласно Общия регламент, както и очакваното възстановяване на европейската компонента от сертифицираните разходи по новите програми.

Приходите по Механизма за възстановяване и устойчивост са прогнозирани въз основа на очаквания за договаряне на профил на плащанията при отчитане на актуалните към момента на изготвяне на прогнозата финансови планове по инвестиционните проекти в Националния план за възстановяване и развитие.

По отношение на приходите от Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежкия финансов механизъм за периода 2014-2021 г., Офисът на ЕИП и НФМ превежда средства два пъти в годината на база прогнози, изготвени от Програмните оператори за индикативния размер на разходите по програмите.

Граф. V-2: Приходи на Национален фонд – сметка за средства от ЕС за периода 2023-2025 г.

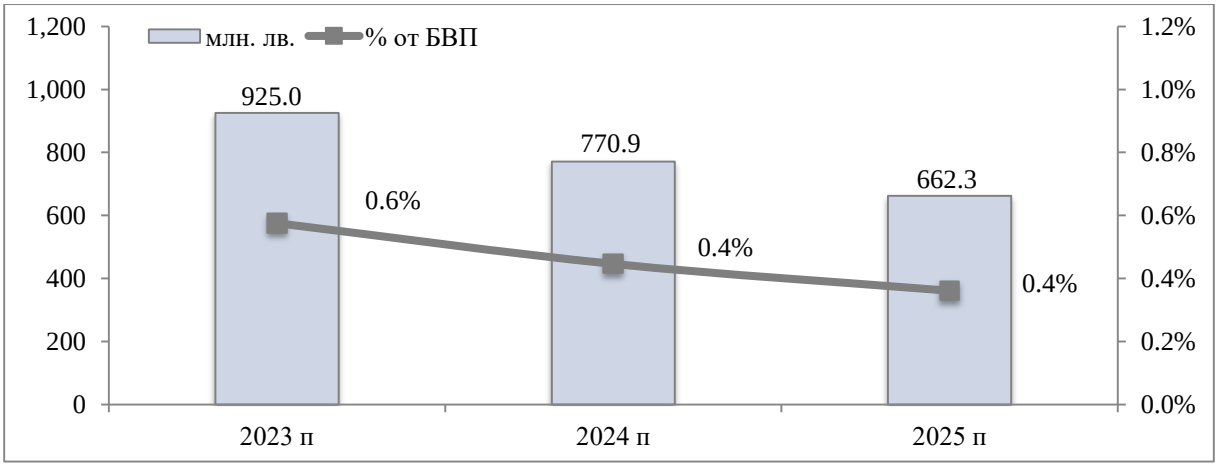
Източник: МФ

2. ДЪРЖАВЕН ФОНД „ЗЕМЕДЕЛИЕ“

2.1. ПРИХОДИ И ПОСТЪПЛЕНИЯ

При разработване на разчетите за приходите и постъпленията за периода 2023-2025 г. по програмите, финансирани от ЕС, е взет под внимание определеният индикативен размер на разходите, който се очаква да бъде възстановен от ЕК през този период. Очакваните приходи и постъпления по години са, както следва: 2 813,0 млн. лв. през 2023 г., в размер до 2 733,8 млн. лв. през 2024 г., а за 2025 г. в размер до 2 500,5 млн. лв.

Граф. V-3: Приходи (без постъпленията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2023-2025 г.

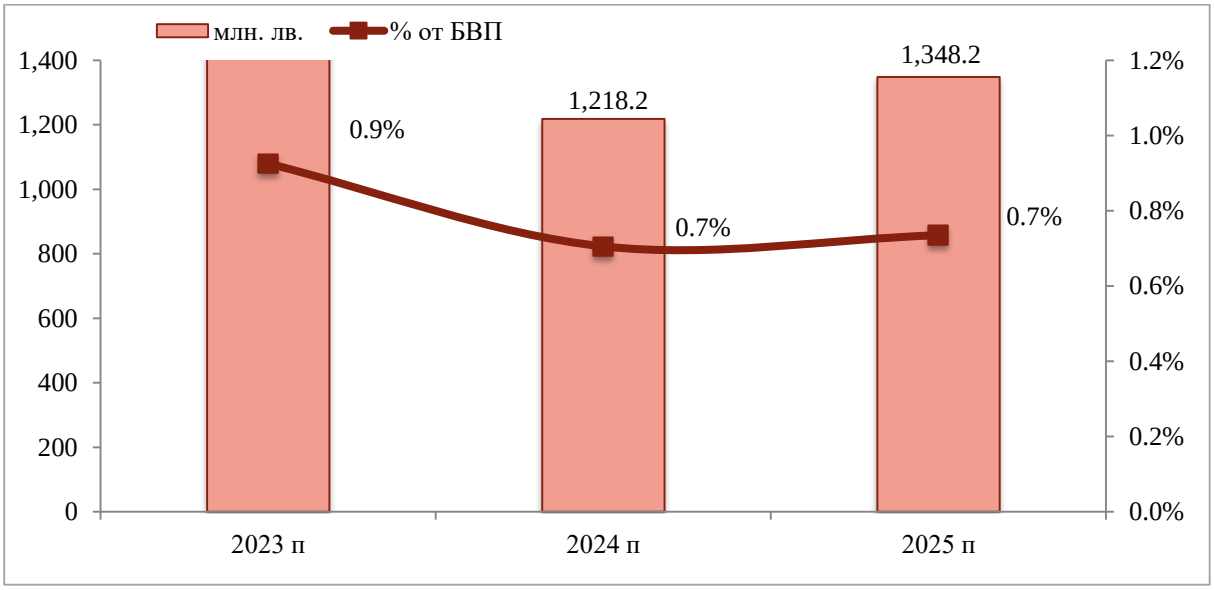

Източник: МФ

2.2. РАЗХОДИ И ПЛАЩАНИЯ

Очакваните разходи и плащания за периода 2023-2025 г. са, както следва: 3 520,1 млн. лв. за 2023 г., 3 060,0 млн. лв. за 2024 г., а за 2025 г. – 3 209,5 млн. лв.

Граф. V-4: Разходи (без плащанията) на ДФ „Земеделие“ – сметка за средства от ЕС за периода 2023-2025 г.

Източник: МФ

ОБЩА СЕЛСКОСТОПАНСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Приоритетите в областта на селскостопанската политика са насочени към осигуряване на стабилна пазарна среда, подкрепа на доходите на земеделските стопани и развитие на селските райони.

Основните инструменти за провеждането на общата селскостопанска политика са директните плащания и пазарната подкрепа на земеделските стопани (1-ви стълб на ОСП) и политиката за развитие на селските райони (2-ри стълб на ОСП).

По линия на първия стълб на ОСП ще се изплащат средства за подпомагане на земеделските стопани по обвързани и необвързани с производството схеми за директни плащания и за пазарна подкрепа.

По схемите за директни плащания на земеделски стопани за сметка на ЕС през периода 2023-2025 г. се предвижда да бъдат усвоявани за 2023 г. –1 607,4 млн. лв. , за 2024 г. – 1 613,6 млн. лв. и за 2025 г. – 1 619,9 млн. лв.

Мерките за пазарна подкрепа за периода 2023-2025 г. могат да включват различни механизми – интервенции, с цел стабилизиране на пазара в сектори като зърнени култури, ориз, мляко; помощи за повишаване на консумацията на някои продукти; пазарна подкрепа за лозаро-винарския сектор, пчеларство, плодове и зеленчуци и други.

Общият бюджет за финансиране на пазарни мерки за 2023 г. са планирани 110,2 млн. лв., от които 37,8 млн. лв. от националния бюджет, а през 2024 г. прогнозата за плащане е в размер на 110,2 млн. лв., в това число 37,8 млн. лв. национални средства, като за 2025 г. средствата са в същия размер.

Съгласно законодателството на ЕС национално съфинансиране се прилага по следните пазарни мерки: Схема „Училищен плод“, Схема „Училищно мляко“; „Подпомагане на групи производители на плодове и зеленчуци“; Подпомагане в сектор Вино – мярка „Информиране в държавите членки“, „Промоции на вина в трети страни“; „Публична интервенция на зърно“; „Национална програма по пчеларство“, „Промоционални програми за земеделски продукти“ и Схема „Оперативни програми на организации на производители на плодове и зеленчуци“.

По линия на втория стълб на ОСП ще се изплащат средствата за развитие на селските райони, както следва:

- за 2023 г. – 1 390,3 млн. лв., от които 950,5 млн. лв. са средства от ЕС и 439,8 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;
- за 2024 г. – 1 127,1 млн. лв., от които 651,5 млн. лв. са средства от ЕС и 475,6 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания.
- за 2025 г. – 1 249,0 млн. лв., от които 608,4 млн. лв. са средства от ЕС и 640,6 млн. лв. национално съфинансиране и авансови плащания;

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за селскостопанската политика са, както следва:

Табл. V-1: Разходи и плащания за селскостопанската политика за периода 2023-2025 г.

(в млн. лв.)

	2023 г.	2024 г.	2025 г.
Средства от ЕС	2 991,2	2 501,5	2 478,0
Национално съфинансиране и авансови плащания	477,6	513,4	678,4
Общо	**3 468,8**	**3 014,9**	**3 156,4**

Източник: МФ

ОБЩА РИБАРСКА ПОЛИТИКА ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 г.

Преобладаващата част от мерките по Програмата за морско дело и рибарство за периода са насочени към:

- повишаване на конкурентоспособността и жизнеспособността на предприятията в сектор рибарство;
- насърчаване на устойчиво, отличаващо се с ефективно използване на ресурсите рибарство;
- диверсификация на дейностите в рамките на сектор рибарство, както и в други сектори на морската икономика;
- подобряване на пазарната организация за продуктите на риболов и аквакултурите;
- рибарски пристанища, кейове за разтоварване и покрити лодкостоянки.

В средносрочен план средствата, които страната ни предвижда да усвоява по програмите на ЕС и да изплаща за общата рибарска политика са, както следва:

Табл. V-2: Разходи и плащания за рибарската политика за периода 2023-2025 г.

(в млн. лв.)

	2023 г.	2024 г.	2025 г.
Средства от ЕС	40,5	32,3	37,4
Национално съфинансиране и авансови плащания	10,8	12,7	15,7
Общо	**51,3**	**45,0**	**53,1**

Източник: МФ

3. ДРУГИ СМЕТКИ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС И СРЕДСТВА ПО МЕЖДУНАРОДНИ ПРОГРАМИ И ДОГОВОРИ, ЗА КОИТО СЕ ПРИЛАГА РЕЖИМ НА СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВА ОТ ЕС

Със средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по други сметки за средства от Европейския съюз и средства по международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз. Разчетите са изготвени на база предложенията на първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет за очакваните приходи и разходи, включително и за съфинансирането им, по различните международни програми, проекти и договори.

В разчетите за 2023 г. общо разходите по тази линия са в размер на 411,3 млн. лв., от които 270,7 млн. лв. средства от Европейския съюз и 140,6 млн. лв. съфинансиране от държавния бюджет. Прогнозните разходи за 2024 г. са общо 411,4 млн. лв., от които 267,9 млн. лв. средства от Европейския съюз и 143,5 млн. лв. национално съфинансиране и съответно 267,7 млн. лв. средства от Европейския съюз и 143,5 млн. лв. от националния бюджет за 2025 г.(общо 411,2 млн. лв.)

В прогнозата за периода 2023-2025 г. на Министерството на вътрешните работи са включени средства по Европейския фонд „Убежище, миграция и интеграция“ и Европейския фонд „Вътрешна сигурност“, проекти, програми и грантови споразумения. Прогнозираното национално съфинансиране по тях за периода 2023-2025 г. възлиза на 35,0 млн. лв. за всяка от годините, а прогнозният размер на разходите за 2023 г. по линия на тези механизми е в размер на 142,7 млн. лв.

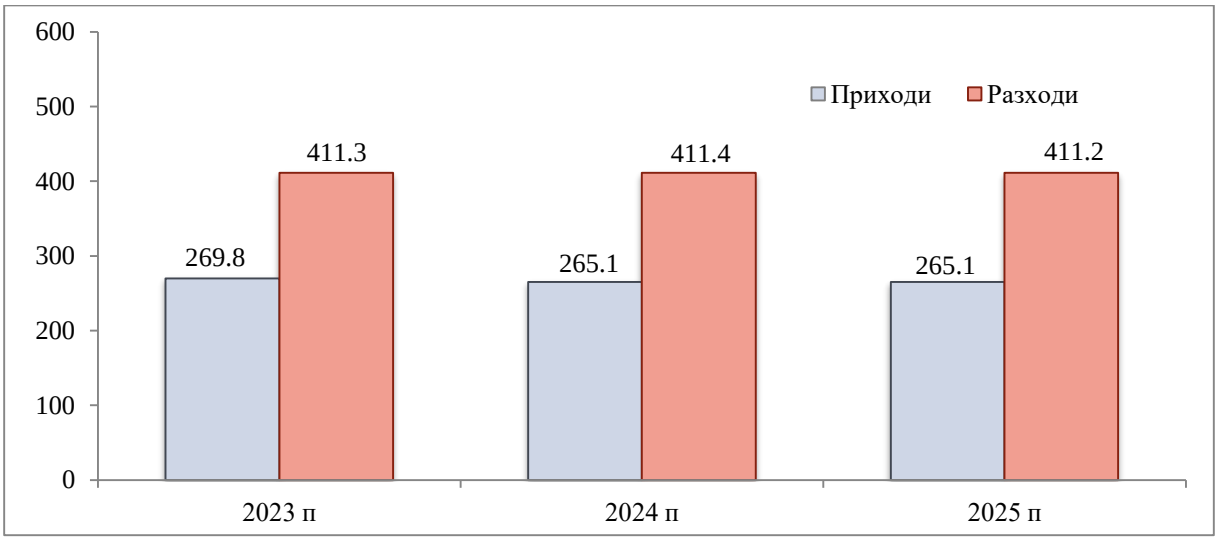
В рамките на прогнозните средства за периода 2023-2025 г. на другите сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз на Министерството на образованието и науката (МОН) са включени средства по Програма „Еразъм+“ и Програма „Европейски корпус за солидарност“, както и други проекти и грантови споразумения. Прогнозният размер на общо разходите по линия на тези механизми за периода 2023-2025 г. за всяка от годините е, както следва: за 2023 г. – 123,0 млн. лв., от които 5,0 млн. лв. национално съфинансиране, за 2024 г. и 2025 г. – по 124,4 млн. лв., от които 5,0 млн. лв. национално съфинансиране.

В прогнозата за периода 2023-2025 г. в областта на регионалното развитие са разчетени приходите и разходите за дванадесетте програми на Европейския съюз по трите направления на европейското териториално сътрудничество (ИНТЕРРЕГ): трансгранично (V-A), транснационално (V-B) и междурегионално (V-C), съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР), Инструмента за предприсъединителна помощ II (ИПП II) и Европейския инструмент за съседство (ЕИС) за периода 2014-2020 година и за периода 2021-2027 г., в които България участва.

За периода 2023-2025 г. по другите сметки за средства от Европейския съюз са разчетени приходи, разходи и съответното съфинансиране от държавния бюджет по Механизма за свързване на Европа, сектор Транспорт, с основен бенефициент Национална компания „Железопътна инфраструктура“.

Граф. V-5: Приходи и разходи по другите сметки за средства от ЕС и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от ЕС за периода 2023-2025 г.

(в млн. лв.)

Източник: МФ

4. ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Прогнозата за размера на вноските на Република България в общия бюджет на ЕС по години за периода 2023-2025 г. е, както следва: 1 781,5 млн. лв. за 2023 г.; 1 859,3 млн. лв. за 2024 г.; 1 992,6 млн. лв. за 2025 г.

Тази прогноза е изготвена въз основа на действащото Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на ЕС и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом, както и въз основа на публикувания от Европейската комисия на 22 декември 2021 г. проект на регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 на Съвета от 17 декември 2020 година за определяне на Многогодишната финансова рамка (МФР) за годините 2021-2027 (документ ST 15262/21, COM(2021) 569 final).

По-конкретно прогнозата за вноските на България в бюджета на ЕС за периода 2023-2025 г. е изготвена въз основа на следните параметри и прогнозни данни:

- Размера на бюджетните кредити за поети задължения за всяка от годините в периода 2023-2025 г. (т.нар. „тавани“) на МФР от проекта на регламент на Съвета за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) 2020/2093 (документ ST 15262/21, COM(2021) 569 final);

- Прогнозни данни за брутния национален доход (БНД) на България за периода 2023-2025 г. от пролетната макроикономическа прогноза за периода 2022-2025 г.;

- Прогнозни данни за приходите от мита за България, основаващи се на все по-либералната търговска политика на ЕС, вследствие на която има все повече сключени споразумения за свободна търговия и споразумения за икономическо партньорство, на сключените от ЕС множество преференциални търговски договорености, в това число и Споразумението за търговия и сътрудничество

между ЕС и Обединеното кралство, на Схемата от общи тарифни преференции, на устойчивия ръст по отношение на стойностния обем (без суров нефт и природен газ) на внесените в Република България стоки от трети страни (данните за 2021 г. сочат възстановяване на вноса от трети страни след кризисната 2020 г., като на годишна база статистическата стойност на внесените стоки надвиши с над 18,0% стойностите от предкризистната 2019 г.), както и на пролетната макроикономическа прогноза за периода 2022-2025 г.;

- Прогнозни данни за нетните приходи от данъка върху добавената стойност (ДДС) по години за 2023-2025 г. (и прилагане на претеглена средна ставка от 2016 г. за трите години в съответствие с новата подобрена методология за изчисляване на ресурса на база ДДС), в съответствие с пролетната макроикономическа прогноза за периода 2022-2025 г. и оценка на бюджетните ефекти от промените в макроикономическите показатели и в нормативната уредба по години за периода 2023-2025 г., както и отчитайки тенденциите при потреблението, цената на суровия петрол тип „Брент“, цената на неенергийните суровини в щатски долари, валутния курс, както и намалената ставка от 9% ДДС за определени стоки, действаща за 2022 г. Основните рискове за прогнозата са свързвани най-вече с развитието на военния конфликт в Украйна, както и епидемичната обстановка в страната. Различна от очакваната динамика на стабилизиране на ситуацията може да доведе до съществени отклонения в прогнозата. Вносът на суровини и хранителни продукти се очаква да намалее през 2023 г., което ще доведе до по-слаби темпове на постъпленията от внос. Съществуващите рискове за очакванията при цените на петрола могат да окажат съществено влияние в различни посоки. Усложнение на военната обстановка би довело до затруднения на доставките от внос, което ще засегне и производството в страната. От друга страна, продължаващото поскъпване на енергийните източници води до увеличение на приходите от ДДС от сделки в страната;

- Прогнозни данни за образуваните, рециклираните и нерециклираните отпадъци от опаковки от пластмаса по години за периода 2023-2025 г. на България, изготвени (въз основа на реално отчетени данни, подадени към Евростат за 2019 г., за образуваните и рециклираните отпадъци и използване на разпространения актуализиран въз основа на есенната прогноза на ЕК от 2021 г. инструмент на ЕК за прогнозиране (версия към 25.03.2022 г.)) и прилагане на предвидените в действащото законодателство за системата на собствените ресурси ставка от 0,80 евро на килограм нерециклирани отпадъци от опаковки от пластмаса и годишна корекция за България;

- Прогнозни данни за 2023 г. за приходите от мита, ДДС-базите, БНД и образувани и рециклирани отпадъци от опаковки от пластмаса на останалите държави членки от първия комплект прогнози, разпространен от Европейската комисия във връзка с подготовката на заседанието на Консултативния комитет по собствените ресурси (ККСР) – Подкомитет „Прогнози“, на 23 май 2022 г., както и в частност въз основа на разпространения актуализиран въз основа на есенната прогноза на ЕК от 2021 г. инструмент на ЕК (версия към 25.03.2022 г.) за прогнозиране на ресурса на база нерециклираните отпадъци от опаковки от пластмаса, преизчислени чрез прилагане на очакваните стойности за номиналните и реалните растежи на БВП и съответно на БНД по години съгласно есенната прогноза на ЕК от 2021 г. с оглед изчисляване на съответните вноски за 2024 г. и 2025 г.;

- Прогнозна сума за т.нар. ДДС- и БНД-баланси, които следва да се платят през 2023 г. съгласно проекта на регламент на Съвета за изменение на Регламент № 609/2014, който се очаква да бъде одобрен от Съвета на 5 април 2022 г. и да влезе в сила 20 дни след публикуването му в Официалния вестник на ЕС;

- Данни за т.нар. „други приходи“ в бюджета на ЕС, в т.ч. от очакваните вноски от Обединеното кралство в съответствие със споразумението за оттеглянето му от ЕС от доклада на ЕК за дългосрочните ѝ прогнози за бъдещите входящи и изходящи потоци в бюджета на ЕС за 2021-2027 г.

Оценка на бюджетните ефекти от промените в допусканията, макроикономическите показатели и/или в нормативната уредба по години за периода 2023-2025 г.:

Проведените симулации показват, че промяната в размера на всеки един от компонентите на вноската на България в бюджета на ЕС, както и на лежащите в основата му приходи и/или макроикономически показатели, би довела до правопропорционално изменение в общия размер на вноската.

Конкретно по отношение на ресурса на база ДДС, обаче, следва да се има предвид, че ДДС-базата на съответната държава членка, въз основа на която се изчислява и самият ресурс на база ДДС, се ограничава до 50% от брутния ѝ национален доход и в този смисъл ресурсът на база ДДС би могъл да нараства до определени граници. Това ограничение засяга България по отношение на прогнозираните вноски на ресурса на база ДДС за всяка от трите години в периода 2023-2025 г. Това означава, че всяко евентуално допълнително нарастване на очакваните нетни приходи от ДДС няма да доведе до нарастване на вноската на страната в бюджета на ЕС, освен ако едновременно с това не е налице и съответно съществено нарастване на БНД на България за 2023-2025 г., с което 50-процентният праг да превиши евентуално нарасналата ДДС-база.

Намаляването (или увеличаването) на който и да било от останалите собствени ресурси от България ще предизвика съответно увеличаване (или намаляване) на размера на ресурса ѝ на база БНД, т.е. налице е обратнопропорционална зависимост.

Поради структурата на системата на собствените ресурси на ЕС и взаимообвързаността между елементите ѝ, промени в размера на собствените ресурси, предоставяни от останалите държави членки, биха дали отражение върху размера на ресурса на база БНД и от България, като зависимостта в общия случай е обратнопропорционална.

Независимо от предварителните прогнози за приходите от мита, в съответствие с действащото решение за собствените ресурси държавите членки ще превеждат в бюджета на ЕС 75% от реално събраните суми.

В процеса на изпълнението на бюджета на ЕС е възможно да се наложи промяна в размера (увеличение или намаление) на вноската на България поради въздействието на следните фактори: възникнали непредвидени допълнителни нужди от средства по бюджета на ЕС при изпълнение на разходните политики; промяна в размера на другите приходи на ЕС (извън собствените ресурси, вкл. установяването на излишък или дефицит от предходната година); промяна в размера на събраните традиционни собствени ресурси от всички държави членки; периодични актуализации на данните за предишни години за ДДС-базите, за БНД на държавите членки и на количествата нерециклирани отпадъци от опаковки от пластмаса с оглед постигане на по-голяма точност при изчислението на вноските им, промяна в законодателството на ЕС,

регулиращо предоставянето на собствените ресурси или други аспекти от системата на собствените ресурси на ЕС и др.

При подготовката на настоящата прогноза, заради несигурността за продължителността на преговорния процес и за крайните му резултати и поради липсата на прогнозни разчети за размера им, не са взети предвид предложените от Европейската комисия на 22 декември 2021 г. нови собствени ресурси на база механизма за въглеродна корекция на границите, европейската схема за търговия с емисии и остатъчните печалби на най-големите многонационални предприятия.

5. ОЦЕНКА НА МАКРОИКОНОМИЧЕСКИТЕ ЕФЕКТИ ОТ УСВОЯВАНЕТО НА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИТЕ ФОНДОВЕ И ПРОГРАМИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

В таблицата по-долу са представени очакваните макроикономически ефекти от усвояването на средствата от ЕС[22] за периода 2023-2025 г. За изчислението им е използван макроиконометричния модел СИБИЛА 2.0 [23] [24]. Оценявани са ефекти[25], дефинирани като промени в нивата на основни макроикономически показатели в средносрочен хоризонт.

Табл. V-3: Ефекти от усвояването на средствата от европейските фондове и програми на ЕС

Макроикономически показател	*Ефект към 2025 г.*
БВП	8,7%
Износ на стоки и услуги	1,4%
Внос на стоки и услуги	15,5%
Текуща сметка, % от БВП	- 6,5 пр.п.
Частно потребление	10,5%
Частни инвестиции	32,3%
Заетост (15-64 г.), хил.	13,2%
Коефициент на безработица (15-64 г.)	-6,0 пр.п.
Средна работна заплата	6,0%
Инфлация по ХИПЦ	2,2%
Бюджетен баланс, % от БВП	1,1 пр.п.

Източник: МФ, СИБИЛА 2.0

[22] Обект на анализа са средствата от Европейския социален фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, които съфинансират изпълнението на съответните оперативни програми за програмните периоди 2014-2020 г. и 2021-2027 г., както и средствата по Механизма за възстановяване и устойчивост.

[23] Simulation model of Bulgaria's Investment in Long-term Advance – SIBILA 2.0.

[24] Предвид спецификата на модела е направена експертна оценка на Министерството на финансите за разпределението на общата сума на прогнозното усвояване на средствата от ЕС по типове фактори за дългосрочен растеж.

[25] Цялостните ефекти от изпълнението на програмите и проектите, съфинансирани със средства от ЕС, върху икономиката са получени като разлика между два сценария – базисен сценарий, в който е симулирано развитието на икономиката без планираните интервенции, и хипотетичен алтернативен сценарий, който отчита планираното усвояване на средствата от ЕС.

Към 2025 г. нивото на БВП се очаква да бъде с 8,7% по-високо в сравнение със сценария, при който средствата на ЕС не се оползотворят. Основата за този ефект е положителното влияние върху производството в страната, което е следствие на увеличението в инвестиционните разходи. Същевременно, допълнителен импулс се генерира по линия на частното потребление поради допълнителен ръст в заетостта и средната работна заплата. Кумулативният ефект върху въпросните основни компоненти на БВП е прогнозиран да достигне 32,3% за частните инвестиции и 10,5% за частното потребление. Същевременно, по-високото равнище на БВП не се предвижда да бъде съпътствано от ускоряване на инфлацията, като ефектът върху ценовото равнище към 2025 г. се изразява в скромно повишаване от 2,2% спрямо базисния сценарий.

По отношение на пазара на труда, симулациите показват общ допълнителен ръст от 6,0% в средната работна заплата и 13,2% в броя на заетите, както и подобряване на нивото на безработица, което към края на 2025 г. се очаква да е с 6,0 пр.п. по-ниско в сравнение със сценария без средства от ЕС. Каналите, чрез които средствата от ЕС влияят на пазара на труда, са два. От една страна, в направените симулации са включени ефектите от директната намеса на програмите, съфинансирани със средства от ЕС, на пазара на труда, чрез мерките за създаване на заетост и преквалификация на работната сила, а от друга са отразени и очакванията за неговото развитие в резултат на повишената икономическа активност, генерирана от допълнителните инвестиции. Анализът показва също, че планираното изпълнение на оперативните програми, съфинансирани със средства от ЕС, води до умерено подобряване на бюджетния баланс с 1,1 пр.п. от БВП към 2025 г.

Увеличената производствена активност, която е силно зависима от внос на суровини, както и ускореният ръст на доходите, се очаква да повишат допълнително вноса на стоки и услуги с 15,5% към 2025 г. Износът, от друга страна, се очаква да отбележи по-скромен допълнителен ръст (1,4%) в този тригодишен хоризонт, тъй като за пълното проявление на очаквания ефект от изпълнението на програмите върху конкурентоспособността на българските стоки и услуги е необходим по-дълъг период. В резултат на това, в средносрочен план балансът по текущата сметка на платежния баланс ще се влоши с 6,5 пр.п. от БВП.

Част VI.
Политика по дълга и финансирането за периода 2023-2025 г.

Политиката на правителството за управление на държавния дълг[26] за периода 2023-2025 г. ще бъде насочена към осигуряване необходимите ресурси за рефинансиране на дълга в обращение, финансиране на планирания дефицит по държавния бюджет и обезпечаване на законово регламентираните нива на фискалния резерв. Отчитайки рисковете от динамичната макроикономическата среда, вследствие от продължаващото разпространение на COVID-19 и конфликта в Украйна, основните предизвикателства и усилията ще бъдат съсредоточени в посока обезпечаване на възможности както за пазарно-ориентирано финансиране, така и за договаряне на държавни заеми, при спазване на регламентираните годишни дългови ограничения.

Дълговото управление ще бъде съобразено с конкретните пазарни условия и ще цели минимизиране на ликвидните рискове при изпълнението на бюджета и запазване устойчивостта на основните дългови параметри. Определянето на конкретните характеристики на новопоетия дълг ще се базира на задълбочен анализ на настоящата конюнктура на пазара на ДЦК и профила на дълга в обращение, при отчитане на възможностите за намаляване на риска за рефинансиране на държавния дълг и избягване на допълнителна концентрация на плащания в годините с натоварен погасителен профил. Планира се дългово финансиране на бюджета чрез предоставяне на високоликвидни дългови инструменти, позиционирани в различни матуритетни сегменти и предвиждане на възможност за договаряне на финансиране с държавни заеми. По отношение на финансирането на инвестиционни проекти и специфични програми с държавни и държавногарантирани заеми ще продължи прилагането на консервативен подход.

[26] Дългът по Закона за държавния дълг и останалите форми на дълг съгласно Регламент на Съвета (ЕО) № 479/2009 от 25 май 2009 г. за прилагане на Протокола за процедурата при прекомерен дефицит, приложен към Договора за създаване на Европейската общност, който се поема и изплаща от централния бюджет и от лицата, чиито бюджети са част от държавния бюджет, включително чрез сметките им за средствата от Европейския съюз.

1. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ. ОБСЛУЖВАНЕ И ФИНАНСИРАНЕ

Към края на 2021 г. нивото на държавния дълг възлиза на 31,2 млрд. лв. В резултат на планираните дългови операции през 2022 г. се очаква номиналният размер на държавния дълг да достигне до 35,5 млрд. лв. в края на годината, което съответства на предвиденото в ЗДБРБ за 2022 г. дългово ограничение за максимален размер на дълга. В сравнение с нивото от предходната година се очаква дългът да се увеличи с 4,3 млрд. лв. в резултат от поемането на нов държавен дълг в максимален размер до 7,3 млрд. лв., съгласно разпоредбите на ЗДБРБ за 2022 г. и погашенията по държавния дълг към външни и вътрешни кредитори в размер на 3,0 млрд. лв. (в т.ч. падеж на еврооблигации, емитирани на МКП през 2015 г. в размер на 2,4 млрд. лв.).

През периода 2023-2025 г. се наблюдава запазване на тенденцията на увеличение на дълга, като се предвижда към края на 2025 г. да бъде достигнато ниво от 54,2 млрд. лв. Съотношението на държавния дълг към БВП[27] от 23,5% към края на 2021 г. се очаква да достигне до 24,1% в края на 2022 г. и да продължи да нараства до ниво от 26,4% през 2023 г., 28,0% през 2024 г. и 29,5% към края на 2025 г.

През 2021 г. външният държавен дълг възлиза на 22,6 млрд. лв., като се очаква към края на 2022 г. да достигне до 24,2 млрд. лв. и да продължи да нараства в средносрочен план. Аналогична тенденция се наблюдава и по отношение на вътрешния дълг – увеличение от 8,6 млрд. лв. към края на 2021 г. до 16,6 млрд. лв. към края на 2025 г.

През 2021 г. в рамките на заложените в закона дългови ограничения е поет нов държавен дълг в размер на 3,8 млрд. лв. под формата на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар, и са усвоени средства по държавния заем с целево предназначение за финансиране на социално-икономическите мерки на правителството за преодоляване на последствията от COVID кризата, по линия на Европейския инструмент за временна подкрепа с цел смекчаване на рисковете от безработица при извънредни обстоятелства (SURE) в размер на 999,4 млн. лв. По отношение на дълговото финансиране в ЗДБРБ за 2022 г. е обезпечена възможност както за пазарно-ориентирано финансиране, така и за финансиране чрез държавни заеми в общ размер до 7,3 млрд. лв. През периода 2023-2025 г. се планира поемането на нов държавен дълг в границите от 9,3 млрд. лв. до 10,0 млрд. лв. годишно, като дългът в обращение, който ще бъде рефинансиран през всяка от годините варира между 3,0 млрд. лв. и 3,5 млрд. лв. (падежиращите се еврооблигации за периода са както следва: 2,4 млрд. лв. през 2022 г., 2,2 млрд. лв. през 2023 г. и 2,9 млрд. лв. – 2024 г.).

Табл. VI-1: Структура на държавния дълг за периода 2021-2025 г.

Показател	2021 отчет	2022 програма	2023 прогноза	2024 прогноза	2025 прогноза
Структура на дълга по остатъчен матуритет					
Дълг с матуритет до 1 г.	8,9%	7,9%	7,8%	6,4%	3,7%
Дълг с матуритет от 1 до 5 г.	33,6%	29,9%	22,8%	21,4%	19,7%
Дълг с матуритет от 5 до 10 г.	33,1%	34,9%	34,9%	28,6%	28,8%
Дълг с матуритет над 10 г.	24,5%	27,3%	34,4%	43,6%	47,7%

[27] По данни на НСИ за 2021 г. и прогноза на МФ за периода 2022-2025 г.

Показател	2021 отчет	2022 програма	2023 прогноза	2024 прогноза	2025 прогноза
Структура на дълга по видове инструменти					
Облигации, емитирани на МКП	57,2%	55,5%	57,7%	58,4%	62,9%
ДЦК, емитирани на вътрешния пазар	27,7%	31,9%	32,9%	33,8%	30,6%
Държавни заеми	12,5%	10,6%	8,0%	6,8%	5,7%
Държавни инвестиционни заеми	2,6%	2,0%	1,4%	1,0%	0,8%
Структура на държавните заеми по кредитори					
Заеми от ЕС /в т.ч. ЕИБ/	70,9%	71,7%	76,5%	77,7%	78,5%
Заеми от МБВР	8,7%	6,9%	5,3%	3,7%	2,4%
Заеми от БРСЕ	7,8%	8,0%	8,7%	8,9%	9,0%
Заеми от други кредитори	12,6%	13,4%	9,5%	9,8%	10,1%
Лихвена структура					
Заеми с фиксирани лихви	98,7%	99,1%	99,5%	99,7%	99,8%
Заеми с плаващи лихви	1,3%	0,9%	0,5%	0,3%	0,2%
Валутна структура					
Дълг в лева	26,2%	30,6%	31,9%	32,8%	30,6%
Дълг в евро	73,6%	69,2%	68,0%	67,1%	69,3%
Дълг в други валути (японски йени)	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%

Забележка: Поради закръгления някои сумарни позиции не се изчерпват от съставните им числа.

Вследствие от извършените дългови операции през 2021 г., планираното поемане на нов държавен дълг и погасяване на дълг в обращение през периода 2022-2025 г., в *структурата на дълга по остатъчен матуритет* се очаква плавно увеличение на дела на дълга с матуритет над 10 г., за сметка на редуциране на дълга с по-кратък срок за погасяване.

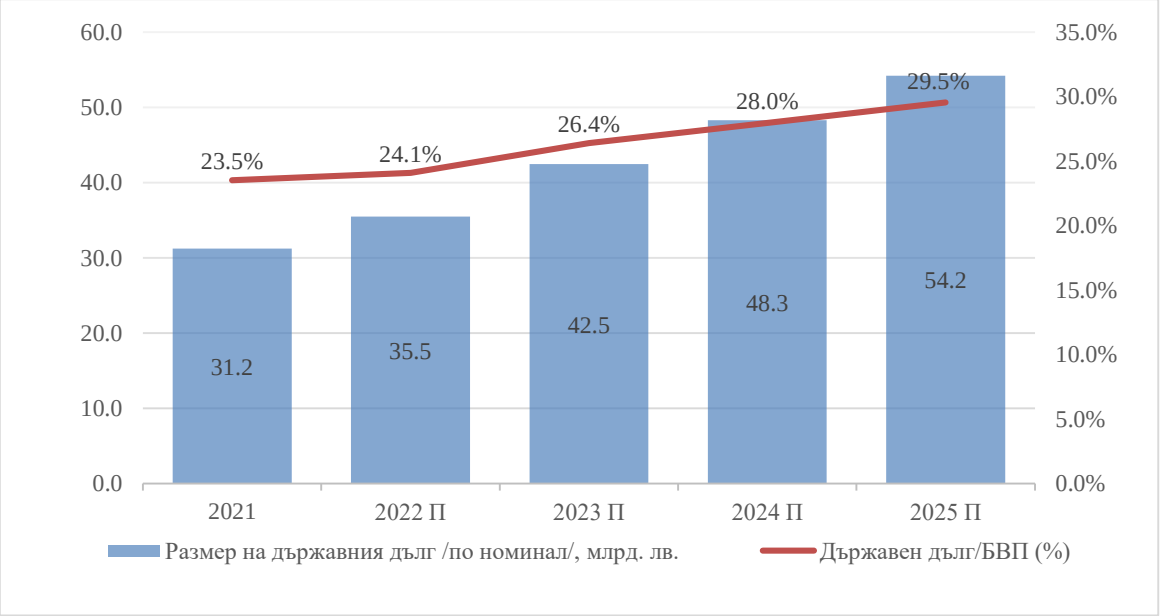
Пазарно-ориентираното финансиране има основен дял при осигуряването на средства за рефинансиране на дълга и финансиране на държавния бюджет. В *структурата на дълга по видове инструменти*, облигациите, емитирани на МКП ще продължат да заемат доминантна позиция през целия разглеждан период в границите 57,2% – 62,9% от дълга, при дял на ДЦК, емитирани на вътрешния пазар от 27,7% до 33,8% и тенденция за намаляване на дела на държавните и държавните инвестиционни заеми.

В *структурата на държавните заеми по кредитори* към края на 2021 г. най-голям дял имат получените заеми от Европейски съюз (в т.ч. от ЕИБ) – 70,9%. През следващите години се очаква този дял да нараства, предвид ролята на инструментите на ЕС за подпомагане на процесите за възстановяване на икономиките на държавите членки, за сметка на намаляването на дела на заемите от МБВР (поради приключване на изпълняваните с помощта на банката проекти). Очаква се приносът на БРСЕ при заемното финансиране да се запази на относително постоянни нива от около 8% - 9%. В частта на кредитори „Други“ преобладават прехвърляемите заеми Шулдшайн (около 10% от заемите).

Лихвената и валутна структура на дълга към края на 2021 г. се характеризират с ясно изразен превес на задълженията с фиксиран лихвен процент от 98,7% и на евровия и левовия компонент на дълга – 99,8%, като тази тенденция се запазва през целия

разглеждан период. По този начин се гарантира предвидимост на разходите за обслужване на държавния дълг и се минимизират пазарните рискове.

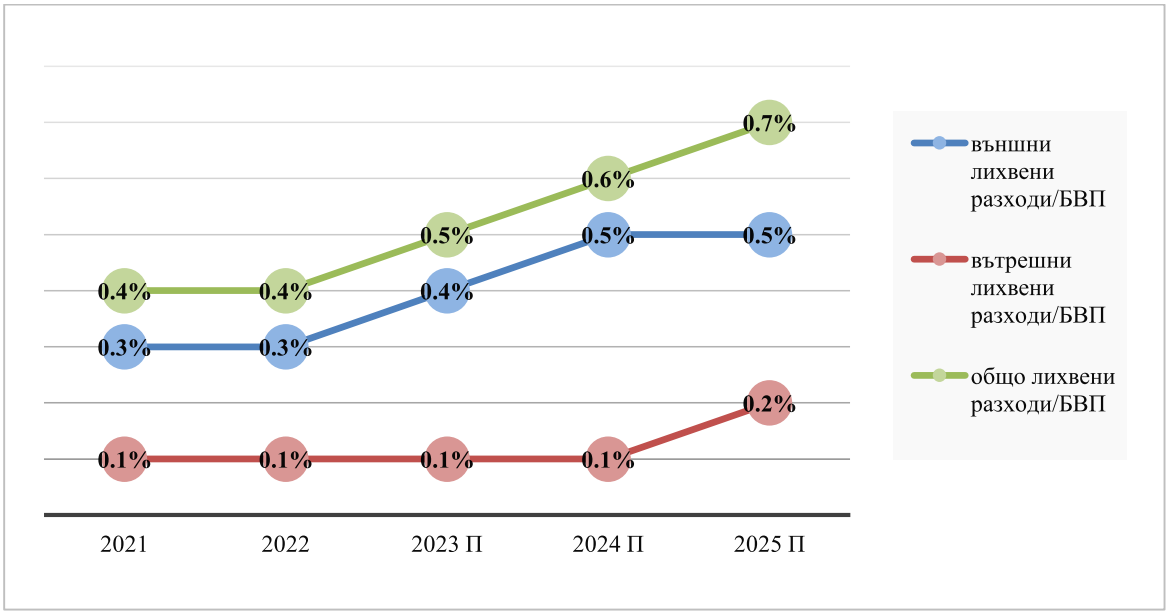
Граф. VI-1: Държавен дълг и съотношение на държавния дълг към БВП

Източник: МФ

Лихвените разходи за обслужването на държавния дълг през 2021 г. са в размер на 584,3 млн. лв. (от които 422,4 млн. лв. по външния и 161,9 млн. лв. по вътрешния), а през 2022 г. се очаква да нараснат до 610,2 млн. лв. (485,8 млн. лв. по външния и 124,4 млн. лв. по вътрешния), като очакванията за периода 2023-2025 г. са за размер на лихвените плащания съответно от 764,5 млн. лв., 1 076,0 млн. лв. и 1 272,2 млн. лв. За периода 2022-2025 г. се предвижда съотношението на лихвените разходи спрямо прогнозния БВП да се запази в рамките под 1,0%.

Граф. VI-2: Съотношение на лихвените разходи към БВП

Източник: МФ

2. ДЪРЖАВНОГАРАНТИРАН ДЪЛГ

Към края на 2021 г. държавногарантираният дълг възлиза на 1,9 млрд. лв., при съотношение към БВП от 1,5%. Основната част от държавногарантирания дълг се формира от външни заеми – 96,5%. Доминиращ дял от държавните гаранции имат издадените за сектор „Финансов“ – 60,5%, следвани от сектор „Инструменти на ЕС“ – 14,9%, сектор „Енергетика“ – 9,1%, сектор „Други“ – 7,0%, сектор „Транспорт“ – 5,1% и сектор Образование“ – 3,5%.

В резултат от усвоявания по държавногарантираните заеми и погашенията по тях, размерът на държавногарантирания дълг към края на 2022 г. се очаква да отбележи намаление до 1,7 млрд. лв. През следващите години се предвижда да продължи плавно да намалява в номинално изражение, достигайки до 0,9 млрд. лв. или около 0,5% от прогнозния БВП в края на 2025 г.

При издаването на държавни гаранции по заемни споразумения през периода 2023-2025 г. ще продължи следването на аналитичен подход и прилагане на законово регламентираната практика, при отчитане степента на тяхната ефективност в контекста на изпълнението на поставените правителствени приоритети за насърчаване развитието на ключови сектори в икономиката.

3. ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ ЧРЕЗ ФИНАНСОВ ЛИЗИНГ И ДРУГИ ФОРМИ НА ДЪРЖАВЕН ДЪЛГ

За периода 2023-2025 г. не се предвижда поемане на нов дълг от първостепенните разпоредители с бюджет по държавния бюджет по чл. 37, ал. 1, т. 1, буква „б“ от Закона за публичните финанси.

4. ДРУГИ ОПЕРАЦИИ В ЧАСТТА НА ФИНАНСИРАНЕТО

4.1. УСВОЯВАНИЯ ПО ДЪРЖАВНИ ИНВЕСТИЦИОННИ ЗАЕМИ

За периода 2023-2025 г. не е предвидено усвояване на външно финансиране по държавни инвестиционни заеми. По централния бюджет са разчетени приходи от лихви по държавни инвестиционни заеми с краен бенефициент търговско дружество общо за 2023 г. в размер на 2,1 млн. лв., за 2024 г. – 1,7 млн. лв. и за 2025 г. – 1,4 млн. лв. Общо разчетените разходи по държавните инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество за 2023 г. са в размер на 18,1 млн. лв., от които 18,0 млн. лв. разходи за лихви и 0,1 млн. лв. разходи за издръжка по проект, изпълняван от Министерство на финансите. За 2024 г. са планирани разходи по държавните инвестиционни заеми в общ размер 15,0 млн. лв., а за 2025 г. – 14,7 млн. лв. Разчетените средства за погашения по държавни инвестиционни заеми, в т.ч. и с краен бенефициент търговско дружество за 2023 г. са в размер на 118,3 млн. лв., за 2024 г. – 99,5 млн. лв. и за 2025 г. – 76,0 млн. лв.

4.2. ФИНАНСИРАНЕ ПО ЧЛ. 9, АЛ. 1 ОТ ЗАКОНА ЗА ЕКСПОРТНОТО ЗАСТРАХОВАНЕ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Съгласно чл. 9, ал. 1 от Закона за експортното застраховане (ЗЕЗ), в закона за държавния бюджет на Република България за съответната година се предвиждат средствата от

централния бюджет за изплащане на застрахователни обезщетения по чл. 3 от ЗЕЗ (дейността за сметка на държавата). За периода 2023-2025 г. се предвижда увеличение на размера на средствата спрямо 2022 г., както следва: 135,0 млн. лв. за 2023 г., 140,0 млн. лв. за 2024 г. и 145,0 млн. лв. за 2025 г.

В съответствие с мисията и целите на „Българска агенция за експортно застраховане“ (БАЕЗ) като държавна агенция, която да подкрепя българските износители, дружеството акцентира върху развитието в предлагането на застрахователните продукти по дейността за сметка на държавата. За изпълнението на заложените показатели, БАЕЗ се нуждае от съответния застрахователен капацитет, който да покрива нуждите на компанията.

Мерките за постепенно повишаване на заделените средства в държавния бюджет целят повишаване на застрахователния капацитет на БАЕЗ по дейността за сметка на държавата в съответствие със ЗЕЗ, както и са необходими като превенция относно достигане на застрахователния капацитет и невъзможност за сключване на застрахователни договори или спешно увеличаване на средствата през текущата година.

4.3. ПОСТЪПЛЕНИЯ ОТ ПРИВАТИЗАЦИЯ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Прогнозните приходи от приватизация за периода 2023-2025 г. са съответно 0,8 млн. лв. за 2023 г., 0,5 млн. лв. за 2024 г. и 0,4 млн. лв. за 2025 г.

4.4. СПОРАЗУМЕНИЕ ЗА КРЕДИТНА ЛИНИЯ МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ КАТО КРЕДИТОР И ЕДИННИЯ СЪВЕТ ЗА ПРЕСТРУКТУРИРАНЕ В ЕС КАТО КРЕДИТОПОЛУЧАТЕЛ

На 07.10.2020 г. Република България сключи споразумение за кредитна линия с Единния съвет за преструктуриране в изпълнение на ангажиментите на Република България във връзка с присъединяването на страната към Единния надзорен механизъм (ЕНМ) и Единния механизъм за преструктуриране (ЕМП). Споразумението е подписано от министъра на финансите при условията на последваща ратификация.

Всички участващи в банковия съюз държави членки предоставят национални кредитни линии като форма за мостово финансиране, за да се осигури необходимото финансиране за евентуално преструктуриране само на банки в съответната държава членка през преходния период до достигане на целевото равнище на Единния фонд за преструктуриране (ЕФП) към 31 декември 2023 г. Кредитната линия между Република България и Единния съвет за преструктуриране (ЕСП) е в размер на 113 499 хил. евро (около 221 985 хил. лв.). Сумата беше планирана в операциите в частта на финансирането на бюджетното салдо в бюджета за 2021 г. Кредитната линия може да бъде активирана само в краен случай - при недостиг на средства в Единния фонд за преструктуриране и след като са изчерпани всички други източници на финансиране. Системата от национални кредитни линии гарантира защитата на данъкоплатците и е фискално неутрална в средносрочен план, тъй като банковият сектор на съответната държава членка е отговорен за погасяване на сумите, изтеглени по кредитната линия.

Споразумението за кредитна линия е със срок по-ранната от следните две дати: края на посочения преходен период или въвеждането на общ защитен механизъм (ОЗМ) за ЕФП. Общият защитен механизъм за ЕФП ще бъде осигурен посредством споразумение за защитен механизъм (кредитна линия) от Европейския механизъм за стабилност (ЕМС) –

за държавите членки от еврозоната, и паралелно споразумение за защитен механизъм – за държавите, които участват в Банковия съюз, извън еврозоната.

На заседание на Еврогрупата в разширен състав (държавите от еврозоната и държавите, участващи в Банковия съюз, чиято парична единица не е евро) на 30 ноември 2020 г. бе постигнато политическо съгласие за ранното въвеждане на ОЗМ, в началото на 2022 г. Ранното въвеждане на ОЗМ налага сключването на паралелно споразумение за защитен механизъм между Република България като кредитор и ЕСП като кредитополучател. Споразумението е подписано и ратифицирано от Република България, но ще влезе в сила едновременно с влизането в сила на Споразумението за защитен механизъм между ЕМС и ЕСП. След влизането в сила на ОЗМ[28] действащото споразумение за кредитна линия между Република България и Единния съвет за преструктуриране ще бъде автоматично прекратено. Максималният размер на кредитна линия по паралелното споразумение за защитен механизъм е 96 087 хил. евро (приблизително 188 000 хил. лв.). Определената максимална сума ще бъде актуализирана годишно (увеличавана всяка година със събирането на предварителните вноски) през преходния период за достигане на целевото ниво на ЕФП (до 31 декември 2023 г.). След преходния период актуализация може да се извършва като част от редовния или цялостен преглед, съответно извършвани на 3 г. и 10 г. или след писмено уведомление от ЕСП. Актуализация на максималната сума се извършва чрез подписване между страните на изменящо споразумение към Паралелното споразумение, което подлежи на ратифициране.

[28] За целта държавите-членки, участващи в банковия съюз, следва да са ратифицирали Споразумението за изменение на споразумението за прехвърляне и за взаимно използване на вноските в ЕФП и изменението на Договора за Европейския механизъм за стабилност или паралелното споразумение за защитен механизъм, което е приложимо от двете.

Част VII.
Перспективи за развитието на публичните финанси

1. УСТОЙЧИВОСТ НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

В този раздел се разглежда устойчивостта на фискалната позиция, като се оценява текущото състояние на публичните финанси от гледна точка на бъдещото нарастване на публичните разходи свързани със застаряването на населението. За тази цел се използват индикаторите за устойчивост S1 и S2, изчислени по методология разработена от ЕК[29].

Индикаторът за фискална устойчивост в средносрочен план (S1) показва необходимата корекция в структурното първично бюджетно салдо в рамките на пет години от края на прогнозния период (2025 г. в случая на МФ), за да се гарантира, че държавният дълг в период t+15 (2037 г.) не надвишава референтната стойност от 60%.

Индикаторът за фискална устойчивост в дългосрочен план (S2) показва необходимата корекция в първичния баланс, за да се спази времевото бюджетно ограничение (дисконтираната стойност на бъдещите структурни първични баланси да покрива равнището на дълга в настоящия момент) за безкрайно дълъг период от време с включени допълнителни разходи, произтичащи от застаряването на населението.

Положителна стойност на индикаторите означава необходимост от фискална консолидация или структурни реформи, които да намалят тежестта от застаряването на населението върху публичните финанси, докато отрицателната показва наличие на фискално пространство.

Табл. VII-1: Индикатори за устойчивост

	МФ		ЕК	
	S1	**S2**	**S1**	**S2**
Стойност, от която:	-2,4	2,2	-3,1	2,5
Начална бюджетна позиция	1,2	2,1	-1,2	-0,1
Дългово ограничение	-2,9		-2,5	
Бъдещи промени в бюджетната позиция	-0,7	0,2	0,7	2,5

Източник: МФ, Debt Sustainability Monitor 2020

В таблицата са представени оценките на МФ за индикаторите за устойчивост и тези на ЕК от Мониторинговия доклад относно устойчивостта на дълга на страните от ЕС[30], публикуван през февруари 2021 г. Наличието на разлики в стойностите на индикаторите S1 и S2 между двете институции в голяма степен се дължи на различни очаквания за

[29] Приложение 2 от Fiscal Sustainability Report 2018.

[30] https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/economy-finance/ip143_en.pdf

икономическия растеж, дълга и бюджетния баланс в средносрочен план, като оценките на Комисията се базират на прогнози от есента на 2020 г. Освен това оценката за устойчивостта на фискалната политика е силно зависима от перспективите за дългосрочно развитие на икономиката. Наличието на разлики в стойностите на индикаторите S1 и S2 между двете институции се дължи и на разлики в очакванията за бъдещи промени в бюджетната позиция, които са свързани с разходите за пенсии, здравеопазване и образование. При изготвянето на своята дългосрочна макроикономическа прогноза и съответните оценки за разходи, свързани със застаряването на населението, МФ използва актуализирани допускания[31], залегнали в Доклада по застаряване на населението от 2021 г., прогноза за разходите за пенсии подадена от Националния осигурителен институт и прогнози за разходите за здравеопазване и образование, получени от дългосрочния модел на МФ[32]. В същото време, прогнозата на ЕК за разходите за застаряване се базира на Доклада по застаряване на населението от 2018 г.

Оценките показват, че въпреки очакванията за увеличение на дълга в рамките на прогнозния период до 2025 г., фискалната устойчивост на страната не е застрашена. Индикаторът S1 е отрицателен, което според референтните стойности на ЕК[33] означава нисък риск за фискалната устойчивост в средносрочен план и предполага поддържане на нивото на дълга под 60% от БВП. Стойността на индикатора S2 показва умерен риск и нужда от коригиране на първичния баланс за да се запази фискалната устойчивост.

Представените резултати се припокриват с изводите от доклада на Комисията, според който страната има фискално пространство и дори при негативен шок върху номиналния растеж на БВП или бюджетния баланс рисковете за дълга в средносрочен план остават ниски. Според Комисията в дългосрочен план рискът е умерен.

1.1. ОЦЕНКА НА СТРУКТУРНИЯ БЮДЖЕТЕН БАЛАНС И ГОДИШНИЯ РЪСТ НА РАЗХОДИТЕ СПРЯМО РЕФЕРЕНТНИЯ РАСТЕЖ НА ПОТЕНЦИАЛНИЯ БВП

1.1.1 Оценка на структурния бюджетен баланс

Оценката за структурния бюджетен баланс през 2022 г. е за дефицит от 3,1% от БВП. Фактическото салдо на сектор „Държавно управление“ има отрицателен принос за структурния баланс. Еднократните мерки, които са в отговор на кризата предизвикана от пандемията, са значителни като дял от БВП и водят технически до положителна корекция в структурния бюджетен баланс. Цикличната позиция на икономиката, която е формирана от отрицателното отклонение от потенциала и чувствителността на бюджетната позиция към икономическия цикъл, също се отразява в корекция към по-висока стойност на структурното бюджетно салдо.

През 2023 г. се планира съществено ограничаване на дефицита на сектор „Държавно управление“. Разходите свързани с еднократни мерки се очаква да се понижат до 0,2%

[31] 2021 Ageing Report: Underlying assumptions and projection methodologies, European Commission, European Economy, Institutional papers, No. 142, November 2020.

[32] http://www.minfin.bg/upload/9114/D.E.2008.pdf

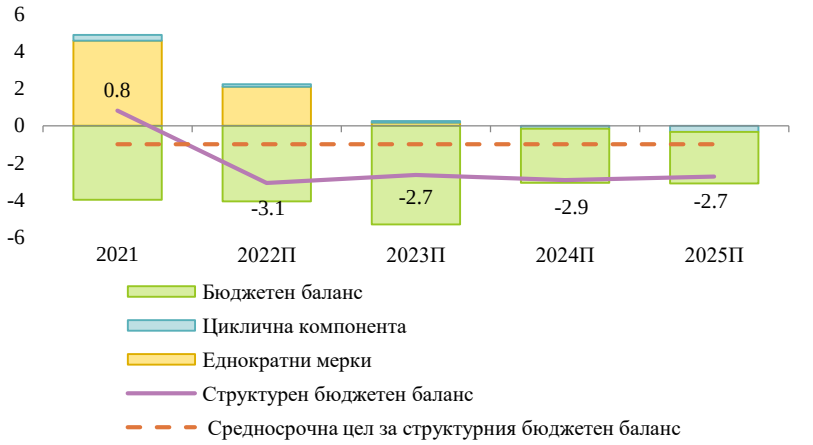
[33] Референти стойности, заложени в Доклада за фискална устойчивост 2018 (Fiscal Sustainability Report 2018), посочващи степента на риск за устойчивостта на публичните финанси:

S1<0 – нисък риск; 0<S1<2,5 – умерен риск; S1>2,5 – висок риск;

S2<2 – нисък риск; 2<S2<6 – умерен риск; S2>6 – висок риск.

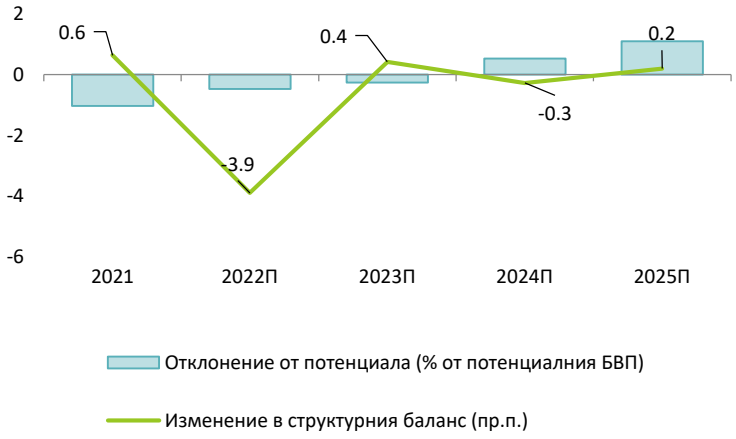
от БВП през 2023 г., отрицателното отклонение от потенциала -да се свиване допълнително, при което икономиката ще се приближи до своя потенциал и, съответно, цикличната компонента ще запази минимален положителен принос. В резултат структурният бюджетен дефицит ще се подобри до 2,7% от БВП през 2023 г. През последните две години от прогнозния период дефицитът на сектор „Държавно управление“ постепенно ще намалява. Не се предвиждат разходи свързани с еднократни мерки. Отклонението от потенциала се прогнозира да бъде положително число, което ще се отрази в корекция към по-ниско структурно салдо спрямо планирания фактически бюджет дефицит. Структурният бюджетен дефицит ще достигане 2,9% от БВП през 2024 г. и 2,7% в края на прогнозния период.

Граф. VII-1: Структурен бюджетен баланс (% от БВП, приноси по компоненти в пр.п.)

Източник: МФ, НСИ

Граф. VII-2: Фискална позиция

Източник: МФ, НСИ

Средносрочната бюджетна цел за структурния баланс на сектор „Държавно управление“ е дефицит в размер на 1% от БВП. Тази цел е в съответствие с изискванията на чл. 23, ал. 2 от ЗПФ, като отчита сравнително ниския размер на консолидирания дълг на сектор „Държавно управление”, както и ниските рискове пред дългосрочната устойчивост на публичните финанси. Според чл. 24 от ЗПФ неизпълнението на средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит на годишна основа се допуска при извънредни обстоятелства. През 2020 г. бе активирана общата клауза за дерогация (General escape

clause) от Пакта за стабилност и растеж, която позволява на държавите членки през 2020 и 2021 г. да се отклонят от стъпката за постигане на средносрочната бюджетна цел. През пролетта на 2021 г. ЕК взе решение прилагането на клаузата за дерогация в ЕС да продължи и през 2022 г.

1.1.2 Разходно правило

Оценката на съответствието с изискванията по ПСР и ЗПФ по отношение на растежа на бюджетните разходи се базира на общата методология на Европейската комисия за т. нар. бенчмарк на разходите, при отчитането на разделението между финансираните с национални средства и със средства от ЕС публични инвестиции. Бенчмаркът на разходите се сравнява с нивото на потенциалния средносрочен растеж на БВП, изчислен от ЕК.

На база направени изчисления от Министерството на финансите, изменението в реално изражение на разходния индикатор, използван за целите на фискалното управление в ЕС, се оценява съответно на -1,1% за 2022 г., -5,2% за 2023 г., 1,3% за 2024 г. и 0,8% за 2025 г. Според изчисленията на ЕК нивото на референтния растеж се оценява средно на 2,1% за прогнозния период.

Бенчмаркът на разходите е част от индикаторите, следени при оценката на спазването на правилата в превантивната част на ПСР, и като такъв попада под обхвата на общата клауза за дерогация, която бе активирана в периода 2020-2021 г. и ще продължи да действа и през текущата година.

2. ФИСКАЛНИ РИСКОВЕ

Руската инвазия в Украйна, несигурността по отношение на развитие на конфликта и въздействието му върху икономическите процеси в световен мащаб и в България, представлява съществен риск за реализиране както на очакваните приходи, така и на разходите.

Въпреки че покачването на цените, при равни други условия, се отразява в увеличение на макроикономическите бази, определящи динамиката на основните бюджетни постъпления, ускорението на инфлацията, възможните проблеми с доставките на отделни стоки, наред с несигурността, с която се характеризира настоящата ситуация, потискат реалното нарастване на инвестиции, потребление, внос. Съответно, рискът е от превишение на втория над първия ефект, което ще доведе до влошаване на базите и по-ниски от очакваното приходи. При липса на достатъчно бюджетни постъпления, спазването на заложените разходни ангажименти може да се отрази във влошаване на планирания бюджетен резултат или да се наложи прилагане на компенсиращи мерки в разходната част на бюджета, което ще затрудни провеждането на приетите със ЗДБРБ фискални политики.

Същевременно, в среда на нарастване на цените, различните мерки за подкрепа на домакинствата и бизнеса са с основно значение за ограничаване на отрицателния ефект от инфлацията. Нуждата от допълнително разширяване на политиките в подкрепа на доходите на по-уязвимите социални групи е риск пред разходната страна на бюджета. Конфликтът в Украйна е обвързан и с по-високи бюджетни разходи по линия на бежанската криза и увеличените разходи за отбрана.

Предвижданата структурна промяна на енергийния пазар на ЕС, предполага по-бързо диверсифициране на източниците на енергия. Въпреки че част от разходите в тази сфера се поемат от НПВУ, промени в краткосрочен период като например увеличение на внос на втечнен газ и осигуряване на необходимата за това инфраструктура също може да са свързани с допълнителни разходи.

Въпреки очакваното постепенно нормализиране на здравната ситуация, пандемията от COVID-19 все още представлява риск, който може да се прояви в нужда от извънредни социални разходи.

Несигурната среда, обявените стъпки за затягане на паричната политика от страна на ФЕД[34] може да се отразят в намаляване на инвеститорския интерес, пренасочване на капиталови потоци към развитите икономики и общо влошаването на условията за финансиране. Такъв сценарий би могъл да доведе до рефинансиране на държавния дълг при по-неблагоприятни условия в сравнение с последните години и, съответно, влошаване на дълговите показатели. Това не представлява съществена заплаха за устойчивостта на публичните финанси на България в настоящия прогнозен хоризонт. Нивото на държавния дълг в страната е много по-ниско в сравнение със средното равнище на дълга в страните от ЕС и далеч под референтната стойност по Маастрихтските критерии от 60% от БВП.

3. АНАЛИЗ НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТТА

3.1. АЛТЕРНАТИВЕН СЦЕНАРИЙ НА ИЗБРАНИ МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

Един от основните рискове от военния конфликт в Украйна е свързан с изостряне на геополитическото напрежение и по-съществено нарушаване на международната търговия, вкл. появата на сериозни затруднения по веригите на доставка. За страните разположени в по-голяма близост до конфликта, този риск е по-ясно изразен. Затова в алтернативния сценарий е разгледан пряк шок върху външния сектор на икономиката от нарушаване на търговията в региона. Той е представен чрез допускане за невъзможност за осъществяване на част от вноса, по-ниско производство и по-нисък износ.

В допълнение е направено допускане, че усложнената геополитическа обстановка, затрудненото обезпечаване със суровини и нарастването на цените на храните ще доведе до по-голям брой поток на бежанци към страната (около 400 хил. души).

Руската инвазия в Украйна оказа значителен натиск за повишаване на международните цени на суровините. В алтернативния сценарий шокът върху цените на суровините засилен. Направено е допускане, че те ще нараснат с по-висок темп през 2022 г., но също, че поскъпването ще продължи и в периода 2023-2025 г.

При суровия петрол се допуска допълнително повишение на цените над представеното в базовия сценарий и задържането им на по-високо ниво в средносрочен план. При природния газ също е заложен допълнителен шок от 30% повишение през 2022 г. При храните, ограниченото предлагане от страна на Руската федерация и Украйна най-вече на зърнени и маслодайни култури ще се отрази в повишение на техните цени, тъй като то само частично би могло да бъде компенсирано от страна на други производители от

[34] Федералният резерв – централната банкова система на САЩ.

ЕС, САЩ, Канада и други държави. Капацитетът на много от тези алтернативни източници за увеличаване на продукцията и доставките може да бъде допълнително ограничен от високите производствени разходи, свързани с покачването на цените на енергията и торовете. Те биха могли също да доведат до по-ограничено използване на торове, което ще понижи добивите и ще доведе до по-голям риск за реколтата през следващите годи-ни. Това, от своя страна, би запазило високи между-народните цени на храните за по-дълъг период от време. По отношение на металите също се допуска продължаващо съществено повишение на цените им през 2022 и 2023 г., предвид съществения дял на рудите и металите в износа на Руската федерация и Украйна и очакваните прекъсванията в добива и производството им.

Табл. VII-2: Допускания за повишението на цените на основни суровини в алтернативния сценарий*

МЕЖДУНАРОДНА СРЕДА	2022	2023	2024	2025
Цена на петрол, щ.д./барел	130	130	115	100
Цени неенергийни суровини, в щ.д. [%]	25,4	18,1	17,0	14,9
Храни [%]				
– Зърнени	14,2	14,2	14,2	12,8
– Маслодайни	17,9	13,0	16,0	13,5
Метали [%]	60,0	40,0	-	-

Източник: МФ

**Изменение в % спрямо предходната година с изключение на цената на петрола. При храните и торовете са използвани симулации на ФАО - Организацията на ООН по прехрана и земеделие (Food and Agriculture Organization).*

Алтернативните допускания се отразяват в по-висока инфлация най-вече през 2022 и 2023 г., съответно с 2,9 и 2,2 пр.п. над темпа в основния сценарий.

В алтернативния сценарий се очаква спад на вноса на стоки през 2022 г., което представлява отклонение с 8,7 пр.п. спрямо базисния сценарий. Нарушенията по веригите на доставка ще се отразят негативно на производството в страната, на изпълнението на поръчки и инвестиционни планове. В резултат се очаква спад на инвестициите в основен капитал, подсилен и от по-голямата несигурност. По-сериозните затруднения свързани с логистиката и ограничения в производството на отделни продукти ще доведат до спад в износа на стоки и годишният темп ще се влоши с 5,3 пр.п. В същото време, по аналогия с основния сценарий, увеличеният брой бежанци ще се отрази в еднократно увеличение на износа на услуги през 2022 г. Растежът на потреблението на домакинствата ще бъде ограничен по линия на по-слабо нарастване на реалния разполагаем доход и заетостта. При този сценарий се очаква негативните ефекти да продължат да се проявяват и през първо тримесечие на 2023 г. и постепенно да отшумят. В резултат на описаните ефекти реалният растеж на БВП ще бъде с 2 пр.п. по-нисък през 2022 г. и с 1,5 пр.п. през 2023 г. През първите две години се очаква по-високо нарастване на цените в страната, изразено чрез дефлатора на БВП, което няма да компенсира загубата в реалния обем. В резултат на това нивото на БВП по текущи цени ще бъде по-ниско спрямо базовия сценарий, като това ще се запази до края на прогнозния период.

В алтернативния сценарий се допуска в страната да навлезе по-голям поток от бежанци, но се очаква по-малък брой от тях да намерят реализация на трудовия пазар в сравнение с базовия сценарий. В основния сценарий допускането е, че около 35 хиляди бежанци средногодишно ще започнат работа през 2022 г., а в алтернативния – техният брой да е около 10 хиляди. Вследствие на по-ниския растеж на българската икономика се очаква и общата заетост в страната да е по-ниска спрямо тази в базовия сценарий, като най-голямата разлика в стойностите на показателя се очаква през 2023 г. (с 1,6% по-ниска заетост в алтернативния сценарий спрямо основния). През следващите години тези разлики намаляват и заетостта в двата сценария постепенно конвергира.

В алтернативния сценарий, основните изменения в платежния баланс са при търговията със стоки. Нарастването на международните цени ще се прояви в съществено увеличение на номиналните темпове на растеж на вноса и износа на стоки, въпреки намалението на търгуваните количества. Оценките показват близки дефлатори, при изпреварващ реален спад на вноса през 2022 г., което ще доведе до подобрение на търговския дефицит. В периода 2023-2024 г. тенденцията на положително отклонение спрямо базисния сценарий се запазва, основно движена от положителните условия на търговия, при изпреварващо нарастване на вноса.

Табл. VII-3: Промени в основните макроикономически показатели (отклонение спрямо базовия сценарий)

Основни макроикономически показатели	2022	2023	2024	2025
БРУТЕН ВЪТРЕШЕН ПРОДУКТ				
БВП ниво по текущи цени [%]	-0,7%	-1,2%	-2,0%	-1,9%
БВП [реален растеж, пр.п.]	-2,0	-1,5	0,0	0,0
Потребление	-1,9	-0,6	0,2	0,0
Брутообразуване на основен капитал	-18,2	-2,4	-0,6	2,4
Износ на стоки и услуги	-3,8	-2,8	-0,4	0,2
Внос на стоки и услуги	-8,0	-2,4	-0,3	0,3
ПАЗАР НА ТРУДА И ЦЕНИ				
Заетост (СНС) [%]	-1,3%	-1,6%	-1,4%	-0,9%
Коефициент на безработица (НРС) [пр.п.]	0,7	0,7	0,6	0,4
Компенсация на наетите [пр.п.]	-2,1	-1,5	0,0	0,0
Дефлатор на БВП [пр.п.]	1,4	1,1	-0,9	0,0
Средногодишна инфлация (ХИПЦ) [пр.п.]	2,9	2,2	-0,3	0,0
ПЛАТЕЖЕН БАЛАНС				
Текуща сметка % БВП [пр.п.]	2,4	1,8	1,1	1,2
БЮДЖЕТЕН СЕКТОР				
Бюджетни приходи [%]	-0,7%	-0,8%	-0,7%	-0,7%
Бюджетен баланс % от БВП [пр.п.]	-0,3	-0,3	-0,3	-0,3
Държавен дълг % от БВП [пр.п.]	0,5	0,6	0,9	0,8

Източник: МФ

3.2. ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ПРОГНОЗИТЕ КЪМ АЛТЕРНАТИВНИЯ СЦЕНАРИЙ

Анализът на чувствителността представя промяната върху основни бюджетни параметри, която би настъпила при реализиране на алтернативния макроикономически сценарий.

При алтернативния сценарий БВП по текущи цени е по-нисък в периода 2022-2025 г., което има отрицателен ефект върху данъчните постъпления и съответно общите бюджетни приходи. Основен принос имат по-ниските постъпления от социално- и здравно-осигурителни вноски и данък върху доходите поради по ниското ниво на компенсация на наетите. Намалението на общите приходи спрямо базовия сценарий е в рамките на 0,7-0,8%. В резултат от изменението в приходите и по-ниското ниво на БВП, бюджетният баланс би се влошил с 0,3 пр.п. средногодишно.

Промяната в допусканията се отразява в повишение на държавния дълг, като процент от БВП, поради по-високите бюджетни дефицити и по-ниското равнище на БВП по текущи цени като разликата е в рамките до 1 пр.п.

4. ПРОЦЕДУРИ И КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

4.1. БЮДЖЕТНА ПРОЦЕДУРА ЗА 2023 Г.

Бюджетирането е постоянен процес, но етапите и стъпките за неговото реализиране търпят своето развитие в зависимост от много фактори – организационни, икономически, политически, законови и други, които предопределят необходимостта от разработването на график, с който да се организира процесът по планирането и съставянето на бюджетните документи.

В тази връзка следва да се отбележи, че изпълнението на бюджетната процедура за 2022 г. беше силно повлияно от политическия цикъл в страната, в т.ч. от неколкократното провеждане през годината на парламентарни избори и някои ограничения и предизвикателства при реализиране на етапите на процедурата от служебно правителство.

В Закона за публичните финанси е посочено, че бюджетната процедура включва етапите, сроковете, разпределението на отговорностите и изискванията за съставянето както на средносрочната бюджетна прогноза, така и на проекта на държавния бюджет. Постоянният стремеж за усъвършенстване на качеството на бюджетните документи като израз на доброто управление на публичните финанси предполага бюджетната процедура да отчита както променящите се изисквания към всички отговорни институции, така и изискванията към България като държава членка в рамките на т.нар. Европейски семестър – графикът, чрез който се осъществява съгласуваност на националните икономически и бюджетни политики в рамките на Европейския съюз.

Бюджетната процедура за 2023 г. бе изготвена съгласно правилата на ЗПФ, като при нейната подготовка бяха отразени заложените изисквания за структурата и съдържанието на ключовите бюджетни документи, сроковете и отговорните бюджетни организации, както и сроковете и отговорностите на изпълнителната власт във връзка с функциите на Фискалния съвет в рамките на бюджетния процес.

Следва да се има предвид, че с бюджетната процедура за 2023 г. се осигурява завръщане към стандартните етапи в процес по подготовка и приемането на бюджета, след като

бюджетната процедура за 2022 г. беше изпълнявана в условията на продължаваща извънредна епидемична обстановка и политически предизвикателства, което се отрази върху сроковете на изготвяните бюджетни документи на втория етап от бюджетната процедура. Поради проведените в края на 2021 г. избори и сформирането на ново редовно правителство след обичайните срокове за подготовка на държавния бюджет, както и поради необходимостта от дефиниране на политики в средносрочен хоризонт, залегнали в определените приоритети в Споразумението за управление на Република България за период 2021 г.-2025 г., изготвянето на окончателен законопроект за държавния бюджет на Република България за 2022 г. не беше реализирано в рамките на сроковете по ЗПФ. Това наложи прилагане на разпоредбите на ЗПФ при неприет бюджет, като в допълнение беше и изготвен и законопроект за удължаване срока на действие на определени бюджетни разпоредби до приемане на Бюджет 2022.

Законопроектът за удължаване до 31 март 2022 г. на действието на разпоредби на Закона за държавния бюджет на Република България за 2021 г., Закона за бюджета на ДОО за 2021 г. и Закона за бюджета на НЗОК за 2021 г. създаде предпоставки за осигуряване на финансирането и извършването на социални помощи и други плащания, размерите на които се определят с годишните бюджетни закони, с което се постигна правна сигурност и гарантиране правата и законните интереси на гражданите за прилагане на специалните закони, уреждащи специфични обществени отношения до приемането на редовните бюджетни закони за 2022 г.

Законът за държавния бюджет на Република България беше приет на 25 февруари 2022 г. и обнародван в ДВ, бр. 18 от 4 март 2022 г. С Решение № 141 на Министерския съвет от 10 март 2022 г. бяха одобрени промени в Актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2022-2024 г., одобрена с Решение № 42 на Министерския съвет от 2022 г., отразяващи параметрите на приетите закони за държавния бюджет, за бюджета на НЗОК и за бюджета на ДОО за 2022 г. По този начин се даде възможност за реалната реализация на първия етап от бюджетната процедура за 2023 г., одобрена с РМС № 38 от 2022 г.

Процедурата за 2023г. бе одобрена с Решение № 38 на Министерския съвет от 27 януари 2022 г. С нея бяха осигурени условия за създаване на необходимата организация и координация между отделните разпоредители с бюджет в процеса на бюджетно планиране и съставяне на основните бюджетни документи. От гледна точка на обхват и участници в бюджетния процес в нея бяха определени отговорностите на всички институции (бюджетни организации), чиито бюджети са част от консолидираната фискална програма, а също така и на други юридически лица, които попадат в обхвата на сектор „Държавно управление“.

С бюджетната процедура за 2023 г. Министерският съвет отново определи, освен ПРБ по бюджетите на Министерския съвет, на министерствата и на държавните агенции, и останалите ПРБ, чиито бюджети се включват в държавния бюджет съгласно чл. 42, ал. 1 от Закона за публичните финанси, с изключение на бюджетите на Народното събрание и на съдебната власт, да прилагат програмен формат на бюджет по утвърдени от правителството области на политики/функционални области и бюджетни програми (РМС № 52 от 2022 г.), като инструмент на правителството за повишаване на качеството на управление на публичните финанси, подобряване процесите на планиране и изготвяне на проектобюджетите на бюджетните организации, повишаване на прозрачността и отчетността на бюджетните системи.

При обсъжданията на Бюджет 2022 в Народното събрание законодателят определи изискване ПРБ, които прилагат програмен формат на бюджет, да представят в Народното събрание отчет за изпълнението на програмните си бюджети за всяко тримесечие за 2022

г., в срок до 45 дни от края на съответния отчетен период с цел периодично наблюдение на изпълнението и постигнатите резултати (чл. 109 от ЗДБРБ за 2022 г.). По този начин ще се повиши информираността на народните представители и ще се засили контролът и отчетността в рамките на изпълнението на бюджета чрез периодично проследяване и оценка на провежданите правителствени политики и подобряване на фискалното управление в страната.

В рамките на бюджетната процедура за 2023 г. и в съответствие със Закона за публичните финанси се изготвя пролетна и есенна макроикономическа прогноза и се приемат стандарти за финансиране на делегираните от държавата дейности чрез общинските бюджети. В хода на бюджетната процедура са интегрирани и процедури за одобряване от Министерския съвет на проектите, които ще се финансират с държавни и/или държавногарантирани заеми през 2023 г.

Процедурата за 2023 г. е разделена на два основни етапа.

В първия етап на процедурата през месец април 2022 г. Министерският съвет разглежда и одобрява средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г., ежегодната актуализация на Конвергентната програма и приема стандартите за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2023 г., утвърждава норматив за час програма за подготовка, създаване и разпространение на национални и регионални програми на БНР и БНТ през 2023 г., както и изготвените от министъра на финансите мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно пролетната макроикономическа прогноза и/или средносрочната бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. През месец юни 2022 г. Министерският съвет разглежда и одобрява изготвения от министъра на образованието и науката проект на решение за одобряване на максималния размер на новите държавни гаранции, които могат да бъдат издадени през 2023 г. по Закона за кредитиране на студенти и докторанти, както и изготвения от министъра на финансите проект на решение за одобряване на проектите, които ще се финансират с държавни и/или държавногарантирани заеми през 2023 г. Етапът завършва през месец юли с привеждането в съответствие от ПРБ на бюджетните им прогнози за периода 2023-2025 г. с приетите от Министерския съвет решения и с публикуването на бюджетните си прогнози в програмен формат на интернет страниците си при спазване на изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

Във втория етап на процедурата основните процеси и бюджетни документи са свързани с изготвянето на законопроекта на държавния бюджет на Република България за 2023 г. и законопроектите за изменение и допълнение на данъчните закони.

Съгласуването с Националното сдружение на общините в Република България на механизма за разпределяне на общата изравнителна субсидия и на целевата субсидия за капиталови разходи по общини и провеждането на консултации по предложенията на сдружението за общия размер на основните бюджетни взаимоотношения на общинските бюджети с централния бюджет и на други предложения по проекта на държавния бюджет за 2023 г. в частта му за общините също е част от втория етап. До края на месец октомври 2022 г. Министерският съвет разглежда и одобрява изготвените от министъра на финансите проекти на Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. и на актуализирана средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г., която представлява мотиви към законопроекта, както и на мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно есенната макроикономическа прогноза и/или законопроекта за държавния бюджет на Република България за 2023 г. и актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. При необходимост Министерският съвет одобрява изменение и допълнение на

решението за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели през 2023 г. и на решението за утвърждаване на норматив за час програма за подготовка, създаване и разпространение на национални и регионални програми на БНР и БНТ през 2023 г. В същия срок Министерският съвет разглежда и одобрява и подготвените от управителя на Националната здравноосигурителна каса и внесени чрез министъра на здравеопазването в Министерския съвет проекти на Закон за бюджета на Националната здравноосигурителна каса за 2023 г. и на мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно законопроекта, както и подготвените от управителя на Националния осигурителен институт и внесени чрез министъра на труда и социалната политика в Министерския съвет проекти на Закон за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2023 г. и на мотиви при неприемане на мотивираното становище и препоръките на Фискалния съвет относно законопроекта.

В едномесечен срок от обнародването в „Държавен вестник“ на Закона за държавния бюджет на Република България за 2023 г. Министерският съвет приема по предложение на министъра на финансите Постановление за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2023 г.

При необходимост, в едноседмичен срок от одобряването на промените в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г. първостепенните разпоредители с бюджет по бюджетите на бюджетните организации, които са определени да прилагат програмен формат на бюджет актуализират програмните формати на бюджетите си, изпращат ги до Министерството на финансите, Сметната палата и Народното събрание и ги публикуват на интернет страниците си при спазване изискванията на Закона за защита на класифицираната информация, с което бюджетната процедура за 2023г. приключва.

Окончателните бюджети в програмен формат на ПРБ следва да съответстват на показателите по приетия от Народното събрание Закон за държавния бюджет на Република България за 2023 г. и на одобрените от Министерския съвет промени в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза за периода 2023-2025 г.

С оглед подпомагане процесите на планиране, разработване и актуализиране на средносрочната бюджетна прогноза, на планирането и съставянето на проектобюджетите на разпоредителите с бюджет, включително в програмен формат, министърът на финансите дава подробни указания и на двата етапа на бюджетната процедура, като за първия етап на бюджетната процедура за 2023 г. това беше направено с БЮ № 1 от 18.03.2022 г. В указанията са определени и сроковете и отговорните бюджетни организации, които следва да публикуват на интернет страниците си съответните документи, свързани с бюджетната процедура за 2023 г., при спазване изискванията на Закона за защита на класифицираната информация.

Бюджетната процедура за 2023 г. към момента следва определените срокове за изготвянето на основните бюджетни документи, което създава условия за прозрачност и представлява елемент на доброто управление на публичните финанси в страната. Добросъвестното участие в бюджетния процес на всички бюджетни организации е условие за цялостния успех на процедурата и предпоставка за постигане на желаните крайни резултати от провеждането ѝ, а именно устойчиви и предвидими/реализуеми/реалистични средносрочна бюджетна прогноза и годишен държавен бюджет.

4.2. ФИСКАЛНИ ПРАВИЛА И ОГРАНИЧЕНИЯ

Наличието на законова рамка, определяща бюджетните правила, ограниченията и процедурите за действие при наличие на отклонения от заложените цели за даден показател, е предпоставка за повишаване на предсказуемостта на провежданата фискална политика, за спазването на бюджетната и финансова дисциплина и за гарантиране устойчивостта на публичните финанси. Фискалните правила следва да имат постоянен характер, да се отнасят за значим индикатор (в най-общия случай за бюджетния баланс, дълга, разходите и приходите) и да поставят числови ограничения или цел. Изисква се също наличието на законови изисквания и процедури за корективни механизми и мерки за връщане към целта или към определеното с правилото ограничение и случаите на отклонение от целта/ограничението.

По отношение на обхвата разграничаваме правила за показатели както по националната методология – за бюджетното салдо и разходите по консолидираната фискална програма (на касова основа) и за държавния дълг, така и показатели съгласно европейската методология – за сектор „Държавно управление“ (за някои правила – и за съответните му подсектори) – за средносрочната бюджетна цел за структурния дефицит, за бюджетното салдо и за консолидирания дълг за сектор „Държавно управление“.

С приемането на Закона за публичните финанси и Закона за Фискален съвет и автоматични корективни механизми и на последващите им изменения и допълнения, свързани с постигане на пълно съответствие с европейското законодателство, България покри изцяло изискванията за засилване и укрепване на икономическото управление в ЕС. Правилата отговарят на международно приетите дефиниции и критерии и на изискванията за съгласуване на националното фискално планиране с превантивната и корективната част на Пакта за стабилност и растеж на ЕС.

Концентрирането на фискалните правила и тяхната трайна уредба в рамките на ЗПФ оказва положително влияние не само за подобряване на координацията при изпълнението на различни политики, а и за по-доброто планиране, разработване и провеждане на фискалната политика, тъй като се гарантира тяхната дългосрочна устойчивост.

Важно условие за доброто функциониране на фискалните правила са органите, които осъществяват контрол за спазването им, както и наличието на корективни механизми в случай на отклонение от поставените цели. Проследяването им се базира на универсални критерии за оценка на фискалната политика.

Фискалните правила като цяло налагат ограничения върху фискалната политика на национално ниво, но някои от тях налагат числови ограничения и върху бюджетни показатели на индивидуални бюджети, като тези на общините.

Правната рамка, уреждаща фискалните правила и ограничения, но също и резултатите от тяхното прилагане, са обект на периодичен преглед както от страна на правителството, така и от органите на Европейския съюз и международни финансови институции. При установяване на несъответствия на нормите, уреждащи бюджетната рамка, спрямо международно установени норми и практики в тази област, както и при неуредени обществени отношения при управлението на публичните финанси, които пораждат рискове за бюджета и за спазването на фискалните правила, правителството предприема съответните мерки за урегулиране. От приемането на ЗПФ през 2013 г. до настоящия момент са приети три (през 2016, 2017 и 2020 г.) съществени изменения и допълнения на ЗПФ, които са били свързани с прецизиране и доразвиване на уредбата с цел подобряване

на процесите по управлението на публичните финанси и постигане на пълно съответствие с изискванията на Директива 2011/85/ЕС на Съвета от 8 ноември 2011 година относно изискванията за бюджетните рамки на държавите членки, създаването на условия за изпълнението на относимите регламенти, приети в края на 2011 г., както и по отношение на фискалните правила и ограничения с оглед осигуряване на адекватен отговор на предизвикателствата на COVID-19 кризата и създалата се извънредна обстановка.

Спазването на фискалните правила и бюджетна дисциплина са отговорности на различни власти. Правителството отговаря за спазването на фискалните правила на национално ниво (за КФП и за сектор „Държавно управление“) при ограничени възможности за въздействие върху подсекторите (местни власти, социалноосигурителни фондове и автономни бюджети), като при налични отклонения може да компенсира само в обхвата на централното правителство. Възможни са отклонения от заложените ограничения, когато са в резултат на възникнали наложителни мерки с еднократен характер и същите не водят до трайни негативни тенденции за развитие на фискалната политика в средносрочен план.

На ниво отделни бюджети законовите ангажименти на първостепенните разпоредители с бюджет изискват в рамките на управленската отговорност да се спазва бюджетна дисциплина, в т.ч. и приложимите за тях правила. Това важи и за самостоятелните бюджети, които не са част от държавния бюджет, тъй като те влияят върху параметрите на бюджетната рамка на национално ниво.

Освен основните принципи, правила и процедури, относими за всички разпоредители с бюджет, натрупаните бюджетни дисбаланси на местните власти и невъзможността да се спазват правилата за общините са причина за законово уреждане на процедури за идентифициране на общини с финансови затруднения и създаване на механизми за финансово оздравяване.

За периода на прилагане на промените в ЗПФ, по отношение на създадения механизъм за финансово оздравяване на общините, броят на общините, дефинирани като общини с финансови затруднения, намалява.

През 2022 г. за общините Симитли и Белово, при които срокът на процедурата за финансово оздравяване изтича през 2019 г., с цел изпълнение на ангажиментите им за възстановяване на безлихвените заеми, отпуснати по реда на чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ, продължава въведената практика за съгласуване от министъра на финансите на проектобюджетите им. Тези общини и през 2022 г. са определени като общини с финансови затруднения, като за тях е задължително при изготвяне на новите им планове за финансово оздравяване да бъдат включени мерки за оптимизиране на разходите в дейност „Общински съвети“ и плановете да не включват ползването на безлихвен заем за финансово оздравяване.

През 2022 г. се запази реда за определяне на общини с финансови затруднения при изпълнение на проекти, финансирани със средства от Европейския съюз, като и за тези общини е предвидено въвеждането на процедура за оздравяване и реализирането на план за финансово оздравяване.

Наличието на национални фискални правила и едновременното им спазване с правилата и ограниченията, наложени от европейското законодателство, може да бъде както предимство, така и предизвикателство.

Разразилата се в световен мащаб пандемия от COVID-19 и последвалата я глобална икономическа стагнация, довела до свиване на икономическата активност и заетостта и отразила се крайно неблагоприятно върху редица сектори от икономиката, поставиха на тежко изпитание фискалните рамки на огромен брой държави, в т.ч. и на България. Спазването на фискалните правила се превърна в огромно предизвикателство за почти всяка държава от Европейския съюз, като прогнозите са за значително влошаване както на бюджетните дефицити, така и на нивото на държавния дълг. По тази причина в рамките на Европейския съюз беше активирана клаузата за дерогация, която позволява по време на извънредни обстоятелства за известен период от време разходите, пряко свързани с последиците от преодоляването на пандемията, да бъдат изключени от обхвата при изчисляването на бюджетния баланс. Това доведе до необходимост от съответстващо преразглеждане на националните цифрови фискални правила и тяхната гъвкавост на фона на глобалните предизвикателства пред икономиката и бюджета.

В отговор на глобалните предизвикателства, свързани с овладяване и преодоляване на последствията от възникналата пандемия от COVID-19 се мобилизират както национални, така и европейски ресурси и безпроблемното реализиране на тези проактивни антициклични мерки не следва да бъде възпрепятствано, за което е предвидено в националното законодателство да бъде заложена възможност на временно/еднократно отклонение от ограниченията в условията на извънредни обстоятелства.

Това беше и основна причина за приемането в края на 2020 г. на ЗИД на Закона за публичните финанси. С приемането му се създаде по-голяма гъвкавост по отношение на националните фискални правила при наличието на извънредни обстоятелства чрез въвеждането на норми за временно отклонение от ограниченията в съответствие с изискванията на динамичната и бързо променящата се действителност и премахване на предпоставките за проциклично въздействие; ясно дефиниране на ограниченията и допустимите отклонения; осигуряване изпълнението на мерки за ограничаване и преодоляване на последиците от възникнали извънредни ситуации и безпрепятствено усвояване на средства от европейските фондове и програми, в т.ч. и реализирането на съответни планове за възстановяване.

Със създаването на нова ал. 3 в чл. 25 се даде възможност дефицитът на сектор „Държавно управление“ на годишна основа да надвишава 3 на сто от БВП при извънредни обстоятелства (необичайни събития) извън контрола на Министерския съвет, имащи сериозно въздействие върху финансовата позиция на сектор "Държавно управление".

С измененията и допълненията в чл. 26 се даде възможност годишният ръст на разходите на сектор „Държавно управление“ да надхвърли референтния растеж на потенциалния брутен вътрешен продукт при наличието на извънредни обстоятелства или при компенсиране с допълнителни мерки, водещи до увеличаване на бюджетните приходи и до устойчивото им нарастване на приходите, както и да нямат еднократен характер.

С измененията в чл. 27 в ал. 4 беше променен размерът на ограничението на годишния бюджетен дефицит по консолидираната фискална програма, изчислен на касова основа, от 2 на сто от брутния вътрешен продукт на 3 на сто от БВП. Изменението в ал. 5 създаде възможност за надвишаване на този размер единствено при извънредни обстоятелства, като беше отменена възможността за неспазване на ограничението за бюджетния дефицит по КФП, в случай че не се нарушава ограничението за дефицита на сектор „Държавно управление“ с цел по-голяма гъвкавост при наличието на извънредни обстоятелства.

С допълнението в чл. 28, ал. 1 от обхвата за максималния размер на разходите по консолидираната фискална програма, който не може да надвишава 40 на сто от брутния вътрешен продукт, бяха изключени разходите, извършвани от сметки за средства от Европейския съюз, включително и по други международни програми и договори, които са с режим на сметки за средства от Европейския съюз, с цел да не се ограничава усвояването на средства от европейските фондове и програми.

С приемане от Народното събрание на ЗИД на Закона за публичните финанси по отношение на фискалните правила се осигури възможност ограниченията да са в съответствие с динамичните предизвикателства при спазване на изискванията на европейското законодателство.

4.3. КАЧЕСТВО НА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

Стратегията на политиката в областта на качеството на публичните финанси следва последователните действия за институционални, нормативни и методологически промени в посока на подобряване управлението на публичните финанси.

Постигането на устойчива средносрочна фискална рамка и нейното реализиране са свързани с реализирането на редица мерки за повишаване на качеството на публичните финанси, изразяващи се в подобряване на бюджетния процес, усъвършенстване на бюджетните документи, утвърждаване прилагането на добри бюджетни практики и проследяване на ефектите от провежданите секторни политики чрез мониторинг на ключовите индикатори за измерване на напредъка по отношение изпълнението на стратегическите цели на политиките и постигането на очакваните ползи/ефекти за обществото.

Въпреки глобалните предизвикателства и свързаните с тях рискове, пораждащи несигурност относно макроикономическото и фискално развитие, продължават усилията за постигане на по-добра обвързаност между финансирането на провежданите политики и постигнатите резултати от изпълнението им. През последните години се утвърди практиката в средносрочната бюджетна прогноза и в нейната актуализация да се помества информация за ключови индикатори за измерване на степента на постигане на целите на политиките, провеждани от органите на изпълнителната власт.

В настоящата прогноза е включена информация за базови разходни политики и ключови индикатори за измерване на степента на изпълнението им с цел проследяване на постигнатия напредък по провежданите политики и по-ефективно и ефикасно управление на публичните разходи. Тяхното последващо надграждане ще бъде обвързано със залагането на нови и ревизирани политики и провеждането на реформи, след по-задълбочен преглед и връзка с предстоящото приемане на програма на правителството за стратегическите цели за мандата на неговото управление, като промяната на политики, мерки и допускания ще бъде обвързано и с промени на съответстващите им ключови индикатори и целеви стойности.

В средносрочен план се очаква натрупването на информация по дефинираните ключови индикатори за изпълнение да допринесе за създаване на устойчива база за мониторинг и проследяване на тенденции, както и за оценка на връзката между стратегическите цели на бюджетните организации и изпълняваните от тях политики/бюджетни програми.

Независимо от установената трайна уредба на бюджетната рамка с приемането на Закона за публичните финанси през 2013 г., продължават усилията за усъвършенстване на

нормативната база в областта на бюджета, които са съпроводени от наблюдение и анализ на прилагането на бюджетното законодателство и на бюджетните практики, както и на спазването на фискалните правила.

Във връзка с проведените парламентарни избори в края на 2021 г. и решенията на Народното събрание за избиране на Министерския съвет и приемане на неговата структура, както и необходимостта от дефиниране на политики в средносрочен хоризонт в съответствие с приоритетите, залегнали в Споразумението за управление на Република България в период 2021 г.-2025 г., Министерският съвет с Решение № 52 от 2022 г. утвърди класификация на областите на политики/функционалните области и бюджетните програми от компетентността и отговорността на съответния първостепенен разпоредител с бюджет, чийто бюджет се включва в държавния бюджет, с изключение на първостепенните разпоредители с бюджет по бюджетите на Народното събрание и на съдебната власт, за периода 2022-2025 г.

Качеството на публичните финанси се гради на основата на разработваните макроикономически и бюджетни прогнози в подкрепа на провежданата от правителството благоразумна фискална политика, като за целта е необходим коректив – независим орган, който със своите функции да насърчава устойчивостта на бюджетната рамка, в т.ч. и като следи за спазването на фискалните правила, както за наличието на коригиращи механизми в случаи на отклонения от поставените цели.

Засилената рамка за фискално управление в рамките на ЕС разшири ролята и официализира задачите на националните независими фискални институции, което намери място в националното законодателство.

Ефективното взаимодействие на Министерството на финансите с Фискалния съвет при подготовката на основните бюджетни документи дава своя принос за повишаване качеството и надеждността на информацията и данните на базата на анализи, оценки и препоръки на Фискалния съвет. Фискалният съвет допринася и за повишаване на отчетността и подобряване на фискалната прозрачност посредством наблюдението за спазването на числовите фискални правила и за индикиране при наличие на потенциални рискове за бюджета.

Присъединяването на Република България към ОИСР е кауза с високо значение за страната, тъй като дейността на тази организация обхваща почти всички аспекти на социално-икономическия живот. Правителството на Република България е декларирало ясно намеренията си за засилено сътрудничество с ОИСР, като с Решение № 789 на Министерския съвет от 2017 г. е създаден постоянно действащ Междуведомствен координационен механизъм по кандидатурата на Република България за членство в организацията.

На основата на подписаното през м. март 2019 г. Споразумение между Министерството на финансите на Република България и Организацията за икономическо сътрудничество и развитие за извършване на бюджетен преглед на България, страната ни получи възможност да бъде оценявана по степента на съответствие с насоките „OECD Council Recommendation on Budgetary Governance (2015)“, което дава възможност за сравнение с утвърдени международни стандарти и най-добри практики в процеса на бюджетиране и фискално управление.

Оценката на ОИСР изтъква стабилния икономически растеж през последните години, както и доброто състояние на публичните финанси – нисък държавен дълг и бюджетен баланс. Като основни силни страни са подчертани средносрочната бюджетна рамка и

бюджетното прогнозиране в съответствие с Европейската система от сметки, фискалните правила, доброто развитие на програмното бюджетиране, както и повишаването на бюджетната прозрачност и отчетност през последните години. По отношение на качеството на публичните финанси са отбелязани инициативите за приоритизиране на ключови индикатори, за провеждане на прегледи на разходите, както и изготвената методология за извършване на прегледи на разходите. Отбелязано е значението на независимата фискална институция – Фискалният съвет и на Сметната палата, която има важни функции по отношение на финансовата отчетност. За капиталовото бюджетиране е отбелязано, че е интегрирано в цялостната фискална политика на правителството, както и че Министерският съвет е приел рамка за одобряване на капиталови инвестиции.

Бюджетният преглед на България „Budgeting in Bulgaria“ е публикуван на официалната интернет страница на ОИСР в брой 2 за 2021 г. на изданието OECD Journal on Budgeting.

България участва в проучването „Отворен бюджет“ (Open Budget Survey) на Международното бюджетно партньорство (International Budget Partnership) от 2006 година, когато постига 47 пункта, като с течение на времето страната ни отбелязва значително подобрение на оценката си до постигнатите 71 пункта през 2019 г., което е средната стойност за страните-членки на ОИСР. По този начин страната остава във втората група държави в индекса с оценка между 60 и 80 (от максимални 100), като за тези страни се смята, че предоставят „значителна информация“ за бюджета.

Индексът „Отворен бюджет“ е единственото международно независимо сравнително изследване на бюджетната прозрачност, което оценява степента, в която правителствата на 117 страни по света осигуряват на обществото навременна и подробна информация за бюджета. Индексът покрива процедурите по съставяне, приемане, изпълнение и отчитане на бюджета и отговорностите на други институции като Сметната палата и законодателната власт в бюджетния процес.

Като цяло, правителството в България предоставя значителен обем информация чрез осемте вида ключови бюджетни документа, които са обект на оценката. Безспорно от съществено значение за отбелязания напредък през последните години е изготвянето и публикуването на „Бюджет за гражданите“ на различни етапи от бюджетния процес.

По отношение на участието на обществеността страната ни постигна оценка от 26 пункта (от максимални 100), като този показател оценява формалните възможности, предоставени на обществеността за участие в различни бюджетни инициативи.

Оценката за бюджетен надзор е 63 пункта (от максимални 100), като показателят оценява функциите на законодателните и на върховните одитни институции за осигуряване на мониторинг по отношение на бюджета.

По отношение на заложения ключов индикатор за рейтинговата оценка за България за бюджетна прозрачност следва да се отбележи, че през 2021 г. бе проведено осмото регулярно проучване от Международното бюджетно партньорство и МФ в качеството му на представител на правителството участва в проучването, като направи преглед на попълнения от независими изследователи въпросник за България и изрази мнение по направените оценки и информацията, на която те се базират. През 2022 г. ще бъде присъдена и публикувана на интернет страницата на Международното бюджетно партньорство регулярната оценка за бюджетната прозрачност на страната.

През м. май 2021 г. Международното бюджетно партньорство публикува резултатите от проучването относно отчетността при управлението на средствата, свързани с COVID-

19, в което страната ни също взе участие. Основният извод от проучването е, че правителствата не се справят с управлението на фискалната политика в отговор на кризата по прозрачен начин. Следва да се отбележи обаче, че съгласно проучването България се нарежда сред групата държави, предоставящи известна степен на отчетност при имплементирането на мерките и политиките, което е добро постижение предвид факта, че около две трети от правителствата предоставят само ограничена или минимална степен на отчетност.

Инструмент за повишаването на качеството на публичните финанси и в частност по отношение на развитието на програмното бюджетиране са предприетите мерки, свързани с изпълнение на препоръките по проведения от Сметната палата одит „Ефективно прилагане на програмното бюджетиране като инструмент за оптимално разпределение на ресурси“ за периода от 01.01.2016 г. до 31.12.2018 г.

Понастоящем вече са предприети действия за реализиране на препоръките относно съответствието на програмните бюджети на ПРБ със стратегически документи, в т.ч. относно използване като ключови индикатори и показатели за ползи/ефекти на индикатори от НПР България 2030; засилено е вниманието на ПРБ относно устойчивостта и качеството на показателите за изпълнение; обърнато е внимание за придържането към утвърдената от МС класификация на областите на политики/функционалните области и бюджетни програми; обърнато е специално внимание на информацията по бюджетните програми и прогноза за разходите за всяка от тях с акцент върху предоставяните продукти/услуги и дейности, показателите за изпълнение; след разширяване на обхвата на ПРБ, които прилагат програмен бюджет, по инициатива на МФ, специално внимание се обръща на ПРБ със специфична компетентност (извън министерствата и държавни агенции) за поместване на информацията относно функционалните области в бюджетните им документи. Засилена е също проверката на информацията по отчетите по програми по отношение на спазването на методологическите изисквания за формата и съдържанието на бюджетните документи на етапите от бюджетната процедура. Засилено е вниманието относно прегледа на изпълнението на утвърдените разходи по области на политики и бюджетни програми на ПРБ, прилагащи програмен формат на бюджет, с акцент върху постигнатите резултати, който се включва като приложение към доклада по отчета на държавния бюджет.

Част VIII. Приложения

ПРИЛОЖЕНИЕ № 1:
ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2021 Г., ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 28.02.2022 Г. И ОЦЕНКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2022 Г.

1. ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА КФП ЗА 2021 Г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2020 г.	Отчет 31.12.2021 г.			Изпълнение спрямо 2020 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[35]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**44 317,7**	**52 458,6**	**49 543,6**	**2 915,1**	**118,4%**
Данъчни приходи	35 848,3	40 876,3	40 876,3	0,0	114,0%
Преки данъци	6 913,6	8 258,4	8 258,4		119,5%
Косвени данъци	16 722,4	18 976,3	18 976,3		113,5%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	11 008,4	12 230,1	12 230,1		111,1%
Други данъци	1 203,9	1 411,5	1 411,5	0,0	117,2%
Неданъчни приходи	5 773,1	8 117,8	8 130,8	-13,0	140,6%
Помощи и дарения	2 696,4	3 464,6	536,5	2 928,1	128,5%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**47 850,4**	**56 253,3**	**52 610,3**	**3 642,9**	**117,6%**

[35] Европейски средства - включват средствата по предприсъединителни инструменти на ЕС и по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (управлявани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието, и Европейския фонд за рибарство (управлявани от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет 2020 г.	Отчет 31.12.2021 г.			Изпълнение спрямо 2020 г.
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[35]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
Нелихвени	45 931,1	53 943,6	50 300,7	3 642,9	117,4%
Текущи	40 781,6	50 027,5	48 343,2	1 684,3	122,7%
Капиталови**	5 089,4	3 869,4	1 935,3	1 934,1	76,0%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	60,1	46,7	22,2	24,5	77,7%
Лихвени	623,9	628,6	628,6		100,8%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 295,5	1 681,0	1 681,0		129,8%
Трансфери - нето			-744,7	744,7	
БЮДЖЕТНО САЛДО	**-3 532,7**	**-3 794,6**	**-3 811,5**	**16,9**	

* Данните са на база тримесечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. нетен прираст на държавния резерв.

Изпълнение на приходите, помощите и даренията по КФП

Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма за 2021 г. са в размер на **52 458,6 млн. лв.,** което представлява 103,7% спрямо актуализираните годишни разчети[36] към ЗДБРБ за 2021 година. Съпоставени с предходната година, постъпленията нарастват с 8,1 млрд. лв. (18,4%). Ръст се отчита както при данъчните приходи, така и при неданъчните постъпления и приходите в частта на помощите и даренията, където постъпват основно грантовете по програмите и фондовете на ЕС и други безвъзмездни средства. Спрямо актуализираните разчети по КФП към ЗДБРБ за 2021 г. от септември 2021 г. се отчита преизпълнение на годишния план с близо 1,9 млрд. лева.

В частта на приходите по националния бюджет най-значителен номинален ръст спрямо предходната година има при данъчно-осигурителните приходи (5,0 млрд. лв.). Съпоставено с актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2021 г. превишение на плана за годината има при повечето от основните данъци и при приходите от здравноосигурителни вноски.

Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) са в размер на ***40 876,3 млн. лв.,*** което представлява 103,7% спрямо разчетените за годината. Постъпленията от данъци и осигурителни вноски формират 77,9% от общите постъпления по КФП за годината.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на *8 258,4 млн. лв.*, което представлява 107,4% спрямо разчета за 2021 година. Съпоставени с 2020 г., преките данъци нарастват с 19,5% (1 344,8 млн. лв.).

Приходите от *косвени данъци* са в размер на 18 976,3 млн. лв., което представлява 104,2% спрямо предвидените в ЗДБРБ за 2021 г. Съпоставени с отчетените през 2020 г., косвените данъци нарастват с 13,5% (2 253,9 млн. лв.).

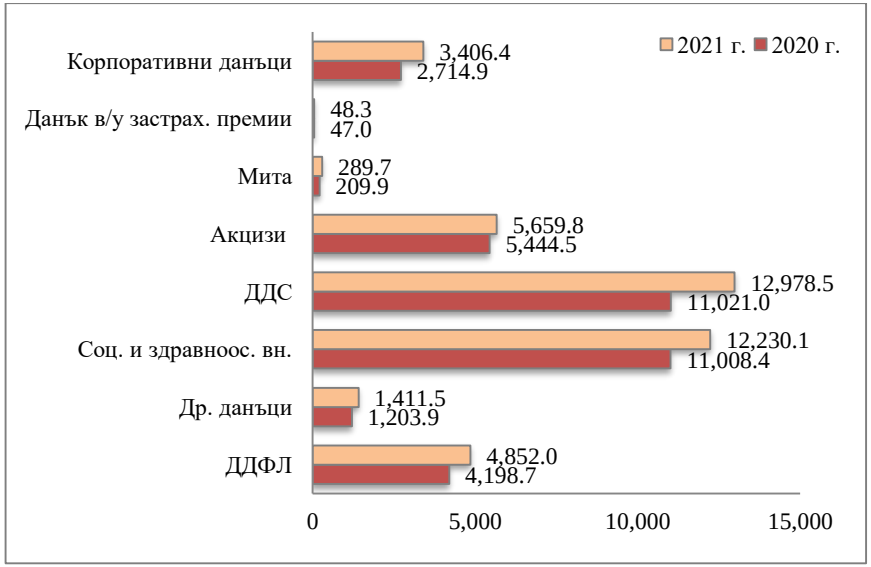
Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на *1 411,5 млн. лв.*, което представлява 113,4% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2021 г. и нарастват със 17,2% (207,6 млн. лв.) спрямо 2020 година.

Приходите от *социалноосигурителни и здравни вноски* към 31.12.2021 г. са в размер на *12 230,1 млн. лв.* или 99,6% от планираните за годината, като спрямо предходната година нарастват с 1 221,7 млн. лв. (11,1%).

Неданъчните приходи са в размер на **8 117,8 млн. лв**., което представлява 120,2% изпълнение на годишните разчети.

Постъпленията от ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на **3 464,6 млн. лв.**, или 79,0% от разчета за 2021 година.

Граф.: Данъчни приходи по КФП за 2020 г. и 2021 г. (млн. лв.)

Източник: МФ

[36] Разчети към ЗДБРБ за 2021 г. (обн., ДВ, бр. 104 от 08.12.2020 г., изм., бр. 77 от 16.09.2021 г.).

Изпълнение на разходите

Разходите по консолидираната фискална програма (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за 2021 г. възлизат на 56 253,3 млн. лв., което е 102,0% спрямо актуализирания разчет за годината. Превишението на разчета към ЗДБРБ за 2021 г. се дължи основно на одобрените от Народното събрание по реда на чл. 26, ал. 10 от Закона за публичните финанси допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет в общ размер на 1,2 млрд. лв. за сметка на преизпълнение на данъчните приходи.

Отчита се значителен ръст на разходите спрямо предходната година (17,6 на сто), който е свързан, от една страна, с по-ниската база през 2020 г., когато отчетените разходи за борба с пандемията от COVID-19 бяха значително по-ниски, докато през 2021 г. тези разходи са съществени и са за цяла година, и от друга страна - на политиката по доходите, политиките в социалната сфера и по-високите разходи за администрацията, заложени в ЗДБРБ за 2021 година. Наред с това върху размера на разходите през 2021 г. влияние оказаха и средствата, осигурени за изпълнението на одобрените от правителството програми за компенсиране на потребителите на електрическа енергия за високите цени на електричеството.

Разгледани по икономически елементи, най-значително нарастване се отчита при социалните и здравноосигурителните разходи. В частта на разходите за пенсии са изразходени 1,7 млрд. лв. за добавки към пенсиите на всички пенсионери (в размер на 50 лева за месеците от януари до септември и 120 лева за месеците от октомври до декември). Освен това, в изпълнение на Решение на Народното събрание от 23.12.2021 г. за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнение на данъчните приходи (ДВ, бр. 110 от 24.12.2021 г.) бяха обезпечени 750,0 млн. лв. за изплащане на добавки към пенсиите на всички пенсионери в размер на 60 лева за първите шест месеца на 2022 г. Наред с това, влияние върху разходите за пенсии оказа и увеличението на размера на минималната пенсия за осигурителен стаж и възраст и на максималния размер на пенсията от началото на годината, базов ефект от увеличението на пенсиите през юли 2020 г., както и увеличението от месец юли 2021 година. Във връзка с посочените фактори разходите за пенсии отчитат номинален ръст спрямо 2020 г. от 3,1 млрд. лева.

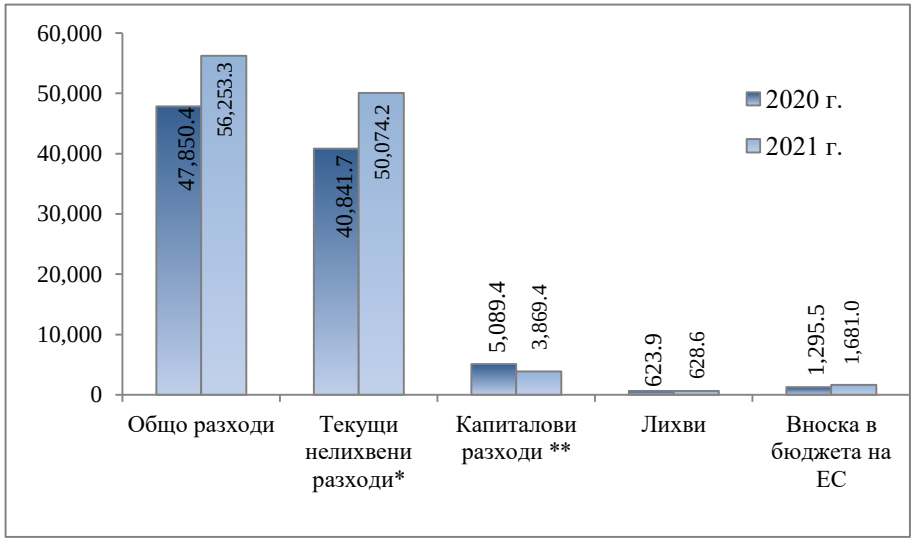
В частта на здравноосигурителните разходи се отчита нарастване с 0,6 млрд. лв., свързано с по-високите разходи за борба с пандемията и въведените механизми за финансиране на здравните заведения по време на действието на извънредна епидемична обстановка: разходи за медикаменти, тестове, консумативи и предпазни средства, средства за подкрепа на персонала на първа линия в борбата с COVID-19, заплащане на изпълнителите на медицинска помощ за поставяне на ваксини срещу COVID-19, месечна добавка към възнагражденията на лекарите в размер на 600 лв., на специалисти от професионално направление „Здравни грижи“ в размер на 360 лв. и на санитари в размер на 120 лв. и други.

Значителен номинален ръст от близо 2,7 млрд. лв. се отчита и при разходите за субсидии за нефинансови предприятия, за което допринасят основно плащанията по Програма за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия, разходите на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, плащанията по мярката „60/40“, мярката „80/20“, мярката „Запази ме“, мярката „Подкрепа чрез оборотен капитал за малки и средни предприятия, засегнати от временните противоепидемични мерки“, администрирана от НАП, и други. През 2021 г. се изпълнява Програма за компенсиране на небитовите крайни клиенти на електрическа енергия, одобрена с Решение № 739 на Министерския съвет от 2021 г., изменена с Решения № 771 и № 885 на Министерския съвет от 2021 г. и Програма за компенсиране на разходите на операторите на електропреносната и електроразпределителните мрежи за закупуване на количествата електрическа енергия, потребена за технологични разходи, одобрена с Решение № 893 на Министерския съвет от 2021 г. В тази връзка обезпечените средства за компенсиране на небитовите потребители на електрическа енергия за справяне с последиците от съществените и неблагоприятни колебания на цените на електрическата енергия до края на 2021 г. са в общ размер на над 1,3 млрд. лв., вкл. 0,45 млрд. лв. в изпълнение на Решение на Народното събрание за одобряване на допълнителни разходи и трансфери по държавния бюджет за 2021 г. за сметка на преизпълнението на данъчните приходи за 2021 г., за плащания през първото тримесечие на 2022 година. Ръст спрямо 2020 г. се отчита и в частта на предоставените субсидии за болнична помощ, където разходите нарастват с 0,2 млрд. лева.

Нелихвените разходи за 2021 г. са в размер на *53 943,6 млн. лв.*, което представлява 101,9% спрямо годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 50 027,5 млн. лева. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 3 869,4 млн. лева. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 46,7 млн. лева. ***Лихвените плащания*** са в размер на 628,6 млн. лв. (95,7% от планираните за 2021 година).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 31.12.2021 г. от централния бюджет, възлиза на **1 681,0 млн. лв.,** което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС (Решение (ЕС, Евратом) 2020/2053 на Съвета от 14 декември 2020 година относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Решение 2014/335/ЕС, Евратом; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/768 на Съвета от 30 април 2021 година за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на Европейския съюз и за отмяна на Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014; Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 година за изменение на Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства; Регламент (ЕС, Евратом) 2021/770 на Съвета от 30 април 2021 година относно изчисляването на собствения ресурс на база нерециклираните отпадъци от опаковки от пластмаса, относно методите и процедурата за предоставяне на този собствен ресурс, относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства и относно някои аспекти на собствения ресурс на база брутен национален доход и Регламент (ЕС, Евратом) 2021/769 на Съвета от 30 април 2021 година за изменение на Регламент (ЕИО, Евратом) № 1553/89 за окончателни унифицирани схеми за събирането на собствените ресурси, набирани от данък добавена стойност).

Граф.: Основни разходни показатели по КФП за 2020 г. и 2021 г. (млн. лв.)

Източник: МФ

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
**Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социалноосигурителните фондове и бюджетите на общините

- **Държавен бюджет**

Общият размер на **разходите** по държавния бюджет (вкл. трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за 2021 г. е **35 191,5 млн. лв.** или 101,8% спрямо предвидените със ЗДБРБ за 2021 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) за 2021 г. са в размер на ***14 424,3 млн. лв.***, което представлява 85,1% от годишния разчет. Съпоставени с данните за 2020 г., нелихвените разходи нарастват с 1 253,8 млн. лв.

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 6 769,6 млн. лв. или 98,6% от планираните за 2021 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 2 584,1 млн. лв. или 76,5% от планираните за годината. *Социалните разходи (вкл. разходите за стипендии)* са в размер на 1 452,3 млн. лв. или 66,1% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. По-ниското усвояване на годишния разчет се дължи на обстоятелството, че част от планираните средства в частта на социалните разходи по държавния бюджет се предоставят като трансфер към общините, където съответно се отчитат. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 21,6 млн. лв. Разходите за *субсидии* са в размер на 2 795,9 млн. лв., в т.ч. 1 310,0 млн. лв. за компенсиране на бизнеса за високите цени на електрическата енергия и природния газ за сметка на одобрените допълнителни средства с решение на Народното събрание, безвъзмездно предоставени средства от АЕЦ Козлодуй и преструктуриране на разходи по държавния бюджет. Освен тези средства са предоставени субсидии в размер на 187,2 млн. лв. за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД; 192,9 млн. лв. (в т.ч. 0,943 млн. лв. за предотвратяване на последици от стихийни бедствия – ПМС № 207/29.06.2021 г. и ПМС № 377/08.11.2021 г.) за Национална компания „Железопътна инфраструктура" и 59,0 млн. лв. за „Български пощи" ЕАД, (в т.ч. 34,4 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга и 24,6 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания). Освен това през 2021 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 328,5 млн. лв., от които 203,0 млн. лв. държавна помощ; 71,1 млн. лв. преходна национална помощ за тютюн; 47,5 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство" и 4,8 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко".

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 800,7 млн. лева. В частта на капиталовите разходи е отразена извършена трансакция през месец юли по възстановяване на средства по държавния бюджет от сметката за чужди средства на МРРБ в размер на 490,0 млн. лв., която по същество представлява възстановен разход и се отразява в намаление на разходите на касова основа.

Лихвените плащания по държавния бюджет за 2021 г. са в общ размер на ***579,0 млн. лв.*** или 93,0% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на **трансферите** по държавния бюджет за 2021 г. е **18 507,3 млн. лева.**

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове през 2021 г. са в размер на 23 084,5 млн. лв., което представлява 109,6% спрямо разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 16 532,6 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 5 121,2 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените целеви трансфери от други бюджети са в размер на 8 762,4 млн. лв. или 115,7% спрямо разчетите към ЗДБРБ за 2021 година.

Текущите нелихвени разходи възлизат на 7 758,4 млн. лв. (119,0% спрямо годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 967,8 млн. лв. или 95,1% от разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 36,2 млн. лв. или 104,9% спрямо разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма за 2021 г.

Бюджетното салдо по КФП за 2021 г. е **отрицателно** в размер на **3 794,6 млн. лв.** (2,9% от БВП), и се формира от дефицит по националния бюджет в размер на 3 811,5 млн. лв. и превишение на приходите над разходите по европейските средства в размер на 16,9 млн. лв. За сравнение, заложеният максимален размер на дефицита в актуализираните разчети към ЗДБРБ за 2021 г. е 4 604,2 млн. лева.

Основен фактор за постигнатото подобрение на дефицита е по-доброто изпълнение на приходите. Преизпълнението на актуализираните годишни разчети при повечето от основните данъци бе причина правителството да предложи, а Народното събрание да одобри със свое решение, допълнителни ресурси в размер на 1,2 млрд. лв. за сметка на преизпълнение на данъчните приходи по държавния бюджет за обезпечаване на приоритетни мерки за подкрепа на пенсионерите и за компенсиране на бизнеса поради високите цени на електрическата енергия и природния газ. По този начин бяха допълнени вече одобрените мерки с актуализацията на бюджета от септември 2021 г., които обезпечиха ресурс за мерки за борба с пандемията чрез подкрепа на бизнеса и продължаване подпомагането на най-уязвимата група - пенсионерите през последното тримесечие на годината. Не на последно място с актуализацията на бюджета бяха

одобрени и промени в Кодекса за социално осигуряване, които въведоха трайна норма, чрез която пенсиите на всички пенсионери бяха служебно преизчислени от НОИ при промяна на процента за всяка година осигурителен стаж без превръщане в пенсионната формулата от 1,2 на 1,35, считано от 25 декември 2021 г. От тази дата бе увеличен и минималният месечен размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст от 300 лева на 370 лева, което представлява увеличение с над 23 на сто. През цялата година продължиха да се изпълняват, при условията на действаща извънредна епидемична обстановка, и всички останали мерки за намаляване на негативните последствия от пандемията, в т.ч. мерки за подпомагане на бизнеса, подкрепа на пенсионерите и разбира се, на персонала на първа линия в борбата с пандемията, закупуване на медикаменти и ваксини и т.н. За реализирането на всички тези мерки бяха мобилизирани съществени по размер фискални стимули, които значително надвишават отчетените за 2020 г.

Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания и плащания по пазарни мерки и др.) за 2021 г. е 4 842,4 млн. лева. **Нетните постъпления от ЕС** за 2021 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 3 161,4 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**[37] към 31.12.2021 г. е 10,7 млрд. лв., в т.ч. 9,7 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 1,0 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

[37] Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси, в обхвата на фискалния резерв се включват и вземанията от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

2. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КФП КЪМ 28.02.2022 г.

(в млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛ	Програма 2022 г.	Отчет 28.02.2022 г.			Изпълнение отчет/разчет
		КФП*	Национален бюджет	Европейски средства[38]	
к.1	к.2	к.3=к.4+к.5	к.4	к.5	к.6=к.3:к.2
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**57 253,5**	**8 009,4**	**7 641,1**	**368,3**	**14,0%**
Данъчни приходи	45 015,1	6 318,9	6 318,9		14,0%
Преки данъци	9 191,0	708,6	708,6		7,7%
Косвени данъци	21 050,1	3 418,4	3 418,4		16,2%
Приходи от социални и здравноосигурителни вноски	13 393,8	1 991,9	1 991,9		14,9%
Други данъци	1 380,2	200,1	200,1		14,5%
Неданъчни приходи	7 103,1	1 317,4	1 318,2	-0,8	18,5%
Помощи и дарения	5 135,3	373,1	3,9	369,2	7,3%
РАЗХОДИ И ВНОСКА В БЮДЖЕТА НА ЕС	**63 153,8**	**7 296,1**	**6 925,3**	**370,9**	**11,6%**
Нелихвени	60 806,2	6 963,2	6 592,4	370,9	11,5%
Текущи	52 293,5	6 547,5	6 349,8	197,7	12,5%
Капиталови**	8 238,1	411,6	241,6	170,0	5,0%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	19,1	4,2	0,9	3,2	22,0%
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи***	255,5				
Лихвени	664,3	36,9	36,9		5,6%
Вноска в общия бюджет на ЕС	1 683,3	296,0	296,0		17,6%
Трансфери - нето			-67,0	67,0	
БЮДЖЕТНО САЛДО	**-5 900,3**	**713,3**	**648,9**	**64,4**	

* Данните са на база на месечните отчети за касовото изпълнение на ПРБ; ** Вкл. нетен прираст на държавния резерв; *** В позицията „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.

[38] Европейски средства – включват средствата по оперативни програми от Кохезионния и Структурните фондове на ЕС (администрирани от Националния фонд към МФ), Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони, Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския фонд за морско дело и рибарство (администрирани от Разплащателната агенция към ДФ "Земеделие"), както и други програми и проекти, финансирани от фондове и институции на ЕС. В европейските средства участват и средствата от национално съфинансиране.

Изпълнение на приходите, помощите и даренията по КФП

Постъпилите **приходи, помощи и дарения** към февруари 2022 г. са в размер на 8 009,4 млн. лв., което представлява 14,0% от разчетите към ЗДБРБ за 2022 година. Постъпленията нарастват със 715,1 млн. лв. (9,8%) спрямо отчетените към февруари 2021 г. Данъчните и неданъчните приходи по КФП нарастват номинално със 771,3 млн. лв., докато постъпленията в частта на помощите и даренията (основно грантове по програмите и фондовете на ЕС) намаляват с 56,1 млн. лв. спрямо отчетените за същия период на предходната година.

Общата сума на ***данъчните приходи*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за първите два месеца на 2022 г. възлиза на 6 318,9 млн. лв., което представлява 14,0% от разчетените за годината. Постъпленията от данъци и осигурителни вноски нарастват с 543,8 млн. лв. (9,4%) спрямо отчетените за същия период на предходната година, като формират 78,9% от общите постъпления по КФП за периода.

Постъпленията в групата на *преките данъци* са в размер на 708,6 млн. лв., което представлява 7,7% от разчета за 2022 г., при 759,7 млн. лв. за същия период на 2021 година.

Отчетените приходи от *осигурителни вноски* на обществото и здравно осигуряване към 28.02.2022 г. са в размер на 1 991,9 млн. лв. или 14,9% изпълнение на разчета. В номинално изражение осигурителните вноски нарастват с 9,3% (169,4 млн. лв.) спрямо февруари 2021 година.

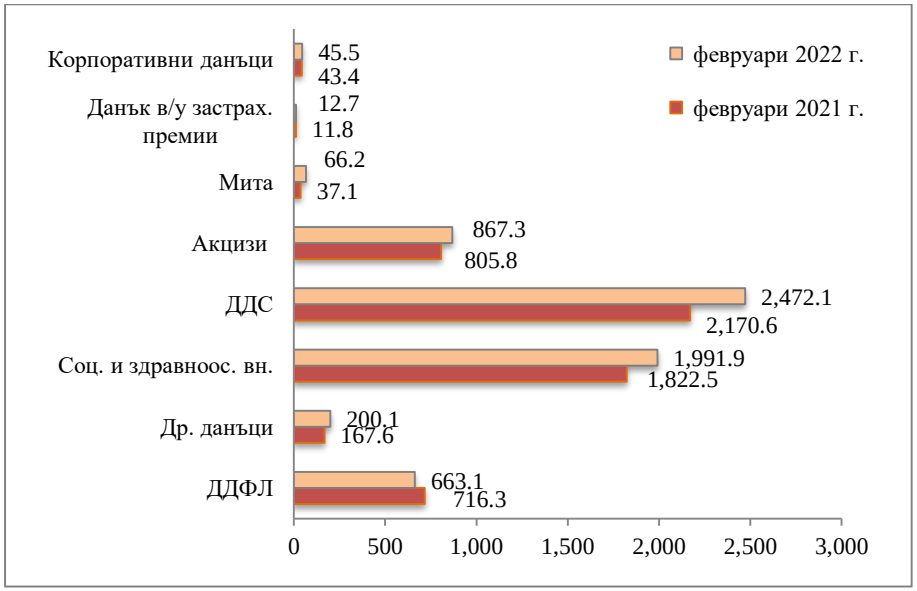
Постъпленията от *косвени данъци* са в размер на 3 418,4 млн. лв., което представлява 16,2% от предвидените в ЗДБРБ за 2022 г. и нарастват с 393,0 млн. лв. (13,0%) спрямо същия период на предходната година.

Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 200,1 млн. лв., което представлява 14,5% от разчетите към ЗДБРБ за 2022 година.

Неданъчните постъпления по КФП към края на месец февруари 2022 г. са в размер на 1 317,4 млн. лв., което представлява 18,5% изпълнение на годишните разчети. В номинално изражение неданъчните постъпления нарастват с 20,9% (227,5 млн. лв.) спрямо февруари 2021 година.

Постъпилите ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на 373,1 млн. лв., което представлява 7,3% от годишния разчет.

Граф.: Данъчни приходи по КФП към февруари 2021 г. и февруари 2022 г. (млн. лв.)

Източник: МФ

Изпълнение на разходите

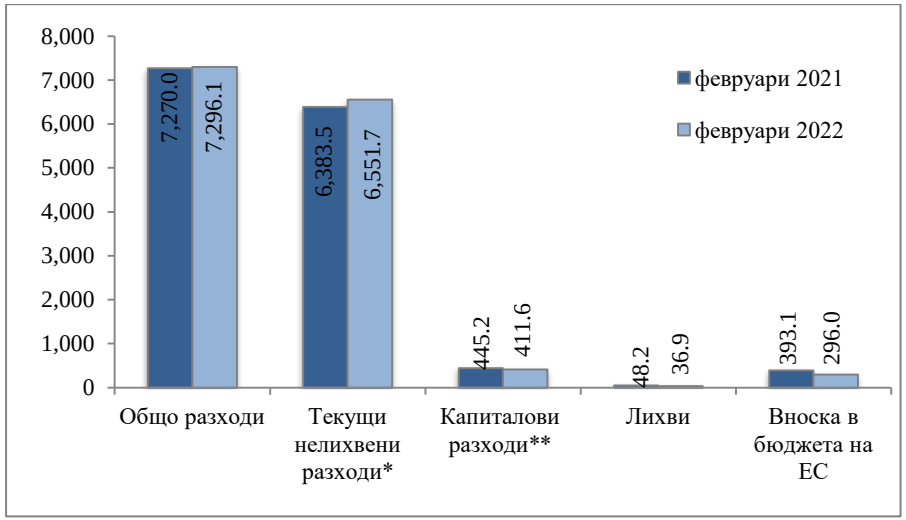
Разходите по КФП (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) към февруари 2022 г. възлизат на 7 296,1 млн. лв., което е 11,6% от годишните разчети. За сравнение разходите по КФП към февруари 2021 г. бяха в размер на 7 270,0 млн. лева.

Нелихвените разходи към февруари 2022 г. са в размер на 6 963,2 млн. лв., което представлява 11,5% от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* са в размер на 6 547,5 млн. лева. *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 411,6 млн. лева. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 4,2 млн. лева.

Лихвените плащания са в размер на 36,9 млн. лв. (5,6% от планираните за 2022 г.).

Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС, изплатена към 28.02.2022 г. от централния бюджет, възлиза на **296,0 млн. лв.,** което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС.

Граф.: Основни разходни показатели по КФП към февруари 2021 г. и февруари 2022 г. (млн. лв.)

Източник: МФ

* Вкл. Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина
** Вкл. Нетен прираст на държавния резерв

Разходи по държавния бюджет, бюджетите на социално-осигурителните фондове и бюджетите на общините

- **Държавен бюджет**

Общият размер на ***разходите по държавния бюджет*** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) към февруари 2022 г. е 4 959,0 млн. лв. или 12,7% от предвидените със ЗДБРБ за 2022 година.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) към февруари 2022 г. са в размер на 1 772,5 млн. лв., което представлява 9,1% от годишния разчет. Съпоставени с данните към февруари 2021 г., нелихвените разходи намаляват със 117,0 млн. лв. (6,2%).

Разходите за *персонал* (заплати и възнаграждения, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) са в общ размер на 1 081,5 млн. лв. или 15,1% от планираните за 2022 г. Разходите за *издръжка* (вкл. разходи за членски внос и участие в нетърговски организации и дейности и платени данъци, такси и административни санкции) са в размер на 201,8 млн. лв. или 3,7% от планираните за годината. *Социалните разходи* (вкл. разходите за стипендии) са в размер на 184,1 млн. лв. или 9,1% от предвидените за годината и са основно разходи по бюджета на МТСП за помощи по Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания, Закона за семейните помощи за деца и др. *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 0,7 млн. лв. Разходите за *субсидии* са в размер на 141,5 млн. лв. или 8,6% от планираните за годината. От тях 30,2 млн. лв. са субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД; 30,9 млн. лв. са субсидиите за Национална компания „Железопътна инфраструктура" и 8,7 млн. лв. за „Български пощи" ЕАД, в т.ч. 4,7 млн. лв. за извършване на универсална пощенска услуга и 4,0 млн. лв. за разпространение на периодични печатни издания - вестници и списания. Към края на месец февруари 2022 г. ДФ „Земеделие" е изплатил субсидии в общ размер на 25,3 млн. лв., от които 1,4 млн. лв. държавна помощ; 22,2 млн. лв. преходна национална помощ за сектор „Животновъдство" и 1,6 млн. лв. средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко".

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) по държавния бюджет възлизат на 162,9 млн. лв., от които 3,4 млн. лв. представляват възстановени средства от предоставени капиталови трансфери през 2021 г. на „БДЖ-Пътнически превози" ЕООД и Национална компания „Железопътна инфраструктура" в съответствие с чл. 10, ал. 8 от ПМС № 408/2020 година.

Лихвените плащания по държавния бюджет към 28.02.2022 г. са в общ размер на 31,5 млн. лв. или 5,0% от предвидените в годишните разчети.

Нетният размер на ***трансферите по държавния бюджет*** към края на февруари 2022 г. е 2 859,0 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове**

Извършените разходи по бюджетите на социалноосигурителните фондове към февруари 2022 г. са в размер на 3 505,3 млн. лв., което представлява 15,3% от разчета за годината, в т.ч. пенсии, помощи и обезщетения по КСО в размер на 2 600,8 млн. лв. и здравноосигурителни плащания в размер на 828,1 млн. лева.

- **Разходи по бюджетите на общините**

Извършените разходи по общинските бюджети, включително и за сметка на предоставените трансфери от други бюджети са в размер на 1 106,7 млн. лв. или 13,3% от разчетите към ЗДБРБ за 2022 година. Текущите нелихвени разходи възлизат на 1 038,7 млн. лв. (14,4% от годишния разчет), а капиталовите разходи са в размер на 63,2 млн. лв. или 5,8% от разчета за годината. Лихвените плащания са в размер на 4,8 млн. лв. или 14,0% от разчета за годината.

Бюджетно салдо по консолидираната фискална програма към 28.02.2022 г.

Бюджетното салдо по КФП към 28.02.2022 г. е положително в размер на 713,3 млн. лв. (0,5% от прогнозния БВП) и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 648,9 млн. лв. и по европейските средства в размер на 64,4 млн. лева.

Общият размер на **касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първите два месеца на 2022 г. е 1 203,8 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 28.02.2022 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 907,8 млн. лева.

Размерът на **фискалния резерв**[39] към 28.02.2022 г. е 9,9 млрд. лв., в т.ч. 9,6 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,3 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

[39] Обхватът на показателя фискален резерв е в съответствие с §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

3. Оценка на изпълнението на КФП за 2022 г.

Развитието на бюджетните параметри през изминалите два месеца от началото на годината до голяма степен следваха сценария, заложен в разчетите към програмата за годината. От една страна, през първите два месеца бе прилагана разпоредбата на чл. 87 от Закона за публичните финанси, съгласно която в случай че годишният закон за държавния бюджет не бъде приет от Народното събрание до началото на бюджетната година, приходите се събират в съответствие с действащите закони, а извършването на разходите и предоставянето на трансфери е в размер не по-голям от размера им за същия период на предходната година, като се отчитат влезли в сила актове на Народното събрание и на Министерския съвет, при спазване на фискалните правила. При прилагането на тази разпоредба отчетените разходи към февруари 2022 г. са близки до отчетените за същия период на предходната година и бе формирано превишение на приходите над разходите за този период. В допълнение, натискът от страна на пандемията върху здравната система бе управляван чрез въведената нова система от мерки за ограничаване на разпространението на вируса, базирана на четири етапа на епидемичната обстановка и прилагана на регионален, а не на национален принцип. По този начин пандемията бе управлявана ефективно, като не се допусна налагането на най-строгите ограничения, които бяха предвидени при навлизане в последния най-тежък етап на развитието на епидемичната обстановка. Затихването на новата вълна от варианта Омикрон на COVID-19 през март позволи извънредната епидемична обстановка да бъде прекратена от 31.03.2022 г., с което бяха премахнати и повечето от ограничителните мерки върху бизнеса, породени от пандемията. Предвижда се основната част от мерките за подкрепа на бизнеса и уязвимите групи от обществото заради пандемията да продължат да се изпълняват до средата на годината. Тези развития до голяма степен съответстват на заложения сценарий в разчетите към ЗДБРБ за 2022 г. и при допускане за запазване на ниските нива на разпространение на вируса през третото и четвъртото тримесечие на годината.

От друга страна, с избухването на войната в Украйна на 24.02.2022 г. и наложените санкции от ЕС срещу Русия, съответно контрасанкции срещу страните от ЕС, настъпиха шокове при веригите за доставка на основни суровини и енергийни ресурси. Повечето от външнотърговските ни партньори, съответно голяма част от икономическите сектори в България, изпитват значителни затруднения. Нарастват рисковете за сценарии, при които Русия може да ограничи доставката на енергийни ресурси за Европа, което изисква ускоряване на усилията за диверсификация на източниците и може сериозно да засегне икономиките на ЕС. Към тези фактори следва да се добавят и запазването на значително по-високи от обичайните цени на електрическата енергия на регионалните борси, което също оказва натиск върху много сектори на икономиката на България. Борсовите цени на енергоносителите и повечето от суровините и металите са силно волатилни и развитието на пазарите е трудно да бъде прогнозирано. На този фон и при динамичната и извънредна ситуация породена от събитията в Украйна, отчитайки все още слабото проявление на протичащите промени върху бюджетните показатели, оценката за преките и косвените ефекти върху параметрите по изпълнението на бюджета в годишен план, породени от всички канали на въздействие, е възможно да се направи на следващ етап, след като бъде извършен анализ на протичащите процеси и проявилите се макроикономически и бюджетни ефекти.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 2:
ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ ПО СРЕДНОСРОЧНАТА БЮДЖЕТНА ПРОГНОЗА ЗА ПЕРИОДА 2022-2025 Г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
1.	Размер на данъчната ставка за облагане с ДДС	%	*20*	20	20	20
	в т.ч.:					
	- Данъчна ставка за настаняване, предоставяно в хотели и подобни заведения		*9*	9	9	9
	- Данъчна ставка за доставка на книги на физически носители или извършвана по електронен път или и двете		*9*	20	20	20
	- Данъчна ставка за ресторантьорски и кетъринг услуги, които се състоят в доставка на приготвена или неприготвена храна, включително състояща се в доставка на храна за вкъщи		*9*	20	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на храни, подходящи за бебета или за малки деца по приложение № 4 от ЗДДС		*9*	20	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на бебешки пелени и подобни бебешки хигиенни артикули по приложение № 4 от ЗДДС		*9*	20	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на обща туристическа услуга в случаите по чл. 136 от ЗДДС, както и екскурзиите, организирани от туристически оператори и туристически агенти със случаен автобусен превоз на пътници		*9*	20	20	20
	- Данъчна ставка за доставка на услуга за използване на спортни съоръжения		*9*	20	20	20
2.	Размер на основната данъчна ставка на корпоративния данък	%	*10*	10	10	10
3.	Данък върху доходите на физическите лица, основна ставка	%	*10*	10	10	10

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
	в т.ч.:					
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от стопанска дейност на едноличните търговци		*15*	15	15	15
	- Данък върху придобитите от местни физически лица доходи от лихви по банкови сметки		*8*[1]	-	-	-
4.	Данъци, удържани при източника					
	в т.ч.:					
4.1.	Данък, удържан при доходи от дивидентите и ликвидационните дялове		*5*	5	5	5
	в т.ч.:					
	- от дивидентите и ликвидационните дялове, разпределени в полза на чуждестранно юридическо лице, което е местно лице за данъчни цели на държава – членка на Европейския съюз, или на друга държава – страна по Споразумението за Европейското икономическо пространство и другите лица по чл. 194, ал. 3 от ЗКПО	%	*0*	0	0	0
4.2.	Данък върху доходите на чуждестранни юридически лица		*10*	10	10	10
	в т.ч.:					
	- Данъчна ставка за данъка върху доходите от лихви, авторски и лицензионни възнаграждения, когато са изпълнени допълнителните условия по чл. 195, ал. 7-12 от Закона за корпоративното подоходно облагане	%	*0*	0	0	0
5.	Данък върху разходите		*10*	10	10	10
	в т.ч.:	%				
	- Данък върху разходите в натура[2]		*3*	3	3	3
6.	Данък върху хазартната дейност от игри, при които залогът за участие е чрез цената на телефонна или друга електронна съобщителна услуга (основна ставка)	%	*15*	15	15	15

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
7.	Данък върху приходите на бюджетни предприятия	%	*3*	3	3	3
	в т.ч.:					
	- на общините		*2*	2	2	2
8.	Акцизи					
	в т.ч.:					
8.1.	Акциз на безоловен бензин	лв./1000 л.	*710*	710	710	710
8.2.	Акциз на газьол (в т.ч. използван и като гориво за отопление)	лв./1000 л.	*646*	646	646	646
8.3.	Акциз на втечнен нефтен газ (LPG)					
	- използван като моторно гориво	лв./1000 л.	*340*	340	340	340
	- използван като гориво за отопление		*0*	0	0	0
8.4.	Акциз на керосин	лв./1000 л.	*646*	646	646	646
8.5.	Акциз на кокс и въглища	лв./гигаджаул	*0,60*	0,60	0,60	0,60
8.6.	Акциз на електрическа енергия					
	- използвана за стопански нужди	лв./MWh	*2*	2	2	2
	- използвана за битови нужди		*0*	0	0	0
8.7.	Акциз на цигари - общ (не по-малък от)	лв./1000 къса	*177*	177	177	177
8.8.	Акциз на тютюн за пушене (за лула и цигари)	лв./кг.	*152*	152	152	152
8.9.	Акциз на нагреваемо тютюнево изделие	лв./кг.	*233*	233	233	233
8.10.	Акциз на пури и пурети	лв./1000 къса	*270*	270	270	270
8.11.	Акциз на спиртни напитки (етилов алкохол)	лв./хектолитър	*1 100*	1 100	1 100	1 100
	- Акциз на етилов алкохол (ракия) - намалена ставка		*550*	550	550	550
8.12.	Акциз на междинни продукти	лв./хектолитър	*90*	90	90	90
8.13.	Акциз на бира - основна ставка	лв./хектолитър градус Плато	*1,5*	1,5	1,5	1,5
	- намалена ставка за бира, произведена от независими малки пивоварни		*0,75*	0,75	0,75	0,75
8.14.	Акциз на природния газ:	лв./гигаджаул				

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
	- използван като моторно гориво[3]		*0,85*	0,85	0,85	0,85
	- използван като гориво за отопление		*0,60*	0,60	0,60	0,60
8.15.	Акциз на тежки горива:					
	- използвани като моторно гориво	лв./1000 кг.	*646*	646	646	646
	- използвани като гориво за отопление		*400*	400	400	400
9.	Данък върху застрахователните премии	%	*2*	2	2	2
10.	Размер на минималната работна заплата	лева	*650 лв., считано от 1 януари; 710 лв., считано от 1 април*	710	710	710
11.	Размер на осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване					
	в т.ч.:					
11.1.	за фонд „Пенсии”[4]		*19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;* *14,8 за родените след 31 декември 1959 г.*	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.	19,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 14,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.2.	за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69“[4]		*60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.;* *55,8 за родените след 31 декември 1959 г.*	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.	60,8 за родените преди 1 януари 1960 г.; 55,8 за родените след 31 декември 1959 г.
11.3.	за фонд „Общо заболяване и майчинство”	%	*3,5*	3,5	3,5	3,5
11.4.	за фонд „Трудова злополука и професионална болест”		*0,7* *(от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)*	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)	0,7 (от 0,4 до 1,1 на сто в зависимост от степента на риска)
11.5.	за фонд „Безработица”		*1*	1	1	1
12.	Размер на осигурителната вноска за здравно осигуряване	%	*8*	8	8	8

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
13.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване – универсални пенсионни фондове	%	*5*	5	5	5
14.	Размер на осигурителната вноска за Учителския пенсионен фонд	%	*4,3*	4,3	4,3	4,3
15.	Размер на осигурителните вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване за работещите при условията на първа и втора категория труд - професионални пенсионни фондове	%	*12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд*	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд	12 на сто - за лицата, работещи при условията на I категория труд; 7 на сто - за лицата, работещи при условията на II категория труд
16.	Размер на вноската за фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	%	*0*	0	0	0
17.	Размер на гарантирания минимален доход (ГМД)	лева	*75*	75	75	75
18.	Максимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година	лева	*3 000 лв., считано от 1 януари; 3 400 лв., считано от 1 април*	3 400	3 400	3 400
19.	Минимален месечен размер на осигурителния доход през календарната година за самоосигуряващите се лица	лева	*650 лв., считано от 1 януари; 710 лв. считано от 1 април*	710	710	710
20.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица					
	в т.ч.:					
20.1.	Разпределение на осигурителните вноски между осигурители и осигурени лица за фонд „Общо заболяване и майчинство“ и фонд „Безработица“	съотношение	*60:40*	60:40	60:40	60:40
20.2.	Размер на осигурителната вноска за фонд „Пенсии“ за осигурители и осигурени лица	%	*11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.*	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.	11,02:8,78 за лицата родени преди 1 януари 1960 г.

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
			8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.	8,22:6,58 за лицата, родени след 31 декември 1959 г.
20.3.	Разпределение на здравноосигурителната вноска между осигурители и осигурени лица	съотношение	*60:40*	60:40	60:40	60:40
21.	Минимален размер на пенсията за осигурителен стаж и възраст		*Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли*	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Увеличение с процента по чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
22.	Максимален размер на получаваните една или повече пенсии	лева	*1 500 лв. за всички пенсии*	1 500 лв. за всички пенсии	1 500 лв. за всички пенсии	1 500 лв. за всички пенсии
23.	Пенсионна политика		*Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли*	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли	Осъвременяване съгласно чл. 100 от КСО, считано от 1 юли
24.	Размер на месечното парично обезщетение за отглеждане на дете до 2-годишна възраст	лева	*650 лв., считано от 1 януари; 710 лв., считано от 1 април*	710	710	710
25.	Размер на средномесечния доход по чл. 4 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*510 лв., считано от 1 януари; 610 лв., считано от 1 април*	610	610	610
26.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*410 лв., считано от 1 януари; 510 лв., считано от 1 април*	510	510	510
27.	Размер на средномесечния доход по чл. 4а, ал. 2, т. 2 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*от 410,01 до 510 лв. включително, считано от 1 януари;*	от 510,01 до 610 лв. включително	от 510,01 до 610 лв. включително	от 510,01 до 610 лв. включително

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
			от 510,01 до 610 лв. включително, считано от 1 април			
28.	Размер на еднократната помощ при бременност по чл. 5а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*150*	150	150	150
29.	Размер на еднократната помощ при раждане на живо дете по чл. 6, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца в т.ч.:	лева				
29.1.	- за първо дете		*250*	250	250	250
29.2.	- за второ дете		*600*	600	600	600
29.3.	- за трето дете		*300*	300	300	300
29.4.	- за четвърто и всяко следващо дете		*200*	200	200	200
30.	Размер на допълнителната еднократна помощ за дете с установени трайни увреждания 50 и над 50 на сто до навършване на двегодишна възраст по чл. 6, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*100*	100	100	100
31.	Размер на еднократната помощ при осиновяване на дете по чл. 6б, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*250*	250	250	250
32.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 6а, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*1 200*	1 200	1 200	1 200
33.	Размер на еднократната помощ за отглеждане на дете от майка (осиновителка) студентка, учаща в редовна форма на обучение, по чл. 8в, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*2 880*	2 880	2 880	2 880
34.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до навършване на една година по чл. 8, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*200*	200	200	200

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
35.	Размер на месечните помощи за отглеждане на дете до завършване на средно образование, но не повече от 20-годишна възраст, по чл. 7, ал. 1 от Закона за семейни помощи за деца	лева				
	в т.ч.:					
35.1.	- за семейство с едно дете		*40 лв., считано от 1 януари; 50 лв., считано от 1 април*	50	50	50
35.2.	- за семейство с две деца		*90 лв., считано от 1 януари; 110 лв., считано от 1 април*	110	110	110
35.3.	- за семейство с три деца		*135 лв., считано от 1 януари; 165 лв., считано от 1 април*	165	165	165
35.4.	- за семейство с четири деца, като за всяко следващо дете в семейството помощта за семейството расте с 20 лв.		*145 лв., считано от 1 януари; 175 лв., считано от 1 април*	175	175	175
36.	Размер на месечната помощ за отглеждане на близнаци по чл. 7, ал. 6 от Закона за семейни помощи за деца	лева	*75*	75	75	75
37.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца за родители (осиновители), семейства на роднини или близки и доброволни приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания					
	в т.ч.:					
37.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	*930*	930	930	930

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
37.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*450*	450	450	450
37.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*350*	350	350	350
38.	Размер на месечната помощ за отглеждане на дете с трайно увреждане по чл. 8д от Закона за семейни помощи за деца за професионални приемни семейства, при които са настанени деца с трайни увреждания в т.ч.:					
38.1.	- за дете с определени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*490*	490	490	490
38.2.	- за дете с определени от 70 до 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност	лева	*420*	420	420	420
38.3.	- за дете с определени от 50 до 70 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност		*350*	350	350	350
39.	Размер на месечната помощ за дете без право на наследствена пенсия от починал родител	лева	*115 лв., считано от 1 януари;* *150 лв., считано от 1 април*	150	150	150
40.	Размер на еднократната помощ за ученици, записани в първи клас, по чл. 10а от Закона за семейни помощи за деца	лева	*300 лв. за учебната 2022/2023 година*	300 лв. за учебната 2023/2024 година	300 лв. за учебната 2024/2025 година	300 лв. за учебната 2025/2026 година
41.	Размер на еднократната помощ за ученици, записани в осми клас, по чл. 10б от Закона за семейни помощи за деца	лева	*300 лв. за учебната 2022/2023 година*	300 лв. за учебната 2023/2024 година	300 лв. за учебната 2024/2025 година	300 лв. за учебната 2025/2026 година

	ОСНОВНИ ДОПУСКАНИЯ	Мерна единица	*2022 г.*	2023 г.	2024 г.	2025 г.
42.	Минимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	*12 лв., считано от 1 януари;* *18 лв., считано от 1 април*	18	18	18
43.	Максимален дневен размер на обезщетението за безработица по чл. 54б, ал. 2 от Кодекса за социално осигуряване	лева	*74,29 лв., считано от 1 януари;* *85,71 лв., считано от 1 април*	85,71	85,71	85,71

Забележки:

[1] **По т. 3 –** данъкът се отменя от 1 април 2022 г.

[2] **По т. 5 –** ставката на данъка върху разходите в натура по чл. 204, ал. 1, т. 4 на ЗКПО от 1 януари 2022 г. е намалена от 10 на сто на 3 на сто.

[3] **По т. 8.14** – акцизната ставка върху природния газ за моторно гориво в размер на 0,85 лв. за гигаджаул е запазена до постановяване на акт за несъответствие от Европейската комисия с правилата в областта на държавните помощи.

[4] **По т. 11.1 и т. 11.2** – посочените размери за осигурителната вноска за фонд „Пенсии" и за фонд „Пенсии за лицата по чл. 69" за лицата, родени след 31 декември 1959 г. са за лицата, които се осигуряват и за допълнително задължително пенсионно осигуряване в универсален пенсионен фонд.

ПРИЛОЖЕНИЕ № 3:
КОНСОЛИДИРАНА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЕРИОДА 2020-2025 Г.

Показатели млн. лв.	2020 Отчет	2021 Отчет	2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**44 317,7**	**52 458,6**	**57 253,5**	**62 784,1**	**65 378,6**	**66 428,8**
Данъчно-осигурителни приходи	**35 848,3**	**40 876,3**	**45 015,1**	**48 487,7**	**51 458,2**	**54 496,8**
Преки данъци	***6 913,6***	***8 258,4***	***9 191,0***	***9 812,1***	***10 399,6***	***11 039,4***
Корпоративни данъци	2 714,9	3 406,4	3 929,3	4 183,2	4 404,3	4 677,2
от нефинансови предприятия	2 517,1	3 195,2	3 699,8	3 939,7	4 148,1	4 386,4
от финансови институции	197,8	211,1	229,5	243,5	256,2	290,8
Данъци върху доходите на физическите лица	4 198,7	4 852,0	5 261,7	5 628,9	5 995,3	6 362,3
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***11 008,4***	***12 230,1***	***13 393,8***	***14 619,5***	***15 784,7***	***16 911,1***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	7 956,4	8 840,8	9 634,6	10 492,9	11 312,5	12 103,4
Здравноосигурителни вноски	3 051,9	3 389,2	3 759,2	4 126,6	4 472,2	4 807,7
Косвени данъци	***16 722,4***	***18 976,3***	***21 050,1***	***22 498,1***	***23 652,2***	***24 860,0***
ДДС	11 021,0	12 978,5	14 780,0	16 000,0	16 950,0	17 950,0
Акцизи	5 444,5	5 659,8	5 915,0	6 120,0	6 310,0	6 500,5
Данък върху застрахователните премии	47,0	48,3	52,0	58,1	62,2	66,5
Мита и митнически такси	209,9	289,7	303,1	320,0	330,0	343,0
Други данъци	***1 203,9***	***1 411,5***	***1 380,2***	***1 558,0***	***1 621,8***	***1 686,3***
Имуществени данъци	1 054,9	1 296,9	1 251,9	1 420,2	1 477,9	1 533,5
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	148,1	114,8	128,2	137,8	143,8	152,8
Други данъци	0,8	-0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
Неданъчни приходи	**5 773,1**	**8 117,8**	**7 103,1**	**7 326,9**	**7 401,6**	**7 483,5**
Други	***5 773,1***	***8 117,8***	***7 103,1***	***7 326,9***	***7 401,6***	***7 483,5***
Приходи от такси	2 034,6	2 556,2	2 505,3	2 635,2	2 666,4	2 708,5
Приходи и доходи от собственост	965,2	1 061,4	975,8	990,9	1 012,6	1 039,6
Глоби, санкции и наказателни лихви	397,0	439,4	374,5	393,2	398,8	403,0
Постъпления от продажба на нефинансови активи	1 058,7	1 868,1	2 162,6	2 175,7	2 178,7	2 180,7
Приходи от концесии	141,4	809,6	126,3	138,6	145,4	146,4
Други приходи	1 176,3	1 383,1	958,6	993,4	999,7	1 005,3
Помощи и дарения	**2 696,4**	**3 464,6**	**5 135,3**	**6 969,6**	**6 518,8**	**4 448,5**
помощи от страната	33,3	471,0	19,4	23,8	24,0	24,0
помощи от чужбина	2 663,1	2 993,6	5 116,0	6 945,8	6 494,8	4 424,5

Показатели млн. лв.	2020 Отчет	2021 Отчет	2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	**47 850,4**	**56 253,3**	**63 153,8**	**68 014,1**	**70 518,6**	**71 528,8**
Разходи	**46 555,0**	**54 572,2**	**61 470,5**	**66 232,7**	**68 659,3**	**69 536,2**
Нелихвени разходи	***45 931,1***	***53 943,6***	***60 806,2***	***65 433,7***	***67 548,0***	***68 229,3***
Текущи разходи	**41 232,4**	**49 247,8**	**52 957,9**	**54 234,9**	**56 481,5**	**57 937,7**
Персонал	11 370,9	13 150,2	13 256,9	13 663,4	13 923,6	14 098,4
Заплати	7 561,6	8 671,5	9 011,1	9 483,6	9 709,2	9 838,7
Други възнаграждения и плащания за персонала	1 285,5	1 612,0	1 241,9	1 093,0	1 082,4	1 087,1
Осигурителни вноски	2 523,8	2 866,7	3 003,9	3 086,8	3 132,0	3 172,6
Издръжка - общо	5 074,0	5 182,3	8 645,2	7 922,0	7 539,3	7 244,1
Стипендии	100,4	114,9	139,5	139,7	139,7	139,7
Субсидии и други текущи трансфери - общо	5 027,8	7 280,2	5 762,9	5 519,9	5 934,1	5 871,4
Субсидии и други текущи трансфери	4 738,4	6 817,4	5 498,3	5 255,4	5 669,6	5 606,9
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	289,4	462,7	264,5	264,5	264,5	264,5
Социални и здравноосигурителни плащания	19 035,4	22 891,7	24 489,2	26 190,8	27 833,4	29 277,2
Пенсии	11 184,0	14 302,0	14 187,9	15 062,7	16 240,5	17 228,1
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	3 511,8	3 621,7	4 623,1	5 076,0	5 068,3	5 076,5
Здравноосигурителни плащания	4 339,7	4 968,1	5 678,3	6 052,1	6 524,6	6 972,7
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**60,1**	**46,7**	**19,1**	**18,8**	**18,8**	**18,8**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**53,8**	**31,2**	**31,3**	**31,3**	**31,3**	**31,3**
Капиталови разходи	**5 021,6**	**3 788,6**	**8 206,8**	**11 676,9**	**11 842,3**	**11 249,2**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**187,1**	**1 457,9**	**255,5**	**270,7**	**285,3**	**299,2**
- за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други		1 255,9				
- по бюджетите на бюджетните организации	139,6	153,7	175,5	190,7	205,3	219,2
НЗОК	139,2	153,2	174,1	189,3	203,9	217,8
Народно събрание	0,0		0,5	0,5	0,5	0,5
Съдебна власт	0,4	0,5	0,9	0,9	0,9	0,9
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	47,5	48,3	80,0	80,0	80,0	80,0
Лихви	***623,9***	***628,6***	***664,3***	***799,0***	***1 111,3***	***1 306,8***
Външни лихви	441,2	465,9	503,9	622,8	845,6	935,6
Вътрешни лихви	182,6	162,7	160,5	176,2	265,7	371,3
Вноска в бюджета на ЕС	**1 295,5**	**1 681,0**	**1 683,3**	**1 781,5**	**1 859,3**	**1 992,6**
Бюджетно салдо (+/-)	**-3 532,7**	**-3 794,6**	**-5 900,3**	**-5 230,0**	**-5 140,0**	**-5 100,0**
Финансиране (+/-)	**3 532,7**	**3 794,6**	**5 900,3**	**5 230,0**	**5 140,0**	**5 100,0**

Забележка: За 2019 и 2020 г. сумите на ред „Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи“ са посочени с оглед съпоставимост на информацията

Показатели в % от БВП	2020 Отчет	2021 Отчет	2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
Приходи, помощи и дарения	**36,9%**	**39,5%**	**38,8%**	**39,0%**	**37,8%**	**36,2%**
Данъчно-осигурителни приходи	**29,9%**	**30,8%**	**30,5%**	**30,2%**	**29,8%**	**29,7%**
Преки данъци	***5,8%***	***6,2%***	***6,2%***	***6,1%***	***6,0%***	***6,0%***
Корпоративни данъци	2,3%	2,6%	2,7%	2,6%	2,5%	2,5%
от нефинансови предприятия	2,1%	2,4%	2,5%	2,5%	2,4%	2,4%
от финансови институции	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%	0,2%
Данъци върху доходите на физическите лица	3,5%	3,7%	3,6%	3,5%	3,5%	3,5%
Приходи на социалното и здравното осигуряване	***9,2%***	***9,2%***	***9,1%***	***9,1%***	***9,1%***	***9,2%***
Осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване	6,6%	6,7%	6,5%	6,5%	6,5%	6,6%
Здравноосигурителни вноски	2,5%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%	2,6%
Косвени данъци	***13,9%***	***14,3%***	***14,3%***	***14,0%***	***13,7%***	***13,5%***
ДДС	9,2%	9,8%	10,0%	10,0%	9,8%	9,8%
Акцизи	4,5%	4,3%	4,0%	3,8%	3,7%	3,5%
Данък върху застрахователните премии	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Мита и митнически такси	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%	0,2%
Други данъци	***1,0%***	***1,1%***	***0,9%***	***1,0%***	***0,9%***	***0,9%***
Имуществени данъци	0,9%	1,0%	0,8%	0,9%	0,9%	0,8%
Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други данъци	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Неданъчни приходи	**4,8%**	**6,1%**	**4,8%**	**4,6%**	**4,3%**	**4,1%**
Други	***4,8%***	***6,1%***	***4,8%***	***4,6%***	***4,3%***	***4,1%***
Приходи от такси	1,7%	1,9%	1,7%	1,6%	1,5%	1,5%
Приходи и доходи от собственост	0,8%	0,8%	0,7%	0,6%	0,6%	0,6%
Глоби, санкции и наказателни лихви	0,3%	0,3%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%
Постъпления от продажба на нефинансови активи	0,9%	1,4%	1,5%	1,4%	1,3%	1,2%
Приходи от концесии	0,1%	0,6%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Други приходи	1,0%	1,0%	0,7%	0,6%	0,6%	0,5%
Помощи и дарения	**2,2%**	**2,6%**	**3,5%**	**4,3%**	**3,8%**	**2,4%**
помощи от страната	0,0%	0,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
помощи от чужбина	2,2%	2,3%	3,5%	4,3%	3,8%	2,4%

Показатели в % от БВП	2020 Отчет	2021 Отчет	2022 Очаквано	2023 Прогноза	2024 Прогноза	2025 Прогноза
Общо разходи и Вноска в общия бюджет на ЕС	**39,9%**	**42,4%**	**42,8%**	**42,3%**	**40,8%**	**39,0%**
Разходи	**38,8%**	**41,1%**	**41,7%**	**41,2%**	**39,7%**	**37,9%**
Нелихвени разходи	***38,3%***	***40,6%***	***41,3%***	***40,7%***	***39,1%***	***37,2%***
Текущи разходи	**34,4%**	**37,1%**	**35,9%**	**33,7%**	**32,7%**	**31,6%**
Персонал	9,5%	9,9%	9,0%	8,5%	8,1%	7,7%
Заплати	6,3%	6,5%	6,1%	5,9%	5,6%	5,4%
Други възнаграждения и плащания за персонала	1,1%	1,2%	0,8%	0,7%	0,6%	0,6%
Осигурителни вноски	2,1%	2,2%	2,0%	1,9%	1,8%	1,7%
Издръжка - общо	4,2%	3,9%	5,9%	4,9%	4,4%	3,9%
Стипендии	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Субсидии и други текущи трансфери - общо	4,2%	5,5%	3,9%	3,4%	3,4%	3,2%
Субсидии и други текущи трансфери	4,0%	5,1%	3,7%	3,3%	3,3%	3,1%
Субсидии и други текущи трансфери за осъществяване на болнична помощ	0,2%	0,3%	0,2%	0,2%	0,2%	0,1%
Социални и здравноосигурителни плащания	15,9%	17,2%	16,6%	16,3%	16,1%	16,0%
Пенсии	9,3%	10,8%	9,6%	9,4%	9,4%	9,4%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	2,9%	2,7%	3,1%	3,2%	2,9%	2,8%
Здравноосигурителни плащания	3,6%	3,7%	3,9%	3,8%	3,8%	3,8%
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**0,1%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Прираст на държавния резерв и изкупуване на земеделска продукция	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**	**0,0%**
Капиталови разходи	**4,2%**	**2,9%**	**5,6%**	**7,3%**	**6,9%**	**6,1%**
Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи	**0,2%**	**1,1%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**	**0,2%**
- за допълващи и компенсиращи мерки във връзка с COVID-19 и други		0,9%				
- по бюджетите на бюджетните организации	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
НЗОК	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Народно събрание	0,0%		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Съдебна власт	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%
Лихви	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,5%***	***0,6%***	***0,7%***
Външни лихви	0,4%	0,4%	0,3%	0,4%	0,5%	0,5%
Вътрешни лихви	0,2%	0,1%	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%
Вноска в бюджета на ЕС	**1,1%**	**1,3%**	**1,1%**	**1,1%**	**1,1%**	**1,1%**
Бюджетно салдо (+/-)	**-2,9%**	**-2,9%**	**-4,0%**	**-3,3%**	**-3,0%**	**-2,8%**
Финансиране (+/-)	**2,9%**	**2,9%**	**4,0%**	**3,3%**	**3,0%**	**2,8%**
Б В П	**119 951,1**	**132 744,3**	**147 402,5**	**160 789,0**	**172 760,4**	**183 492,9**

ПРИЛОЖЕНИЕ № 4:
ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТНИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 ГОДИНА

(в хил. лв.)

Бюджетни организации	2023 г.	2024 г.	2025 г.
Администрация на президента	9 085,8	9 085,8	9 085,8
Министерски съвет	349 031,4	349 706,4	347 531,4
Конституционен съд	5 148,6	6 948,6	5 148,6
Омбудсман	3 713,8	3 713,8	3 713,8
Министерство на финансите	597 964,0	576 481,8	574 371,1
Министерство на външните работи	157 214,8	158 322,2	158 322,2
Министерство на отбраната	1 697 569,8	1 697 017,6	1 697 017,6
Министерство на вътрешните работи	2 056 061,5	2 056 061,5	2 056 061,5
Министерство на правосъдието	370 534,4	370 546,4	370 546,4
Министерство на труда и социалната политика	2 305 277,2	2 351 709,2	2 351 709,2
Министерство на здравеопазването	825 881,0	826 275,5	826 275,5
Министерство на образованието и науката	902 313,1	935 551,9	967 756,6
Министерство на културата	365 502,5	369 694,3	374 017,7
Министерство на околната среда и водите	93 538,5	93 538,5	93 538,5
Министерство на икономиката и индустрията	84 193,6	84 193,6	84 193,6
Министерство на иновациите и растежа	26 597,4	39 887,4	39 887,4
Министерство на енергетиката	64 157,3	65 423,5	65 423,5
Министерство на туризма	27 179,3	27 179,3	27 179,3
Министерство на регионалното развитие и благоустройството	2 597 066,7	2 597 066,7	2 597 066,7
Министерство на земеделието	153 526,9	153 526,9	153 526,9
Министерство на транспорта и съобщенията	859 494,0	886 602,0	994 305,0
Министерство на електронното управление	37 278,4	37 278,4	37 278,4
Министерство на младежта и спорта	133 061,0	134 135,0	135 175,6
Държавна агенция „Национална сигурност“	138 535,9	138 535,9	138 535,9
Комисия за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия	4 582,8	4 582,8	4 582,8
Комисия за защита от дискриминация	3 415,3	3 415,3	3 415,3
Комисия за защита на личните данни	3 570,3	3 570,3	3 570,3

Бюджетни организации	2023 г.	2024 г.	2025 г.
Комисия за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество	24 804,9	24 804,9	24 804,9
Национална служба за охрана	48 248,5	48 248,5	48 248,5
Държавна агенция „Разузнаване“	43 908,9	43 908,9	43 908,9
Национален статистически институт	28 642,2	28 642,2	28 642,2
Комисия за защита на конкуренцията	6 565,9	6 119,3	6 119,3
Комисия за регулиране на съобщенията	18 684,8	18 684,8	18 684,8
Съвет за електронни медии	2 755,8	2 755,8	2 755,8
Комисия за енергийно и водно регулиране	10 941,9	11 864,0	11 864,0
Агенция за ядрено регулиране	7 524,2	7 524,2	7 524,2
Държавна комисия по сигурността на информацията	13 332,8	13 332,8	13 332,8
Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси“	67 843,0	67 843,0	67 843,0
Комисия за финансов надзор	20 459,4	20 459,4	20 459,4
Комисия за публичен надзор над регистрираните одитори	2 176,7	2 176,7	2 176,7
Централна избирателна комисия	6 018,0	6 018,0	6 018,0
Държавен фонд „Земеделие“	371 305,5	371 305,5	371 305,5
Национално бюро за контрол на специалните разузнавателни средства	1 876,0	1 876,0	1 876,0
Държавна агенция „Технически операции“	70 905,1	70 905,1	70 905,1
Сметна палата	22 329,1	22 329,1	22 329,1
Национален осигурителен институт	17 530 531,7	18 697 406,3	19 664 514,0
в т.ч. Пенсии	14 967 575,8	16 121 553,6	17 080 426,0
Фонд „Гарантирани вземания на работниците и служителите“	4 759,4	4 759,4	4 759,4
Учителски пенсионен фонд	95 180,0	118 991,2	147 637,4
Национална здравноосигурителна каса	6 442 600,4	6 929 685,8	7 391 579,6

ПРИЛОЖЕНИЕ № 5:
ПРЕПОРЪЧИТЕЛНИ ТАВАНИ НА РАЗХОДИТЕ ПО БЮДЖЕТИТЕ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ И НА СЪДЕБНАТА ВЛАСТ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни организации	2023 г.	2024 г.	2025 г.
1	Народно събрание	88 949,0	89 341,0	89 341,0
2	Висш съдебен съвет	940 615,0	940 615,0	940 615,0

ПРИЛОЖЕНИЕ № 6:

РАЗМЕРИ НА БЮДЖЕТНИТЕ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ (ТРАНСФЕРИТЕ) НА ДЪРЖАВНИЯ БЮДЖЕТ С БЮДЖЕТИТЕ НА БНТ, БНР, БТА, БАН, ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ УЧИЛИЩА И ДЪРЖАВНИТЕ ВИСШИ ВОЕННИ УЧИЛИЩА ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

(в хил. лв.)

№	Бюджетни взаимоотношения (трансфери)	2023 г.	2024 г.	2025 г.
1	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската национална телевизия	82 670,0	82 670,0	82 670,0
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	6 100,0	6 100,0	6 100,0
2	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българското национално радио	55 791,4	55 791,4	55 791,4
	в т.ч. по чл.70, ал.4, т.2 от Закона за радиото и телевизията	3 900,0	3 900,0	3 900,0
3	Предоставени трансфери от централния бюджет за бюджета на Българската телеграфна агенция	11 224,8	11 224,8	11 224,8
4	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на образованието и науката за бюджетите на Българската академия на науките и държавните висши училища - общо	745 713,3	745 713,3	74 713,3
4.1	- за бюджета на Българската академия на науките	120 528,0	120 528,0	120 528,0
4.2	- за бюджетите на държавните висши училища	625 185,3	625 185,3	625 185,3
5	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на околната среда и водите за бюджета на Българската академия на науките	675,0	675,0	675,0
6	Предоставени трансфери от бюджета на Министерството на отбраната за бюджетите на държавните висши военни училища	36 510,1	36 510,1	36 510,1

ПРИЛОЖЕНИЕ № 7:
РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО СМЕТКИТЕ ЗА СРЕДСТВАТА ОТ ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

(в хил. лв.)

№	Сметки за средствата от Европейския съюз	2023 г.			2024 г.			2025 г.		
		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфери (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфери (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Сметка за средствата от Европейския съюз на Държавния фонд „Земеделие“	999 204,2	1 487 606,3	488 402,1	692 001,7	1 218 184,7	526 183,0	654 111,9	1 348 218,8	694 106,9
2	Сметка за средствата от Европейския съюз на Националния фонд	6 478 137,0	7 673 177,5	1 195 040,5	6 553 918,7	7 758 164,0	1 204 245,3	5 587 998,2	6 630 171,9	1 042 173,7
3	Други сметки за средства от Европейския съюз и средства по други международни програми и договори, за които се прилага режимът на сметките за средства от Европейския съюз	270 669,5	411 306,2	140 636,7	267 868,4	411 387,9	143 519,5	267 712,4	411 231,9	143 519,5

ПРИЛОЖЕНИЕ № 8:
РАЗМЕРИ НА РАЗХОДИТЕ И ТРАНСФЕРИТЕ (НЕТО) ПО ДРУГИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ЛИЦА И СТРУКТУРНИ ЕДИНИЦИ, ВКЛЮЧЕНИ В КФП ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

(в хил. лв.)

№	Държавни предприятия, включени в консолидираната фискална програма	2023 г.			2024 г.			2025 г.		
		Общо разходи и трансфер и (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфер и (нето)	в т.ч.		Общо разходи и трансфери (нето)	в т.ч.	
		к.2.1-к.2.2	Разходи	Трансфер и (нето)	к.3.1-к.3.2	Разходи	Трансфер и (нето)	к.4.1-к.4.2	Разходи	Трансфер и (нето)
	1	2	2.1	2.2	3	3.1	3.2	4	4.1	4.2
1	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда	26 337,1	57 937,1	31 600,0	26 337,1	58 437,1	32 100,0	26 337,1	58 437,1	32 100,0
2	Фонд „Сигурност на електроенергийната система“	2 644 470,0	2 644 470,0	0,0	2 644 470,0	2 644 470,0	0,0	2 644 470,0	2 644 470,0	0,0
3	Държавно предприятие „Научно-производствен център“	2 512,9	2 512,9	0,0	2 512,9	2 512,9	0,0	2 512,9	2 512,9	0,0
4	Държавно предприятие „Управление и стопанисване на язовири“	0,0	22 410,9	22 410,9	0,0	22 410,9	22 410,9	0,0	22 410,9	22 410,9
5	Селскостопанска академия	16 000,0	48 567,7	32 567,7	16 000,0	48 567,7	32 567,7	16 000,0	48 567,7	32 567,7

ПРИЛОЖЕНИЕ № 9:

РАЗМЕРИ НА ОСНОВНИТЕ БЮДЖЕТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ МЕЖДУ ЦЕНТРАЛНИЯ БЮДЖЕТ И БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ ЗА ПЕРИОДА 2023-2025 Г.

(в хил. лв.)

№	Показатели	2023 г.	2024 г.	2025 г.
	Основни бюджетни взаимоотношения - Всичко	**6 162 967,1**	**6 417 024,7**	**6 660 040,6**
	от тях:			
1.	Обща субсидия за делегираните от държавата дейности	5 384 428,8	5 638 486,4	5 881 502,3
2.	Трансфери за местни дейности	452 228,1	452 228,1	452 228,1
	от тях:			
2.1.	Обща изравнителна субсидия	404 000,0	404 000,0	404 000,0
2.2.	За зимно поддържане и снегопочистване на общински пътища	48 228,1	48 228,1	48 228,1
3.	Целева субсидия за капиталови разходи	326 310,2	326 310,2	326 310,2
	от тях за:			
3.1.	делегирани от държавата дейности	142 972,9	142 972,9	142 972,9
3.2.	местни дейности	183 337,3	183 337,3	183 337,3